

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno 561 Usque Ad Annum 633

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1759

VD18 90117832

Liber XXXIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66072)

ANGLIA CHRISTIANA.

HISTORIA
ECCLESIASTICA.
LIBER XXXIV.

JOANNES III. PAPA.
JUSTINIANUS, IMPERATOR.

§. I.

Regis Clotarii I. Obitus.

Childeberto vita functo Clotarius
frater ejus, qui cum ipso ab an-
nis quadraginta novem regna-
verat, duobus, quibus super-
stes fuit, annis solus imperavit Francis.

Sæculum VI.
A. C. 561.

Hist. Eccles. Tom. VIII.

A

Ad

Sæculum VI. Ad hæc ultima Regni ejus tempora re-
A. C. 561. fertur Decretum universale de modo ad-
 ministrandæ Justitiæ ad omnes Prætores
tom. 5. Conc. directum. Inter alia præcipitur, ut Le-
p. 87. gibus Romanorum omnes Causæ inter
 Romanos deciderentur. Romani dice-
 bantur veteres Galliarum Incolæ, quo
 discernerentur a Barbaris Francis, Bur-
 gundionibus, & Gothis, qui ab annis
 centum & quinquaginta has Regiones
 invaserant. In illo Decreto subjungitur:
Si quis Judex contra legem injuste quem-
quam condemnaverit, si Nos absentes si-
mus, ab Episcopis castigabitur. Nemo
Auctoritatem Nostram obtendat, ut Vi-
duam vel Virginem ad nuptias cogat, aut
eas rapiat. Nemo Moniales Matrimonio
sibi jungere audeat, aut illa Ecclesiis au-
ferre, quæ defuncti testamento reliquerint.
Ecclesias a tributis ob fundos & pecora
imperatis eximimus. Manifestum est,
 quod hoc Decretum cum iis, quæ in ter-
 tio Concilio Parisiensi statuta fuere, af-
 finitatem habeat.

Greg. IV.
hist. c. 10.
Mart. Chr.

Rex Clotarius ultimo Regni sui an-
 no ad S. Martinum Turonensem cum
 magnificis Donis venit. Ibi totius vitæ
 peccata memoria relegens, inter multos
 gemitus S. Confessorem (*) invocavit,
 ut

(*) Der deutsche Uebersetzer hat es gegeben:
 Und bath . . . den heiligen Beichtvatter.

ut pro se Dei Misericordiam imploraret. Sæculum VI.
A. C. 561.
Haud diu postea vitam posuit anno post

Consulatum Basilii vigesimo Indictione
nona id est anno 561. postquam ab o-
bitu Clodovei Patris sui regnasset annis
quinquaginta. Jusserat sicut Pater ipsius,
& Frater Childebertus, ut sepeliretur in
Ecclesia a se fundata, nempe in Ecclesia
S. Medardi prope Sueffionem, quam ipse
ædificare coepit, & Filius ejus Sigeber-
tus perfecit. Clotarius initio S. Medar-
di Corpus, tuguriolo ex ramis arborum
constructo, contegi curaverat, donec Ec-
clesiæ ædificium confurgeret, & Fideles
illorum ramorum festucas sibi auferebant
ad varios morbos sanandos. Moritu-
riens Clotarius dicebat: *Quid vobis vi-*
detur? quanta sit potentia Regis illius
Cælestis, qui maximos terræ Reges mori
jubet? Quatuor ipsius filii, sicut olim
filii Clodovei, Regnum inter se partiti,
Charibertus Parisiis, Guntramus Cabil-
lonii, aut Lugduni, Sigebertus Metis,
Chilpericus Sueffione Sedem fixerunt.

*Greg. gl.
conf. c. 95.*

Charibertus in sua Ditione Urbem
Turonensem sortitus receptis in fidem
Civibus ipse vicissim juramento se ob-
strinxit, quod sortem eorum pejorem
nollet reddere, nec exacturus esset, ut
amplius quidquam ad Principis ærarium *Greg. Lib.
IX. c. 30,*
præstarent, quam Patri suo dedissent.
Cumque Gaislon Comes antiquas Præ-

A 2

statio

Sæculum VI. stationum tabulas ad Regem misisset, is
A.C. 561. acceptas ingemiscens & S. Martini potentiam expavescens in ignem projecit. Pecuniam ab illius Ecclesia exactam reddi, & omnem populum Turonensem liberum esse a tributis iussit.

§. II.

(*) *Concilium Santonense.*

Id. IV. hist. **C**ivitas Santonensis quoque in Ditione
6. 26. Regis Chariberti posita erat. In ea Leontius Archiepiscopus Burdegalensis convocatis ad Synodum Provinciæ suæ Episcopis Emerium Episcopum Santonensem deposuit, tanquam contra Canones electum, quippe Decretum a Rege Clotario obtinuerat, ut sine consensu Metropolitæ tunc absentis ordinaretur. Concilii Patres Emerio deposito in ejus locum elegerunt Heraclium Ecclesiæ Burdegalensis Presbyterum, & Electionis Decretum, cui manu sua subscripserant, ad Regem Charibertum miserunt. Ubi Presbyter, cui id deferendum commiserant, Turonem attigit, in transitu ad Eufonium Archiepiscopum divertens, eidem rem ut acta fuerat narravit,

A 2

ravit,

(*) In der deutschen Uebersetzung heisset es: Unglückseliges Concilium zu Saintes. Das hineingeflickte Wort unglückselig ist eine glückselige Erfindung des allen Bischöffen und Concilien überhaupt abgeneigten Uebersetzers.

ravit, rogans, ut etiam ipse Decreto sub-Saeculum VI.
scriberet. Id vero Eufonius aperte re- A. C. 561.

cusavit, haud dubie quod ominaretur,
hanc Electionem magni scandali causam
futuram. Postquam Presbyter Parisiis
in conspectum Regis admissus est, dixit:
Rex! Sedes Apostolica te salutat. Hic
erat illius ætatis usus, ut omnes Sedes E-
piscopales, præsertim Metropolitanæ, A-
postolicæ, & omnes Episcopi Papæ ap-
pellarentur. (*) Rex vero simulans,
non satis se intelligere, quid diceret, ex
Presbytero quæsit: *An Roma ad nos
huc venisti, quod Papæ nomine mihi salu-
tem dicas?* Respondit Presbyter: *Est
Pater tuus Leontius, qui cum Episcopis
Provinciae suæ saluum te esse jubet, &
certiorem reddit, quod Emerius depositus
fuerit de Episcopatu Santonensi, quem
contra Canones ambitu obtinuerat.* Hinc

A 3 Patres

(*) Non ita frequens erat hic usus, ac dicit
Fleurius, cum in tota Historia Ecclesiastica alios
Episcopos Papas vocari satis raro, Sedes vero
Episcopales aut Archiepiscopales dici Apostoli-
cas, si hunc locum excipias, ferme nunquam oc-
currat. Id ipsum confirmat Rex Charibertus a-
cerbe interrogans: *An Roma ad nos huc veni-
sti, quod Papæ Nomine mihi salutem dicas?*
Saltem in comparatione ad Romanum Pontifi-
cem Scriptores Ecclesiastici alios Episcopos raro
Papas nuncupabant.

Sæculum VI. *Patres miserunt ad te Decretum suum*
A. C. 561. *quo alium in ejus Sedem substituunt, ut,*
dum transgressores Canonum puniuntur,
Deus regno tuo benedicat. Hic in lo-
 quentem fremens Rex jubet a conspectu
 abstrahi, vehiculo spinis horrenti impo-
 ni, & in Exilium mitti. Adjecit: *An ne-*
scis superesse Clotarii filios, qui facta Pa-
rentis defendant, dum Episcopum ab ipso
electum absque nostro Mandato Sede sua
pellitis? Et statim missis Clericis Eme-
 rium in Sedem Santonensem restituit.
 Cubicularios quoque misit, qui ab Archi-
 episcopo Leontio mille solidos aureos,
 & minores mulctas ab aliis Episcopis, qui
 huic Concilio adfuerant, pro faculta-
 tum suarum modo exigent. Itaque
 Emerius Sedem Santonensem retinuit,
 & verisimile est Leontio postea fuisse re-
 conciliatum, cum legamus, Leontium
 rogante Emerio Ecclesiam S. Bibiani ab
 Eusebio Antecessore ipsius ædificari cœ-
 ptam ad fastigium perduxisse: Placidina
 Leontii Archiepiscopi uxor (*) ad or-
 nandum hujus Sancti sepulchrum mul-
 tum

Fortun. lib. 1
Germ. 12.

(*) Quamvis hic mentio fiat de uxore Leon-
 tii Archiepiscopi, neutiquam tamen inferri pot-
 est, Episcopum cohabitasse, sed potius suscepto
 Episcopatu secundum Ecclesiasticam omnium
 temporum Disciplinam uxorem reliquisse, & ex-
 inde pro Sorore habuisse.

tum pecuniæ contulit, & Marito in de. Sæculum VI.
 corandis aliis Ecclesiis operam junxit. A. C. 561.
 Hæc magnæ pietatis & nobilissimi san-
 guinis Matrona genus ab Imperatore A-
 vito ducebat.

§. III.

Suevi convertuntur.

Sub idem ferme tempus Suevi ab annis ^{Greg. Mir.}
 centum & quinquaginta Ariani Ga- ^{S. Martini}
 læciam incolentes ad Fidem conversi ^{I. c. II.}
 sunt. Chararicus seu Theodemirus Rex
 filium habebat decumbentem, & adeo
 languentem ut ægerrime spiritum tra-
 heret. Tum Rex ad suos: *Quæso! edi-*
cite mihi, cujus Religionis sit Martinus
ille, quem in Gallia tot Miracula edere
ferunt? Responderunt: *Episcopus fuit,*
& Populum suum docuit, Filium æquali
honore cum Patre & Spiritu Sancto ut-
pote substantia parem esse colendum. Si
ita est, dixit Rex, amicorum meorum fi-
dissimi ad templum ipsius eant, & magna
munera deferant. Et si filio meo sani-
tatem impetrent, idem, quod sanctus Vir
credidit, & ego credam, postquam Fidem
Catholicam edoctus fuero.

Itaque tantum auri & argenti, quan-
 tum filii sui pondus æquaret, appendi,
 illudque Turonem ad S. Martini sepul-
 chrum deferri jussit. Legati inde rever-
 si dixerunt ad Regem, quod ibi plura pa-

Sæculum VI. trari Miracula vidissent, & addiderunt:
A. C. 561. *Nescimus, cur filius tuus non fuerit sanatus.*

Intellexit Rex, filium suum non prius sanandum, quam JESUM Christum Patri suo æqualem crederet. Tum Ecclesiam in honorem S. Martini ædificare cœpit, & postquam consummavit, dixit: *Si usque adeo Cælum me amet, ut hujus sancti Viri Reliquias possim accipere, omnia, quæ Episcopi docent, credam.*

Ergo secundo suos cum majoribus Donis Turonem mittit; quo ubi pervernerunt, petierunt Reliquias. Oblatæ sunt ipsis aliquæ, quales aliis dari solebant, id est lintea, aut panni, qui aliquamdiu super sepulchro jacuissent. Ipsi dixerunt: *Liceat nobis ipsis sepulchro imponere, quod ablaturi sumus.* Tum imposuerunt velum sericum prius appensum, & dixerunt: *Si coram S. Patrono nostro Gratiâ invenimus, quod supra sepulchrum posuimus, cras graviore pondere erit, illudque tanquam Cælestem Benedictionem servabimus.* Cum igitur una nocte vigilassent, altera die mane velum sericum appenderunt, & tantum fuit pondus quantum libra ferre poterat. Iphis deinde has Reliquias inter solemnes cantiones per urbem ferentibus, in illius Civitatis carceribus detenti quæsierunt, quid ageretur. Responsum est: *S. Martini Reliquiæ in Galæciam mittuntur.*
 Illico

illico captivi isti invocata S. Viri ope Sæculum VI.
A. C. 561.
 liberati sunt, accedentes ad Reliquias Servatori suo gratias egerunt, & Episcopus gratiam ipsis a Judice impetravit.
 Legati Galæciæ hac re vehementer delectati nec amplius dubitantes, quin tantus Patronus ipsis faveret, post felicem navigationis cursum in Patriam reversi sunt. Reliquiæ summa Veneratione exceptæ, Regis filio recepta incolumitate obviam procedente. Rex unitatem Patris, & Filii, & Spiritus S. confessus, cum tota Aula sacro Chrysmate unctus est. (*) Lepra ab omnibus, plurimi enim de populo hoc morbo laborabant, repente abscessit. Multa in nova S. Martini Ecclesia patrata miracula, & tantus populi pro Religione Catholica zelus fuit, ut si occasio se præbuisset, Martyrium tolerasset.

Ita hanc Historiam Gregorius, qui postmodum elapsis ferme annis duodecim Episcopus Turonensis fuit, refert.

§. IV.

S. Martinus Dumienfis.

Conversio illa præprimis perfecta est o- Fort. L. V.
carm. I.
 pera alterius S. Martini, quem Divi-

A 5

na

(*) Hæc Unctio Sacramentum Confirmationis fuisse videtur, vel Supplementum Unctionis illius cum Chrysmate, quam Arianæ in Baptismo mittebant.

Sæculum VI. na Providentia eodem tempore, quo
 A.C. 562. Reliquiæ advectæ, in Galæciam misit. Is
 Greg. V. etiam, sicut S. Martinus Turonensis in
 hist. c. 31. Pannonia natus, cum profectionem in
 fid. de Illust. Orientem ad Loca Sacra suscepisset, do-
 c. 35. ctissimis sui ævi viris accenseri meruit.
 Id. Chr. Idem igitur Suevis Galæciæ Regulam Fi-
 Suev. p. dei tradidit, Ecclesias Fidelium confirma-
 vit, Monasteria fundavit, libros, quibus
 ad Pietatem excitarentur, composuit, &
 innumeras scripsit Epistolas, quibus Neo-
 conversos ad omnium virtutum Exerci-
 tium exhortabatur. S. Martinus inter
 alia etiam condidit Monasterium Du-
 mienſe, unde ipse cognomentum traxit.
 In loco illo haud procul ab urbe Bracca-
 ra posito opibus Regis adjutus Monacho-
 rum Congregationem sub Regula S. Be-
 v. Act. SS. nediſti instituit. Hinc ipse S. Regulæ
 Ben. to. I. Benedictinæ in Hispanias dilatatæ Auctor
 p. 261. celebratur.

Haud diu postea æra sexcentesima
 septimo Cal. Jan. id est 26. Dec. anno 562.
 Tom. 5. jubente Rege Theodemiro celebratum
 Conc. p. 874. est Concilium in Civitate Augusto-Lu-
 censi, ut Fides Catholica in Regno ejus
 confirmaretur, & diversæ Causæ Eccle-
 siasticæ definirentur. Postquam Episco-
 pi omnia prius ab eis præstituta egissent,
 Rex missis ad ipsos litteris exposuit, ni-
 mis exiguum in Galæcia esse Episcopo-
 rum numerum, ita ut reperirentur Eccle-
 siæ,

fiæ, quas Episcopus singulis annis visita- Sæculum VI.
A. C. 563.
re non posset; præterea rem magna dif-
ficultate laborare, ut, cum unicus sit Me-
tropolita, Concilium singulis annis con-
gregetur. Episcopi, ut huic malo me-
derentur, Ecclesiam Augusto-Lucensem
ad Sedis Metropolitanae Dignitatem, qua
Braccarensis jam ante gaudebat, evexe-
runt. Novas quoque erexerunt Sedes
Episcopales atque honor iste etiam Mo-
nasterio Dumienſi obtigit. S. Martinus
illius loci Abbas primus Episcopus fuit.
Præterea uniuscujusque Diœcesis Paro-
chiis limites posuerunt, ut Episcopis vi-
cinis omnis litigandi occasio tolleretur.

§. V.

Concilium Braccarenſe.

Anno ſequentē 563. tertio regnantis
Ariamiri, qui idem Theodemirus fuiſ-
ſe creditur, Concilium Braccaræ prima
die Maji celebratum, cui adfuerunt E- to. 5. p. 856.
piſcopi octo, & inter alios Martinus. Is
Episcopus Dumienſis fuiſſe conjicitur.
Lucretius Archiepiſcopus Braccarenſis
Concilii Præſes imprimis propoſuit, Fi-
dem contra Hæreticos præſertim contra
ſuperſtites aliquos Priscillianiſtas eſſe ſta- Sup. lib.
XXVII.
c. 10.
biliendam. Tum S. Leonis Epistolam
S. Turibio, & Episcopis Galæciæ miſſam,
illamque, quam Concilium quatuor Pro-
vinciarum ad Balconium dederat, reci-
tari

Sæculum VI. tari iussit. Porro septendecim Articuli
A. C. 563. contra eosdem errores propositi, quos
 Concilium approbavit. Tandem lecti
 sunt Canones tam Conciliorum Gene-
 ralium quam Provincialium ad Discipli-
 nam pertinentes, & Canones novi vi-
 ginti duo, quorum plerique Ordinem
 Cæremoniarum præscribunt, in hoc Con-
 cilio conditi.

- Can. 1.* Præcipitur generatim ut ubique idem
 Psalmodiæ ordo servetur, & Monasterio-
 rum consuetudines non immisceantur.
2. Eadem Lectiones recitentur, in Missa &
4. 5. Baptismo Ritum a Profuturo Episcopo
 Braccarensi introductum omnes sequan-
12. tur. Prohibetur, ne in Ecclesia ullum
 aliud Carmen exceptis Psalmis & SS. Scri-
 pturis canatur. Hic videntur Hymni
c. 3. rejici. Episcopi populum salutent illis
 verbis: *Dominus vobiscum*, sicut Pres-
c. 10. byteri nullo discrimine. Nihilominus
 prævaluit distinctio, & Episcopi dicunt:
Pax vobis. Qui Subdiaconus non est,
c. 11. Sacra Vasa non tangat. Lectores, dum
 in Ecclesia cantant, vestitu hominum Sæ-
 cularium non utantur, nec longos capil-
 los ritu Gentilium alant. Diaconi O-
 rarium id est Stolum non occultent, sed
 illam super humerum gerant, ut a Sub-
 diaconis discernantur. Clerici qui car-
c. 14. nes non comedunt, saltem olera cum
 carnibus cocta comedant, ut omnem su-
 spicio-

spicionem Priscillianæ Hæresis a se amo- Sæculum VI.
veant. A. C. 563.

Ecclesiæ Bona in tres partes dividan- c. 7.
tur, quarum una Episcopo, altera Cleri- c. 21.
cis, tertia sartis tectis adhibeatur. Quæ
pro mortuis aut alterius Devotionis
causa offeruntur, inter omnes Clericos
semel bisve per annum dividantur, &
nemo sibi soli oblata per septimanam u-
surpet. Sepultura Ecclesiastica priven- c. 16.
tur, qui sibi ipsis manus violentas intule-
runt, aut suorum flagitiorum poenas mor-
te dederunt. Pro his, nec pro Catechu- c. 17.
menis sine Baptismo mortuis, non ore-
tur. (*)

Nemo in Ecclesiis Sanctorum sepe- c. 18.
liatur, sed tantum extra muros earum,
cum Civitates Privilegio adhucdum gau-
deant, ne quisquam intra muros terræ
mandetur.

§. VI.

S. Æmilianus. S. Donatus.

Sub idem tempus in Hispania degebat *At. SS.*
celeberrimus Anachoreta Æmilianus *Ben. tom. I.*
cognomento Cucullatus, quod ipsi haud *p. 205.*
dubie a forma vestimenti inhæserit. Is
humili loco natus cum aliquamdiu oves
eduxisset ad pascua, cujusdam Eremi-
colæ,

(*) Ita quidem hoc Concilium. At S. Am-
brosium pro Valentiniano Imp. Catechumeno non
solum orasse, sed etiam sacrificasse legimus.

Sæculum VI.
A. C. 563.

colæ, cui nomen Felix, Disciplinæ se subdidit. Tum rediit Vergegium exiguam Aragoniæ urbem, illo tempore Diœcesis Tarasonensis seu Turisonensis, quæ hodie Calagurensis dicitur. Inde remotiora vicini montis, qui Distercium appellabatur, petens ibidem annis quadraginta vitam Monasticam duxit. Didymus Episcopus Tarasonensis ex Eremo evocatum Presbyterum ordinavit, eique Ecclesiæ Vergegiensis curam commisit. Verum cum amplissimæ, quas elargiebatur, eleemosynæ quibusdam Clericis ansam præbuisent eum accusandi, quod Bona Ecclesiæ dilapidaret, Episcopus, quem invidia urebat, calumniatoribus aures indulgit, & Virum Sanctum in Eremum suam remisit. In ea S. Æmilianus plurimos adhuc annos transegit, multa edens miracula, & suis sermonibus Pietatis sensum omnibus, qui eum invisebant, inspirans. Annum attigit centesimum, atque 574. e vita cessisse creditur. Sæculo sequente S. Braulio Episcopus Cæsar-Augustanus, sicut ab illis, qui testes vivum viderant, audiverat, ipsius vitam scripsit. Ecclesia S. Æmiliani Memoriam 12. Nov. colit. Reliquiæ ejus in Monasterio ab ipsius Nomine S. Milan de la Cogolla dicto, & tribus Milliariis ab urbe Nagarensi posito, asservantur.

Martyr.
Rom. 12.
Nov.

In

In alia Parte Hispaniæ, qua mare Me-
diterraneum spectat, agebat S. Donatus,
qui Sæculo sequente primus Regulæ Mo-
nasticæ Institutum in Hispaniam inve-
xisse dicebatur. Olim Discipulus cujus-
dam Anachoretæ in Africa, ipse deinde
magnam Monachorum Congregationem
rexit. Sed cum videret, illam Regionem
Barbarorum irruptionibus esse obnoxiam,
sive Vandali Ariani hi fuerint, sive Mau-
ri Gentiles, timens, ne Monachorum
suorum grex dispergeretur, cum septua-
ginta ferme Monachis naves conscendit
& trajecit in Hispaniam, magnam libro-
rum vim secum deferens. Cujusdam
Fœminæ, cui Nomen Mincea vel Min-
chea, illustris & virtute insignis faculta-
tibus adjutus fundavit Monasterium Ser-
vitienſe haud procul Xativa in Regno
Valentiæ. Donatus regnante Imperato-
re Justino Juniore miraculis clarus Suc-
cessorem habuit Eutropium, qui jam an-
no secundo Mauritiï omnium ore cele-
brabatur, post hæc Episcopus Valentiæ
ordinatus. Duæ extabant ipsius Epi-
stolæ, una ad Licinianum Episcopum
Carthaginensem, † in qua eundem in-
terrogabat, cur infantibus baptizatis
Unctio Chrismatismatis conferretur. Altera
ad Petrum Episcopum Iturbicensẽ cir-
ca Disciplinam Monasticam. Hæc ulti-
ma ad nostra usque tempora pervenit.

In

Sæculum VI.
A. C. 563.*Ild. de vir.*
*Illust. c. 3.**Joan. Bict.*
chr. an. 5.
Just. & 2.
Maur. Isid.
Illust. c. 32.
Cod. Reg. to.
3. p. 132.
† Cartha-
gena.

Sæculum VI.
A. C. 563. In illa se arguentibus, quod nimiam severitatem adhiberet, respondet, se illas solummodo consuetudines, quas in suo Monasterio stabilitas invenisset, conservare, & exiguum Monachorum ferventium numerum meliorem esse, quam magnum tepidorum.

§. VII.

Epistolæ S. Niceti Trevirensis.

Greg. vit.
PP. 6. 17. n. 3. Sigebertus Rex in Gallia, quamprimum Regni habenas capeffivisset, revocavit S. Nicetum Episcopum Trevirensensem, a Parente suo Clotario, quod ipsum sæpius ob injuste commissa excommunicasset, in exilium missum. At Sigebertus Regni possessionem adire noluit nisi favente sibi tam Magno Antistite; ita enim Regis verba in Epistola ad Episcopum data sonant. Haud multo post tempore S. Nicetus Epistolam dedit ad Clodosindam Regum Francorum Sororem & Alboini Regis Longobardorum Conjugem, cum ipsa ad Reges Fratres Legatos misisset. Hortatur Reginam, ut ad convertendum Regem Maritum Hæresi Arianæ addictum operam daret. In ea Epistola multa loca ex Scriptura, & alia argumenta ex ratione petita, contra hanc Hæresin adducit, & obtestatur Reginam, ut sæpius hanc Epistolam perlegat, & sensum Regi explicet. Ad ultimum argu-
mento

to. 5. Conc.
p. 833.

mento utitur ingenio Barbarorum magis Sæculum VI.
A. C. 563.
 accommodato, illudque inde expromit, quod in Ecclesiis Catholicorum manifesta Miracula, non autem in Ecclesiis Arianorum ederentur. Exempla affert Ecclesiæ S. Martini, S. Germani Antissiodorensis, S. Hilarii, S. Lupi Trecentis, & addit: *Quid vero dicam de SS. Remigio & Medardo, quos, ut credo, ipsa vidisti? Aviam tuam Clotildem Beatæ Memoræ narrantem audivisti, quomodo in Franciam venerit, & ad Religionem converterit Regem Clodoveum. Cum vir esset prudentissimus, noluit Mulieri cedere, donec de veritate constaret. Postquam autem Argumenta, quæ modo attuli, percepit, ante fores S. Martini prostratus abjecta omni mora Baptismum suscepit. Quam feliciter baptizatus in Reges Alaricum & Gundebaldum Hæreticos arma moverit, neutiquam ignoras.*

Tempore non multo post hæc elapso to. 5. Conc.
p. 832.
 S. Nicetus ad Imperatorem Justinianum opera usus Presbyteri nomine Lactantii, qui in Galliam ad Loca Sacra visitanda venerat, Epistolam dedit. In ea Epistola S. Episcopus Imperatori acriter instat, & tota illa Auctoritate, quam ipsi clarissima virtus, & annorum ferme quadraginta Episcopatus apud omnes conciliaverat, permovere conatur, ut renunciaret errori, in quem sub finem Regni sui

Hist. Eccles. Tom. VIII,

B inci-

Sæculum VI. incidere, & propter quem Sanctos Epis-
A.C. 563. copos persecutus fuerat. Sine ambagi-
 bus id quoque Justiniano significat, to-
 tam Italiam, Africam, Hispaniam & Gal-
 liam ipsius Nomini anathema dicere.

Post hæc S. Nicetus haud diu super-
 stes fuit atque in Sede Trevirensi Suc-
 cessorem habuit S. Magnericum Discipu-
 lum suum. Is Monasterium in honorem
 S. Martini Turonensis in eodem loco, u-
 bi Sanctus iste Ecclesiam eduxerat, fun-
 davit, quod hodieque existit. S. Ma-
 gnericus inter suos Clericos educavit
 S. Gangericum, postea Episcopum Ca-
 meracensem.

§. VIII.

Justiniani Error.

Sup. Justiniani Error, quem S. Nicetus datis
XXXII. litteris reprehendebat, fuit Hæresis
§. 31. Incorruptibilium, qui ex Eutychianorum

Secta nati erant. Hanc pestem Justinia-
 no quidam Origenistæ, & præprimis
 Theodorus Cappadox suggessisse credun-
 tur. Huc tandem deduxit Imperatorem
 animi inquires, & insatiabilis Doctrinam
 fidei perscrutandi aviditas. Igitur e-
 dito Decreto dicebat; Jesu Christi Cor-
 pus esse incorruptibile, id est, ex eo tem-
 pore, quo in Sinu S. Matris suæ formatus
 fuisset, nulli mutationi aut vicissitudini
 nequidem ulli naturali & innocuæ fra-
 gilitati

Evagr. IV.

c. 39.

vit. S. Eu-

tych. ap.

Bol. 6. Apr.

c. 4. p. 557.

gilitati, qualis est fames, aut sitis, fuisse obnoxium, ita ut ante Mortem suam si-
cut post Resurrectionem absque necessi-
tate comederit. Præcepit Justinianus,
ut omnes Episcopi hanc Doctrinam suo
calculo comprobarent, & præsertim om-
nem conatum adhibuit, ut in suam
Sententiam pertraheret Episcopos sex ex
Africa, quos anno 564. Regni sui trige-
simo octavo Constantinopolim accersive-
rat. Cum omnes trium Capitulorum
acerrimi Defensores essent, & inter cœ-
teros Victor Tunonensis, etiam in faciem
obluctati sunt tam Imperatori quam Eu-
tychio Patriarchæ; eum enim Hæreticis
accensebant, quod Concilio, in quo tria
Capitula damnata, præfuiſſet. Itaque
in diversa abstracti, Monasteriis inclu-
duntur.

Sæculum VI.
A. C. 564.

Viſt. Tun.
Chr. in fin.

Ceterum S. Eutychius Patriarcha er-
ranti Imperatori fortiter restitit. Offe-
renti Decretum suum, cui subscriberet,
oblocutus dixit, hanc Apostolorum Do-
ctrinam non esse. Quippe, aiebat, ex
hac opinione necessario consequitur, fi-
ctam fuisse simulatamque Incarnationem.
Quo pacto enim corpus incorruptibile
potuit circumcidi, aut lacte Matris nu-
triri? quomodo potuit in Cruce clavis
& lancea perforari? non alia ratione Cor-
pus Christi incorruptibile dicitur, quam

B 2

quod

Sæculum VI. quod nulla peccati macula inquinatum,
A.C. 565. & in sepulchro non fuerit corruptum.

§. IX.

S. Eutychii Exilium.

Cum S. Eutychius nulli labori pepercisset, quo Imperatori errorem eximeret, qui illum docebant Principi suggererunt, ut etiam Eutychium Sede sua deturbaret. Igitur die S. Timotheo sacra 22. Jan. anno 565. Patriarcha in Palatio Hormisdæ Sanctum Sacrificium celebrante Tribunus cum militibus Domum Patriarchalem occupat. Capiuntur Familiæ, & in diversa rapiuntur, ut contra Dominum suum testes esse compellerentur, & aliqua saltem Justitiæ species fervaretur. Sacrificio (*) peracto mansit in Sanctuario a suis admonitus, si exiret, ipsum de vita periclitaturum. Stans ergo ante Altare, vestitus ut semper solebat, pro Ecclesia oravit usque ad horam noctis tertiam. Postea aliquid cibi sum-

(*) In diesen Zeilen hat unser Protestant zweymal anstatt Sacrificium oder das heil. Opfer gesetzt: Das Hochamt. Allein dieses Wort erwecket bey einem protestantischen Leser den Begriff nicht, welchen ihm das Wort das heil. Opfer beybringen würde, und welches in den Kirchengeschichten tausendmal vorkommt. Das ist nicht redlich übersezt.

sumpsit, & brevi tempore quievit. Tunc ^{Sæculum VI.} vero Dux militaris, cui nomen Etherius, ^{A. C. 565.} cum armatorum cohorte ingressus Episcopum abduxit in Monasterium, quod *Choracudis* dicebatur, rebus omnibus spoliatum excepto Pallio, quod non deposuit, & Etherius ipsi eripere noluit, quamvis aliqui ex Clericis, ut auferret, vehementer instarent. Quia vero in pauperrimo Monasterio omnia vitæ comoda Patriarchæ deerant, altera die ad Monasterium *Hofias* dictum deductus est.

Interim in ejus locum Patriarcha ^{Theoph. au.} Constantinopolitanus ordinatus est Joannes Scholasticus Syrus Apocrisiarius Antiochenus. Is elapsis octo diebus congregatis aliquot Episcopis S. Eutychium in Judicium vocavit, ut ad Libellos contra ipsum traditos responderet; in iis autem accusabatur, quod unguentis uteretur, nutriretur delicate, diu (forte diebus Dominicis) flexis genibus oraret. Adjungebantur alia id genus crimina. Ut Judicii formam servarent, ter miserunt, qui eum vocarent. S. Eutychius semper respondit: *Si me secundum Canones judicare velint, si Clerici mei & Dignitas mihi restituantur, ibo, & Accusatores etiam meos in Causa mea testes admittam.* Ergo eum contumacem condemnarunt; ipse vero sententiam antevertit declarans, Judices suos Censuris Ca-

Sæculum VI. nonicis se implicuisse. Tum in Insulam
 A. C. 565. Principiam in Propontide positam deve-
 vit. S. Eu- citus est; inde Amaseam Ponti Metropo-
 tych. c. 5. n. 41 lim in Monasterium, cui olim præfuerat,
 translatus. Ibi annos duodecim versa-
 tus multa Miracula edidit.

§. X.

S. Anastasius Antiochenus.

Evag. 4. c. 33 Patriarchæ omnes multique Episcopi E-
 dicto Imperatoris subscribere recu-
 santes tam in Conciliis, quam datis pri-
 vatim litteris refragabantur. Episcopi
 vero Orientis jubenti Imperatori, ut sub-
 scriberent, repugnarunt dicentes, se o-
 mnes Exemplum Anastasii Episcopi An-
 tiocheni sequi. Anastasius ante paucos
 dies Domnino successerat, Vir virtutibus
 Christianis & Doctrina maximus. In iis,
 quæ ad Religionis summam pertinent,
 c. 40. constantissimus, minora tamen non ne-
 gligebat, comis sed non abjecto animo
 apud illos, qui ab ipsius genio abhorre-
 bant, severus & simul affabilis. Benigne
 auscultabat, prompte respondebat, &
 quæstiones sibi propositas solvebat, si
 gravis momenti materia esset, ubi ser-
 mones inutiles incidebant, auribus &
 lingua carere videbatur. Imperator Ju-
 stinianus nullum non movit lapidem, quo
 virum in suas partes traheret, quod cre-
 deret, omnes cæteros facile ejus vesti-
 gia

gia secuturos. At semper Anastasius viri constantia se opposuit, & misso ad Imperatorem Responso doctissime demonstrabat ex Doctrina Apostolorum & Patrum, Corpus Domini nostri secundum motus naturales & innocentes esse corruptibile. Idem respondit Monachis primæ & secundæ Syriæ, ipsius mentem exquirentibus, confirmavit eosdem in fide, & quid ad eam defendendam afferrent, edocuit. Cum sciret se a Justiniano proscribendum, orationem composuit, qua Populo suo valedicturus erat; eam autem in lucem non edidit, nam fata Imperatorem ex hac vita præripuerunt.

Sæculum VI.
A. C. 566.

c. 41.

§. XI.

Justiniani obitus. Justinus II. Imperator.

Justinianus Imperator anno Regni sui quadragesimo Indictione decima quinta post Consulatum Basilii 25. id est anno 566. 14. Nov. annos natus octoginta quatuor e vita cessit. Quamvis hujus Principis avaritia animique levitas & inconstantia multum Reipublicæ & Ecclesiæ nocuissent, nihilominus ob rerum maximarum prosperum eventum Illustre Nomen apud posteros nactus est. Græci in suo Menologio Justiniani memoriam secunda die Augusti agunt.

Vit. Tun.
Chr. Marii
Aum. Chr.
Pasch. p. 375

B 4

Justi-

Sæculum VI.
A. C. 566.

Justiniani cura Ecclesiæ ingenti numero per totum Imperium ædificatæ, quas singulatim descriptas Procopii diligentia debemus. In sola urbe Constantinopoli triginta & unam recenset, partim a fundamentis extructas, partim reparatas. Harum omnium celeberrima est S. Sophiæ, quæ in hanc usque diem stat. Idem Scriptor in Asia minore Syria & Palæstina Ecclesias viginti & unam in Africa undecim numerat, nempe universim sexaginta tres. Præterea Hospitia decem & viginti tria Monasteria pleraque in Palæstina refert; Ecclesias, de quibus tantum strictim mentionem facit, aut quas ignoravit, silentio prætermittimus.

Vitt. Tun.
Corip.

Justiniano in Imperio successit Justinus nepos ipsius scilicet Sororis ejus Vigilantiæ filius Curopalates seu Supremus Palatii Magister. Dicitur Justinus junior ut a primo discernatur. Conjux quoque ejus Sophia Imperatrix Theodoræ Neptis fuit. Justinus Imperator a Joanne Patriarcha corona accepta Regnum auspicatus, æs alienum a Justiniano contractum solvit, & Episcopos ab ipso exulare jussos revocavit S. Eutychio

Evagr. V.
c. 3.

c. 4.

Constantinopolitano excepto. Decretum edidit circa Fidem ad omnes Christianos directum, in quo hortatur, ut ad Ecclesiæ unitatem redeant, Fidem suam expo-

ponit, & Myſteria Trinitatis & Incarna-
tionis contra Hæreſes tunc graſſantes
ſuſe explicat. Illud Decretum, cum Do-
ctrinam Orthodoxam contineret, omni-
bus Catholicis probatum, at qui ab Ec-
cleſia ſeceſſerant, non redierunt, obten-
dentes, in Decreto clariſ verbis præcipi,
ut omnia in ſtatu, in quo eſſent, perma-
nerent. Itaque iſtud Decretum nullam
Eccleſiæ attulit utilitatem. Juſtinus quo-
que non nulla Pietatis edidit argumenta,
dum Eccleſias a Juſtiniano extructas, at-
que inter alias magnam Eccleſiam Con-
ſtantinopolitanam; & Eccleſiam Apoſto-
lorum decoravit, iisque Vaſa Sacra & Re-
ditus contulit. Miſſo in Ægyptum Pho-
tino Abbate Belifarii privigno plenam
potestatem fecit Eccleſias pacandi; quip-
pe Theodoſiani & Gajanitæ Alexandria
ſeparatas domos, in quibus conventicu-
la agerent, ædificare cœperant, & præ-
valens Factio Gajanitarum Elpidium Ar-
chidiaconum Episcopum ſibi elegerat.
Is ab Imperatore comprehendere & in Exi-
lium deferri juſſus in itinere vitam po-
ſuit. Theodoſiani clam & noctu Epis-
copum, cui Nomen Dorotheus, ſibi ordi-
narunt.

At vero Juſtini mores ab externa illa
Pietate plurimum abhorrebant. Volu-
ptates, quæ ſanæ rationi maxime repu-
gnant, perditæ ſectabatur, avaritia erat

B 5 in 21

Sæculum VI.
A. C. 566.

Justinus II.

Evagr. V.
c. 1.

Sæculum VI. insatiabili, & res omnes, etiam Episcopa-
A. C. 566. tus, publice vendebat, de cetero in re-

bus gerendis jam vecors, jam temera-
 rius. Justino erat propinquus, cui etiam
 nomen Justinus, vir bello clarissimus &
 de Republica optime meritus, quocum,
 antequam Imperium fuisset affecutus,
 pactum inierat, illum, cui fortuna Pur-
 puram contulisset, alteri secundum &
 proximum solio gradum concessurum.

c. 2. Hunc postquam initio Regni amicitiae
 specie fefellit, postea ereptis corporis
 Custodibus, Alexandriam missum in le-
 cto suo interfici jussit. Caput amputatum
 ipso mandante allatum Justinus & Sophia
 Imperatrix gratum oculis eorum specta-
 culum satis contemplati deinde pedibus
 ambo percusserunt. Igitur mirandi lo-
 cus non est, Justinum anno Regni sui pri-
 mo Legem reduxisse a Justiniano abro-
 gatam, qua Marito & Uxori Divortii li-
 bertas concedebatur, atque Incolis Me-
 sopotamiae, Osroenes, & Provinciae ad
 Euphratem sitae, multas pecuniarias ob
 contracta Matrimonia illicita debitas
 condonasse.

Inter Nov.

Just. 140.

Nov. Just. 3.

§. XII.

Concilium Turonense secundum.

In Gallia eodem anno fratrum Regum
 sexto duo Concilia celebrata, unum Tu-
 rone in Regno Chereberti, † & ipso con-
 sen-

† Chariberti.

sentiente, alterum Lugduni in Regno Sæculum VI.
 Guntrami. In isto præsentēs fuere E. A. C. 566.
 piscopi octo, & sex aliorum Delegati,
 nempe quatuordecim suffragia. S. Ni- to. 5. p. 847. c.
 cetius Archiepiscopus Lugdunensis præ- 3. to 5. p. 851.
 fuit, & sex Canones conditi, in quibus
 nihil adeo memorabile, nisi quod illi,
 qui conantur Personas liberas in servitu-
 tem redigere, excommunicentur. Eu-
 phronius Archiepiscopus præfuit in Con-
 cilio Turonensi 17. Nov. anno 566. cele-
 brato. Cæteri fuere S. Pretextatus Ro-
 thomagensis, S. Germanus Parisiensis, Fe-
 lix Nannetensis, Chaetricus Carnuten-
 sis, Domitianus Andegavensis, Victorius
 Redonensis, S. Domniolus Cenomanen-
 sis, Ludebaldus Sagiensis, scilicet Epis-
 copi novem. S. Domniolus regnante *Greg. VI.*
 Rege Clotario Monasterii S. Laurentii *hist. c. 9. Boll.*
 prope Parisios, quod hodie in Ecclesiam *16. Maji. to.*
 Parochialem conversum, Abbas fuerat, *14. p. 603.*
 cumque Rex fidissimum semper exper- *Analect. to.*
 tus fuisset, Episcopatum Avenionensem *3. p. 95.*
 ipsi collaturus erat; at Domniolus Re-
 gem rogavit, ne se in locum remotum
 cum Senatoribus Sophistis & Judicibus
 Philosophis (verba sunt Gregorii Turo-
 nensis hæc referentis) quasi in Exilium
 mitteret. Ergo Rex eidem defuncto
 S. Innocentio Episcopatum Cenomanen-
 sem dedit. S. Domniolum virtutes &
 Miracula celebrem reddiderunt, nam
 claudum

Sæculum VI. claudum, cui nomen Ranerius, & cæcum,
A. C. 566. cui nomen Syagrius, sanitati restituit.
 Obit anno 581. postquam Episcopatum
 obtinuiſſet annis 22. & ſepultus eſt in
 Abbatia S. Vincentii, quam fundaverat.
Mart. Rom. Ejus Memoriam Eccleſia decima ſexta
16. Maji. Maji colit.

In Concilio Turonenſi viginti ſeptem
 Canones conditi. Primo Decretum re-
 novatur, quo Concilia bis per annum,
 aut ſaltem ſemel celebrari jubentur, ita
 ut nullus ſub prætextu Mandati Regii
 excuſetur. Si quæ Lis inter Episcopos
 exorta fuerit, Arbitros ſibi eligant Pres-
 byteros, donec res componatur. Epis-
 copus Abbatem aut Archipresbyterum
 non deponat niſi omnium Presbytero-
 rum & Abbatum conſilium exquiſierit.
 Prohibetur ordinari Episcopus in Provin-
 cia Armoricorum ſive Romanus ſit ſive
 de Britonum Gente ſine Metropolitæ &
 Episcoporum Provincialium conſenſu.

Episcopum uxorem habentem Cleri-
 ci ubique etiam in cubiculo ſuo comiten-
 tur, atque ipſe ab uxore ita ſeparatus ſit,
 ut mulieris ancillis cum famulis Cleri-
 corum nulla ſit colloquendi occaſio. At
 in Familia Episcopi uxorem non haben-
 tis nulla ſit ſcœmina. Prohibetur Cleri-
 cis aut Monachis ne bini in uno lecto dor-
 miant. Si Archipresbyter ruri agat, Cle-
 ricorum aliquis in ejus cubiculo dormiat,
 &

Canones
 Concilii
 Turonenſis.

c. 14.

& eorum septem sint, qui singulis hebdomadis has vices subeant. Presbyter Diaconus aut Subdiaconus, si apud uxorem suam deprehensus fuerit, interdicatorum uno anno, & Archipresbyter, qui subditis suis invigilare neglexerit, uno mense carceri dabitur, & in pane & aqua jejunabit.

Mulieres in Monasteria virorum pedem non inferant. Monachi Cœnobium non relinquant, & si quis nuptias inierit, excommunicabitur, & ab illa muliere separabitur. Si opus fuerit adhibeatur auxilium Judicis, qui si recusaverit, aut alii quicunque ejusmodi Monachum tutati fuerint, excommunicentur. Pari modo Matrimonia Monialium prohibentur, si velamen de manu Episcopi acceperint, si solummodo habitum mutaverint. Quia vero non nullæ obtinebant, quod ideo solum Monasticam vestem induissent, ne ad infames nuptias, quibus indignæ essent, adigerentur, huic excusationi Regum Childeberti & Clotarii contrariæ Leges opponuntur a Chereberto confirmatæ, quibus vetabatur puellas invitis parentibus ad Nuptias cogere. Subdit Concilium: *Si igitur aliqua sit, quæ vim sibi timendam putet, ad Ecclesiam confugiat, donec a Parentibus Mandato Principis aut auxilio Episcopi in libertatem asseratur.* Id quoque legitur,

c. 16.

15.

c. 20.

Sæculum VI. legitur, viduas, si se Deo consecrassent, A. C. 566. non fuisse benedictas. In isto Canone sæpius S. Innocentii Papæ, (*) Concilio-
rum Arelatensis, Mediolanensis, Epaunen-
sis & Legis Romanæ id est Codicis Theo-
dosiani Auctoritas adducitur.

Idem Codex allegatur in Canone
c. II. sequente contra nuptias incestas edito.
Præprimis fuse & singillatim Auctoritas
Legum Divinarum hæc scelera prohi-
bentium assertur, ut palam Populis præ-
legatur, & nemo ignorantiam obtendat.

Levit. 18.
Deuter. 27.

Greg. IV.
hist. c. 26.

Hoc Canone Concilii Turonensis Rex
Cherebertus speciatim argui videtur.
Ingoberga Regina uxor ejus in muliebri
familia alebat duas puellas, quarum Pa-
ter erat Lanarius; prima, cui nomen
Mar-

(*) P. Balduinus ad hunc locum Fleurii ma-
lam fidem demonstrare se putat, quia verba illa
ex Concilio Turonensi non excerptit: *Quis Sa-
cerdotum contra Decreta talia, quæ a Sede A-
postolica processerunt, agere præsumat? &c.*
Saltem Fleurius hic de S. Innocentii Papæ Au-
ctoritate mentionem intulit. Deinde volebat
peculiaria ex Concilio Turonensi excerptere, non
ea, quæ in aliis passim occurrunt. Utiliorem Rei
Catholicæ laborem suscepisset P. Balduinus, si
innumeros textus a Fleurio ex Conciliis & SS.
Patribus excerptos, & Auctoritati SS. Pontifi-
cum faventes adnotasset; non exiguum certe
conscripsisset volumen.

Marcuefa, vestem Monasticam gerebat. Sæculum VI.
A.C. 566.
 Alteri nomen erat Merofleda. Utriusque amore captus est Rex. Ut amantis animum a vili fœminarum conditione averteret Ingoberga Regina, advocato secreto puellarum patre, Regem invitavit, ut ad se veniret, nempe ut hunc virum servili labore insudantem cerneret. Exacerbatus Rex relicta Ingoberga, quamvis ex ea filiam suscepisset, Merofledam accepit. Aliam quoque amabat Concubinam Theodegildam nomine pecoris custodis filiam, ex qua natus est ei filius, statim postquam lucem aspexisset fato præreptus. Tandem duxit Marcuefam, non obstante, quod Merofledæ soror esset, & Monialis. Inde ambo a S. Germano excommunicati. Ipsa haud diu postea e vivis cessit, nec Cherebertus Rex diu superstes fuit, sed anno 567. migravit ex hoc mundo. ibid.
Coint. an.
567. n. 35. Fœminas tantum genuit, Bertham seu Editbergam ex Regina Ingoberga natam, postmodum Ethelberto Cantiorum in Anglia Regi nuptui datam. Duæ aliæ Chereberti filiæ Bertofleda & Chrodielida vitam Monasticam illa Turone, altera Pictaviæ amplexæ sunt.

§. XIII.

Concilium Turonense continuatur.

Patres Concilii Turonensis nonnulla
circa

Sæculum VI. circa Cæremonias Religionis decreve-
A.C. 566. runt. Corpus Domini Nostri supra Al-

tare non in ordine aliarum Imaginum,
 sed sub Cruce collocetur. Ergo Cruces
 & Imagines super Altare ponebantur,
 ergo Evcharistia (*) ad usus emergentes
 c. 3. asservabatur. Laicis prohibetur, ne pe-
 nes Altare consistent, sed anterior Eccle-
 siæ Pars a cancellis usque ad Altare so-
 lis Clericorum ad canendum ingredien-
 tium Choris pateat. Sanctuarium ta-
 men pro more Laicis & foeminis ad o-
 randum & communicandum sit apertum.
 Id ego de oratione privata extra Officii
 tempus intelligo.

can. 18. Psalmodiæ ordo præscribitur in hunc
 modum: In æstate ad Matutinos sex An-
 tiphonæ, singulæ cum duobus Psalmis,
 dicantur. Matutinorum nomine hic
 Officium Nocturnum accipiendum est,

v. Mabill de nam in præcipuis solum Festis noctu vi-
 cursu Gall. gilabant. Diebus Dominicis & Feriis
 S. 5. n. 52. primo

(*) Quid ad hæc, si objiciantur, respondeant
 Protestantes, nisi forte jam tunc in Ecclesiam
 Abusus abominandos irrepisse? Sed adverten-
 dum, ejusmodi Usus nomine Abusus venire non
 posse, cum eos Ecclesia Universalis non rejece-
 rit, sed approbaverit. Abusus esse nequit, quod
 tota Ecclesia, cui JESUS Christus promisit suam
 Assistentiam, ratum habet. Haud dubie nullo
 non tempore aliqui abusus irrepere; at hos
 semper Ecclesia Catholica damnavit & repressit.

primo mane surgebant, ut hodieque in *Sæculum VI.*
 plerisque Capitulis more tenetur. In *A.C. 566.*

Officio vero Matutino, quod Laudes dicimus, ut ex S. Galli exemplo apparet, etiam in Dominicis Psalmus quinquagesimus, Canticum Benedicite, tres ultimi Psalmi, quibus titulus est *Alleluja*, & deinde Capitulum dicebantur. *Greg. vit. Patr. c. 6.*

Præterea in eodem Concilio hæc statuuntur. Toto Mense Augusto mane surgatur, quia Festa & Missæ Sanctorum celebrantur. (*) Hæc ita explicant; Mense Augusto, in quo Officia Sancto-

(*) Firmissimum testimonium de Missis celebratis ad Honorem Sanctorum! Frustra est igitur Interpres Noster Protestans, dum in hoc Sæculo exclamat: *Es wollen einige das Wort Missa oder Communion, von welcher in der Regel des Benedictus Meldung geschieht, durchaus von einer solchen Mess verstanden wissen, die heut zu Tage im Papstthum üblich ist.* Es würde eine erträglichere Antwort seyn, wenn er auch hier sagte, die Mess sey das eingegriffene Verderben gewesen, als daß er solche Dinge läugnet, welche in den Kirchengeschichten tausendmal erwiesen werden. Allein, es kann auch niemand läugnen, daß man zu allen Zeiten eine solche heil. Mess, was die Wesenheit anbetrifft, als heut in der Römischen Kirche üblich ist, gehalten habe, wer nicht zugleich läugnen will, daß jemal eine wahre Kirche Christi auf der Erde gewesen sey.

Hist. Eccles. Tom. VIII.

C

Sæculum VI.
A. C. 566.

Sanctorum erant frequentissima, Missas eorum statim mane fuisse celebratas, ut populus deinde ad metendum frumentum exire posset. Mense Septembri dicantur septem Antiphonæ singulæ cum duobus Psalmis. Mense Octobri octo Antiphonæ cum tribus Psalmis, id est, viginti quatuor Psalmis. Mense Novembri dicantur Psalmi viginti septem, in Decembri triginta cum decem Antiphonis, similiter in Januario & Februario usque ad Pascha. Ex hoc colligi posse videtur, istud Festum novi anni fuisse exordium. Itaque ad Matutinos pauciores quam duodecim Psalmi nunquam dicebantur, ad Vesperas semper duodecim, & sex ad sextam. Hæc ita accipienda censet Aimoinus, qui dicit, hunc Psalmodiæ ordinem a Monasterio Agauniensi profectum, deinde ad S. Martinum Catalauni & ad S. Dionysium in Francia fuisse inductum. Inde conjicimus hunc ordinem in Galliis præ aliis fuisse receptum.

Aim. hist. lib.
III. c. 81.

c. 23.

Licentia datur, præter S. Ambrosii Hymnos, quibus consuetudo Auctoritatem conciliaverat, etiam cantandi alios, si congrui sint, & veri Auctoris nomen gerant. Hic Canon Fortunato Presbytero illa ætate magni Nominis Poetæ favere videtur. Tempora, quibus Monachi jejunent, per totum annum definiuntur,

c. 17.

Concilium
Turonense.

tur, unde videre est, quod in Rogationibus, quamvis esset tempus Paschale, & Mense Decembri, id est in Adventu usque ad Nativitatem Domini, jejunaverint. In Festis, & ex consequenti in Mense Augusto, in quo jam tunc temporis singulis diebus alicujus Sancti Festum celebrabatur, non jejunabant. Attribus diebus initio Mensis Januarii ob Superstitiones Paganorum jejunabant; imo in ipso Festo Circumcisionis Missa non ante horam octavam id est secundam post meridiem celebrabatur.

Conqueruntur Patres, quod Superstitiones adhucdum regnarent. Erant, qui primam diem Januarii Jano sacram celebrabant. Alii in Festo Cathedræ S. Petri carnes mortuis offerebant, & post Missam in domum suam reversi has carnes Dæmonibus consecratas manducabant. Alii lapidibus, fontibus, arboribus honorem habebant, & his omnibus Superstitionibus non obstantibus Christianos se esse dicebant. Pastoribus & Presbyteris præcipitur, ut tales Ecclesia ejiciant, & nequiquam permittant, ut S. Altaris participes fiant. S. Petri Festum, cujus hic Canon meminit, institutum fuit octavo Cal. Martii id est 22. Febr. & substitutum illi Festo, quod Pagani ad honorandos defunctorum manes celebrare solebant; illæ Cæremoniæ di-
v. Coint. an.
566. n. 40. 41.

Sæculum VI. A. C. 566 cebanantur *Feralia*, atque a vigesima hujus
Mensis usque ad finem continuabantur.

His diebus carnes super sepulchra ponebant, rati circumerrantes animas noctu advenire & eas comedere. Illa die Christiani primo Martyrium SS. Petri & Pauli celebrarunt, postea autem hoc Festo in vigesimam nonam Junii translato, vigesima secunda Februarii Festum Cathedræ S. Petri sine discrimine, Romanæ vel Antiochenæ, celebrari cœptum. Posteriore tempore Cathedra Romana 18. Jan. & Antiochena illo, quo antiquitus solebat die, colitur. Igitur Superstitio, quam adhucdum vigere dolebat Concilium, in eo versabatur, quod aliqui Christiani Gentilium Ritus unacum Festo, quod ad illos abolendos institutum erat, servarent. Legimus etiam, eadem die 22. Febr. Gentiles illud Festum, quod dicebatur *Terminalia*, in honorem Dei *Termini* celebraffe. Unde credendum, lapides illos, quorum cultus in hoc Canone memoratur, agrorum Terminos fuisse.

Unaquæque Civitas pauperes suos magna cura nutriat, ita ut quilibet Presbyter ruri, & quilibet civis habeat suum pauperem, quem alat, ne vagabundi in aliis Civitatibus errent. Usurpatores Bonorum Ecclesiæ a latronibus & homicidis nullo discrimine habentur.

Canoe-

6. 5.

6. 24. 25.

Canones præcedentium Conciliorum
 contra eos confirmantur, tumque Patres
 adjungunt: *Si Bona usurpata ter admo-
 niti non restituant, nos omnes magna con-
 cordia congregabimur cum Abbatibus,
 Presbyteris & Clericis nostris, cumque a-
 lia arma nobis non suppetant in templi
 concha Psalmum centesimum octavum con-
 tra Latronem pauperum pronuntiabimus,
 ut maledictionem Judæ Proditoris in
 eum provocemus, & non solum excom-
 municatus sed etiam anathematizatus
 moriatur. (*)* Superius explicavimus *Sup. I. XIX.*
 C 3 distin- *n. 9.*

(*) Hier kommt eine sehr rührende Anmer-
 kung des Herrn Uebersetzers, er sagt: Es ist
 dieses eines der ältesten Exempel von dem
 Misbrauch des 108. Psalms, der nun seit
 undenklichen Zeiten auch bey dem gemeinen
 Haufen in den Begriff gerathen, daß man
 vermittelst desselben seine Feinde todt bethen
 könnte. Es wäre schon schlimm genug,
 wenn damals nur dieser Aberglauben sich
 unter dem gemeinen Volke geäußeret: daß
 aber ein Concilium den Misbrauch desselben
 öffentlich authorisiret und seinen öffentlichen
 Gottesdienst dadurch schändet, das ist ein
 Zeichen von einem recht grossen Verfall der
 wahren Religion, dabey man heilige Hände
 ohne Zorn zu Gott aufheben soll. &c.

Hier urtheilet unser Uebersetzer ganz un-
 richtig. Da ist kein Aberglauben; denn es ha-
 ben

Sæculum VI. distinctionem, quam inter Excommuni-
A. C. 566. cationem simplicem & Anathema repe-
 rire erat.

§. XIV.

ben die Bischöffe des Turonischen Concilii wohl nicht die Absicht gehabt die ungerechte Besitzer der Kirchengüter, oder Mörder der Armen todt zu bethen, sondern solche cum Anathemate zu excommuniciren. Dieses sagen sie ja selbst: Et non solum excommunicatus, sed etiam anathematizatus moriatur, und zu verstehen ist, wenn die ungerechten Besitzer unbußfertig sterben sollten, welches die Bischöffe jedoch keineswegs wünschen. Die Bischöffe haben auch dabey keine Rache im Zorn ausüben wollen, sondern es ist aus dieser Stelle nichts anders abzunehmen, als daß sie den Schluß gefasset, wenn sich ein ungerechter Besitzer nach dreymaliger Erinnerung nicht bessern würde, solchen sammentlich cum Anathemate zu excommuniciren, und den 108. Psalm dabey zu bethen in keinem andern Sinne als man den Fluch, wenn man jemand cum Anathemate excommuniciret hat, in der wahren Kirche allezeit gesprochen.

Was nun die Patres dieser Kirchenversamm- lung nicht thun wollen, das haben sie auch nicht authorisiret, und noch vielweniger den wahren Gottesdienst geschändet. In dem Sinne aber, in welchem es der Uebersetzer nimmet, nämlich durch Ablesung des 108. Psalms einen Menschen wollen todt bethen oder einige Rache ausüben, ist ein von der Römischen Kirche verdampter Uberglauben. Allein unserm Uebersetzer, welcher in der Katho- lischen Kirche nicht erzogen worden, scheinen viele
 Dinge

§. XIV.

Sæculum VI.
A. C. 566.*Episcopi in Britannia.*

Operæ pretium est, ut hujus Concilii Canon, in quo adnotatur discrimen Episcoporum Romanorum, & Britonum in Provincia Armorica, explicetur. Illa ætate adhucdum Romani dicebantur veteres Gallia Incolæ; at in Armoricam id est oram maritimam Oceani tunc novi advenerant, nempe Britanni ex Insula sua pulsi ab Anglo-Saxonibus, qui Hengisto Duce anno 446. illo trajecerant. Exinde Insula, quæ Britannia dicebatur, a plurimis Anglia appellata est, Britannia autem dicta est illa Armoricorum in Gallia Regio, quo magnus Britonum numerus confugerat. Porro his Episcopi ex sua Gente erant, lingua & moribus a Gallo-Romanis distincti.

Ex eorum numero fuit S. Samson, qui, ut vidimus, tertio Concilio Parisiensi interfuit. Is natus in Regione Cerdifensi Provinciæ Cambriensis vitam Monasticam amplexus est sub Disciplina S. Hel-
Sup. XXXIII.
S. 56
 tutii, quem Discipulum S. Germani Antistiodorensis fuisse ferunt; ille enim In-
C 4 stituti

Dinge aus Mangel reiferer Ueberlegung Greuele und Schändungen des Gottesdienstes zu fern. Wäre er ohne Vorurtheile, würde er sie mit andern Augen ansehen.

Sæculum VI. *C. 566.* *stituti Monastici primus in Magna Bri-*
tannia Auctor creditur. Narrant, S. Ger-
manum post secundam profectiorem in
Angliam ibi reliquisse aliquos discipulos,
sub quorum Institutione informati sunt
alii. Duo cæteris magis celebres ex
hac Schola prodire, nempe S. Dubritius
& S. Heltutius. S. Dubritius Episcopus
Harlegii Cambriæ seu Walliæ Metro-
poli fuit. Idem Dioccesin Landavanam
in Clamorgania rexit, habuitque Succes-
sores, Harlegii S. Davidem Monasterii
Menevetani Fundatorem, & Landavæ
S. Teliavum, cujus Successor S. Udoceus
duo Concilia circa annum 560. celebra-
vit. In iis illius Regionis Principibus
publica Pœnitentia injuncta. S. Heltu-
tius Divinis Humanisque Scientiis eru-
ditissimus erat. A S. Germano Presby-
ter ordinatus Monasterio cuidam in ea-
dem Regione Clamorganiensi præfuit,
S. Samsonem a suis Parentibus oblatum
fuscepit, & sollicite instruxit.

to. 5. Conc. p.
828. Att.
SS. Ben. to.
1. p. 168.

p. 176.

Samson virtutibus & litteris excul-
tus, & Presbyter a S. Dubritio ordina-
tus, aliquamdiu vitam Eremiticam duxit
in quadam Insula sub regimine alicujus
S. Presbyteri. Tum Abbas rexit Mona-
sterium, quod a S. Germano fundatum
ferebatur. Episcopus ordinatus trajecto
mari in Galliam Armoricensem venit,
ubi Monasterium Dolanum & plura alia fun-

fundavit. Dolæ Cathedram erexit E. Sæculum VI.
 piscopalem, cumque aliquot annis illam A. C. 566.
 rexisset Ecclesiam, anno circiter 565. ad Mart. Rom.
 Cœlestia transiit. Multa ab ipso edita 28. Jul. vit.
 narrantur Miracula, atque Ecclesia ejus lib. 2. c. 10. 10.
 memoriam 28. Julii honorat. Cum pro- 1. Act. 183.
 cederet, Crucem sibi præferri jubebat,
 quod hodie Archiepiscopi solent.

Sub idem tempus S. Maclovius, † † S. Malo.
 dictus etiam Machutius, ad Superos trans-
 latus est. S. Samsonem Sanguinis pro-
 pinquitate contingebat, educatus a S. Ab-
 bate Brendano viro scientiis & virtuti-
 bus claro. Episcopus Guidonis-Castri,
 quod postea Vintonia dictum est, in Co- Act. SS.
 mitatu Parentis sui invitus ordinatus, ut Ben. p. 217.
 Episcopalem effugeret Dignitatem, mare
 trajiciens apud Virum Sanctum, cui no-
 men Aaron, divertit, in Insula ad oram
 Armoricorum sita. Haud procul inde Viri Sancti.
 in alia Insula posita erat urbs Alethen-
 sis, jam tunc Incolarum multitudine & Mer-
 catura spectabilis; at plerique Civium
 infideles erant. Pauci inter illos Chri-
 stiani S. Maclovium rogarunt, ut cœte-
 ris veritatem Religionis Christianæ præ-
 dicaret. Suscepit ipse piissimum labo-
 rem tam prospero eventu, ut sequenti-
 bus & confirmantibus prædicationem e-
 jus Miraculis plurimi fidem receperint,
 eumque suum Episcopum esse compule-
 rint. Hæc fuit origo Sedis Episcopalis

Sæculum VI. Alethenſis in Britannia, quæ poſteriore
A. C. 566. tempore Nomen a S. Maclovio accepit.

Mart. Rom. Superis inſertus eſt S. Maclovius anno
15. Nov. circiter 565. atque Eccleſia ipſius Memo-
Act. SS. to. riam 15. Nov. colit. S. Samſonis in Se-
1. p. 223. de Dolana Succellor fuit S. Maglorius

ipſius Patruelis & unacum ipſo ſub Di-
ſciplina S. Heltutii informatus. Eum
S. Samſon Diaconum ordinatum ſecum
in Galliam deduxit, & morti proximus
Succellorem ſuum pronunciavit. Ipſe
vero poſt duos treſve annos abdicato E-
piſcopatu, illumque Budoco Diſcipulo
ſuo relinquens in deſertum ſe recepit,
fundavitque Monafterium, in quo Mona-
chis ſexaginta præfuit. Editis multis
Miraculis vitam poſuit anno circiter 575.

Mart. Rom. 24. Octobr. qua die Eccleſia ipſius Me-
24. Octob. moriam colit.

Boll. I. Maji. S. Briocus in eadem Regione Magnæ
to. 12. p. 91. Britannia natus Epicoſopus ordinatus e-
Coint. an. ditis multis Miraculis in Galliam traje-
520. n. 8. 15. cit, & unum fundavit Monafterium, al-
an. 574. n. 22. terumque in illo loco, qui ab eo nomen
ſortitus eſt, poſtea in Cathedram Epi-
ſcopalem erectus. Tempus, quo vive-
bat, accurate non ſcimus, floruit vero
in hoc ipſo Sæculo, atque ab Eccleſia pri-
ma die Maji honoratur. Civitas quoque
Trecorenſis initio Monafterium fuit a
S. Tudualio, qui ex Magna Britannia ad-
venerat, fundatum. Is anno circiter 532.

S. Briocus.

Epis.

Episcopus Lexobienſis electus Succellio-
rem habuit S. Rullinum Diſcipulum ſuum
anno 574. defunctum. Sedes Lexobien-
ſis, admodum antiqua poſtea Treſcorum
translata eſt; hinc prioris loci nomen
hominum memoria excidit.

Sæculum VI.

A. C. 566.

Coint. an.

553.

Econtra in eadem Ora maritima no-
va Cathedra Legionenſis pro S. Paulo co-
gnomento Aureliano erecta eſt. Pauli

Bell. 12.

Mart. to. 7.

p. 208.

patria fuit in Provincia, quæ tunc *Pen-
noben* dicebatur, & Cornubiæ pars fuiſ-
ſe creditur. Is cum S. Samsone & S. Gil-
da, S. Heltutium Magiſtrum habuit.
Compulſus timore, ne Episcopus eſſe co-
geretur, etiam ipſe in Galliam devectus
eſt, & primo quidem in Inſula Oveſana,
tum in alia tandem in continente & ur-
be Legionenſi ſedem fixit. Cum Vithu-
rus Comes Pauli Sanctitatem venerare-
tur & miraretur miracula, effecit ut ac-
cedente Childeberti Regis voluntate an-
no 529. Episcopus ordinaretur; ipſe tan-
dem Senectute gravis anno 553. Eccle-
ſiæ ſuæ Regimen abdicans ſibi ipſi ſuffe-
cit S. Jaovam, tum S. Ternomailum Di-
ſcipulos ſuos, cumque uterque hanc Se-
dem ultra annum non tenuiſſet, S. Pau-
lus regendæ Eccleſiæ denuo humeros ſub-
jecit anno 555. & demum elapſis annis
undecim ſcilicet anno 566. tam grave o-
nus alteri Diſcipulorum ſuorum, cui no-
men Cetomerinus reliquit. Ipſe in In-
ſulam

fulam

Sæculum VI. fulam Barfam se recipiens multis adhuc
A.C. 566. annis superstes plurimorum Monachorum
 Cœnobium rexit.

§. XV.

Viri Sancti in Magna Britannia.

Boll. 29.
Jan. to. 2.
p. 952.
Act. SS. to.
1. p. 138.

Specil. to. 9.
præf. bibl.
PP. to. 5.
p. 477.

Sanctus Gildas cognomento Sapiens alius S. Heltutii Discipulus anno circiter 484. Britannoduni in Scotia natus, Presbyter Verbum Dei prædicavit in Provincia Septentrionali Magnæ Britanniae, & deinde in Hybernia, quo Fidei & Disciplinæ puritatem reduxit. Tandem in Galliam delatus, in ora Meridionali Britanniae minoris Sede electa prope Venetiam, Monasterium Busiense, quod hodieque ab ejus nomine dicitur, ædificavit, ibique anno 565. diem clausit. De S. Gilda supersunt nobis aliquot Canones ad Disciplinam pertinentes, & Sermones duo de Magnæ Britanniae casu. In primo Sermone deflet calamitatem Patriæ suæ Anglo-Saxonum Victorum jugum subeuntis, quod ipsius ætate contigerat. Hujus Ruinæ causam Gentis suæ corruptissimos mores fuisse dicit. Oratione ad quinque Principes Constantinum, Aurelium, Conanum, Vortiporem, Cuneglam & Maglocunum, qui tunc Britanniae imperabant, speciatim directa, singulis sua vitia exprobrat, & ad Poenitentiam excitat, ea animi libertate &

& dictionis vehementia, quam Lectores merito obstupefiant. Sermo secundus Exhortatoria Oratio est ad Clericos Magnæ Britanniae eodem vigore plenissima. Eos ignorantiae, teporis, avaritiae, imo & Simoniae, arguit.

Sæculum VI.
A. C. 566.

S. Gildas dulci amicitiae vinculo jungatur S. Birgittæ Virgini & Abbatisſæ inter Sanctas in Hybernia Fœminas celebratiſſimæ. Ea fundavit plura Monasteria & præprimis Kildariense septem milliariis Dublinio diſſitum, quod ſequente tempore Sedes Episcopalis evaſit. Plurima ab ea edita Miracula narrantur, atque ipſa anno 523. mortem oppetiſſe creditur. Eccleſia memoriam ejus prima Febr. colit.

Boll. I. Febr.
to. 3. p. 99.
p. 114. n. 94.

Mart. Rom.
1. Febr.

Illa quoque tempeſtate S. Columba ſeu Columbanus Senex Presbyter & Abbas in vivis degebat. Is, cum Juſtinus II. Imperium auſpicaretur, ex Hybernia in Magnam Britanniam trajecerat, Fidem prædicaturus Pictis Septentrionalibus, quos a Pictis ad meridiem habitantibus horrida montium juga dividebant. Picti vero Meridionales diu ante Fidei lucem acceperant prædicante S. Ninia ex Britonum Gente Episcopo, poſtquam ipſe veræ Fidei Dogmata Romæ hauſſet. Obiit anno 432. Ovitherni in Scotia, ubi Sedem Episcopalem fixerat. Eccleſia Memoriam ejus 16. Sept. colit. S. Columba,

Beda III.
hiſt. c. 4. &
5. c. 10.

Mart. Rom.
16. Sept.

Sæculum VI. A.C. 566. lumba, priusquam in Britanniam fuisset delatus, celebre Monasterium Dermacense fundaverat, & post transitum alterius Monasterii priore illustrioris in exigua Insula, quam Hyam seu Huam dicebant, Hyberniam ad Septentrionem, & Scotiam ad Occidentem posita, Auctor extitit. Ex his Monasteriis plura alia in Hyberniam & Britannia nata sunt, quorum omnium Princeps ac Caput Monasterium Hyanum seu illius Gentis vernacula *Kcolmkil* semper fuit, istud regebat Presbyter & Abbas, cui tota Provincia atque rarissimo exemplo ipsi etiam Episcopi suberant; id nempe S. Columbæ Fundatoris sui, qui non Episcopus sed simplex Sacerdos fuerat, honori dabant. Ipsi Successores abstinentia singulari exacta Regulæ observantia & ferventi in Deum charitate claruerunt. Verum in re una a cæteris Ecclesiis discrepabant, scilicet in Celebratione Paschatis, cum enim a reliquis Mundi partibus tantum distarent, nemo ad eos Conciliorum hac

vit. n. 16. to. 1 super causa Decreta detulerat. (*) S. Columba, ex quo in Britanniam navigaverat, annos 34. exegit obiitque anno 598. Die

Act. Ben. p. 364.

(*) Forte etiam alia subfuit causa. Qua de re Lector ex iis, quæ secuturis annis occurrent, iudicabit.

Die Lunæ nona Junii, qua Ecclesia ejus Sæculum VI.
A. C. 566.
Memoriam honorat.

§. XVI.

S. Radegundis Initia.

*Martyr. 9.
Jun.*

Patres secundi Concilii Turonensis ad vit. per For-
S. Radegundem Epistolam dederunt, tun. Aët. SS.
Ben. p. 319.
tom. I.
estque operæ pretium, ut, qua occasione
id factum, enarremus. Radegundis Ber-
tharii Regis Thuringorum filia adhuc
puellula in bello a Francis capta ita de-
cernente fortuna in potestatem Clotarii
Regis tradita est, qui pro conditione Re-
giæ stirpis educatam, ubi ad nubilem æ-
tatem pervenit, Conjugem accepit. Jam
ex eo tempore Radegundem eximiæ vir-
tutes commendabant, munificentia in
pauperes, oratio assidua, longa jejunia.
Tota Quadragesima occulto cilicio sub Greg. III.
hist. c. 7.
pretiosissimis vestibus induebatur. So-
lebat Rex dicere, Monialem se non Re-
ginam duxisse, & sæpe cum ea jurgari,
quod devotula videri vellet. Accidit,
ut Rege jubente Radegundis frater inno-
cens interficeretur; ipsa arrepta occa-
sione dimitti rogans Clotario consentien-
te Noviodunum concessit, a S. Medardi
manibus habitum Monasticum acceptu-
ra. S. Præfule recusante, quod esset Ma-
trimonio alligata, & repugnantibus Re-
gni Magnatibus, se ipsam habitu sancto
induit, & S. Medardum urgere non de-
siit,

Sæculum VI. sit, donec manus ei imponeret, & Dia-
A. C. 566. conissam consecraret.

*Act. p. 310.
n. 7.* Inde in Prædium sibi a Rege dona-
tum in Regione Pictaviensi se recepit, &
asperrimum vitæ genus amplexa solo fe-
cali, aut hordeaceo pane, oleribus & le-
guminibus victitabat, non bibens vinum.
Lectus erat Cilicium super cinere stra-
tum. Præterea pauperibus manibus re-
giis ministrabat, immensas largiebatur
eleemosynas. Catenam ferream corpo-
ri circumdatam gerebat, quam ipsi S. Ju-
nianus ejusdem Regionis Abbas & Pres-
byter donaverat. Ipsa ut gratum pro
ferreo dono animum ostenderet, Viro
Sancto vestes suis manibus perfectas mit-
tebat. Sanctus Junianus Regia Clotarii
munificentia adjutus Monasterium Ma-
gisteriense fundavit, deinde in Priora-
tum, & tandem in Parochiam mutatum.
Haud multo elapso tempore, postquam
S. Radegundis secessisset, fama attulit,
Regem pœnitentiam subiisse, quod in
ejus discessum consensisset, atque ven-
turum, ut eam iterum reciperet. Hæc
*Greg. de Gl.
c. 23.* audiens S. Regina vitæ rigorem auxit, at-
que consilium ab Anachoreta, cui no-
men Joannes, Chionii Cellulæ incluso,
expetiit. Is respondit, hanc quidem Re-
gis esse voluntatem, at Deum non per-
missurum, ut faceret. Post hæc S. Ra-
degundis Pictavium venit, ibique Mo-
naste-

nasterium extruxit Rege Clotario jubente, Pientio Episcopo & Austrapio Duce Mandatum strenue exequentibus. In illo Monasterio S. Regina congregato magno foeminarum numero Abbatissam eligi curavit Virginem, nomine Agnetem, quam ab infantia aluerat. Huic S. Germanus Parisiensis Benedictionem imperatus est, Radegundis vero se huic Abbatissae Alumnæ suæ nullo addito pacto aut conditione humillime submitit. Post breve tempus Rex Clotarius cum Sigeberto filio Turonem venit piæ peregrinationis specie, revera autem eo consilio, ut in via Pictavium divertens Radegundem uxorem rursus reciperet. Illa hac re comperta, datis ad S. Germanum, qui in Regis comitatu erat, litteris S. Virum enixe rogavit, ut tantum malum averteret. S. Germanus perlectis tabellis ad Regis pedes prostratus ante tumulum S. Martini cum lacrymis in Dei omnipotentis Nomine obtestatus est, ne in urbem Pictaviensem pedem inferret. Rex mutata mente coram S. Germano & ipse in terram se demittens rogavit, ut Radegundis fuis ad Deum precibus veniam sibi impetraret illius delicti, quod improborum consilio impulsus committere voluisset. S. Germanus Pictavium ad Reginam delatus, facile, quod Rex petebat, obtinuit.

Sæculum VI.
 A. C. 566.

Epist. Rad.
ap. Greg.
IX. c. 42. to.
5. Conc. p.

Sæculum VI.
A.C. 566.

§. XVII.

Epistolæ Concilii Turonensis.

ap. Greg. IX hist. c. 39. to. 5. conc. p. 872 Igitur S. Radegundi ad Episcopos Concilii Turonensis scribendi causa erat Disciplina in Monasterio Pictaviensi conservatio. In eorum Responso septem tantum Episcoporum nomina leguntur: Euphronius, Prætextatus, Germanus, Felix, Domitianus, Victorius, & Domnolus. Laudato S. Radegundis zelo concedunt, quod optabat, & constituunt, ut Virginibus suarum Diœcesium, quæ Monasterium S. Radegundis ingressæ fuerint, secundum Regulam S. Cæsarii Arelatensis nunquam exire liceat, & si aliqua infelici suo fato exierit, excommunicetur, & anathematizetur. Si tanta fuerit egressæ temeritas, ut nuptias cogitet, tam ipsa quam maritus sacrilegus & omnes conscii eodem anathemate, donec separentur ad pœnitentiam subeundam, involvantur. Suos in Episcopatu Successores obstringunt, ut hanc Disciplinam servant, minanturque, se aliquando coram Divino Tribunali hac super re ab ipsis rationem exacturos.

Ex illis Episcopis quatuor Euphronius, Felix, Domitianus, & Domnolus ad greges suos dederunt Epistolas. His ansam
ap. 5. conc. p. 868. dedisse creditur Bellum Civile post mortem Chereberti inter Sigebertum & Chil-

Chilpericum ob Regiones Turonensem & Pictaviensem exortum. Litteræ illæ exhortatoriæ sunt, monenturque populi, ut bonis operibus imminetia sibi mala effugere satagant. Primo nuptias non celebrent, sed differant, usque dum præsens calamitas transisset. Multo magis commercia incesta abrumpant. Tum Decimas omnium Bonorum suorum, etiam Servorum dent; illi vero, quibus servi non sunt, tertiam partem solidi pro singulis liberorum suorum pendant. Tandem, quisque inimico suo reconcilietur.

Sæculum VI.
A.C. 566.

§. XVIII.

S. Crux Pictaviensis.

Sancta Radegundis in sua Ecclesia habebat quidem multorum Sanctorum Reliquias, sed cum vehementi desiderio teneretur habendi Reliquias ipsius Jesu Christi, id est veræ Crucis, aliquam ejusdem partem a Justino Imperatore petere constituit. Nihil illa unquam sine consilio moliri solebat; itaque datis litteris ad Regem Sigebertum, in cujus Regno versabatur, ipsius consensum postulavit. Hoc impetrato Clericos in Orientem misit, quibus Imperator aliquam Partem de Ligno Crucis, auro & gemmis fulgentem, plures alias SS. Reliquias, & Evangelia simili ornatu splendida tra-

Baudonin.
n. 17.

D a

didit.

Sæculum VI.
A. C. 566.

didit. Ubi Sanctæ Reliquiæ Pictavium allatæ fuerunt, S. Radegundis Meroveum Episcopum Pientii Successorem rogavit, ut eas in suo Monasterio honorifice inter Psalmorum cantus deponeret. Episcopus nulla rogantis Reginæ habita ratione equum conscendit, in arcem, quam ruri habebat, diversurus. S. Fœmina repulsam dolens ad Regem Sigebertum misit, qui rogarent, ut has Reliquias a quocunque Episcopo transferri juberet. Ipsa interim jejunia, vigiliæ & preces cum tota sua Congregatione geminabat. Rex Comite Justino ad Euphronium Archiepiscopum Turonensem misso mandavit, ut Reliquias, ubi Radegundis vellet, collocaret. Euphronius Pictavium venit, & absente Episcopo Reliquias maxima pompa, quam ardentis cerei, thura, & Psalmorum cantus decorabant, in Monasterium intulit. Magna exinde populi multitudo ad hanc Ecclesiam confluxit, & multa edita Miracula.

Greg. gl.
Mart. c. 5.

Paul. Diac.
II. gest. c. 19.

In illa solemnitate Fortunatus Presbyter in honorem Crucis celebratissimum Hymnum, cujus initium est: *Vexilla Regis prodeunt*, composuit. (*)
For-

(*) Hier kommt nun der Urheber dieses Hymni vor, in welchem, wie es dem protestantischen Uebersetzer in einem andern Orte zu schreiben beliebt,

tunatus natione Italus prope Tarvisum Sæculum VI.
A. C. 566.
natus Ravennæ Musis amœnioribus ope-

D 3

ram

bet, abgöttische Ausdrücke zu finden. Allein ein vernünftiger und unpartheyischer Leser erkennt leicht, daß die Worte: O crux ave spes unica &c. welche an das Creuz gerichtet werden, nur als eine in der Redekunst gewöhnliche Figur gebraucht worden, und die Anbethung auf nichts anders als auf Jesum, der für uns am Creuze gestorben, abzielet. Vielmehr muß man sich verwundern, wie unser Uebersetzer als ein Protestant habe können den Schluß fassen, und solchen ins Werk stellen, allgemeine Kirchengeschichte von einem Römischkatholischen Schriftsteller verfaßt zu übersetzen, in welchen auf allen Blättern dargethan wird, daß die Lehre von dem Gewalt der Bischöffe, von der Obergerichtsbarkeit des Römischen Stuhls, von der Anrufung der Heiligen und der Hochschätzung ihrer Gebeine, von der Verehrung des Creuzes Christi, sowohl im Orient, als im Occident, von der Verwahrung der heiligen Eucharistia nebst dem Creuz auf den Altären, von der Meß zu Ehren der Heiligen, und für die Todten, nicht nur allein allgemein, sondern auch so alt sey, als die Ausbreitung des Christlichen Glaubens. Gerad als wenn dieser Uebersetzer einen Beruf in sich empfunden hätte seinen Glaubensbrüdern das Pabstum zu predigen, und ihnen in den Kirchengeschichten aller Jahrhunderte vor Augen zu legen, daß keine andere allgemeine Kirche Christi ausfindig zu machen sey, als diejenige, in welcher

saeculum VI. ram dedit, inter doctos Grammaticos,
A.C. 566. Rhetores & Poetas non infimo loco ponendus. Magno aliquando oculorum dolore afflictus admoto oleo, quod ex Lucerna ad S. Martini Altare ardente assumpserat, sanitatem recuperavit, utque gratum animum demonstraret, patria tellure relicta Turonem venit, ut Sancti Viri Reliquias veneraretur. Hospitem Rex Sigebertus benigne excepit, Optimatibus deinde & multis etiam Episcopis charum. Turone Pictavium concessit, ubi S. Radegundis erat, ibique carmina in Laudem Episcoporum aliorumque amicorum suorum, praesertim si novas aedificarent Ecclesias, concinans reliquum vitae exegit. Stilo soluto quoque multorum Sanctorum vitam scripsit. Versus ipsius congruo fluunt numero, (*) lectoremque magis delectant

welcher man eben diejenigen Sätze allzeit gelehret hat, welche man noch heut zu Tage in der Römischen Kirche lehret.

(*) Das ist die Anmerkung des Fleury über einen Dichter des sechsten Jahrhunderts. Wer würde aber geglaubt haben, daß wir zu unserer Zeit einen grossen König aufweisen könnten, welcher einen Julium Cæsarem nicht nur in der Kunst zu siegen, sondern auch seine erhabene Gedanken zu Papier zu bringen und der Nachwelt zu widmen nachahme.

Seine

Etant quam ejusdem Prosa, verbis in *Sæculum VI.*
 Syllabas similes desinentibus, & quæsitis *A. C. 566.*
 antithetis pro depravato illius Sæculi
 judicio abundans. S. Radegundis ani- *Greg. IX.*
 mum Merovei Episcopi sæpius sed fru- *hist. c. 40.*
 stra sibi conciliare conata cum Abba-
 tissa sua Arelatem se contulit, ut ibi Re-
 gulam S. Cæsarii acciperet. Pictavium
 reversa, cum Episcopum sibi benevolum

D 4 redde-

Seine Königliche Majestät in Preußen hatten
 im Jahre 1757. den 15. Octob. zu Leipzig in einer
 gnädigsten Unterhaltung mit dem Herrn Professor
 Gottsched die Meynung geäußert, daß es schwer
 seyn würde eine gewisse Ode aus dem Rousseau
 mit gleicher Schönheit und Kürze Deutsch zu
 geben. Der Herr Professor erboth sich einen
 Versuch mit einer Strophe zu machen, und Tages
 darauf übersandt er solchen an Seine Königliche
 Majestät. Nach einer Stunde erhielt er ein
 poetisches Stück in Französischer Sprache von
 des Königs eigenen Hand geschrieben und versie-
 gelt, wovon der Inhalt folgender ist. Der Him-
 mel pflege seine Gaben den Völkern sparsam aus-
 zutheilen, und behalte mehr zurück als er zuwende.
 Die Franzosen hätten einen leichten, und die
 Engländer einen tiefen Sinn. Den Spartanern
 wäre die Großmuth im Kriege zu theile gewor-
 den, da die Athenienser sich von den anmuthigen
 Wissenschaften einnehmen ließen. Die Deutschen
 verstünden besser die Kunst mit den Waffen ihre
 Feinde zu überwinden, als in ihrer Sprache ihre
 eigene

Sæculum VI. reddere non posset, Regis Præsidium im-
A. C. 566. ploravit.

§. XIX.

Concilia in Galæcia.

In Hispania S. Martinus Dumienſis ele-
 ctus Episcopus Braccarenſis Concilium
 ex duabus Provinciis Galæciæ id est Brac-
 carenſi,

eigene Siege zu beſingen. Der für den Herrn
 Profeſſor rühmliche Schluß lautet alſo:

C'eſt à toi, le Cygne Saxon,
 d' arracher ce Talent à la Nature avare:
 d' adoucir par tes Soins d' une Langue bar-
 bare

la dure âpreté de ſes Sons.
 Ajoute par les Chants, que ta Muſe prépare,
 aux Lauriers des Vainqueurs, dont le Germain
 ſe pare,

les plus beaux Lauriers d' Apollon.

Dieſes iſt zu Königsberg von jemand verdeutſchet
 worden wie folget:

Nun magſt du Schwan der Sachſen dich be-
 ſeißen,

Der geizigen Natur die Gabe zu entreißen:
 Daß eine Sprach, die rauh und widrig dröhnt,
 Durch dein Bemühen ſanfter tönt.

Durch Lieder, die ſchon deine Muſe ſtimmt,
 Laß, wenn der Deutſche Lorbern nimmt,
 Die ſeinem Sieg zur Krone dienen,
 Auch noch im ſchönſten Flor Apollens Lorber
 grünen.

carenſi, & Auguſto-Lucenſi (†) æra 610. Sæculum VI.
 anno ſecundo Regis Mironis ſeu Aria-
 miri, qui Theodemiri filius fuiſſe credi-
 tur, id eſt anno 572. prima die Menſis
 Junii celebravit. Conventus in Eccle-
 ſia Metropolitana Braccarenſi indictus.
 Adſuere ex qualibet Provincia ſex, ſci-
 licet duodecim Epifcopi. S. Martinus
 ea legi juſſit, quæ in primo Concilio ſta-
 tuta fuerant, dicens, ſe cum ipsis illi Sy-
 nodo interfuiſſe; tum monuit, ea nunc
 perficienda, quæ tunc ad finem perducere
 non potuerunt, & ſubjunxit: *Per Jeſu
 Chriſti Gratiam nulla circa Fidem in
 hac Provincia eſt diſceptatio, id ſolum
 ſuper eſt, ut Diſciplinam ſecundum Scri-
 pturam, & Canones ſtabiliamus. Itaque
 S. Petri Præcepta legamus.* Lectum eſt
 initium Epistolæ primæ, ubi Paſtorum
 officia memorat, quæ Epifcopi ſe obſer-
 vatuſ promiſerunt. Deinde decem
 Canones conditi.

In primo præcipitur, ut Epifcopi, cum
 Eccleſias viſitant, imprimis Clericos ad
 examen vocent, ut ſciant, quomodo Ba-
 ptiſmum conferant, quomodo Miſſam,
 & alia Eccleſiæ officia celebrent. Ante
 omnia Clericis præcipiant, ut Catechu-
 menos ad Exorcifmum viginti antequam
 baptizentur diebus, id eſt, Dominica IV.
 Quadrageſimæ convocent, eosque illo
 tempore Fidei Symbolum diligenter edo-
 ceant.

A. C. 572.

† Lugo.

tom. 5. Conc.
 p. 894.

Sup. n. 5.

1. Petr. 5.
 1. 2. 3. 4.

Sup. XXX.
 n. 39.

Sæculum VI. ceant. Episcopus Clericis examinatis
 A. C. 572. alia die populum congregabit, docebit-
 que fugere Idololatriam, Parricidium,
 Adulterium, Perjurium, falsum testimo-
 nium, & alia peccata mortalia. Hortabitur,
 ut Resurrectionem credant, & futurum
 Judicii Diem. Tunc ad aliam
 transibit Ecclesiam. Episcopus visitans
 nihil aliud accipiat, quam illud, quod
 vocant Jus Cathedriticum, id est, duos
 solidos, non vero tertiam Oblationum
 partem, quæ ad alendas lucernas & sar-
 ta tecta relinquenda est. Clericos in
 Parochiis ministrantes ad opera servilia
 non adhibeat.

Canones
 Concilii
 Braccarenfis.

- c. 7. Omne genus Simonie prohibetur.
 Presbyteris, quod ultro pro Baptismo
 oblatum fuerit, accipere liceat, sed nihil
 exigant, ne pauperes absterreantur, &
 Baptismum filiorum suorum differant.
- c. 4. Episcopi non amplius exigant tertiam so-
 lidi partem, quæ pro Sacro Chrismate
 peti solebat ea de causa, quod aliquid
 Balsami esset immixtum. Nihil etiam ac-
 cipiant pro Ordinatione Clericorum; nec
 eos prius ordinent, quam sollicitè exami-
 naverint, & audito plurium testimonio.
- c. 3. Pro Consecratione Ecclesiarum a Funda-
 toribus nihil exigant, sed invigilent, ut
 Ecclesiis Dos competens & quidem pu-
 blicis Tabulis assignetur. Si quis velit
 Ecclesiam fundare ea conditione, ut obla-
 tiones

tiones deinde cum Clericis partiatur, nullus Episcoporum eam consecret, quod talis fundator credi debeat, magis lucelli spe, quam Devotione impelli. Sub finem Concilii Metropolita Episcopis Diem Paschatis denunciet, quam deinde singuli Episcopi in Die Nativitatis Domini post lectum Evangelium Populo indicabunt.

Sæculum VI.
A. C. 572.

Quadragesimam auspicabuntur publicis trium dierum precibus ad Ecclesias Sanctorum procedentes, die tertia Missa hora tertia vel quarta pomeridiana celebrabitur, & moneantur Fideles, ut Jejunium observent, & in medio Quadragesimæ adducant parvulos, qui baptizandi sunt, prius Exorcismis mundandos. Presbyteri non nisi jejuni consecrent, nulla dispensandi causa, nec prætextus Missam pro mortuis celebrandi valeat.

Eodem anno 572. Episcopi Provincia Lucensis in Synodum coierunt, atque Rex Diocesium Divisionem tunc secundo definitam confirmavit. Nitigius Episcopus Lucensis huic Synodo præfuit, in qua etiam Sacræ Sedis Legati præsentés erant. Hic idem est Nitigius, cui S. Martinus Braccarensis suam Collectionem Canonum inscripsit. In Præfatione adnotat, hos Canones primo Græce scriptos tam ipsarum versionum vitiis quam ignorantia aut oscitantia illorum, qui

Const. ap.
Ambr. Mor.
XI. Chr. c. 62

To. 5. Conc.
p. 903. App.
to. I. Bibl.
Justel.

Sæculum VI. qui descripserant, fuisse corruptos, hinc
A. C. 572. nulli labori se pepercisse, ut emendatio-
 res redderet. Hæc Collectio dividitur
 in duas Partes. In prima de Clericis,
 & in altera de Laicis tractatur, atque o-
 pus totum octoginta quatuor Canones
 complectitur. Cujuslibet Canonis fons,
 unde excerptus sit, indicatur, nempe ex
 Conciliis in antiquo Ecclesiæ Universa-
 lis Codice contentis, & ex Conciliis
 Hispaniæ ad illud usque tempus cele-
 bratis. Hæc Collectio S. Martini Brac-
 .*Greg. Tur. V. Hist. c. 37.* carensis posteriore tempore valde cele-
 bris evasit. Ipse anno circiter 580.
 quievit.

§. XX.

*Longobardi in Italia.**Lib. Pont.*

Joannes III. Papa anno 572. obiit, & ad
 S. Petrum 13. Jul. sepultus est, postquam
 Sacram Sedem annos prope tredecim
 obtinisset. Duabus Ordinationibus
 Mense Decembri Presbyteros triginta
 octo, Diaconos tredecim, Episcopos se-
 xaginta & unum creavit. Joanne S. Pe-
 tri Cathedram occupante Longobardi
 Alboino Rege ipsorum Duce in Italiam
 penetrarunt. Hi populi, origine Ger-
 mani per annos quadringentos in Pan-
 nonia versati, inde Indictione prima, Die
 Festum Paschatis sequente, nempe secun-
 da Aprilis anno 568. migrantes, Italiam
 per

per territorium Venetorum ingressi sunt. *Sæculum VI.*
 Paulus Patriarcha Civitatis Aquilejensis *A. C. 572.*
 illius Regionis Metropolis Barbarorum *Paul. Diac.*
 furorem pertimescens relicta urbe in In- *Lib. II. c. 7.*
 sulam Gradensem fugit toto Ecclesiæ suæ *c. 10.*
 Thesauro simul illuc translato. Is an-
 no sequente fatis functus Successorem
 habuit Probinum. Alboino usque ad
 Flavium annum progressu occurrit Fe-
 lix Episcopus Tarvisiensis, cujus preci-
 bus dedit Rex, ut omnia Bona Ecclesiæ
 ejus relinquerentur intacta, atque Dona- *c. 13.*
 tiones eidem collatas datis litteris con- *Sup. n. 18.*
 firmavit. Felix iste Fortunati Pictavien- *Paul. c. 14.*
 sis in paucis amicus simul cum ipso, ad-
 hibito oleo ex lucerna ad S. Martini Sepul-
 chrum ardente, oculorum sanitatem re-
 ceperat. Alboinus Vicentia, Verona,
 cæterisque Venetiæ urbibus in potesta-
 tem redactis, si Patavium, Mons Silicius,
 & Mantua excipiantur, in Liguriam mo-
 vit, & tertia Sept. Indictione tertia seu
 anno 569. Victor Mediolanum ingressus
 est. Honoratus Episcopus Mediolanen- *c. 25.*
 sis Genuam fugit, quippe Alboinus exce-
 ptis urbibus maritimis totam Liguriam
 sibi subjecit. Honorato haud multo post
 fatis functo, eodem tempore Mediolani
 Froton & Genuæ Laurentius Episcopi
 electi sunt ut Cathedram Mediolanensem
 occuparent; at denique Laurentius hanc
 sponsam retinuit, traditis Papæ litteris,
 quibus

Sæculum VI. quibus trium Capitulorum Damnationi
A. C. 572. consentiebat. His Laurentii litteris nobilissimi quique, atque inter alios S. Gregorius illo tempore Romæ Prætor, subscripserunt.

e. 26.

Paul. II. c. 29 Obsidio Civitatis Ticinensis in annos tres tenuit. Interim Alboinus usque in Hetruriam omnes populos ad deditio-
 nem compulit, duabus solum urbibus Roma & Ravenna imperata facere detrectantibus. Ravennæ nomine Imperatoris Præfectus Italiæ Sedem fixerat, qui posteriore tempore Exarcha dictus. Eorum primus Longinus fuit. Nec enim pares erant Romani, ut ingruentibus Longobardis arma opponerent, quod non diu ante pestis truculenta Liguriam & Venetiam viris exhausisset, & dira famēs tunc temporis universam Italiam affligeret. Cum Longobardis Alboinus plures alios Barbaros, Gepidas, Bulgaros, Pannonios, Suevos, Noricos adduxerat, quorum multi erant Pagani; Longobardos vero Hæresis Ariana inficiebat.

Tandem Ticinenses deditio-
 nem fecerunt, & victis pepercit Alboinus, quamvis juramento se obstrinxisset, nemini vitæ gratiam facturum, postquam per-
 tinacissima defensione Victorem morari tanto tempore ausi fuissent. Alboinus, cum in Italia regnasset annos tres &
 Menses sex, anno 572. uxoris Rosimundæ

dæ

dæ vindictæ cupiditate ardentis machinatione occisus est.

Sæculum VI.

A.C. 573.

§. XXI.

Benedictus seu Bonosus Papa.

Longobardorum irruptio causa fuisse creditur, quod Sacra Sedes Joanne III. defuncto tamdiu vacaverit, nam in Mensem decimum dilata est Electio. Tandem Benedictus cognomento Bonosus Patria Romanus Bonifacii filius Papa creatus est, atque anno Imperatoris Justiniani septimo nempe anno Christi 573. 16. Maji ordinatus. Sacram Sedem annos quatuor inter diras Longobardorum persecutiones tenuit. Sub hoc Pontifice Roma fame periisset, nisi Justinus Imperator missis ex Ægypto navibus frumento oneratis extremæ Incolarum inopiæ succurrisset. Sublato Alboino Longobardi Clephum Regem salutarunt; cum vero & ipse elapsis octodecim mensibus ab uno famulorum suorum fuisset occisus, Longobardi decem annorum spatio sub nullo Rege, sed sub Ducibus suis, triginta autem numerabantur in singulis Civitatibus, fuere. Hic Regni modus placuit post Alboini adventum anno septimo seu anno Christi 575. Porro illius Anarchiæ decennio, Ecclesiæ spoliata, interempti Episcopi, eversæ urbes, populi exterminati.

Lib. Pont.

Chr. Jo.
Bict.

c. 32.

S. Cer-

Sæculum VI. S. Cerbonius Episcopus Populonien-
 A. C. 573. sis in Hetruria in Insulam Ilvam haud
 Greg. III. procul ab illis littoribus sitam confugit.
 Dial. c. II. Cum sentiret mortem esse vicinam Cle-
 ricis suis mandavit, ut corpus suum in Se-
 pulchro, quod sibi in urbe sua præpara-
 verat, conderent. Illis respondentibus:
Quomodo Corpus tuum illo deferemus, cum
ibi dominantur Longobardi? dixit: *No-*
lite timere, sed, postquam me sepelieveritis,
cito recedite. Fecerunt imperata, vix-
 que pedem in cimbam retulerant, Go-
 mar ex triginta Ducibus unus in urbem
 Mart. Rom. pervenit. Ecclesia S. Cerbonii Memo-
 10. Octobr. riam 10. Octobr. colit.

Longobardi quemdam Diaconum
 comprehenderant, &, vinctum servan-
 tes, occisuri erant. Sanctus Sanctulus
 Greg. c. 17. Presbyter Nocerienſis rogabat Barbaros,
 ut innocenti vitam donarent, cumque id
 impetrare non posset, petiit, ut saltem si-
 bi custodiendum traderent, & se ipsum
 pro eo vadem acciperent. Media nocte
 ubi Sanctulus Longobardos stertere vi-
 dit, Diaconum a somno excitatum hor-
 tabatur, ut fugeret. Renuebat primum
 Diaconus, bene intelligens, in quantum
 periculum, si fugeret, S. Sanctulum esset
 conjecturus. Postea tamen, Sancto Vi-
 ro urgere non cessante, aufugit. Alte-
 ra die S. Sanctulo fatente, fugisse Diaco-
 num, Longobardi dixerunt: *Bonus vir*
es!

es! nolumus te inter cruciatus interficere. Sæculum VI.
re. Elige genus mortis, quod volueris. Re- A. C. 573.
 spondit: *Eo modo occidite me, quo Deus*
permittet. Igitur decernunt, ipsum ca-
 pitis abscissione necare. Quia hujus
 Viri Sanctitatem omnes venerabantur,
 Longobardi, qui in illo loco degebant,
 confluxerunt, mortis ejus spectatores fu-
 turi. Ipse petita orandi licentia, & im-
 petrata, in terram se prostravit; at illi,
 cui mandatum erat, ut percuteret, mo-
 ra nimia videbatur; itaque pede pulsa-
 tum surgere jubet. Sanctus genibus
 suis nixus conspecto evaginato gladio
 voce elata dixit: *S. Joannes, ictum pro-*
bibe! tum carnifex extenso brachio ob-
 riguit, nec illud retrahere valuit. Cun-
 cti Longobardi præsentis viri potentiam
 admirari, & rogare, ut illius, qui percus-
 surus fuerat, brachium sanaret. Ante-
 quam faceret, postulavit a Barbaro, ut
 juramento se obligaret, nunquam post-
 hac eo brachio ad occidendum Christia-
 num esse usurum. Ipso jurante jussit
 Sanctus, ut brachium contraheret, &
 gladium vaginæ redderet. (*) Barbari
 ut

(*) Hier haben wir eine theologische Anmer-
 kung unsers Uebersetzers. Es heisset: Man muß
 das Wunderwerk des *Sanctulus* mit unter
 die Menge derer zählen die *Gregorius M.* in
Hist. Eccles. Tom. VIII. E se

Sæculum VI. ut S. Viri virtutes præmiarentur, boves
A. C. 573. & equos, ruricularum spolia, ei offere-
 bant. Ipse dixit: *Si aliqua mihi dona-*

seinen *Dialogis* erdichtet, oder aus Einfalt und in guter Meynung für wahr angenommen und nachgeschrieben hat. Es ist meine Absicht nicht die Wahrheit aller Wunderwerke dieser Jahrhundert zu vertheidigen, allein es steht einem ehrlichen Protestanten übel an, sich nur den Verdacht beykommen zu lassen, ob nicht der heilige Gregorius Magnus einige Wunderwerke erdichtet habe. Der Uebersetzer saget ferner: Uebershaupt kann man bey Prüfung eines Wunderwerks diese allgemeine Regel annehmen: Ein jegliches Wunderwerk, das auf die Einführung oder Bestätigung eines wider die göttliche Offenbarung streitenden Irrthums eingerichtet ist, das ist ein falsches Wunderwerk. Denn da Gott allein Wunderwerke thun kann, so streitet es offenbar wider seine Macht, Heiligkeit, Gerechtigkeit, Liebe und Wahrhaftigkeit einen Irrthum durch ein Wunderwerk zu bestättigen.

An dieser Regel ist nichts zu tadeln. Nur Schade, daß unser Uebersetzer nicht im Stande ist zu zeigen, daß das Wunderwerk, welches hier erzählt wird, zur Einführung oder Bestätigung eines wider die göttliche Offenbarung streitenden Irrthums eingerichtet sey. Mit solchem Blendwerk werden die protestantischen Leser dieser Uebersetzten Kirchengeschichte hinter das Licht geführt.

re vultis, date mihi cunctos captivos, quos abduxistis, ut causam pro vobis orandi habeam. Omnes igitur, quos ceperant, cum S. Viro liberos dimiserunt. In Provincia Valeriana Longobardi ex una arbore duos Monachos suspenderunt, quos post mortem cantantes audiri ipsi latrones putarunt. In alia Italiae Regione Soranus Abbas captis, qui deinde manus Barbarorum effugerant, omnia vestimenta, & annonam, quam ad usum sui Monasterii servabat, imo & horti domestici olera, dederat. Supervenere Longobardi, pecuniam ab ipso exigentes, & dicentem nullam sibi esse, necarunt.

Sæculum VI.
A. C. 573.

IV. c. 21.

c. 22.

§. XXII.

Anastasius Antiochia pellitur. Gregorius Patriarcha.

Longobardis Italiam misere devastantibus, Justinus Imperator totum se voluptatibus dabat, turpe affectuum depravatorum mancipium. Anastasium Patriarcham Antiochenum Sede sua eiecit, causatus, quod Bona Ecclesiae dissiparet; revera autem quia virum odebat. Nam, dum Anastasius Patriarcha electus est, Justino pecuniam petenti, ut ipsi consensum Justiniani Imperatoris obtineret, dare recusaverat. Justinus deinde Imperio potitus non nullis referentibus

Evagr. 5. c. 5

E 2

bus

Sæculum VI. bus audierat, Anastasium interroganti-
A. C. 573. bus, cur Ecclesiæ Bona prodigeret, re-
 spondisse: *Quia timeo, ne Justinus, ge-*
neris humani pestis, ea sibi auferat. Tan-
 dem Anastasius in Responso ad Episto-
 lam Synodicam Joannis novi Patriarchæ
 Alexandrini reprehenderat ipsum Joan-
 nem Alexandrinum, & Joannem Constam-
 tinopolitanum consecrantem, qui in Au-
 la magna Auctoritate valens, sine dubio
 ea usus est, ut Imperatorem ad depo-
 nendum Anastasium impelleret. Apol-
 linaris Patriarcha Alexandrinus anno cir-
 citer 570. obierat, Pontificatus sui anno
 19. ei que Joannes successerat.

Niceph. Chr.
Evagr. 5.
c. 16.

Id. c. 6.

Gregorius
Antiochenus

In locum Anastasii Gregorius Patriar-
 cha Antiochenus ordinatus est. Is in
 Monasterio Byzantinorum haud procul
 Jerosolyma institutis Monasticis a puero
 exercitatus, tantum profecit, ut vix pri-
 ma lanugine malas ornante dignus & a-
 ptus haberetur, qui illi Monasterio præ-
 esset. Postea Monasterium *Pharan* re-
 xit, rursusque in Abbatem Montis *Sina*
 Justinii Imperatoris jussu assumptus est.
 Ibi maximis periculis expositus etiam A-
 rabes illius Deserti locum obsidentes for-
 titer sustinuit, & industria mirabili præ-
 stitit, ut illud Monasterium exinde tran-
 quilla pace frueretur. Ex eo Cœnobio
 evocatus Sedi Antiochenæ impositus est.
 Summa erat viri prudentia, constantia im-
 mobilis,

mobilis, & singularis in rebus agendis solertia, ita ut quaecunque moliretur, feliciter procederent. Cum esset munificentissimus in publicum prodeuntem magna hominum multitudo comitabatur. Omnibus dotibus, quæ aliorum amore conciliare solent, præditum, cuncti conspicere & audire cupiebant. Quamvis vehemens a natura accepisset ingenium, illud tamen mansuetudo, & modestia temperabat. Injuriarum immemor, & donum lacrymarum habens, peccantibus paterne condolebat.

Sæculum VI.
A. C. 573.

Prat. Spir.
c. 140.

Evagr. 5.

Anno Episcopatus ipsius primo Majoris Armeniæ Incolæ, qui tunc Persarmeni dicebantur, Persarum, quorum subditi erant, ex quo Philippus Imperator eam Regionem Sapor addixerat, jugum excusserunt. Cum Christiani essent, & a Persis, præcipue Religionis causa, pessime haberentur, missis clam ad Justinum Imperatorem Legatis, rogabant, ut se subditos fideles vellet recipere, quo liberius Deo servire possent. Conditione a Justino accepta, & pactis per litteras initis, Armeni suos Præfectos interficiunt, seque Romanorum Socios proclamant. Cosroi Persarum Regi vindictam postulanti Justinus respondit; præstitutum Pacis tempus effluxisse, atque æquitatem petere, ut Christiani Christianos tempore Belli auxilium flagitantes non destituerant.

E 3

tuerant.

Sæculum VI. tuerant. Itaque anno Justinii septimo,
A.C. 573. Jesu Christi 572. Pax turbata. Interim

Theoph. p.
206.

c. 9.

Justinus cum de Bello cogitare debuisset, omne tempus animumque voluptatibus dabat. Ignarum, quid exercitus suus ageret, Gregorius Patriarcha datis litteris edocuit, nullam spem superesse, ut Romani, qui urbem Nisibim obsidione cinxerant, eam ad deditionem compellere possent. Episcopus Nisibiensis amicitia junctus Gregorio, & acceptis ab eo Beneficiis captus, Persarum quibus subditus erat, in Christianos crudelitatem averfabatur; hinc cupiens, ut Civitas sua Romanorum Ditioni adjiceretur, quæcunque hostes moliebantur, sedulo & prompte Gregorio indicabat. At Justinus Imperator, si tristitia afferebantur, nullam adhibebat nunciis fidem, maximo Provinciarum Romanarum malas, quas Persæ flammis & cædibus, nemine arma opponente, depopulabantur. Dum ad urbem Antiochiam pervenerunt, fugientibus omnibus nemo, qui mœnia tueretur, remansit. Fugit quoque Patriarcha Ecclesiæ Thesaurus auferens. Tandem Justinum supervenientes tabellarii, cum de clade amplius dubitare non posset, ita perculerunt, ut a sano mente dimoveretur.

c. II.

§. XXXIII.

§. XXIII.

Sæculum VI.
A. C. 573.

S. Joannes Climacus.

Postquam Gregorius discessisset, Joannes Climacus Montis *Sina* Abbas fuit, quamvis non constet, an eidem proxime in Regimine secutus fuerit, vel aliquis alius intercesserit. Climacus annos na-
 tus sexdecim ad istud Monasterium ve-
 nit, sed non nisi post annos quatuor Ton-
 suram Monasticam recepit, seque ad sta-
 bilitatem obstrinxit. Primo Magistrum
 habuit Monachum nomine Martyrium,
 quo defuncto, solus infra montem in
 Cella, quæ Tola dicebatur, habitans vi-
 tam Anachoreticam duxit. Postea quem-
 dam Monachum, nomine Moysen, con-
 tubernalem admisit. Cum invidi de
 Climaco dixissent, eum inutilia garrere,
 & seria negligere, calumniam silentio
 refutavit, per annum integrum nulli ho-
 minum loquens. Postquam annis qua-
 draginta vixisset in solitudine, Abbas
 Montis *Sina* invitatus eligitur.

S. Joannes Climacus a Joanne Abba-
 te Raitheno rogatus, ut Tractatum Asce-
 ticum ad usum Monachorum scriberet,
 composuit suam *ad Cælum Scalam*, Opus
 inter Libros pios celeberrimum, unde e-
 tiam Cognomentum Climaci nactus est,
 nam *Climax* Græce Scalam significat.
 Constat hæc Scala triginta gradibus, qui

E 4 totum

Sæculum VI. totum vitæ interioris profectum a prima
 A.C. 573. Mundi fuga usque ad Orationis genus
 sublimissimum, & perfectissimam Animæ
 tranquillitatem complectitur. Ubi lo-
 quitur de Obedientia, exempla narrat,
 quæ ipse in quodam Monasterio trecen-
 torum triginta Monachorum sub Abbate
 consummatæ prudentiæ viro in Ægypto
 prope Alexandriam viderat, & admira-
 tus fuerat. In illo Asceterio videre e-
 rat senes post quadraginta aut quinquaginta a tempore Professionis suæ annos
 simplicitate, qua infantes solent, Præpo-
 sitis suis obedire. Cavillationes, disce-
 ptationes, sermones inutiles inde procul
 amandati. Abbas sæpe summæ perfe-
 ctionis viros castigabat nulla alia de cau-
 sa, quam ut in patientia & obedientia
 exercitarentur, in virtutum semita pro-
 grederentur, & alii eorum exemplo do-
 cerentur.

§. XXIV.

Pœnitentium carcer.

U^No ab illo Monasterio Milliario erat
 aliud & minus, quod carcer diceba-
 tur, in quem Monachi majoris Monaste-
 rii ultro migrabant, si post suam Profes-
 sionem graviore culpa se illigassent. E-
 rat hic locus horridus, caliginosus, lu-
 ridus, squalidus. Omnia tristitiam &
 pœnitentiam inspirabant. Nunquam
 ibi

ibi ignis excitabatur, nunquam vinum, Sæculum VI.
A.C. 573.
aut oleum aut aliud obsonium, sed solum
panem & paucula olera ad refectiorem
capiebant. Ibi inclusi non ante exhibant,
quam Deus Abbati revelasset, eorum
peccata esse dimissa. Ad orationem fer-
me continuam tenebantur; ut vero ha-
berent, quo tædium repellerent, multa
palmarum folia, ad opus manuum aptan-
da, ipsis dabantur. Singuli in Cellulis
erant, aut ad summum bini, iisque vir
Pietate singulari, cui nomen Isaac, præ-
erat. Cum S. Joannes Climacus Abba-
tem rogasset, ut sibi hunc carcerem o-
stenderet, ibi deinde tribus Mensibus
moratus est, & de his quæ viderat scri-
psit in hunc modum:

*Vidi aliquos, qui tota nocte sub cælo
versati, & stantes, somnum ut poterant
arcebant, & si somno premerentur, sibi
ipsis vecordiam exprobrabant. Alii ver-
sis in Cælum oculis inter gemitus & su-
spira auxilium flagitabant. Alii liga-
tis post tergum manibus, vultu in terram
demisso clamabant, indignos se esse,
qui Cælum aspicerent, & in Oratione
sua Deum alloqui non audebant horrore
conscientiæ turbati. Aliqui bumi seden-
tes in Cilicio & Cinere faciem inter ge-
nua condebant, fronte terram pulsabant,
aut pectus percutiebant, trabentes suspi-
ria & ejulatus, quos anima secutura vi-*

E 5

Sæculum VI. *debatur.* Aliqui pavimentum fletu suo
 A. C. 573. *bumeſtabant, alii querebantur, non ſatis*
largas fluere lacrymas. Alii in lamen-
ta ſolvebantur quos edere ſolent, qui filios,
vel ſibi in hac vita cariffimos ante diem
tumulo inferri conſpiciunt. Vidi ali-
quos quaſi vitæ propriæ immemores, præ
dolore ſtupentes & omni ſenſu carentes.
Alios ſedentes triſtitia obrutos defixis in
terram oculis moventes caput, & ex inti-
mo pectore Leonum more rugientes.

Pœnitentes
 in Carcere.

Hi ſpe pleni remiſſionem peccatorum
ſuorum ardenter poſtulabant, alii humi-
lem Publicanum imitati ſe venia indignos
arbitrabantur. Alii orabant, ut in hac
vita torquerentur, & in altera Miſeri-
cordiam conſequerentur. Plerique ur-
gentibus conſcientiæ ſtimulis dicebant,
contentos ſe futuros, ſi Regno Cæleſti pri-
varentur, ſi modo liberarentur a pœnis
æternis. () Talia ab his Pœnitentibus*
audivi,

(*) Hæc Propoſitio non eſt in ſenſu ſtriſto accipienda, quia timorem ſervilem olet. Sunt econtra Theologi qui Actum doloris bonum eſſe exiſtimant, ſi quis concepto vehementi horrore peccati commiſſi ſibimet ipſi irascens diceret: vellem damnari, ut perversa mea voluntas puniretur ex merito, & Dei Juſtitie ſatisfieret. Sed nec iſta Propoſitio in ſenſu abſoluto & proprio accipi poteſt, quia damnatio in ſenſu proprio excludit amorem Dei, & charitatis privationem nunquam optare licet.

audivi, quæ rigidos filices ad compun- Sæculum VI.
A. C. 573.
ctionem permovere possent. Scimus, in-
quiebant, omni suppliciorum genere nos
dignos esse, & multitudinem debitorum
nostrorum non posse delere, etiamsi totius
orbis homines ad ea nobiscum deflenda
convocavimus. Hoc solum supplices ro-
gamus, Domine! ne nos secundum omnem
Judiciorum tuorum rigorem, sed secun-
dum Misericordiam punias; nam orare
non audemus, ut a pœnis plene liberemur.
Qua fronte id petere possemus, postquam
promissis nostris non stetimus, & prima
accepta venia abusi sumus?

Hic ad litteram impleta conspicieban- Psal. 37. &
101.
tur, quæ dicit David: Viri curvati &
contristati tota die, quorum corruptæ e-
rant cicatrices, & qui abjecta corporis
cura obliviscebantur comedere panem
suum, potum suum cum fletu miscebant,
& cinerem cum pane manducabant. Pel-
lis eorum tanquam fœnum areseens ossi-
bus inhaerebat. Non alia ibi audieban-
tur verba nisi sequentia aut similia: Væ
mibi! Væ mibi! Misericordiam Domi-
ne! Misericordiam! da veniam, si possi-
bile est. Vidisses aliquorum linguam ar-
dentem & ex ore pendentem. Alii sub
fervidissimis solis radiis, alii nocte per-
frigida, aeris intemperiem sponte tolera-
bant. Gustata paululum aqua, ne siti e-
morentur, iterum a potu abstinebant.
Post-

Sæculum VI. A. C. 573. *Postquam panem arctum comediſſent, reliquam partem procul removebant, judicantes ſe indignos alimento hominum, qui contra Rationem peccaſſent. Quomodo igitur inter hos Pœnitentes viſui, fabulis, iracundiæ, contentioni, præſumptioni, lætitiæ aut jactantiæ locus eſſe potuiſſet? in mentem nunquam veniebat, ut quemquam judicarent. Non eos cura corporis aut cujuſquam huius vitæ negotii impediēbat. Nihil præter preces audiebatur.*

Pœnitentes
Monachi.

Mortem nunquam non ſuſpiciebant, dicentes: Quid nobis futurum eſt? Quæ nobis Sententia expectanda? Quis Exitus? Eſtne veniæ ſpes ſuper? An oratio noſtra ad conſpectum Dei penetrare potuit, vel, ſicut merebatur, rejecta eſt? Quæ vis inſit orationi noſtræ a labiis tam impuris procedenti? An Angeli Cuſtodes noſtri ad nos redierunt, ut preces noſtras offerant? Tum interrogabat alter alterum: Fratres mei! an quidquam proficimus? An id, quod petimus, obtinebimus? Quis ſcit, an Dei Juſtitia ſecti ſe non ſinat? Saltem faciamus, quod noſtrum eſt, & pulſemus januam uſque ad vitæ noſtræ terminum. Curramus, fratres mei! tota virium contentione curramus. Non parcamus carni, cauſæ omnis mali, ne demum etiam mortem nobis afferat! tales erant ſanctorum iſtorum Pœnitentium ſermones.

Ge-

Genua eorum occalluerant. Oculi Sæculum VI.
profunde immerſi, genæ lacrymarum de- A C. 573.
fluentium acrimonia rubebant, nihilomi-
nus facies erat pallida, pectus contuſum
verberibus, ita ut non nunquam ſanguini-
em expuerent. Non ibi erat lectorum
uſus, non ſplendidæ veſtis, ſed centonibus
laceris ſordidis pediculis ſcatentibus te-
gebantur reis in ergaſtulo detentis prope-
diem capite plectendis, vel Dæmonium ha-
bentibus haud abſimiles. Aliqui Abba-
tem rogabant, ut eorum colla, manus &
crura ferreis vinculis infereret, quæ an-
te ipſorum mortem non ſolveret. Quan-
do ſe morti eſſe proximos conjiciebant,
Abbatem obteſtabantur, ne corpora ſua
ſepeliri permetteret, ſed juberet ut Be-
ſtiarum cadavera projici, quod ipſis non
nunquam concedebat, atque etiam Pſal-
morum cantum prohibens omni Exequia-
rum honore privabat.

Ex hac S. Joannis Climaci narratione
 diſcimus, quantum Diſciplinæ Monasti-
 cæ & Pœnitentiæ ſtudium ſub finem Sæ-
 culi ſexti fuerit. (*) S. Gregorius poſt
 ſulce. XII. Ep. 16.

(*) Hier machet unſer Ueberſetzer eine Anmer-
 kung, welche nicht unbeantwortet kann gelaffen
 werden, ob ich ſchon nicht behaupten will, daß die
 Art Buß zu thun, welche in dieſem Orte üblich
 geweſen, die beſte ſey. Der Ueberſetzer ſaget: Es
 würde vielleicht vielen von dieſen Bäuern
 beſſer

Sæculum VI. susceptum Pontificatum ad eum scribens
A. C. 573. se ipsius precibus commendavit, eique
 lecti-

besser an Leib und Seele gewesen seyn, wenn sie in ein Zucht- und Arbeitshaus wären gesteckt, und zu schwerer Arbeit angehalten worden zc. Man ersiehet ja aus dieser Erzählung selbst, daß sie nicht ohne Arbeit gewesen, indem sie Palmblätter zubereitet. Hierauf kommt der Uebersetzer mit dem alten Schlandrian ausgezogen: Aber worzu kann ein Mensch nicht verleitet werden, wenn er den Satz annimmt, daß er die Vergebung der Sünden GOTT abverdienen könne, . . . und es ihm an einem Lehrer fehlet, der ihm den Weg zur Gnade GOTTES in Christo JESU weist. Der Römischkatholische Satz von der Vergebung der Sünden und dem Verdienste, den ein purer Mensch, wenn er mit der Gnade JESU CHRISTI Buße thut, erhalten kann, ist aus der Schrift tausendmal erwiesen, und kann der Uebersetzer nichts darauf antworten, als das eben so falsche als abgeschmackte: Das war das Verderben. Das ist den Verdiensten JESU CHRISTI verkleinerlich. Welches er in seinem ganzen Werke mit keinem Worte darthut. Uebrigens gründet sich seine Frage auf die weltkündige Lüge; als wenn man in der Römischen Kirche von andern Verdiensten etwas wüßte, als in und durch JESUM CHRISTUM. Endlich heißet es: Daher geräth (ein solcher Büßer) auf einen selbsterwählten Gottesdienst, er folget seiner thörichten Einbildungskraft, und
 taxi

lectisternia in vicino Hospitio collocan- Sæculum VI.
A. C. 573.
da transmisit. Hæc Epistola ante annum
600. scripta non fuit, & illo anno Joannes
adhucdum Dignitate Abbatiali ful-
gebat, quam sub vitæ finem dimisit, &
substituto Georgio Fratre suo in Eremum
se recepit, ibique diem clausit.

§. XXV.

taxiret die Werke, die er nach eigenem Ge-
fallen gethan um desto höher, je saurer sie
ihm geworden . . . ohne dabey auf Gott
zu sehen, dessen geoffenbarter Wille allein
die Richtschnur guter Handlungen ist. Ein
solcher Büsser würde ganz und gar nicht nach dem
Sinne und Vorschrift der Römischen Kirche
Buß üben. Die wahre Buß besteht in der Her-
zensbuß. Daß man aber auch äußerliche Buß-
werke, welche unser Protestant verwirft, üben
könne, und bisweilen solle, hätte er lernen sollen
aus den Stellen der heil. Schrift, welche in dieser
Beschreibung selbst von dem heil. Joannes Cli-
macus angezogen werden; Es singet ja David
Psal. 37. Miser factus sum, & curvatus sum
usque in finem: tota die contristatus ingredie-
bar. Und Psal. 101. Percussus sum ut scænum,
& aruit cor meum, quia oblitus sum comedere
panem meum. Und Versu 10. quia cinerem tan-
quam panem manducabam, & potum meum cum
fletu miscebam.

Herr Uebersetzer! soll das kein geoffenbarter
Wille Gottes seyn, wie man Buß üben soll? Al-
ber leyder in dem Vorurtheil seiner Kirche hat er
keine Augen die geoffenbarte Wahrheiten zu sehen.

Sæculum VI.
A. C. 574.

§. XXV.

S. Hospitius Anachoreta.

Greg. IV.
hist. c. 39.
Mar. Avent.
Chr.

Postquam Longobardi in Italia Sedem fixerant, in Gallias quoque sub tribus Ducibus Amo, Zaban & Rodan irruerunt. Amo viam, qua Embrodunum tenditur, ingressus est, Zaban per Civitatem Diam usque Valentiam penetravit. Rodan prope Gratianopolim castra posuit. Diu Barbari hospites in Monasterio Aganiensi seu S. Mauritii, diventerunt, anno octavo post Consulatum Imperatoris Justinii Indictione septima seu anno 574. at a Francis fortiter repellebantur. Amo totam Regionem Arelatensem, quam Provinciam dicimus, vastavit.

Greg. VI.
c. 6.

In ea Provincia prope Niceam ad Varum degebat S. Hospitius, a multis jam annis inclusus in Turri, quæ non habebat portam, sed tantum fenestram, unde se conspiciendum præbebat. Corpus ligaverat catenis ferreis, atque Cilicium super induerat, solo pane & paucis dactylis reficiebatur. In Quadragesima nullo cibo nisi radicibus, quas ipsi mercatores ex Ægypto afferebant, victitabat. Adventum Longobardorum in Galliam, ut isto flagello peccata populi punirentur, prædixit, consiliumque suppeditavit Incolis, ut securitatis causa

res

res suas in urbes mœnibus claufas defer- Sæculum VI.
rent, & se ipsos in loca munitiora reci- A.C. 574.
perent. Ad Monachos vero dixit: *Vos*

*quoque fugite, & quæ habetis auferte vo-
biscum, nam Gens illa, de qua locutus
sum, imminet cervicibus vestris.* Re-
sponderunt: *Sanctissime Pater! non de-
seremus te.* Ipse: *Nolite mihi timere,
me male habebunt, sed non occident.*

Monachis recedentibus, adveniunt
Longobardi, atque populando omnia lu-
strantes etiam in Sancti Viri Cellam in-
ciderunt. Ipse e fenestra prospexit; at
illorum duo, quia turrim circumeuntes
nullum invenire poterant ostium, ascen-
su tectum superarunt, & dejecerunt;
tum videntes virum catenis vinctum di-
xerunt: *Latro est.* Et advocato Inter-
prete jusserunt quærere, cujus criminis
reus esset. Vir Sanctus Homicidam se
esse confessus est, & omnis generis sce-
lerum reum. Longobardorum aliquis
educto gladio caput loquentis fissurus
erat. At ecce! immobilis, ut erat ex-
tensa, hæsit dextera, nec potuit retrahi.
Excidit ferrum, conclamant socii, & S.
Hospitium interrogant, quid factu opus
esset. Vir Sanctus formato Crucis Si-
gno manum Longobardi, percussoris sui,
sanavit. Is tota mente conversus vo-
luit sibi capillos abscindi, & in eodem
loco Monachum induit. S. Hospitius

Hist. Eccles. Tom. VIII.

F plura

Sæculum VI.
A. C. 574.

plura alia edidit Miracula. Cuidam coeco nato lumen dedit. Alium etiam incolumem præstitit, Pirum nomine, surdum & mutum, Patria Andegavensem, a quo omnia, quæ refert, Gregorius Turonensis accepit. Hospitius post paucos exinde annos e vivis abiit, ejusque

Mart. Rom.
21. Maji.

Memoriam 21. Maji colit Ecclesia.

§. XXVI.

Gregorius Episcopus Turonensis.

vit. init. edit.
1699. Mart.
Rom. 4. Aug.

Interim Gregorius non diu abhinc, tempore quo Longobardi irruerant, Episcopus Turonensis ordinatus fuerat. Euphronius Antecessor ejus obierat anno Sigeberti Regis duodecimo [JESU Christi 573. quarta Aug. qua die Ecclesia ipsius Memoriam colit. Populo Turonensi ad eligendum Episcopum congregato cæteris omnibus communi consensu prælatus est Gregorius, jam antea in hac urbe notus, quo sæpe venerat Reliquias S. Martini veneraturus; multa etiam ab ipso præclare gesta fama vulgaverat. Generis ejus nobilitatem, Scientiam, Pietatem, & quod Principibus carus esset, non ignorabant. Ergo omnes, Clerici, Nobiles, populus illius Civitatis, & agricolæ Gregorium Episcopum deprecari. Mittuntur Legati ad Regem Sigebertum, ad cujus Ditionem Civitas Turonensis pertinebat, & ecce

per

percommode accidit, ut illo ipso tempo- Sæculum VI.
A. C. 574.
re Gregorius in Regia moraretur. Re-

pugnauit, quantum potuit, ne Episcopa-
tum suscipere cogeretur; sed tandem
Regi & Brunehildi Reginae Coniugi ejus
vehementer instantibus cessit. Ne fuga
elaberetur, abjecta omni mora ab Ægy-
dio Archiepiscopo Rhemensi consecra-
tus, & Turone die decima octava post
obitum S. Euphronii nempe vigesima se-
cunda Aug. 573. summo omnium gau-
dio exceptus est. Tunc Gregorius an-
num vitæ ferme vigesimum agebat; un-
de liquet, anno circiter 544. in lucem
editum fuisse. Patria fuit Arvernica, &
Patrem habuit Florentium S. Galli Epis-
copi Claromontani fratrem, Matrem ve-
ro Armentariam S. Gregorii Episcopi Lin-
gonensis neptem. Frater ejus Petrus
Diaconus, & Justina Neptis S. Radegun-
dis Discipula fuere. Gregorius apud S.
Gallum Patrum suum educatus, Ton-
suram petiit, & inter Clericos susceptus
est, ut redderet votum, quo se aliquando
ægrotus ad Tumulum S. Alirii obstrinxe-
rat. S. Gallo defuncto Avitus Episcopus
Claromontanus Cautini Successor (*) cu-

c. 12.

c. 1.

F 2

ram

(*) Fleurius hic confuse ordinem Successio-
nis Episcoporum Claromontanorum refert, nisi
Cautinus inter S. Gallum & Avitum brevissimo
tempore intercessisse dicatur.

Sæculum VI. ram gessit, ut juvenis Gregorius litteris
A. C. 574. imbueretur, atque tempore a Legibus

Ecclesiasticis constituto Diaconus ordinatus est. Cum viris exploratæ Pietatis conversabatur, ut eorum exemplum proficeret. Sanctorum Ecclesias invisitabat præprimis S. Martini, ubi aliquando a gravi morbo liberatus est.

§. XXVII.

S. Senochius, S. Leobardus, S. Venantius.

Greg. Vit.
PP. c. II. c.
15. Gl. Conf.
c. 5. v. hist.
s. 7.

Sanctus Gregorius necdum diu Episcopatum Turonensem gesserat, cum S. Senochius Solitarius ad eum invisit. Is ortum suum debebat Genti Teifalensium Populo Barbaro, qui cum cæteris Gallias invaserat. Ab his Tifagium in agro Pictaviensi nomen retinuit. Seden elegit Senochius prope Turonem in Oratorio, a se reparato, in quo S. Martinus sæpe orasse ferebatur. S. Eufonium tunc Episcopum Turonensem rogavit, ut veniret ad Oratorium benedicendum. Ille consecrato Altari Senochium nihil tale cogitantem Diaconum ordinavit. Posteriore tempore etiam Ordine Presbyteratus insignitus est. In illo loco cum tribus Monachis aliquamdiu Deo servivit, rigida abstinentia corpus macerans, nam in Quadragesima nihil cibi aut potus præter

ter libram unam panis, & libram unam aquæ capiebat. Nudipes incedebat etiam in hyeme, catena ferrea pedes, manus & collum gravante. Postea solus in Cellulam secessit, continuo orationi vacans. Allatas sibi a Fidelibus pecunias in pauperes dividebat, atque captivi, quos redemerat, aut alii, quorum æs alienum solverat, plures quam ducenti numerabantur. Illo igitur tempore Cellulam relinquens ad invisendum Gregorium exiit.

Haud diu postea vanæ gloriæ cupiditate tentatus parentes, & propinquos in Territorio Pictaviensi degentes invisit, unde sui ipsius & virtutis propriæ admiratione plenus rediit. At cum Gregorius istum in eo errorem arguisset, humiliter emendavit. Cum multa curando infirmos patraret miracula, omnium hominum consortium fugere statuerat; verum Gregorius ei suavit, ut nullo alio tempore claustrum ingrederetur, nisi a Festo S. Martini usque ad Nativitatem Domini, & in Quadragesima; ipse monenti morem gessit. Plures alii Anachoretæ tempore Quadragesimæ ita in antrum se abdebant, ut nemini Mortalium pateret ad se aditus. Id S. Marius Abbas Buvenensis, S. Dubritius & S. Samson Episcopi facere singulis annis solebant. Inter alia quæ edidit prodigia

Sæculum VI.
A. C. 574.

Viri Sancti
in Gallia.

Acta Ben. to.
I. p. 105. p.
174. n. 33. p.
184. n. 12.

Sæculum VI.
A.C. 574.

Mart. Rom.
24. Oct.

✠ In Provin-
cia Turo-
nenfi.
Loches.

Greg. vit.
PP. c. 20.

gia S. Senochius multis cæcis lumen red-
didit. Obiit annos natus circiter qua-
draginta, cumque die trigesima Missa su-
per ejus sepulchro (*) celebraretur, ali-
quis Mendicus membrorum rigore la-
borans velamen, quo Corpus defuncti
tegebatur, osculatus sanitatem recupe-
ravit. Exinde pluribus aliis Prodigii
ille locus claruit. Ecclesia Gallicana
S. Senochii Memoriam 24. Octobr. vene-
ratur, atque aliquis Pagus prope Lo-
chias, (†) qui S. Senovii dicitur, eandem
conservat.

Alius Anachoreta cui nomen Leo-
bardus in Cellula prope Monasterium
S. Martini Turone degebat. Is, cum in-
ter Monachum illius loci & vicinos orti
essent jurgia, inde discedere cogitabat.
Cumque Gregorius Episcopus ad S. Mar-
tini Monasterium pro more suo oraturus
venisset, Leobardus quid consilii cepis-
set, eidem aperuit. Gregorius affirma-
bat, Diaboli astu hanc ipsi cogitationem
fuisse suggestam, eique Libros de Vita
Patrum & Instituto Monachorum (veri-
simile est, fuisse Cassiani Opera) le-
gendos misit, qua lectione confirmatus
facile illam tentationem superavit. Leo-
bardus

(*) Exemplum Missarum in Die trigesima post
obitum Defuncti celebratarum contra Prote-
stantes.

bardus in Arvernia natus viginti duos ^{Sæculum VI.} annos in suo clauſtro tranſegit; labor A. C. 574.
 vero ipſius erat, lapides ex monte exci-
 dere, membranas pergamenas conficere,
 & non nunquam ſcribere, ut malas cogi-
 tationes depelleret.

Gregorius vitas multorum Anacho-
 retarum, ipſius ætate Virtutibus & Mi-
 raculis florentium, ſcripſit; ego vero
 illos tantum referam, qui hodie magis
 noti ſunt, aut quorum Monasteria ad-
 huc dum viſuntur, multa enim tunc ce-
 leberrima poſterioribus temporibus ita
 deleta ſunt, ut nequidem veſtigia ap-
 pareant, aliqua in Eccleſias Collegiatas,
 alia in ſimplices Parochias mutata. Ita
 nempe in ipſa urbe Turonenſi Capitulum
 S. Venantii tempore Gregorii erat Mo-
 naſterium, cui Silvanus Abbas præfuit;
 tunc nempe quando Venantius in Pro-
 vincia Bituricenſi natus relicta uxore,
 quamvis etiamnum Juvenis eſſet, vitam
 Monasticam amplexus eſt, & tantum pro-
 fecit, ut deſuncto Abbate in ejus locum
 ſufficeretur. Deus Servi ſui merita mul-
 tis Revelationibus & Prodigiiſ declaravit,
 quorum pleraque Turone edita fue-
 re ad ejus tumulum; nam tumulus ejus
 hodieque Turone peregrinantibus oſten-
 ditur, ſed Reliquiæ Pariſiis in Monaſte-
 rio S. Germani de Pratiſ aſſervantur. ^{Greg. IV. hiſt. c. 8. de}
Cibar ſeu latine Eparchius patria Petri-
 corien- ^{glor. Conf. c. 101.}

Sæculum VI. corienſis Cellulæ ſe incluſit prope Incu-
 A. C. 574. liſmam, ubi hodieque Monafterium exi-
 ſtit, quod ejus Nomen gerit. Multa e-
 didit Miracula, cumque ipſius Exequia
 Mart. Rom. ducerentur, magna captivorum, quos
 1. Jul. redemerat, multitudo pompam funebrem
 auxit. Obiit vero anno 581. prima Ju-
 lii, illiusque memoriam Eccleſia eadem
 die colit.

§ XXVIII.

Concilium Pariſienſe quartum.

Eodem anno, quo Gregorius Episcopuſ
 Turonenſis ordinatus eſt, nempe 573.
 Guntramus Rex omnes Regni ſui Epi-
 copos Pariſios convocavit, ut Litem in-
 ter Reges Chilpericum & Sigebertum
 fratres ſuos ferventem componerent.
 At illi Episcoporum Arbitrium reſpue-
 runt. In eo Concilio, quod inter Pa-
 riſienſia quartum eſt, aderant Episcopi tri-
 ginta duo. Præ cæteris eminebant Phi-
 lippus Archiepiſcopus Viennenſis, Sa-
 paudus Arelatenſis, Priſcus Lugdunen-
 ſis, qui ante breve tempus S. Nicerio
 ſucceſſerat, Conſtitutus Senonenſis, La-
 banus Auſcionenſis, & Felix Bituricenſis.
 Poſt hos ſex Metropolitæ leguntur S. Ger-
 manus Pariſienſis, S. Felix Nannetenſis,
 S. Syagrius Auguſtodunenſis, Sagittarius
 Vapincienſis, S. Anacarius Antiffiodo-
 renſis, S. Quinidius Valionenſis, qui 15.
 Febr.

Greg. IV.
 hiſt. c. 42.
 to. 5. Conc.
 p. 318.

Mart. Rom.
 15. Febr.

Febr. colitur. Omnes Episcopi in Ec- Sæculum VI.
clesiam S. Petri, seu S. Genesevæ con- A.C. 574.
venerunt.

Papulus Episcopus Carnutensis tradi-
dit Patribus Libellum, in quo Causam
proponebat in hunc modum: *Quamvis*
a Clericis & Civibus consentiente Me-
tropolita Episcopus electus sim, nihilomi-
nus post elapsos paucos dies Promotus Dia-
cesis meæ Presbyter, qui domum suam nul-
lis Antecessoris mei litteris munitus re-
liquerat, unam Ecclesiarum mearum, quæ
Dunensis dicitur, Titulum Episcopatus
obtendens, invasit, atque Bonorum Eccle-
siasticorum in eadem Ditione sitorum, ne-
scio qua Auctoritate, cepit. Obtestor
vos, ut hæc molimina reprimatis. Quis
enim vestrum parem injuriam Ecclesiæ
sue illatam æquo animo ferret? Nempe
Ægidius Archiepiscopus Rhemensis con-
secraverat Promotum Episcopum Castro-
Dunensem accepto Mandato a Rege Si-
geberto, in cujus Ditione hæc Civitas
posita erat, cum Carnutum Chilperico
pareret. Hinc Patres justam esse Papuli
Querelam arbitrati ad utrumque Episto-
las dederunt.

In Epistola ad Archiepiscopum Rhe- Greg. VII.
mensensem dicunt Episcopi; hanc Ordina- hist. c. 17. Id.
tionem non tantum contra Canones pu- IV. c. 45.
gnare, sed etiam sanæ rationi adversari,
cum Civitas Dunensis, nec Pars Provin-
ciæ

Sæculum VI. ciæ Rhemensis nec Galliæ Belgicæ esset.
A. C. 574. Ægydium itaque hortantur, ut Promotum deponat, & apud se retineat. Tum subjungunt: *Quia vero Germanus Episcopus Promoto denunciari jussit, ut ad Synodum veniret, & ipse recusavit, scias, nos decrevisse, ut, si vel propria temeritate impulsus, vel cujuscunque demum potentia nixus, usurpatam Dignitatem diutius retinere, Altaria benedicere, confirmare parvulos, ordinare Clericos, aut Papulo Episcopo suo resistere præsumat, a Communione separetur, & Anathemate feriat, sicut etiam illi, qui, postquam hoc Decretum promulgatum fuerit, cum ipso communicabunt.*

In Epistola ad Sigebertum Regem Episcopi dicunt, credere se non posse, quod inaudito facinori consensisset, & rogant, ut Regia Potestate ad illud defendendum uti nolit, ne iram Dei in caput suum provocet.

Utraque Epistola eadem die tertio Idus Sept. anno Regum duodecimo Indictione sexta, nempe undecima Sept. anno 573. data. At effectum est nihil. Promotus Episcopatum suum Dunensem (quippe Episcopatum esse contendebat) quoad Rex Sigebertus in vivis egit, scilicet annis duobus, obtinuit.

§. XXIX.

*Sigeberti Mors.*Sæculum VI.
A. C. 574.

Cum Concilium Parisiense exorta inter Sigebertum & Chilpericum ^{Greg. IV. hist. c. 42.}urgia componere non potuisset, duo Principes in bellum cruentum proruperunt, quod Ecclesias, ut ait Gregorius Turo-
nensis, pejus afflixit, quam olim Persecutio Diocletiana. Theodebertus Chilperici filius agros Lemovicenses & Cadurcenses populatus, Ecclesias incendit, Vasa Sacra abstulit, Clericos occidit, expulit Monachos, Virgines Sacras violavit. Sigebertus omnibus Provinciis Parisios usque vastationem attulit. Hinc ^{c. 44.} S. Germanus datis ad Brunehildem Reginam Sigeberti Conjugem litteris per Sacra omnia rogat, ut Regis animum potius ad pacem ineundam inclinaret, quam ^{to. 5. Cone. p. 923.}ad bellum, cui faces subdere accusaretur, impelleret. Cogitare jubet, quam erubescenda sit victoria de fratre reportata, & quantum rebus suis uterque noceat, dum Domum propriam demolirentur, & pessumdarent relictam sibi a Parentibus Hæreditatem, quam filiis custodire oporteret. Incassum cecidere S. Viri preces. Sigebertus favente fortuna ^{Greg. IV. c. 45.}uti voluit atque Chilpericus Parisiis Rothomago & toto pene Regno pulsus Civitatis Tornacensis munimentis se includere

Sæculum VI. dere coactus est. Sigebertus Parisios
A. C. 575. intravit, Brunehildis quoque cum liberis
 c. 46. advenit. Ille præmissis copiis, quæ Chil-
 pericum in urbe Tornacensi obsiderent,
 cum jam viæ se accingeret, obsidioni ad-
 futurus, a S. Germano sibi occurrente mo-
 netur: *Si vitam Fratris tui servaturus*
es, vives, & victor redibis, sin aliter, mo-
riere. Sigebertus spreto Viri Sancti con-
 silio Vitriacum haud procul Duaco per-
 venit; at ecce dum totius Neustriæ Fran-
 ci Regem novum recipiunt, dum salu-
 tant, & in scuto attollunt, ut ab omnibus
 conspiceretur, paulo post incautum duo
 Sicarii a Fredegunda Chilperici Uxore
 immissi obtruncant. Annusolveba-
 tur Regni ejus decimus quartus Christi
 575. Filium ejus Childebertum quin-
 quennem, Parisiis evocatum, Regem
 proclamarunt. Remansit ibi Brunehil-
 dis, quam Chilpericus haud diu postea
 adveniens Rothomagum in Exilium mi-
 sit. Interim copiarum parte Meroveo
 filio suo tradita jubet in agrum Picta-
 viensem movere. Verum Princeps ju-
 venis cum Turonem pervenisset, simu-
 lans, ire se ad Matrem suam Audoveram,
 qua repudiata, & Cenomanum relegata,
 Chilpericus Fredegundam duxerat, Ro-
 thomagum venit, & fœdere cum Regi-
 na Brunehilde inito Conjugem accepit,
 Patruī viduam. Chilpericus hoc facto
 vehe-

Greg. V.
 hist. c. 1.

c. 2.

vehementer offensus Rothomagum con-
tendit. Meroveus & Brunehildis ad Ec-
clesiam S. Martini intra muros illius Ci-
vitatis constructam confugiunt, cumque
trepidantes & sibi caventes Chilpericus
dolo permovere non posset, ut exirent,
edito juramento promisit, si Dei volun-
tas esset, ut in conjugio viverent, non
coacturum se eos, ut separentur, scili-
cet, si Matrimonium eorum legitimum
judicaretur. Ipsi jurata Regis Fide ac-
cepta ex Ecclesia prodierunt. Chilpe-
ricus ambos amplexu strinxit, & convi-
vio adhibuit. Tum Brunehilde Rotho-
magi relicta Meroveum Sueffionem ab-
duxit. Accidit vero, ut non multo e-
lapso tempore latrones Regem aggrede-
rentur; exinde suspicione de Meroveo
concepta, arma quibus accinctus proce-
dere solebat jussit auferri, & custodes
dedit. Postea eundem tonsura insigni-
ri, & vestem clericalem induere præce-
pit, tandem Presbyterum ordinatum
Meduanam in Monasterium S. Calesii
misit, vitæ Ecclesiasticæ institutis im-
buendum.

Sæculum VI.
A. C. 575.

c. 3.

§. XXX.

S. Germani Parisiensis obitus.

Sanctus Germanus Episcopus Parisiensis
e vivis excessit anno 576. 28. Maji die,
qua ipse prædixerat; nam paucis ante o-
bitum

Greg. V.

hist. c. 8.

Fortun. vit.

in fin.

Sæculum VI. bitum diebus vocatum ad se Notarium
A. C. 576. suum iussit supra lectisternium hæc ver-
 ba scribere: *Quinto Cal. Jun.* nempe 28.
 Maji. Annum ætatis attigit circiter o-
 ctogesium. Magna dicendi vi, cum
 concionabatur, veritatem auditorum
 suorum animis ingerebat. Ipso ad Men-
 sam, cum reficeretur, sedente Libri pii
 prælegebantur. Si iter faceret, de Deo
 loquebatur, aut Divinas Laudes cane-
 bat. Officium semper nudo capite, e-
 tiam equitans, & pluviis vel nivibus ca-
 dentibus recitabat. Sæpe surgebat no-
 cturno tempore, & in Ecclesia Psalmos
 quinquaginta decantabat, priusquam a-
 lios e somno excitaret, tumque mem-
 bris frigore rigescentibus cubitum redie-
 bat, ut nemo sciret, ipsum vigilasse. Sæ-
 pe etiam in Ecclesia ab hora noctis tertia
 nempe nona usque ad lucem diei, Cleri-
 cis in cantione Nocturnorum sibi invi-
 cem succedentibus, solus perseverabat.
 Quamvis vero tam proluxa oratione es-
 set fatigatus, tamen pauperum & affli-
 ctorum preces & questus audiebat, imo
 & ipse prior, quo auxilii genere indige-
 rent, interrogabat.

S. Germani vitam scripsit Fortuna-
 tus, qui multa edita miracula narrat, &
 aliqua etiam quibus ipse testis adfuit.
 Personas, locum, & adjuncta indicat.

c. 63. Cum S. Germanus in urbem Bituricen-
 sem

sem ad ordinandum Episcopum Felicem anno 560. venisset, vir Judæus, cui no-
men Sigericus, ipso prædicante conver-
sus est; at uxor illius docentes audire
respuebat. S. Germanus, illis, quos ad
colloquendum mulieri miserat, nihil pro-
ficientibus, ipse accessit, & pervicaciter
oculos ab ipso avertentis frontem teti-
git. Illico adstantes scintillas & fumum
ex naribus foeminæ prorumpentem vi-
derunt. Fassa est deinde mulier, obli-
tisse aliquid, ne faciem Viri Sancti vale-
ret aspicere. Igitur cum tota domo sua
ad Christianorum Sacra admitti petiit,
pluribus aliis Judæis hujus Familiæ ex-
emplum sequentibus. Sub idem tem-
pus & annum circiter 560. S. Germanus
Augustodunum, cum Syagrius ordinare-
tur, delatus, Florentinum virum illustrem,
sequente tempore Episcopum Matisco-
nensem, ita ictum, ut oculus promine-
ret ex capite, sanavit. S. Germanus Se-
pulchrum nactus est in Oratorio S. Sym-
phoriani prope Ecclesiam S. Vincentii,
quæ, nam corpus ejus eo translatus fuit,
ab ipsius nomine dicitur. Rex Chilpe-
ricus S. Germano Epitaphium versibus
latinis concinnavit. Successor ejus in
Sede Parisiensi fuit Ragnemodus Discipu-
lus ipsius, quem alii Raymundum ap-
pellant.

Sæculum VI.
A. C. 576.

c. 64.

§. XXXI.

Sæculum VI.
A. C. 576.

§. XXXI.

Meroveus Turone.

Raimundus haud diu post suam Ordinationem Turonem profectus, ibi illo tempore erat, quando Meroveus Chilperici filius in illa Civitate Refugium quæsit. Guntramus Boso ex Sigeberti Regis Ducibus aliquis, tunc in Ecclesia S. Martini Turonensis versatus, comperto, quod Meroveus ad S. Cæsium confugisset, misso ad eum Riculfo Subdiacono, suavit, ut ad idem Asylum, in quo ipse esset, veniret. Itaque Meroveus Turonem se contulit, intravitque Ecclesiam S. Martini tecto capite & vestem sæcularium gerens, quamvis Presbyter fuisset ordinatus. Tunc forte Gregorius Episcopus Missam celebrabat Ecclesiæ portis cuilibet apertis. Missa finita Meroveus Eulogias (*) petiit (ita reliquæ panis oblatis & non consecratis vocabantur) renuit dare Episcopus; tunc vero Meroveus elata voce dicere; male agere Gregorium, quod non requisito consensu aliorum Episcoporum se a Communionem separaret. Gregorius Raimundum

(*) Ex his videmus, illa ætate non tantum communicationem Corporis Christi, sed etiam participationem istarum Eulogiarum signum Communionis fuisse.

di Episcopi Parisiensis tunc præsentis opinione m exquisivit, & ipso suadente Eu-
logias Meroveo porrexit, timens, ne
Princeps juvenis, si, quod petebat, de-
negaretur, in cædes prorumperet illo-
rum, quibus mortem minitabatur. Gre-
gorius ad Regem misit Diaconum, ut fu-
gam Merovei cum Marito Neptis suæ,
cui res in Aula gerendæ fuerant, indica-
ret. At Fredegunda Diaconum, & so-
cios ejus esse exploratores suspicata effe-
cit, ut in exilium pellerentur, & Chil-
pericus ad Gregorium Episcopum misit,
qui suo nomine dicerent: *Ejice ex Ec-
clesia Apostatam, nisi feceris, totam illam
Regionem incendam.* Episcopus datis
litteris respondit: *Quis credat, id sub
Rege Christiano futurum, quod Hæreti-
corum tempore nunquam factum?* Gre-
gorius Hæreticorum nomine Gothos A-
rianos designat, qui S. Martini Asylo ho-
norem habuerant. Accepto hoc Re-
sponso Chilpericus Exercitum profectio-
nem suscipere in agros Turonenses jus-
sit. Id anno secundo Childeberti seu
Christi 577. contigit.

Meroveus videns Patrem flecti non
posse, consilium cepit eundi ad Brune-
hildem, quæ in Regno Childeberti Filii
sui degebat, nam dicebat: *Avertat
Deus! ut S. Martini Ecclesia mei causa
vim militum patiatur, aut ejus fundi usur-*
Hist. Eccles. Tom. VIII. G pen-

Sæculum VI.
A. C. 577.

Sæculum VI. *pentur.* Interim Guntramus Bosio in eodem Asylo hærens mulierem Divinationibus quæstuosam consuli jussit, & quæ respondit; Chilpericum Regem hoc anno moriturum, Meroveum captis fratribus totum Regnum invasurum, Bosonem postquam annis quinque Reipublicæ præfuisset, sexto in Civitate ad Ligurim posita nempe Turone Episcopum futurum.

Meroveus. Rex vero Chilpericus cum certissimum crederet, filium suum Theodebertum in prælio, regnante adhuc Sigeberto, commissum a Bosone fuisse occisum, ex loco Asyli eundem rapturus, misit Diaconum cum Epistola ad Sepulchrum S. Martini, in qua Virum Sanctum rogabat, ut sibi rescriberet, (*) anliceret Bosonem ex ipsius Ecclesia rapere. Diaconus hac Epistola & alia tabella litteris vacua, S. Martini Sepulchro imposita per triduum expectavit Responsum, & nullo accepto ad Chilpericum rediit. Is missis aliis ministris juramentum a Bosone exegit, ex illa Ecclesia nunquam exiturum Rege ignaro. Juravit Boso testem compellans Altaris mappam; sed nulla ei juramentorum suorum Religio erat.

Meroveus quoque Hariolæ non fidens super Sepulchrum S. Martini, Libros tres Psalte-

(*) Maxima certe fuit hujus Regis, istiusque Diaconi, ne quid pejus dicam, simplicitas.

Psalterium, Regum, & Evangelia posuit, ^{Sæculum VI.}
& tota nocte vigilans rogabat Sanctum, A. C. 577.

ut, quæ de se decreta sciret, & an regnaturus esset, revelaret. Tum tribus diebus in jejuniis, vigiliis & orationibus exactis ad Sacrum tumulum accedens Librum Regum aperuit, primusque versiculus illius paginæ, quæ occurrit, fuit: *Quia dereliquisti Dominum Deum tuum* ^{3. Reg. 9. 9.}

& secutus es Deos alienos, ideo tradidit te in manus inimicorum tuorum. Aliorum quoque duorum Librorum textus mali ominis erant. Itaque Meroveus, postquam longo tempore ad Sepulchrum S. Martini flevisset, cum Bosone sub quingentorum virorum præsidio recessit, & ad Brunehildem contendit. Hic iterum Exemplum videmus illius Divinationis, quæ Sors Sanctorum dicebatur, non obstante, quod hæc res in plurimis Conciliis fuerit prohibita.

§. XXXII.

Concilium Parisiense Quintum.
Pretextatus.

Interea cum ad Chilpericum fuisset delatum, Pretextatum Episcopum Rothomagensem Populum largitionibus ad perfidiam sollicitare, eum vocavit ad Regiam, & plurima ex ipso quærens intellexit, Brunehildem eidem Bonorum suorum

^{Greg. V.}
^{c. 19.}

G 2

rum

Sæculum VI. rum partem contractu depositi initio tra-
A. C. 577. didisse. Ergo Bonis occupari jussis, Pre-

Id. VII. c. 16

textatum custodiæ dedit, donec ab Epis-
 copis judicaretur. Hoc Consilio Paris-
 fios convocavit Episcopos quadraginta
 quinque, qui Synodum in Ecclesia S. Pe-
 tri celebrarunt. Omnibus congregatis
 Rex in Pretextatum inductus est in hunc
 modum: *Episcopi! quid te impellere per-
 tuit, ut Meroveum hostem meum, qui prius
 esse debuerat, cum Affine sua matris
 monio jungeres? Num, quid Canones
 super re statuissent, ignorabas? Sed
 multo pejora molitus es. Cum eo conjura-
 vasti & fidem meorum multis donis sol-
 licitasti, ut me interficerent. Eripuisti
 filium, & inimicum effecisti. Populum
 meum data pecunia corrupisti, ut jura-
 tam mihi fidem frangeret, & Regnum
 meum alteri tradere voluisti. Rege ita
 loquente Franci, qui frequentes adsta-
 bant, stimulante ira Ecclesiæ portas dis-
 rumpere, & protractum Episcopum la-
 pidibus obruere parabant, nisi Rex pro-
 hibuisset. Quia vero Pretextatus eas
 quæ Rex objiciebat, inficiabatur, prodi-
 re jussi sunt testes, varia dona exhiben-
 tes, quæ ipsis, ut agebant, eum in finem
 dederat, ut ad jurandam Meroveo fidem
 excitarentur. Respondit: *Verum dici-
 tis: sape ad vos dona misi, sed non eo a-
 nimo, ut Rex e Regno suo pelleretur. Bo-**

nos equos resque alias mihi donastis, quid mirum, quod vices reddere & gratum animum ostendere voluerim? Sæculum VI.
A. C. 577.

Chilperico ad Regiam reverso Episcopi remanserunt in Aula secreta Ecclesiæ S. Petri sedentes; cumque consilia conferrent, Aetius Ecclesiæ Parisiensis Archidiaconus derepente ingressus ait: *Audite me Episcopi hic congregati! bodie occasio se vobis offert acquirendi famam & Gloriam; si vero cessatis, & ignavia vestra fratrem perdiderit, nemo vos Episcoporum nomine dignos censebit.* Nullus Archidiacono verbum respondit; omnes enim furorem Reginae Chilperici ad iracundiam stimulantis formidabant. Tacentibus omnibus Gregorius Turonensis dixit: *Aures date sermoni meo, Episcopi Sancti! vos vero præparatis, quorum familiaritati Rex adsuevit.* Concilium
Parisienne. *Consilium suggerite Episcopis dignum, ne concitet in se iram Dei, cujus Ministrum lædit, atque tam Regnum, quam Gloriam amittat.* Omnibus adhucdum silentium tenentibus, addidit: *Memores estote verborum Prophetæ dicentis: Si Speculator viderit hominem peccantem, & siluerit, perditæ animæ reus est.* Ezech. 33. 6. Tum Sup. Lib. XXXII. attulit novissimum exemplum Clodomiri, qui spreta S. Aviti admonitione Sigismundo non pepercisset, & etiam antiquius exemplum Imperatoris Maximi, Sup. Lib. XVIII. §. 59

Sæculum VI.
A. C. 577.

qui S. Martinum compulisset, ut cum Iacianis communicaret. Antonitis Episcopis ad hæc omnia vox faucibus hæsit: sed duo eorum, ut Regi adularentur, e cœtu egressi eidem retulerunt, neminem magis Gregorio Regis partibus adversari.

Illico Gregorius a quodam Aulicorum ad Regem vocatus, invenit eum stantem penes hortense umbraculum. Dexter lateri Bertramus Episcopus Burdegalensis & sinistro Raymundus Episcopus Parisiensis aderant. Ante eos mensa parata & variis eduliis onerata. Rex, ubi Gregorium conspexit, dixit: *Episcope! Justitia a te exigat, ut cuique suum tribuas; mihi vero, quod meum est, non tribuis; sed iniquis faves, & vetus Adalgium confirmas, corvum corvo assidentem.* Gregorius respondit: *Si quis nostrum a via justitiæ declinat, potes, Domine! errantem corrigere; si autem tu aberras, quis te in rectam semitam reducat? Loquimur tibi, & audis nos, si volueris, si autem repugnaveris, quis te damnabit, nisi ille, qui dixit, se ipsum Justitiam esse.* Rex iratus respondit: *Omnes reliquas Causæ meæ æquitatem agnoscunt, tu solus oculos claudis. Scito autem, quid facturus sim, ut bonam opinionem de te populo eximam, & improbitatem tuam omnibus patefaciam; populum Turonensem convocabo.*

cabo, & dicam: *Exclamate in Gregorium, a quo jus suum obtinere nemo potest.* Tum omnibus ita clamantibus ego addam: *Ego ipse, quamvis Rex sim; quod justum est ab hoc viro impetrare non possam.* An improbus sim, respondit Gregorius, ille scit, qui novit secreta cordium. Quis vero illos in populo clamores excitaverit, nemo ignorabit, & magis tibi, quam mihi nocebunt. Cui autem bono tot ambages? *Legem habes & Canones.* Hos consule, si contempseris, scito, *Dei Judicium tuis cervicibus impendere.*

Tum Rex, ut irritatum deliniret, ostendit illi pulmentum ante ipsum appositum, dicens: *Id tibi parari jussi. Nihil inest nisi caro volatilium & modicum ciceris.* Credere debemus, Gregorii si-

Gregorius
Turonensis.

cut & aliorum Sanctorum Episcoporum alimentum quotidianum fuisse legumina, & eos aliquando potius comedisse avium carnes, quam quadrupedum, quod hæ maxima nutriendi vi essent præditæ. Videns igitur Gregorius quod blandiri sibi vellet Rex, dixit: *Cibus noster sit, ut omni tempore voluntatem Dei faciamus, & his deliciis non retardemur.* Tu vero, qui alios Injustitiæ arguis, sponde, te nec Legem, nec Canones transgressurum. Rex dextera extensa per Deum Omni-

Sæculum VI.

A. C. 577.

potentem juravit. Tum Gregorius sumto pane & vino recessit. Noctu, decantatis Nocturnis, Gregorius audiens, fores valide pulsari, misit, qui aperirent. Aderant aliqui a Fredegunda missi, qui venerant rogaturi, ne Reginae Voluntati obssisteret, atque ducentas argenti libras se ei daturos pollicebantur, si suo suffragio Pretextatum damnaret, addebant, cæteros Episcopos omnes ipsis idem promississe. Gregorius respondit: *Etiam mihi mille auri argentique pondo daretis, num aliud possum facere, quam quod Deus præcipit? Id solum vobis promitto, facturum me, quod cæteri secundum Canones decreverint.* Missi a Fredegunda non capientes, quid diceret, gratias egerunt, & reversi sunt. Mane quidam ex Episcopis ad eum venerunt, suaseruntque idem facinus, quibus ille eadem, quæ prioribus respondit.

§. XXXIII.

Sessio secunda.

Omnibus Episcopis in Ecclesia S. Petri congregatis adfuit Rex tempore matutino, & dixit: *Episcopus furti reus secundum Canones deponendus est.* Interrogarunt, quisnam Episcoporum furti accusaretur. Respondit Rex: *Vidistis res nostras, quas furatus est.* Scilicet ante triduum ostenderat eis duas sarcinas

nas variis rebus pretiosis plenas, qua-
rum valor ultra tria solidorum millia æ-
stimabatur, & saccum unum, in quo duo
solidorum millia æris signati contineban-
tur, dicens, hæc omnia sibi a Pretexta-
to furto ablata. Credo, dixit Pretextatus,
memoria tua necdum excidisse, me illo tempore, quo Brunebildis Regina Rothomago discessit, ad te venisse, & dixisse, quinque sarcinas rerum ad eam pertinentium apud me esse depositas, sæpe famulos ab ea missos illas a me repetere, sed nolle me illas, sine tuo imperio, reddere. Dixisti mihi: Redde huic mulieri omnia, quæ ejus sunt, ne forte id inter me & Childebertum Nepotem meum discordiæ causa existat. Itaque Rothomagum reversus, ministris Brunebildis reddidi sarcinam unam, quia plures portare non poterant. Redierunt, petentes etiam reliquas. Rursus ego, quid juberet, exquisivi. Dixisti mihi: Redde, abjice hæc omnia, ne sint occasio scandalii. Venientibus famulis iterum duas sarcinas dedi, duæ apud me remanserunt. Cur igitur me bodie calumniaris, & furti accusas, ubi solummodo de Deposito agitur? Rex reposuit: Si Depositum fuit, quare sarcinam unam effregisti? Quare pannum ex auro textum rapuisti, & divisisti dandum bujusmodi hominibus, qui me Regno exuere molie-

G 5

ban-

Sæculum VI. *bantur? Jam semel tibi dixi, respondit*
 A.C. 577. *Pretextatus, homines illos dona ad me at-*
tulisse, cumque non haberem, quod refer-
rem, aliqua ex sarcinis accepiſſe; meas
enim eſſe reputabam res Merovei Filii mei,
quem ex fonte Baptismi levavi.

Rex Chilpericus pudorem non ferens
 exiit, & vocatis ſuorum fidiffimis ait:
ſcio Episcopum vera loqui, ſed tamen dan-
dum aliquid Reginae precibus; quid fa-
ciam? tum addidit: *ite ad Episcopum,*
& vestro quaſi nomine ſuggerite conſilium.
 Pretextatus. *ſcis lenis ingenii virum eſſe Chilpericum*
Regem, & ad ignoſcendum pronum. Hu-
miliare coram ipſo, & fatere te feciſſe,
quod exprobrat. Deinde nos omnes ad pe-
des Regis proſtrati impetrabimus, ut ti-
bi veniam concedat. Decipi ſe paſſus eſt
 Pretextatus his ſermonibus, promiſit
 que facturum ſe, quod rogabatur. Al-
 tera die congregatis in eodem loco Epi-
 ſcopis, Rex ad Pretextatum: *Si ideo ſo-*
lum illis hominibus dona largitus es, ut
gratum animum oſtenderes, quare exegi-
ſti, ut fidem jurarent Meroveo? Pretex-
 tatus reſpondit: *fateor, me ab ipſis pe-*
tiſſe, ut Merovei amici eſſe vellent, &
ſi potuiſſem, non hominem ſolummodo, ſed
etiam Angelum de Cælo in opem luſtrali
filio compellaſſem, quia, ut dixi, ejus-
dem, cum baptizaretur, Pater Spiritualis
extiti. Cumque acrius contendere in-
 ciperet

ciperet Rex, Pretextatus in pavimen-
 tum prostratus dixit : *peccavi in Cælum* Sæculum VI.
A.C. 577.
& in te, Rex misericordissime ! latro sum
abominandus. Volui te occidere, & Fi-
lium tuum solio tuo imponere. Rex econ-
 tra ad pedes Episcoporum demissus di-
 cebat : *auditis, piissimi Episcopi ! tetrum*
facinus confitentem. Episcopi obortis la-
 crymis a terra attollunt Regem, qui Pre-
 textatum Ecclesia excedere, & in do-
 mum suam redire iussit.

Rex deinde Patribus Concilii misit
 Librum Canonum, cui adjunctus erat
 novum volumen, Canones Apostolorum,
 ut obtendebatur, continens, in quibus
 legebatur sequens Decretum : *Episcopus*
homicidii, adulterii & perjurii convi-
ctus Sacerdotio privetur. Audita hac le-
 ctione, cum Pretextatus adstaret attoni-
 tus, Bertramus Burdegalensis ad eum
 dixit : *audi, Frater mi ! quia iratum ti-*
bi Regem habes, in nostra Communione
esse non potes, priusquam tibi reconcilia-
tus fuerit. Postulabat deinde Rex, ut
 Pretextati tunicam scinderent in signum
 Depositionis, vel supra caput ejus Psal-
 mus centesimus octavus, in quo maledi-
 citur Judæ, recitaretur, vel in eum Sen-
 tentia Excommunicationis perpetua scri-
 beretur. Gregorius Regis voluntati re-
 luctabatur, objiciens illius sponsonem,
 nihil contra Canones facturum. Tunc
 Pretex-

Sæculum VI. Pretextatus ex conspectu Episcoporum
A. C. 577. abductus, & carceri datus est, unde no-
 ctu elapsus, e fuga retrahitur, crudelem
 in modum cæditur, & in Insulam maris
 prope Constantiam, forte illam, quæ
 hodie *Jersai* dicitur, relegatur.

Hic exitus fuit hujus Concilii, cujus
 Acta Gregorius Turonensis nobis scripta
Greg. VII. reliquit. In sedem Pretextati suffectus est
hist. c. 16. Rothomagi Melanius, qui illam usque ad
§ 19. obitum Chilperici tenuit. Liber Cano-
v. Coint. an. num, quem Chilpericus ad hujus Con-
577.n. 26.42. cilii congregatos Patres misit, Dionysii
 exigui Collectio fuisse creditur, si Cano-
 nes Apostolorum exceperis, qui suppositi
 titii & spurii reputabantur. Canon in
 hoc Concilio Parisiensi lectus numero vi-
 gesimo quarto occurrit, sed adjecta erat
 vox homicida, quæ in ipso Textu non
 legitur.

Greg. V.
hist. c. 17.

Hoc anno 577. Childeberti secundo
 diversæ, qua die Pascha celebrandum
 esset, opiniones fuere. Roma & totus
 Oriens secundum computationem Ale-
 xandrinorum & Dionysii Exigui illam Fe-
 stivitatem 25. Aprilis celebrarunt. Ec-
 clesia Turonensis & quædam aliæ in Gal-
 lia 14. Cal. Maji. seu 18. Aprilis, secun-
 dum Cyclum Victorii. Iterum aliæ cum
 Hispanis 21. Martii ipso æquinoctii die
 hoc Festum agendum esse putarunt.

§. XXXIV.

§. XXXIV.

Sæculum VI.
A. C. 577.*Benedictus Papa moritur. Pelagius
II. Papa.*

Eodem anno 577. obiit Benedictus Papa postquam Pontificatum gessisset annis quatuor, sepultusque est ad S. Petrum trigesima prima Julii. Una ordinatione Mense Decembri creavit Presbyteros quindecim, Diaconos tres & in diversis locis Episcopos viginti & unum. Successorem habuit Pelagium II. Romanum Vinigildi filium, qui annis duodecim sedit. Consecratus est non expectato Imperatoris Mandato, cum Longobardi Romam obsiderent, & totam vastarent Italiam, imo multis Martyrii occasio essent, aliquando enim captos quadraginta ruricolos ad comedendas carnes Idolis immolatas, morte denunciata nisi facerent, compellere voluerunt, & constanter recusantes optimos homines ad unum omnes necarunt. Rursus Longobardi alios quadraginta captivos, quod caput capræ Dæmoni immolatae adorare nollent, interfecerunt. Idem Monasterium Montis Cassini, sicut S. Benedictus prædixerat, everterunt; at secundum ipsius vaticinium Monachorum nullum comprehenderunt. Noctu Fratribus dormientibus irruentes diripuerunt

*Lib. Pont.
Sup. n. 21.**Greg. III.
Dial. c. 27.*

c. 28.

*Greg. II.
Dial. c. 17.*

Sæculum VI. runt omnia. Monachi Romam confuge-
A. C. 577. runt, Librum Regulæ cum quibusdam
 aliis codicibus, mensuram panis & vini,
 & quæcunque alia de supellectili servare
 potuerunt, secum portantes. Illo tem-
 pore præerat illis Abbas Bonetus seu Bo-
 nitus a S. Benedicto quartus. Primus
 fuerat Constantinus, secundus Simpli-
 cius, & tertius Vitalis. Pelagius Papa
 V. Chr. Cass. Monachis Romam confugientibus licen-
 Greg. II. tiam fecit ædificandi Monasterium prope
 Dial. præf. Ædes Lateranenses, cujus primus Abbas
 Valentinianus fuit.

§. XXXV.

S. Gregorii Initia.

Joan. Diac. Pelagius Papa, ut Longobardorum vis
 vit. Sanct. reprimeretur, missis ad Imperatorem
 Greg. I. Legatis auxilium poposcit. Ad tantum
 c. 26. negotium adhibuit Gregorium illo tem-
 pore Ecclesiæ Romanæ Diaconum postea
 Papam, Virum Sæculi sui Principem. Is
 Romæ natus erat ex genere nobili. Gor-
 dianus Pater ejus ex ordine Senatorio ma-
 ximas opes possidebat, Mater ipsius Sil-
 via inter Sanctas tertia die Nov. colitur.
 Mart. Rom. Inter Majores numerabat Papam Felicem
 3. Nov. IV. cujus Neptes Tarilla & Æmiliana
 Joan. c. I. etiam Sanctarum numero adscriptæ sunt.
 Mart. R. 24. Gregorius Romæ Prætor fuit, videlicet
 Dec. 5. supremus amplissimæ Urbis in Causis ci-
 Joan. Diac. vilibus
 c. 4.

vilibus Judex. Jam tunc totum se Deo addicere decreverat, credebaturque se etiam holosericis indutum vestibus, & gemmis fulgentem, illo nempe habitu, qui dignitatem ejus decebat, Cœlo servire posse; at dum plurimis negotiis implicatur, brevi cognovit, animum suum non solum in speciem Mundo inhærere, sed veris vinculis captum esse. Diu tamē distulit toto corde converti; tandem cum Mors Parentis liberam facultatem de Bonis suis decernendi dedisset, sex Monasteria in Sicilia fundavit, & Fundos, unde sufficientes redditus acciperent, donavit. Septimum quoque Monasterium construxit in propriis ædibus in Honorem S. Andreæ dedicatis. Cœnobium istud hodieque existit, & a Camaldulensibus incolitur.

Sæculum VI.
A. C. 577.

*Præf. mor. in
Job. Joan.
c. 5.
Greg. Tur.
Lib. X. c. 1.*

Joan. c. 7.

In hoc Monasterio Gregorius vitam transigere statuit, abjectoque Senatorio amictu & pretiosa supellectile, quam in pauperes distribuit, habitum Monasticum induit. Principio sub Disciplina Hilarionis Abbatis, & deinde Maximiani fuit. Continuis jejuniis & Sacrorum librorum lectione ipsius stomachus ita debilitatus, ut sequente tempore, nisi frequenter aliquid cibi caperet, sæpe omni sensu destitueretur. Id vero maxime dolebat, quod etiam Sabbato Sancto jejunare non posset, qua die, inquit Joannes

nes

Sæculum VI. nes Diaconus, omnis ætas & sexus at-
A.C. 577. que etiam parvuli jejunant.

In Monasterio S. Andreæ degebat Mo-
 nachus nomine Eleutherius olim numero-
 sa Congregationis prope Spoletum Præ-
 positus, qui mortuum resuscitasse fereba-
 tur. Hunc socium assumens Gregorius in
 oratorium se contulit, & inter largas la-
 crymas Deum precatus est, ut sibi saltem
 illo die Sancto jejunare posse daretur. Ec-
 ce! elapso modico intervallo ita confirma-
 tum sensit stomachum, ut nec sumendi
 cibi necessitas nec ægritudinis memoria
 remaneret. Quamvis autem infirma es-
 set valetudine, continuo tamen vel ora-
 bat, vel legebat, vel scribebat, vel di-
 ctabat. Nullo alio alebatur nisi legumi-
 nibus crudis, quæ ipsi Mater sua Silvia
 præparabat. Illa tunc in locum, qui
 Cella nova dicebatur, prope S. Pauli por-
 tam se receperat, ubi postea Oratorium
 ab ejus nomine nuncupatum, & cele-
 bre S. Sabæ Monasterium extructum.
 Mittere solebat filio dicta legumina dilu-
 ta in patera argentea, quam aliqua die
 Gregorius, cum nihil amplius sub ma-
 nibus esset, pauperi dedit. Jam tunc
 Abbatis munere in Monasterio suo S. An-
 dreæ fungebatur; quamvis enim magis
 obedire cuperet, unanimis tamen Fra-
 trum consensus ad capeffendum Regimen
 compulit.

Joan. c. 3.

c. 6.

Cum

Cum quadam die Gregorius in Foro Romano ambulet, vidit ibi venalia mancipiorum corpora candore & forma præstantissima. Quærenti, ex qua Regione hos homines advexisset, mercator respondit: *ex Insula Britannia, cujus incolæ omnes æque ac isti formosi sunt.* Rursus Gregorius interrogare, an essent Christiani. Dixit Mercator: *non sunt, sed adhuc dum Gentiles.* Tum Gregorius altum suspirium ducens: *heu damnum! quod tam pulchræ facies sub potestate Dæmonis premantur.* Præterea ex Mercatore comperit, esse illos ex Gente Anglorum, & Provincia, quæ tunc *Deiri*, nunc Ducatus Eboracensis dicitur. Illi-
co S. Gregorius Benedictum Papam adiit, instantissime rogans, ut Verbi Divini Præcones in Britanniam mitteret, & sciens, neminem difficilem profectionem in se suscepturum, se ipsum mittendum offerebat, si Papa consentiret. Quamvis populus & Clerici Romani repugnarent, consensit Papa, precatus, ut Deus magnis cœptis benediceret. At Romani absentiam viri non ferentes consilio inuito, in tres cohortes divisi vias tres, qua Papæ ad S. Petrum ituro transeundum erat, obsederunt, cumque procederet, clamarunt: *S. Petrum offendisti, urbem Romam perdidisti, dum Gregorium abire permisisti.* Papa ad hos clamat: *H* *mores*

c. 21.

Hist. Eccles. Tom. VIII.

Sæculum VI. mores expavescens protinus cursores mis-
A. C. 577. sit, qui revocarent Gregorium. Is stre-
 nue confecto trium dierum itinere socios
 ut festinarent, urgebat prævidens, quod
 erat futurum; at a cursoribus Papæ oc-
 cupatus, iterum dolens & invitus Mo-
 nasterii sui curam & Regimen resumen-
 cogitur. **c. 25.** Benedictus Papa videns, quan-
 tum in via virtutis proficeret, ex illi
 quiete evocatum ordinavit, & unum ex
 septem Ecclesiæ Romanæ Diaconis esse
 iussit. Gregorius non minore humilitate
 quam diligentia Diaconi munus subivit.
 Pelagius Papa eundem haud diu postea
 Apocrisarium seu Nuntium Constantino
 polim misit.

§. XXXVI.

Justini Obitus. Tiberius Imperator

Evagr. V.
c. 11. 13.
Theoph. p.
208. 210.

Alia interim in Aula Cæsarea successio-
 rat rerum facies. Justinus phrenes
 correptus Tiberium uxoris suæ Sophia
 Imperatricis consilium secutus anno 574
 Regni sui octavo Indictione octava septi-
 ma die Sept. Cæsarem pronunciavit, &
 cognomentum Constantini addidit. Ti-
 berius natus in Thracia statura medio-
 crem excedente & optimo vultu præp-
 mis ob clementiam, animum ab avaritia
 alienum & munificentiam laudatur.
 Quamprimum suo arbitrio regnare licuit
 unius anni censum omnibus populis remis-
 sit, &

Chr. Pasch.
p. 376.
Joan. Bicl.
an. 8. Just.
Suid. Tiber.
C. P.

fit, & illis præ aliis succurrit, quos Persarum latrocinia ad incitas redegerant. *Sæculum VI. A.C. 577.*
 Populos paterno amore complexus summum Gloriæ apicem attingere sibi videbatur, si eos felices reddidisset. *Evagr. V. c. 13.*

Joanne Scholastico Patriarcha Constantinopolitano 31. Aug. Indictione decima nempe anno 577. fatis functo, statim populus magnis clamoribus ab Imperatoribus expetiit S. Eutychiei reditum, & impetravit. Is duodecim abhinc annis Amaseam Ponti Metropolim in suum Monasterium se receperat. Multa ibi ediderat miracula præsertim circa infirmos, quos adhibito oleo benedicto sanabat. Populis quoque Provinciarum vicinarum, quas Persæ vastaverant, tempore famis oppitulatus est. In ejus Monasterio aliquando farina miraculo multiplicata inventa. A Constantinopolitanis exceptus est Eutychieus ea pompa, quæ Jesu Christo triumphanti, cum Jerosolymam ingrederetur, conferri poterat; quippe Vir Sanctus asino insidebat, palmas portabat populus, & pallia in via, qua transitus erat, sternebant. Omnes magnis clamoribus lætitiâ profitebantur, thus incendebatur, lucernæ innumeræ illam noctem in Civitate illustrissimam effecerunt, ubique gaudentium vocibus resonabant ædes. Intravit vero Die Dominica tertia Octobr. anno 577.

H 2

& offi-

Sæculum VI. & officium celebravit ad S. Sophiam
A.C. 578. ubi tantus fuit concursus populi Com-
 munionem ab ipsius manu accipere ex-
 petentis, ut eam accedentibus porrige-
 do a tertia usque ad nonam seu sex inte-
 gris horis improbo sed pio labore fatiga-
 tus fuerit.

Anno sequente 578. Justinus Impera-
 tor sentiens sibi vires deficere, Tiberius
 Imperatorem edixit, & 26. Sept. In-
 ctione duodecima corona ornari iussit.
 Justinus ultra dies octo huic coronati-
 oni non supervixit, obiitque quinta Octo-
 bris, postquam in hanc usque diem re-
 gnasset annis ferme duodecim. Ergo Ti-
 berius imperabat, cum Pelagius Papa
 Gregorium Constantinopolim misit.

§. XXXVII.

S. Gregorius Eutychio resistit.

Joan. vit.
l. 1. c. 26.

Greg. præf.
mor. Id. III.
diat. c. 36.

Gregorius in hac Legatione consueto
 dines Monasticas non dimisit, sed
 aliquot suæ Congregationis Monachos
 itineris comites elegit, ut ipsorum exem-
 plo ad orandum excitaretur, & eorum
 dem societate animum negotiorum tem-
 poralium tumultu fatigatum recrearet.
 Maximianus quoque Abbas Monasterii S.
 Andreae, & postea Episcopus Syracusa-
 nus cum aliquot Monachis Constantino-
 polim, ut S. Gregorio loqueretur, pro-
 fectus

fectus est. In reditu navem, qua Gre- Sæculum VI.
gorius vehebatur, ingens procella jacta- A. C. 578.
vit; cumque comites ejus jam certissi-
mam mortem expectarent, dato & ac-
cepto pacis osculo Corpore & Sanguine
Domini Nostri se munierunt. Feliciter
tamen portum attigerunt. Hæc exinde
S. Gregorius tanquam miraculum enar-
rabat. Ex his dispicimus, Evcharistiam
in itineribus, & etiam maritimis, fuisse
deportatam. (*)

H 3

S. Gre-

(*) Unser Protestant, welchem die Tadelsucht
wider die Römischen Päbste die Feder fñhret, hat
nebst unzähligen andern Fehlern vom Anfang die-
ses Abschnitts das Wort Apostel hinein gesetzt:
diese Bedienung bewegte inzwischen den Apo-
stel nicht sein Klosterleben aufzugeben. Das
Wort Apostel schicket sich daher nicht; denn Gre-
gorius war nach Constantinopel gesandt worden,
damit er bey dem Kayser Hñlfe wider die Longo-
barder suchte.

Hier hat er die Worte: on voit ici quæ l' on
portoit L'Evcharistie dans les voyages, même
sur mer. Ex his dispicimus Evcharistiam &c.
gegeben: daß man die heilige *Evcharistie* auch
auf Reisen, ja auf dem Meere zu sich genom-
men. Zu sich nehmen, heisset auch die heilige
Evcharistia, welche auf der Stelle wäre consecris-
ret worden, also gleich genießen, welches dasje-
nige nicht ist, was Fleury eigentlich anmerken will,
sondern daß man die heilige Evcharistia auch auf
der

Sæculum VI.

A. C. 578.

Greg. XIV.

mor. in Job.

c. 29.

Eutychie opinio de corporibus.

S. Gregorius, cum Constantinopoli versaretur, officii sui esse existimavit, ut se opponeret Eutychio, qui scripsisset corpus nostrum post Resurrectionem non amplius fore palpabile, sed aere subtilius. Hæc nempe supererant errorum Origenistarum vestigia. Igitur hac super Quæstione Patriarcha & Gregorius colloquium condixerunt. S. Gregorius illa Jesu Christi verba ex Evangelio citavit: *palpate, & videte, quia Spiritus carnem & ossa non habet.* Eutychius respondit: *id Dominus Noster dixit, ut Discipulis suis omnem de Resurrectione sua dubitationem eximeret.* Respondit S. Gregorius: *mirum profecto, quod nobis dubitandi occasionem dederit, cum a discipulis suis omne dubium auferre voluit!* Eutychius subjunxit: *corpus ejus erat palpabile, quando illud Discipulis suis ostendit, sed postquam eorum fide confirmavit, subtilius redditum est.* H. S. Gr.

der Reise zu Wasser bey sich gehabt, verwahrt und mitgetragen habe, um solche allezeit genießen zu können.

Nämlich weil unser Uebersetzer die uralten Gebräuche der Römisch = allgemeinen Kirche, welche die Protestanten ohne genugsamer Einsicht abgeschafft, durchaus für neue ausgeben will, so konnte seine Uebersetzung unmöglich die schöne Gabe der Aufrichtigkeit beybehalten.

S. Gregorius opposuit S. Pauli Textum: *Sæculum VI.*
Jesus Christus resurgens a mortuis jam *A.C. 578.*
non moritur. Unde inferebat, ipsi post
 suam Resurrectionem nullam mutatio- *Rom. 6. 9.*
 nem supervenisse. Eutychius objecit
 illud, quod legitur: *quia caro & sanguis* *1. Cor. 15. 50.*
Regnum Dei possidere non possunt. Ad
 istud S. Gregorius respondit; carnem
 & sanguinem in S. Scriptura duobus mo-
 dis accipi, & indicare vel Naturam Hu-
 manam in se ipsa, vel corruptionem pec-
 cati, quod adductis argumentis probavit,
 & conclusit, in Gloria Cœlesti naturam
 carnis remansuram, sed ab infirmitatibus
 hujus vitæ liberam.

Eutychio in sua mente perseverante,
 S. Gregorius omne cum eo commercium
 abruptit, quod ubi Tiberius Imperator
 rescivit, ambos privatim in conspectum
 suum venire jussit, tum argumentis u-
 triusque mature pensatis deliberavit, an
 Eutychii liber flammis tradendus esset.
 Ex illa Collatione revertentes tam Gre-
 gorium quam Eutychium morbus corri-
 puit, quocum Gregorius vehementer
 conflictatus est, at succubuit Eutychius.
 Inde discimus, hanc Collationem anno
 582. fuisse habitam.

Pelagius Papa contra Longobardos
 undecunque auxilium quærens hac super
 re ad Aunacarium Episcopum Antissio-
 dorensem, a quo litteras acceperat, scri-

Sæculum VI. p[er]sit. *Divinæ Providentiæ singulare Do-*
A. C. 578. *num (*) est, inquit, quod Reges Vestr*
Fidem Catholicam cum Romano Imper
ep. 4. *profiteantur, ut Civitati Romanæ, una*
Fides ad eos profecta est, opitulentur
Utere itaque fiducia, quam in te collo-
runt, & fidele consilium suggere, ne al-
lum cum Longobardis amicitia fædus in-
eanē. Hæc Epistola quinta Octob. ann
Imperatoris Tiberii septimo, nempe e-
quo Cæsar fuerat creatus, & ex conse-
quenti anno 580. data.

§. XXXVII

(*) Hæc Summi Pontificis Reflexio omnino ap-
 posite hic occurrit; nam cæteri omnes Barbari
 rum Nationum, puta Vandalorum, Gothorum
 Italia, & in Hispania Longobardorum, Reges Ari-
 ni fuere, atque exinde Francorum Reges jam
 merito ipsis attributum Filii Primogeniti Ecclesiæ
 Titulum facili impleverunt. Hodie vero præter
 Regem Christianissimum Regesque alios, simili-
 bus Titulis condecoratos, etiam Reginam Apo-
 stolicam Germania & Hungaria admiratur, & ve-
 nerari jubetur, dum Papa Clemens XIII. Regi
 Apostolici Titulum jam a multis Sæculis, ince-
 rum qua origine, ex merito tamen, Regibus
 Hungariæ tribui solitum, in Augustissima Mariæ
 Theresia Auctoritate Apostolica edita Bulla hoc
 anno 1758. confirmat, optatque, ut illum Opti-
 mo & Carissimo Filio communicet.

§. XXXVIII.

Sæculum VI.

A. C. 579.

Concilium Cabillonense. Salonius & Sagittarius.

Aunacarius degebat in Regno Guntrami, quo Regum Francorum nullus Santior. Id pleraque ejus facta testantur, & Concilia sub illud tempus celebrata, quibus, sed non omnibus, Aunacarius adfuit & subscripsit. Ex his una Synodus Cabilloni ad Ararim decimo octavo anno Regni Guntrami, id est, anno 579. celebrata est, in qua Salonius & Sagittarius depositi. Fratres hi erant, educati & Diaconi ordinati a S. Nicetio Episcopo Lugdunensi, atque ipso adhucdum in vivis agente, Salonius Embroduni & Sagittarius Vapinci Episcopi creati. Tunc vero, ut proprio arbitrio vivere licuit, in atrocissima flagitia, adulteria, parricidia, latrocinia proruperunt. Victore Episcopo Tricastrino aliquando suæ ordinationis Diem hilariter celebrante, ipsi armatorum cohortem immittunt, qui gladiis & sagittis Episcopum aggressi, vestem lacerant, familiares verberant, vasa, & omnia quæ convivio parata erant, diripiunt. Hac re ad Regem Guntramm delata Concilium Lugduni congregari jussit, in quo S. Nicetius præsedet. Salonius & Sagittarius in eo accusati, examinati, convicti & ab Episcopatu depositi sunt.

Greg. V. c. 28.

ibid. c. 21.

H 5

Nihilo-

Sæculum VI.

A. C. 579.

Nihilominus, cum scirent, quod Regem sibi etiamnum faventem haberent, eum adierunt, petentes licentiam Romanam eundi, & causam suam coram Pontifice exponendi; quod Rex non solum concessit, sed etiam litteras ferendas dedit. In conspectum Joannis Papæ (†) admissi querelam moverunt, se innocentem fuisse depositos, scripsitque Papa Regi, petens, ut ipsos Sedibus suis restitueret, quod Rex sine mora effectum dedit, nam acerrime increpitos, ut prioris vitæ dissolutionem emendarent, ad suas Ecclesias dimisit. Illi abjecta de cœtero emendationis cura, ut cum Victore Episcopo reconciliarentur, viros, quos ad insultandum ei immiserant, ipsius potestati tradiderunt. Hos Victor nulla inflicta pœna liberos dimisit, ut inimicis suis secundum præceptum Evangelicum ignosceret. Verumtamen tanta ejus indulgentia Episcopis displicuit, qui eum sua Communione privarunt, quod, postquam coram illis publicam actionem movisset, suis deinde Adversariis secreto privata sua Auctoritate & non requisito ipsorum Arbitrio fuisset reconciliatus. Postea ex Regis Mandato Victor Communioni restitutus est.

Interim Salonius & Sagittarius in dies in pejora ruebant. Arma Laicorum mo-
Greg. IV. inist. c. 37. re gerebant. Inito contra Longobardos prælio

proelio cum Patricio Mommo adfuere lorica & galea insignes, virosque aliquot sua manu mactarunt. Ira aliquando concitati quosdam de civibus suis usque ad effusionem sanguinis fustibus cæciderunt.

Accusatos Rex venire iussit, at in conspectum admittere noluit, priusquam objecta diluissent. Non tulit æquo animo hunc rigorem Sagittarius, & superante insania multa Regi & filiis ejus contumeliosa effutiit. Rex iratus fratres adeptis famulis, equis, & quæcunque habebant, in Monasteria remota, ut ibi inclusi poenitentiam agerent, relegavit, præcipiens locorum illorum Prætoribus, nisi iratum sibi Regem vellent, ut Episcopos vigili armatorum custodia servarent, & neminem hominum captivos invisere sinerent.

Duo tunc Guntramo erant filii; cumque major natus ægrotare cœpisset, dixerunt ad Regem Proceres: *habemus, quod te moneamus, si benignas aures præbueris. Rex: edicite, si quid habetis. Illi: Episcopi isti, ad exilium damnati, insontes sunt, & timemus, ne Principem filium tuum hujus peccati pœnam subire cogat omnipotens Numen. Dixit Rex: ite, properate, liberos dimittite, & rogate meo nomine, ut pro liberorum nostrorum incolumitate preces ad Deum fundant.* Itaque Salonius & Sagittarius ex

Mona-

Sæculum VI.

A. C. 579.

Id. V. c. 21.

Rex Francorum Guntramus.

Sæculum VI. Monasteriis dimissi in mutuos amplexus
A.C. 579. ruerunt, quod satis longo tempore, ut
 ipsis quidem videbatur, colloqui, & con-
 versari non licuisset, tum ad Civitates
 suas redierunt, tunc vero pœnitentes, &
 toto animo conversi videbantur. Jeju-
 nabant, eleemosynas largiebantur, Psal-
 terium singulis diebus recitabant, no-
 ctes orando transigebant. Sed brevi
 tempore duravit hæc devotio, mox
 enim in pristinum teporem relapsi, atque
 inde in omnem licentiam effusi sunt. Plu-
 rimas noctes inter pocula & epulas per-
 debant, & Clericis in Ecclesia preces
 matutinas cantantibus ipsi mensæ accum-
 bebant, Divinæ Legis, & Officii Cano-
 nici recitandi immemores, quamvis jam
 illorum ævo non solum Clerici, sed etiam
 Episcopi omnes huic debito satisfacere
 adsuevissent. Cum illucesceret a mensa
 transibant ad lectos cum concubinis, &
 usque ad tertiam stertebant. Tum balneo
 abluebantur, & restaurabant convivia.

*V. Mabill. de
 cursu Gal.
 §. 6.*

Tandem Rege Guntramo jubente
 Concilium Cabillonense anno 579. cele-
 bratum, ubi scelerata ipsorum vita rur-
 sus examini subjecta. Præter homicidia
 & adulteria etiam criminis læsæ Majesta-
 tis & proditiōis accusabantur; hinc ab
 Episcopali munere depositi, & in Eccle-
 sia S. Marcelli nempe in Monasterio, quod
 Rex Guntramus Cabilloni ad honorem
 hujus

hujus S. Martyris fundaverat, inclusi. Ve-
rum Salonius & Sagittarius ex hoc quo-
que carcere elapsi, reliquum vitæ per di-
versa loca errantes exegerunt. At eo-
rum Ecclesiis alii Episcopi, Vapinci Ari-
dius seu Arigius, & Embroduni Emeri-
tus præpositi.

Sæculum VI.
A.C. 579.

§. XXXIX.

Concilia Matisconense & Lugdunense.

Concilium primum Matisconense quo-
que Guntrami Regis jussu anno 581.
seu 583. prima die Nov. celebratum. Ad-
fuere Episcopi viginti & unus, inter quos
Archiepiscopi quatuor Lugdunensis,
Viennensis, Senonensis, & Bituricensis
eminebant. Septem vero illorum Epi-
scoporum in Ecclesia inter Sanctos colun-
tur. In hoc Concilio novemdecim Ca-
nones conditi, & memoratu magis di-
gni sunt sequentes. Clericis prohibetur,
ne arma gerant, nec vestitu Sæcularium
hominum aut calceamentis incedant.
Hanc legem transgredientium pœna sit
triginta dierum carcer, atque in pane &
aqua jejunium. Judicibus Sæcularibus
prohibetur sub pœna Excommunicatio-
nis, ne Clericum judicio persequantur,
aut vinciri jubeant, excepta criminis
causa, puta homicidii, furti, aut male-
ficii. Clericis prohibetur ne Confratres
Clericos coram Judice Sæculari accusent,
aut

to. 5. Conf.
p. 966.
V. Coint. 583
n. 12.

ibid. n. 43.

c. 5.

c. 8.

Sæculum VI. aut actionem moveant, quod si fecerit
A. C. 579. Clericus in minoribus ordinibus triginta
 novem inflictis plagis castigetur, si sit in
 majoribus triginta dies carcerem sustine-
 bit. Lites omnes Clericorum ab Epi-
 scopo, Presbyteris, aut Archidiacono
 componantur. Clerici omnibus Festis
 obsequii præstandi causa apud Episcopum
 sint. A Festo S. Martini usque ad Nati-
 vitatem Domini diebus Lunæ Mercurii
 & Veneris jejunetur, iisdem diebus Sa-
 crificium sicut in Quadragesima, idest,
 Vespere celebretur, & legantur Cano-
 nes, nequis ignorantiam obtendat. Hoc
 jejunium solis Clericis fuisse præscriptum
 creditur, atque origo adventus depre-
 henditur.

to. 5. p. 973. Eodem anno 583. Guntrami vigesi-
 mo secundo celebratum est Lugduni Con-
 cilium, quod tertium habetur. Prisco
 Episcopo Lugdunensi præsidente octo
 Episcopi & duodecim absentium Legati
 adfuere. Sex Canones in eo conditi. In
 secundo monentur Episcopi, ut dum epi-
 stolas commendatitias captivis dant,
 diem, & quanto pretio redimantur, cau-
c. 5. te apponant. Episcopis prohibetur, ne
 extra suas Ecclesias Festa Nativitatis aut
 Paschatis celebrent, nisi morbo, vel Re-
c. 6. gis Mandato impediantur. Leprosi cu-
 juslibet Civitatis & Ditionis illius ex ara-
 rio Ecclesiæ & cura Episcopi alantur &
 vestiantur.

vestiantur, ne cogantur vagari. Hæc ^{Sæculum VI.} Guntramo regnante acta sunt. ^{A. C. 579.}

§. XL.

Vanum Chilperici Ingenium.

Rex Chilpericus, de rebus ad Religio- ^{Greg. V.}
nem pertinentibus decernere, ultra ^{hist. c. 45.}
quam fas est, præsumens, edito Rescri-
pto iussit, ut Sancta Trinitas simpliciter
Deus sine Distinctione Personarum ap-
pellaretur, quod diceret, indignum esse
Deo, ut ipsi nomen Personæ tanquam
homini corporeo tribueretur, & affirma-
ret, eundem esse Patrem, Filium & Spi-
ritum Sanctum. Postquam istud Rescri-
ptum coram Gregorio Turonensi recita-
ri præcepisset, dixit ad Episcopum: vo-
lo, ut hæc sit Fides vestra, tua nempe &
cæterorum, qui in Ecclesiis docetis. Gre-
gorius respondit: dimitte hanc Fidem,
Rex! & illam serva, quam Doctores Apo-
stolorum Successores, quales sunt S. Hila-
rius & S. Eusebius, nos docuerunt. (de
S. Eusebio Vercellensi loquebatur) Cre-
de, quod ipse in Baptismo confessus es.
Rex iratus dixit: scio me neminem magis
Hilario & Eusebio in hac re habere ad-
versarium. Gregorius: cave sis, Deum
& Sanctos ejus offendas. Non Pater in-
carnatus est, nec Spiritus Sanctus, sed
Filius. Filius passus est, non Pater, aut
Spiritus Sanctus. Hæc vero distinctio
non

Sæculum VI. non, sicut tu mente concipis, in sensu ma-
A. C. 579. teriali, ut in corporibus, sed spirituali-
ter accipienda est.

Rex necdum mitigatus inquit : *mentem meam explicabo aliis te doctioribus, qui mihi facile assentientur.* Cumque post paucos dies S. Salvius Albigensis ad Regiam venisset, jubente Chilperico idem Rescriptum ipsi prælectum est. Exhorruit Vir Sanctus, & lacerasset Rescriptum hæreticum, si illud apprehendere potuisset. Rex videns, Episcopos tantopere sibi adversari, a proposito discessit. Hymnos quoque & Missas composuit, quæ nemini probabantur. Præterea alios libros stilo ligato, Sedulii versus imitari conatus, scripsit; verum Syllabarum dimensionem imperitus negligebat. Quatuor litteras Alphabeto addere Regia Auctoritate volebat, missisque per omnes Civitates Regni sui Mandatis, parvulos secundum hanc novam methodum informari & veteres Libros secundum novam suam orthographiam corrigi præcepit. Sed nemo imperata fecit. Chilpericus in privatis colloquiis detrahere Episcoporum famæ solebat, & cavillabatur. Conqueri auditus est, quod soli Episcopi regnarent, hi totam sibi arrogarent Auctoritatem, & Ecclesia omnibus divitiis sola potiretur.

§. XLI.

§. XLI.
S. Salvius.

Sæculum VI.
A. C. 579.

Sanctus Salvius, qui a vulgo *Salvi* dicitur, cum diu prius in Sæculo versatus, causis profanis cum Judicibus vacasset, vitiis tamen, quibus juvenilis ætas immergi solet, non est inquinatus; sed ad majorem vitæ perfectionem tendens relicto Mundo Monasterium ingressus, cum diu ibi sub Regula vixisset, electus est Abbas. Tunc vero solitudinis & rigoris amore captus, & Cellulæ se includens Congregationi valedixit. Advenis tamen ad ipsum invisentibus responsum dabat, pro eis orabat, & distribuebat Eulogias, quæ sæpe ægrotantibus salutis fuere. A febre violenta aliquando oppressus, expirasse credebatur. Lavatur, vestitur, feretro imponitur, & tota nocte fratres apud eum preces ad Deum fundunt. Mane moveri, & quasi e profundo somno evigilare visus est, aperuit oculos, levatisque ad Cælum manibus auditus est dicere: heu! Domine! cur me ad hanc terram tenebris opertam redire cogis? Surrexit recepta sanitate nemini loqui volens. At post triduum narravit, se ab Angelis duobus in Cælum evectum vidisse Paradisi Gloriam, & invitum fuisse dimissum, ut iterum in hac terra degeret. Gregorius

Greg. VII.
c. I.

Hist. Eccles. Tom. VIII. I Turo-

Sæculum VI. Turonensis testem Deum invocat, se hoc
A. C. 579. factum ex ipsius ore excepisse, & credi-
 bile est, quod illo temporis spatio, quo
 mortuus videbatur, ipsi hæc mirabilia in
 somno vel in visione supernaturali fuisse
 conspecta.

Longo post hæc tempore S. Salvii
 sua cellula exire compulsus, & invitus E-
 piscopus Albigenis electus est. Ele-
 pso decennio cum illius Civitatis incolæ
 contagio invasisset, ipse tamen gregem
 suum ad exiguum numerum redactum
 non deseruit, sed infectos ut ad felicem
 mortem conscientiam præpararent, pa-
 terne exhortabatur. Adeo alienus a co-
 piditate habendi erat, ut si pecuniam ac-
 cipere compulsus fuisset, eam sine mori
 in pauperes distribueret. Obiit circa
 annum 584. & Desiderium Successorem
 habuit. Sancti Salvii Memoriam Eccle-
 sia decima Sept. colit.

Greg. VIII.
 6. 22.
Mart. 10.
 Sept.

Rex Chilpericus Dynastam nomine
 Dacconem interfici iussit, ad hoc facinus
 Ducis Dracoleni perfidia impulsus. Dra-
 colenus Dacconem structis insidiis ca-
 ptum Brennam ad Regem perduxit, per-
 movitque Chilpericum ut contra fidem
 datam eum vita exueret. Dacco intel-
 ligens, sibi certissime moriendum, a quo-
 dam Presbytero Pœnitentiam petiit in-
 scio Rege, quæ accepta necatus est. Ec-
 ce hic habemus exemplum Confessionis,
 &

& Pœnitentiæ secretæ in articulo mortis; Daconi enim tempus non supererat Pœnitentiam publicam subeundi. Id quoque ex isto facto discimus, Pœnitentiam Sacramentalem illis non fuisse concessam, qui capite damnati erant, cum necesse fuerit, Daconi Pœnitentiam clam & Rege istud ignorante dari. Id crudelitatis genus diu post hæc in usu fuit. (*)

Sæculum VI.
A. C. 580.

Greg. V. c.
26. Mabill.
præf. in Sæc.
3. part. I.
obs. 24. n. 98.

§. XLII.

Concilium Brennianum.

Rex Chilpericus cum comperisset, Ludastum Comitem Turonensem Ecclesias & Populum multis vexationibus afflixisse, eum munere suo privavit. Ludastus, jam diu Gregorio Episcopo infensus, eundem accusavit, quod urbem Childeberto Regi tradere cogitaret. Rege fidem non adhibente addidit, quod Gregorius diceret, Fredegundam Reginam & Bertrandum Episcopum Burdegalem thorum regium adulterii consuetudine fœdare. Chilpericus Rex contumelia excitatus Ludastum ab illis, quibus imperatum, pugnis, pedibusque protritum, & vinculis oneratum carceri mancipat. Nihilominus convocatis Bren-

v. c. 48.

I 2 niam,

(*) At hæc crudelitas non Ecclesiæ, sed Principum Sæcularium severitati adscribenda.

Sæculum VI. niam, (ea tribus leucis Sueffione distat)
A.C. 580. Episcopis Gregorium quoque & Bertran-

6. 50.

se contulit, & salutatis Episcopis, acceptaque eorum Benedictione confectis. Mox Bertrandus Episcopus Gregorium tanquam suum Accusatorem interpellat. Negavit Gregorius, se istud de Regni ipsoque unquam fuisse locutum; fatebatur autem se id ab aliis dicentibus audivisse.

Rex ad Episcopos: *Cum hæc causæ pudorem meum post se trahat, si crediti testes contra Episcopum audiendos esse præsto sunt, si putatis neganti fidem esse habendam, edicite, lubens, quid sentiat, audiam.* Inter testes præcipuus erat Riculphus Subdiaconus, quem Ludastus spe Cathedram Episcopalem Turonensem conscendendi lactaverat. Episcopi omnes Regii animi moderationem mirati dixerunt: *Subditus Episcopum suum accusans non est audiendus*, tumque decretum, ut Gregorius, postquam Missam super tria Altaria celebrasset, juramento se purgaret, & quamvis ista suam innocentiam defendendi ratio Legibus Canonicis adversaretur, placuit tamen, quod id fieri Regis honor exigeret. Ita hæc de re ipse Gregorius loquitur. Episcopi deinde ad Regem redierunt dicentes: *Gregorius Episcopus omnia, quæ statuta* fue-

fuerant, implevit. Jam tu & Bertran- Sæculum VI.
A. C. 580.
duſ Accuſator Fratris ſui excommuni-
candi eſtis. Nempe Gregorio objectum
crimen diluente ipſi calumniæ convin-
cebantur. *Ego excommunicandus?* in-
quit Rex, *nihil aliud dixi, quam illa quæ*
ab alio audiveram, atque Episcopis ſciſ-
citantibus, quis ejusmodi sermonis fuiſ-
ſet Auctor, reſpondit, Ludastum fuiſſe.
Tunc omnium Episcoporum una ſenten-
tia fuit, Ludastum, qui tunc diſceſſerat,
ſcandali Auctorem, Episcopi calumnia-
torem, & famæ Regina, quoad poterat,
prædonem ab omnibus Eccleſiis eſſe ex-
communicandum, dataque Epistoſa ab-
ſentes Episcopos quid decretum fuiſſet,
monuerunt.

Hæc Synodus Brenniana ad annum
580. refertur.

§. XLIII.

Converſio S. Hermenegildi.

Elapſo exinde quadriennio ſub initium
Sept. anno 584. Chilpericus Rigon-
tem filiam ſuam Recaredo Leovigildi
Regis Viſigothorum in Hiſpania filio ſe-
cundo genito nuptui dare conſtituit.
Levigildus ſuſceptis ex prima uxore duo-
bus filiis Hermenegildo & Recaredo ſe-
cundam duxit Goſwindam Athanagildi
alterius Regis Viſigothorum Viduam,
quæ Brunchildem Regis Sigeberti uxo-

*Greg. VI.
c. 45.
Id. V. hiſt.
c. 39.*

Sæculum VI.
A. C. 580.

rem pepererat. Leovigildus filio suo primogenito Hermenegildo Conjugem dedit Ingundem Sigeberti & Brunehildis filiam ideoque Goswindæ Neptem, quam illa in Hispania adventantem maximo gaudio excepit. At brevi Religionis diversitas pacem turbavit; nam Ingundis Religioni Catholicæ fideliter inhærebat, econtra Goswinda Arianæ Hæresis pervicaciter erat addicta. Cum igitur ea Nepti persuadere conaretur, ut pateretur se rebaptizari, & nihil effecisset blanditiis, in furorem acta capillis apprehensam terræ affligit, diu calcibus proterit. Tum sanguine suo perfusam & spoliatam vestibus aquæ immergi jubet, ut invita rebaptizaretur. Nihilominus Ingundis in Fide Catholica perseveravit.

Greg. M. III
Dial. c. 31.
Greg. Tur.
v. hist. c. 39.

Imo ipsa Hermenegildum Maritum ad Fidem convertit; nam postquam Rex Parens Leovigildus filio, Civitatem Hispalensem dedisset, in qua Sedem figeret, Ingunde vehementer instante, ut Catholicis adscribi vellet, a S. Leandro Episcopo Hispalensi in Doctrina Fidei maxima cura eruditus, cum diu fuisset reluctatus, ad Catholica Sacra transiit. In Confirmatione Nomen Joannis accepit, sed sub priore Nomine Hermenegildus notissimus est. Rex Pater, comperta filii conversione, omnes Catholicos persequitur.

Leovigildus
Catholicos
persequitur.

qui cœpit. Multi relegati, aut Bonis Sæculum VI.
suis spoliati. Alii verberibus affecti, in A. C. 581.
carceres detrusi, fame, aut variis suppli- *Id. Goth.*
ciorum generibus necati. Multi Epis- *hist. æra 607.*
copi in Exilium puls, Ecclesiæ suis redi-
tibus & Privilegiis privata. Haud exi-
guus Catholicorum numerus vel timore
fractus, vel Regis munificentia perversus a fide defecit. Aliquos Rex rebaptizari iussit, & quidem etiam Episcopos, quos inter Vincentium Cæsaraugustanum fuisse legimus. Hæc anno 580. Re- *Jo. Bicl.*
gni Leovigildi undecimo contigerunt; at anno sequente 581. Toleti Synodum Episcoporum suorum Arianorum celebrari curavit, in qua statutum, ne illi, qui a Religione Romana ad ipsos transirent, amplius rebaptizarentur, sed satis esset, si eis manus imponerentur, & daretur Communio. Item decretum, ut in oratione diceretur: *Gloria Patri per Filium in Spiritu Sancto.* Hæc decisiones causæ fuere, cur multi Catholicorum seducerentur.

Interim Hermenegildus, cum sciret, Patrem sibi interitum parare, ad Græcorum auxilium respexit. S. Leandrum *Greg. præf.*
Constantinopolim misit, & pacta iniit *in Job.*
cum Præfecto Cæsareo exiguae Ditionis, *Greg. Tur. V. hist. 39.*
quam ut tueretur, Imperator bellum adversus Visigothos gerebat. Itaque Hermenegildus aperte seditionem commo- *VI. hist. c. 43.*
I 4 vebat,

Sæculum VI. vebat, ignarus, inquit Gregorius Turen-
A.C. 581. nensis, Dei Judicium sibi imminere, quod
 Patrem utut Hæreticum invaderet.
 Patris vero iram reformidans, cum ille
 misisset, qui filium ad Colloquium invi-
 tarent, venire recusavit, quo exacerba-
 tus Leovigildus Græcorum Præfecto nu-
 meratis triginta solidorum aureorum
 millibus corrupto, exercitum eduxit
 contra filium, qui & ipse, uxore Hispali
 relicta, sua agmina parenti objecit. Ve-
 rum ubi dimicandum fuisset, Græcis ab
 Hermenegildi partibus perfide deficien-
 tibus ipse in Ecclesiam fugit, ut triste fa-
 tum devitaret, quo vel ipse patris manu
 periret, vel Patri mortem inferre coge-
 retur. Leovigildus misso ad eum Re-
 caredo altero filio juratam fidem dedit,
 si se submitteret, nullam pœnam esse su-
 biturum. Petiit Hermenegildus ut Rex
 Parens ad se veniret in Ecclesiam; tum
 limen ingredientis pedibus se advolvit.
 Leovigildus jacentem erigens osculatus
 est filium, & blande compellatum in ca-
 stra deduxit. Deinde vero Rege innuen-
 te, quibus imperatum erat, Hermene-
 gildum comprehendunt, detractis regiis
 vestibus centonibus contegunt, famulos
 omnes uno excepto amonent, & Valen-
 tiam in destinati exilii locum ducere cœ-
 perunt. Hæc anno 583. Mauritiî Impe-
 ratoris secundo, & Leovigildi decimo
 sexto

sexto gesta sunt. Ingundem vero Her-
menegildi Conjugem Leovigildus capere
non potuit, sed illa in potestate Græco-
rum remansit, dumque illi iter faciunt
Regiam Principem cum filio parvulo ad
Imperatorem perducturi, præmaturo fa-
cto e vivis erepta est. Timuit Leovigil-
dus, ne Childeburtus Rex defunctæ fra-
ter, injuriam sororis ulturus, sibi bellum
inferret; hinc Chilperici affinitatem ex-
optans pacta de Nuptiis filii sui Recare-
di secundo geniti & Riguntis hujus Re-
gis filia initiit. Ecce vero antequam
Sponsa in Hispaniam perveniret, Chilpe-
ricus interfectus est, & hæ Nuptiæ nun-
quam initæ sunt. S. Leander Episcopus
Hispalensis Constantinopolim perveniens
Hermenegildi Legatus novum ibi Pa-
triarcham, & novum Imperatorem in-
venit.

§. XLIV.

*Joannes jejunans Patriarcha Constan-
tinopolitanus.*

Eutychius Patriarcha post reditum ad-
huc dum annis quatuor in vivis egit,
& patravit aliqua miracula. Jam Septua-
genarius in morbum incidit, atque Ti-
berio Imperatori ægrotantem se invisen-
ti prædixit Sanctus Episcopus, ipsum
Principem brevi moriturum. Illo etiam
tempore S. Gregorio violenta Febri de-

Sæculum VI.
A. C. 581.

Jo. Bictar.
Greg VI.
hist. c. 43.
VIII. c. 28.

vit. S. Eut.
ap. Boll. 6.
Apr. c. 10.
Greg. XIV.
Mor. c. 29.

I 5 cum

Sæculum VI.

A. C. 582.

Menol. 6.

April.

Theoph. p.

213.

cumbenti, amici, qui Eutychium invisebant, narrarunt, quod se præsentibus cutem manus suæ prehensens diceret: *Confiteor, nos omnes in hac carne resurrecturos.* Hinc eo defuncto S. Gregorius in illum errorem inquirere desistit, quia præterea vix paucos invenire erat, qui hanc opinionem sequerentur. Eutychius Dominica post Pascha quinta Aprilis anno 582. obiit, at Ecclesia Græcorum ejus Memoriam sexta colit. Die ab obitu ejus sexto electus est Joannes Magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Diaconus Cognomento jejunans, qui illam Sedem annis tredecim tenuit.

§. XLV.

Tiberii obitus. Mauritius Imperator.

Chr. Pasch.

p. 376

Theoph. ibi.

Tiberius Imperator, cum vires deficerent, Mauritium Cæsarem quinta Augusti eodem anno 582. Indictione decima quinta pronuntiavit. Porro decima tertia ejusdem Mensis Constantina filia sua eidem in Matrimonium data, ipsum a Joanne Patriarcha Imperatorem coronari jussit. Tiberius die sequente e vita cessit, postquam a Justinii obitu annis quatuor imperasset. Mauritius annis viginti Imperium tenuit, natus Arabissæ in Capadocia ex Familia, quæ olim Roma Constantinopolim migraverat. Ab Impera-

Theoph. ibid.

Evagr. V.

hist. c. 19.

peratore Tiberio exercitibus Præfectus magnam sibi laudem bello peperit. Vir annorum quadraginta trium prudens, sobrius, gravis, secreti tenax. Non omnibus sine discrimine aures indulgebat. Imperium auspicatus eximia Clementiæ dedit specimina. Inter amicos habebat S. Gregorium, atque ipso Patrino natam sibi prolem e fonte lustrali levare voluit.

Sæculum VI.
A.C. 582.

Evagr.VI.
c. 2.

Mauritium Imperii fasces adeptum memoria subiit vaticinii, quod S. Theodorus Siceota ediderat; cum enim aliquando a Tiberio Imperatore in Persas movere iussus fuisset, illis devictis in reditu per Galatiam iter faciens S. Viri fama invitante ad ipsius specum, in quo versabatur, venit, & pedibus ejus advolutus rogavit, ut sibi a Deo prosperam ad Imperatorem profectionem impetraret. Vir Sanctus, postquam preces ad Deum fudisset, Mauritio dixit: *Fili mi! si S. Georgii Cultor fueris, brevi cognosces, te ad Romani Imperii fastigium evehendum esse, jamque te rogo, ut cum Imperator fueris, pauperes alas.* Tum Mauritium verbis suis fidem adhibere hæsitantem Theodorus ex hominum turba evocat, eique diserte prædicit, Imperatorem futurum. Postquam impletum est Vaticinium, Mauritius datis ad S. Theodorum litteris ipsius precibus se com-

Sæculum VI. commendavit, hortatus etiam ut quod
A. C. 582. cunque exoptaret beneficium, a se pe-
 teret. Rogavit S. Theodorus, ut Mona-
 sterio frumentum in pauperes erogan-
 dum concederet. Mauritius illi Mona-
 sterio sexcentos modios singulis annis
 pendendos imperavit, & poculum misit,
 peculiare S. Theodoro donum.

§. XLVI.

S. Theodori Siceotæ initia.

Sanctus Theodorus in Galatia Siceonii
 prope Civitatem Anastasiopolitanam
 natus erat Matre in publico hospitio pro-
 fituta Patre Belliduce, qui ad Provin-
 ciam regendam commigrans illuc forte
 diverterat. Natum mater statim bapti-
 zari curavit, sollicite educavit, & ipsa
 vitam omni culpa vacantem ducere in-
 stituit. Filius ejus ab unguiculis devo-
 tissime colebat S. Georgium, cujus hono-
 ri sacra Ecclesia in vicini montis vertice
 stabat. Adolescens vitam anachoreti-
 cam amplexus in specu a Festo Nativi-
 tatis Domini usque ad Dominicam Pal-
 marum inclusus, diebus tantum Sabbati
 & Dominicis sponte nascentes fructus &
 olera manducabat, quod rigidissimum
 jejunii genus toto vitæ tempore observa-
 vit. Theodosius Episcopus Anastasiopo-
 litanus eximias ejus virtutes cognoscens
 ordinavit Presbyterum, etiamsi necdum
 annum

vit. c. 1.

c. 2.

c. 3. n. 21.

annum vitæ decimum octavum esset su- Sæculum VI.
pergressus. Postea Theodorus Jero- A.C. 582.
lymam profectus in Laura, quæ *Chozeba* c. 4.
dicebatur, in Jordanis ripa posita, habi-
tum Monasticum recepit. Inde in pa-
triam reversus, construi sibi curavit cel-
lulam ferream, a cavea non abhorren-
tem, alteramque ex ligno, in qua hyemis
tempore veriretur, utramque sine tecto.
Corpus totum ferro oneraverat, gesta-
bat enim thoracem ferreum decem &
octo librarum, cingulum, calceamenta,
chirothecas, omnia ferrea. Cum multa c. 6.
patraret miracula, magnus confluit Di-
scipulorum numerus, partim illorum, qui
ipsius ope sanati a carissimo medico re-
liquo vitæ tempore nunquam discedere
statuerant, partim aliorum, quos late
diffusa Sancti Viri fama adduxerat. Quia
igitur S. Georgii Oratorium, quod pri-
mum condiderat, capientis tot homini-
bus impar erat, pulcherrimam Ecclesiam
honoribus S. Michaelis dedicatam ædifi-
cavit, junxitque duo Oratoria, unum
ad dexteram Beatæ Virgini, alteram ad
sinistram Sancto Joanni Baptistæ sacrum.
Porro Monachi in Oratorio Beatæ Vir- S. Theodor-
ginis officium celebrabant, quia ægroti rus.
& Energumeni, qui ad recipiendam sa-
nitatem veniebant, in Ecclesia S. Michae-
lis, cujus aditus diu noctuque patebat
omnibus, excipiebantur. Discipulorum
omnium

Sæculum VI. omnium carissimus S. Theodoro fuit Philo-
A.C. 582. lumenes, quem ipsi Mater donaverat in
 grati animi argumentum, cum aliquan-
 do filii auxilio ab ægritudine sanata fuis-
 set. Hunc Presbyterum ordinari cura-
 vit, & Fratribus præfecit. Archidiaco-
 num vero suum misit Constantinopolim,
 ut vasa argentea, quibus in officiis Di-
 vinis ad Altare uterentur, coemeret, ha-
 ctenus enim lapidea habuerant. Exin-
 de etiam magnam Ecclesiam in Hono-
 rem S. Georgii extruxit, eratque in la-
 tere dextro vetus illius Sancti Oratorium,
 & in sinistro alterum Oratorium hono-
 ribus SS. Sergii, & Bachi dicatum.

c. 7. n. 53.

Timotheo Episcopo Anastasiopolita-
 no fatis functo, Cives & Clerici Episco-
 pum Ancyranum illius Provinciæ Me-
 tropolitanum adierunt, petieruntque, ut
 sibi Abbas Theodorus Episcopus dare-
 tur. Is libentissime annuit, iussitque,
 ut Theodorus adduceretur. Tunc erat
 illud anni tempus, quo neminem ad se
 admittere, neminem conspiciere sustine-
 bat; nec aliter quam injectis manibus
 ex antro suo elici potuit. Itaque An-
 cyram perductus & Episcopus Anastasio-
 politanus ordinatus, non minus quam
 antea virtutibus enituit, claruitque mi-
 raculis, quæ Georgius, unus Discipulo-
 rum ejus in vita recenset.

§. XLVII.

§. XLVII.

Sæculum VI.
A.C. 582.

S. Gregorius Constantinopoli.

Sanctus Leander, cum Constantinopoli
versaretur; arctissimam dulcemque
cum S. Gregorio iniit amicitiam, non tan-
tum in linguæ commercio & vitæ Mo-
nasticæ Professione, sed etiam in morum
congruitate, & ingeniorum consensu fun-
datam. Nam S. Leander, priusquam E-
piscopatum suscepisset, vitam Monasti-
cam professus fuerat. Carthagine nova
natus Patre nomine Severiano duos ha-
bebat fratres Fulgentium & Isidorum i-
temque Sororem nomine Florentinam.
Igitur huic S. Viro S. Gregorius arcana
cordis sui revelabat, & quæcunque in
seipso displicebant; se nempe postquam
conversionem suam diu distulisset, tan-
dem confugisse ad Monasterium tanquam
ad portum a Sæculi tempestatibus secu-
rum; *Sed ecce, subiciebat, jam vides me
denuo toto Mundi bujus Oceano obru-
tum. Prætextus buc me mittendi cau-
sæ Ecclesiasticæ fuere; nullibi vero quie-
tem nisi in Fratrum meorum consortio
invenio.*

*Isid. illust.
c. 28. v. Acta
SS. p. 379.*

*Greg. Præf.
in Job. c. 1.*

Itaque ut tempus cum Fratribus san-
cte transigeret, Librum *Job* ipsis expli-
cari cœpit, diu ante ut id faceret ab iis-
dem & S. Leandro rogatus. Initium i-
psius viva voce exposuit, in reliqua Ho-
milias

ibid. c. 2.

Sæculum VI. milias dictavit; postea plus otii nactus
A. C. 582. totum Opus retractavit, & magnum

S. Gregorii
 Liber Mora-
 lium.

c. 5. in fin.

Commentarium in Libros triginta quin-
 que divisum composuit. Illi sunt, qui
 S. Gregorii Moralia appellantur, quia ex-
 planationem sensus litteralis semper ad
 emendationem morum dirigit. Hoc o-
 pus in Ecclesia semper maximi factum
 est. Ut plurimum Textum Versionis
 S. Hieronymi sequitur, quam novam di-
 cit, sed citat etiam antiquam, quia, in-
 quit, Ecclesia Romana utraque utitur.

Niceph.
 Chro. Evag.
 V. 16.

S. Gregorius in illa commoratione
 Constantinopoli pluribus aliis Viris illu-
 stribus tam Proceribus, quorum magna
 in Regia erat Auctoritas, quam Præsu-
 libus Orientis amicitiae vinculo junctus
 est; quibus accensendus Eulogius Joan-
 nis haud multo abhinc tempore in Sede
 Alexandrina Successor. Id ex plurimis
 Epistolis, quas sequente tempore ad eos
 dedit, dispicimus. Gregorium Apocri-
 siarii munere magna Auctoritate fun-
 gentem ipsi Imperatores reverebantur.
 Sæpe ipsius cura & sollicitudine effectum,
 ut Italia non levia reciperet auxilia, quod
 ex Epistolis Pelagii Papæ colligitur. U-
 nam illarum Epistolarum posteris con-
 servavit Joannes Diaconus in qua Pon-
 tifex loquitur in hunc modum: *Ad Im-*

Jo. Diac.
 Lib. I. c. 31.

to. 5. Conc.
 p. 938.

*peratorem deferres; nos a perfida Longo-
 bardorum Gente contra Fidei datæ Sa-
 cramen-*

*cramentum tot mala perpeffos fuiſſe, ut
iis enumerandis par non ſim. Frater
quoque noſter Episcopus Sebaſtianus nobis
promiſit, ſe apud Imperatorem commemo-
raturum, quantis periculis & calamitati-
bus Italia prematur. Itaque conferte
conſilia, qua ratione nobis promptiſſime
opem feratis; extrema eſt enim in hac
Regione Reipublicæ neceſſitas, & niſi Deus
Imperatori mentem indiderit, ut ad nos
ſaltem Magiſtrum Militiæ cum uno Du-
ce mittat, perdita ſunt omnia, præſertim
in Ditione Romana, ab omni militum
præſidio deſtituta. Exarchus vero nobis
ſcripſit, nihil auxilii ab ipſo nobis ſpe-
randum, cum nec copiæ ſuppetant, quibus
vel urbes ſibi propinquas tueri poſſet.
Deus det, ut ſuccurrat nobis Imperator,
priuſquam Gentis deteſtabilis exercitus
urbes, quæ adbudum Romano Imperio ſu-
perſunt, (*) occupent. Hæc Episto-
la
quarta*

(*) Ex hac Episto-
la diſpicere eſt, quem Pe-
lagius Papa Italiæ & Romanæ Civitatis legitimum
Dominum eſſe crediderit. Quomodo autem ſe-
quente ævo SS. Pontifices Dominium temporale
in Ditionem Romanam adepti ſint, ipſa Rerum
geſtarum narratio docebit. Certe ſi omnes
cæteri abeſſent Tituli, tamen SS. Pontifices præ-
ſtitis auxiliis, atque Paterna ſollicitudine, qua
temporibus Gothorum & Longobardorum Ro-
mani

Sæculum VI.
A. C. 584.

Sæculum VI. quarta Octob. Indictione tertia nempe
A. C. 584. anno 584. data est.

§. LVIII.

Res in Galliis gestæ.

Greg. Tur.
VI. c. 42.
Paul. Diac.
III. c. 17.

Greg. VI. 46
VII. 4.

Mauritius Imperator, ut laboranti Italiae auxilium ferret, misit quingenta millia aureorum solidorum Chilperico Francorum Regi, sperans Longobardos expulsurum. Ille exercitum quidem in Barbaros movit, sed eorum obsequiis & donis facile delinitus, cum præterea Chilperici Patruis sui necesse comperisset, paulo post in Franciam revocatur. Rex Chilpericus Parricidarum manibus occubuit Cellis ad Matronam anno 584. cum die illa feras insectatum domum rediret, postquam annis viginti tribus regnasset. Malculus Episcopus Sylvanectensis, qui jam triduo expectans ad Regis conspectum non admissus fuerat, funus curari iussit, in oratione apud defuncti corpus pernoctavit, atque secundo fluvio Parisios devectum in Ecclesia S. Vincentii sepelivit. Fredegunda Regis occisi Vidua pertimescens, ne scelerum suorum debitas poenas subire compelleretur, in Ecclesiam Parisiensem & sub

manos foverunt, meriti sunt, ut eo ferme modo quo Episcopi in Germania, terrenum quoque Principatum obtinerent.

sub Episcopi Raimundi tutelam convolavit. Filium ex Chilperico suscepit non plus sex mensibus natum, qui in Regno Patris sui successit. At tota Auctoritas ad Guntramum, qui solus ex filiis Clotarii I. supererat, in Regno Francorum tunc devoluta est.

Sæculum VI.
A. C. 584.

Chilperico sublato Cives Rothomagenses Pretextatum Episcopum suum ab Exilio revocatum in Sedem suam inter maximæ lætitiæ signa restituerunt. Haud multo exinde elapso tempore Parisios se contulit, & in conspectum Regis Guntrami admissus rogavit, ut Causam suam examini subjici juberet. Fredegunda Regina huic Episcopo semper adversa dicebat, eum recipi non posse, olim quadraginta quinque Episcoporum Judicio depositum. Verum Guntramo Concilium ad discutiendam hanc Causam convocare parante Raimundus Parisiensis omnium Episcoporum nomine dixit; Pretextatum non fuisse depositum, sed ei solummodo Pœnitentiam injunctam. Melanius autem, quem pulso Pretextato in Sedem Rothomagensem intruserant, eadem ejectus Rotovium locum vicinum cum Fredegunda Regina, illuc a Guntramo relegata, se recepit.

Greg. VII.
c. 16.

Interea Gundebaldus, se Rege Clotario I. genitum jactans, collecta factionum hominum multitudine multas A-

c. 19.

K 2

quita-

Sæculum VI. quitaniæ urbes in potestatem suam re-

A.C. 585.

degerat. Aliqui etiam Episcopi victo-
rem in suas Civitates, non nulli quiden
sponte, alii vi compulsi receperant, illi
Ursicinus Cadurcensis & Bertrandus Bur-
degalensis accensendi sunt. Imo Ber-
trandus Gundebaldi Mandato obtempe-
rans Faustianum Episcopum Aquis Tar-

Greg. VII.

6. 31.

bellicis ad Aturum amnem ordinari co-
ravit. Bertrandus quidem oculorum a-
gritudinem prætendens, noluit ei manu
imponere, verumtamen ipso Auctore Pa-
ladius Santonensis & Orestes Vasaten-
Faustianum ordinarunt. Gundebaldi
suorum proditione capto, & interfecto
Rex Guntramus Concilium Matiscon-
decimo Cal. Nov. anno Regni sui 24.
est 23. Octob. anno 585. celebrandum
pronunciavit, in quo Episcopi, qui
eum defecerant, judicarentur.

20. 5. p. 976.

Prius tamen 23. Maji eodem anno
liud Concilium non multorum Episcopo-
rum nempe septendecim Valentiniæ con-
gregavit. Inter illos præcipui fuere
Sapaudus Arelatensis, Priscus Lugdunen-
sis, & Evantius Viennensis. Rex missis
cum Epistolis Asclepiodoto Referenda-
rio suo ab hujus Concilii Patribus petiit,
ut Donationes ad Loca Sacra a se, a Re-
gina defuncta Astrechilde uxore sua, &
filiabus suis Clodeberga & Clodehilde
Virginibus Deo consecratis factas ve-
facien-

faciendas confirmarent. Concesserunt Sæculum VI.
A. C. 585.
Patres, quod petebat Rex, atque in illo
Confirmationis Decreto Ecclesias S. Mar-
celli Cabilloni, & S. Symphoriani Augu-
stoduni nominatim memorant; præterea
illorum locorum Episcopis Regibusque
sub Anathematis pœna prohibent, ne fu-
turis temporibus Bona donata auferant,
vel minuant.

§. XLIX.

Guntramus Aureliæ.

Concilio soluto Rex Guntramus profe-
ctionem suscepit Parisios Clotarium Greg. VII.
6. 2.
puerum Nepotem suum Chilperici filium
e fonte Baptismi levaturus, quod tamen
non nisi post elapsos annos sex factum
est. Rex in transitu Civitatem Aure-
lianensem ingressus, exceptus est ingenti
clamore populi maximam lætitiā pro-
fitentis, præprimis vero Judæorum, vota
ingeminantium, ut omnes Nationes huic
optimo Regi subjicerentur. Facile in-
tellexit Rex, quid adulatione manifesta
circumcisi isti sibi vellent, scilicet ut eo-
rum Synagoga multis abhinc annis a
Christianis dejecta, repararetur; at pran-
dio assidens dixit: nunquam feram, ut
hoc fiat. Tum ad Episcopos præsentēs:
*Unam Gratiam rogo vos! date mibi cra-
stina die Benedictionem vestram domi-
meæ, ut ingressus vester mibi salutaris ac-
cidat.*

Sæculum VI *cidat.* Id est, ad mensam regiam invi-
A. C. 585. tavit Episcopos. Gratias egerunt om-
 nes, & Rege pranso surrexerunt; unde
 colligimus, & Episcopos assedisse.

Altera die tempore matutino Eccle-
 sias visitans, & preces persolvens venit
 ad S. Avitum, ubi S. Gregorius Turo-
 nensis habitabat. Is Regis præsentia la-
 tissimus & adventanti occurrens roga-
 bat, ut S. Martini Benedictionem vellet
 recipere. Consensit Rex & potu sumto
 Episcopum ut veniret ad prandium invi-
 tans, contentus discessit. Ceterum Ber-
 trando Burdegalensi & Palladio Santo-
 nensi admodum iratus, quod Gundebaldi
 factionem secuti fuissent, eos in conspe-
 ctum admittere volebat, & ægre reli-
 quorum precibus dedit, ut assidere men-
 sæ Regiæ ipsis liceret. Ad Bertrandum
 dixit: *Multum profecto tibi debeo, ob se-*
dem Generi tuo egregie præstitam; nam
meminisse oportebat, quod Matrem meam
& me sanguinis propinquitate contingas,
ne hostem externum in me excitares. Tum
 conversus ad Palladium: *Tu quoque de*
me præclare meritis es, tu, inquam, qui
fidem mihi juratam ter fregisti. Non
 nulla etiam Nicasio Engolismensi & An-
 tidio Aginnensi exprobravit. Tum ablu-
 tis manibus & Episcoporum Benedictio-
 ne accepta cum ipsis mensæ assedit.

Convivium
 Regium.

Rex

Rex prandens petiit a Gregorio Turo-
 ronensi, ut cantare juberet Diaconum
 suum, qui pridie Graduale pronunciave-
 rat. Deinde etiam jussit, ut unusquis-
 que Episcoporum cum uno Clericorum
 suorum unum Responsorium decantaret.
 Tum etiam Episcoporum precibus Chil-
 debertum Regem, qui ipsi filii loco erat,
 commendavit, statimque omnes pro u-
 troque Rege Patruo & Nepote Oratio-
 nem ad Deum pronunciarunt. Tandem
 Guntramus vehementer animo commo-
 tus multa in Episcopum Massiliensem
 dixit, incusans atrocissimi facinoris, quod
 ipso Auctore Chilpericus Rex fuisset tru-
 cidatus. Altera die Gregorius Turo-
 nensis Garacarium Comitem Burdega-
 lensem & Bladastum, qui factionem Gun-
 debaldi secuti postea ad S. Martini Asy-
 lum confugerant, in conspectum Regis
 adducit; at cum jam prius iisdem exo-
 rare veniam conatus fuisset, sed frustra,
 Regem alloqui ausus est in hunc modum:
*Audi me, Rex! Legatione Domini mei
 ad te defunctus sum; quid reversus dicam,
 cum respondere mihi non sis dignatus?*
 Rex miratus dixit: *Et quis est Dominus
 tuus, cujus Legatus fuisti?* Gregorius
 subridens: *Nullus alius nisi S. Martinus.*
 Rex vocatos ad se Garacarium & Blada-
 stum, postquam aliqua acerbe ingessisset,
 in Gratiam recepit.

Sæculum VI.
 A. C. 585.

c. 3.

c. 4. 5.

c. 6.

K 4

Dic

Sæculum VI.

A.C. 558.

c. 7.

Mabill. lit.

lib. 1. c. 3. n.

10. c. 5. n. 4.

Die Dominica sequente Rex in Eccle-
 siam venit Missæ adfuturus. Episcopi
 Palladium elegerant, qui illa die officium
 Divinum perageret, cumque Prophetiam
 quæ ante Epistolam ritu Ecclesiæ Galli-
 canæ legebatur, recitare inciperet, qua-
 sivit Rex, quis celebraret Missam, &
 audito Palladii nomine vehementer of-
 fensus dixit: *quis? ille in me toties per-
 jurus hodie sacra proferet? saltem ego non
 audiam, sed Ecclesia excedam.* Simul hi
 ad fores procedebat. Episcopi suo &
 Confratris pudore attoniti dicebant ad
 Regem: *vidimus ipsum a te convivio ab-
 hiberi, & Benedictionem manu ipsius da-
 tam recepisti. Si credidissemus, te hu-
 re offensum iri, alterum ad Missam ce-
 lebrandam elegissemus. Permite, ut Of-
 ficiū compleat.* Palladius contumeli-
 turbatus in Sacristiam confugerat; ve-
 rum a Rege revocatus officium absolvit.
 Exinde accidit alia die, ut Palladius &
 Bertrandus convivio Regio assidentes
 acerbissime jurgarentur, alterque alteri
 adulteria & perjuria exprobraret. Ad hæc
 quidem multi ridere, sapientiores vero
 alte ingemere. Dum a Rege exeunt ob-
 strinxerunt se etiam data cautione quod
 ad Concilium 23. Octob. celebrandum
 venturi essent. Rex Theodorum quo-
 que Massiliensem venire jussit, ut in hoc
 Concilio staret, cumque aliquamdiu in
 carce-

carcere detinuit; sed Childeberti Regis ^{Sæculum VI.}
precibus (nam illa Civitas in ipsius Di- ^{A.C. 585.}
tione posita erat) dedit, ut eum nullam
pœnam subire cogeret.

§. L.

Concilium Matisconense secundum,

Tandem ubi præstituta dies advenit, ^{to. 5. p. 979.}
nempe vigesima tertia Octob. Con- ^{V. Goint. 585}
cilium Matiscone congregatum est. Ad- ^{n. 60.}
fuere Episcopi quadraginta tres, quorum ^{Thom. disc. 2.}
primus legitur Priscus Lugdunensis, & ^{p. l. i. c. 4.}
Patriarcha appellatur, quo Titulo illo ^{n. 10.}
tempore præcipui inter Metropolitans or-
nabantur; Lugdunum vero inter Civi-
tates Metropolitanas in Regno Guntrami
prima habebatur, in qua etiam Rex sæ-
pe versabatur. Præterea Archiepiscopi
quinque in hoc Concilio numerabantur,
scilicet Evantius Viennensis, Pretexta-
tus Rothomagensis, Bertrandus Burde-
galensis, Artemius Senonensis, & Sul-
pitiu Bituricensis. Inter Episcopos præ-
aliis memorandi sunt, Syagrius Augu-
stodunensis, Orestes Vafatensis, Auna-
carius Antissiodorensis, Hesychius Gra-
tianopolitanus, Theodorus Massiliensis,
Palladius Santonensis, Pappolus Carnu-
tensis, Raimundus Parisiensis, & Ma-
rius Aventinus, seu Lusunensis, cujus
habemus breve Chronicum ab anno 455.
ubi Chronicum S. Prosperi finitur, usque

K 5

ad

Sæculum VI. ad annum 581. continuatum. Id potissimum res in Regno Burgundiæ & ad la-
A. C. 585. cum Genevensem gestas complectitur.
Mart. Rom. Præter Episcopos memoratos in Concilio
 19. *Octobr.* Matisconensi secundo etiam sedebant S. Veranus Cabalionensis, quem Ecclesia decima nona Octobris colit, Ursicinus Cadurcensis, & Aredius Vapincensis Sagittarii Successor. Episcoporum absentium Legati aderant quindecim, quorum primus fuit Sapaudi Arelatensis. Tandem etiam venerant Episcopi tres Sedi- bus suis privati, nimirum, Fronimius Aginnensis, Promotus Castrodunensis, & Faustianus ad Aquas Tarbellicas.

Greg IX.
hist. c. 24.

Concilium
 Matisconen-
 se.

Fronimius Leovigildi Regis Visigothorum, in cujus Ditione Civitas Aginnensis erat posita, indignationem incur- rerat; nam ad Regis illius aures non ne- mo detulerat, Episcopum istum, cum Ingundis in Hispaniam proficisceretur Hermenegildo nuptura, Virginem Re- giam fuisse exhortatum, ne unquam ani- mum suum Hæresis labe infici sineret. Itaque Fronimius structas sibi a Leovi- gildo insidias sæpe vitavit; tandem vero ab amicis monitus, immissos esse sic- arios, qui ipsum interficerent, Aginno aufugiens ad Regionem Francicæ Ditionis transit. A multis Episcopis excep- tus, & donis recreatus est. In aula deinde Childeberti Regis moratus ipso patro-

patrocinate electus est Episcopus Vapincensis anno nono ex quo Aginnum reliquerat, nempe anno 588. Promotus erat ille Episcopus Castrodunensis, in Concilio Parisiensi anno 573. depositus. Maximum sed irritum conatum adhibuit, ut a Guntramo Sedi suæ restitueretur, sed plus non obtinuit, quam ut Bona, quæ in Territorio illius Civitatis possederat, ei redderentur.

Sæculum VI.
A. C. 585.
Sup. n. 25.
Greg. VII.
c. 17.

At Faustianus Gundebaldo favente olim Episcopus ad Aquas Tarbellicas ordinatus in isto Concilio Matisconensi depositus est, addita conditione, ut tres Episcopi, qui eum ordinaverant, Bertrandus, Palladius & Orestes alternis vicibus eundem alerent, (*) eique annis singulis centum aureos solidos darent; in ipsius locum vero suffectus est vir Laicus, nomine Nicetius, qui jam antea, ut ordinaretur, Mandatum a Rege Chilperico impetraverat.

Greg. VIII.
c. 20.

Ursici-

(*) Das Wort *alere* hat unser Uebersetzer gegeben wechselsweis füttern. Einen Bischoff füttern? der Ausdruck klinget seltsam. In Bayern saget man so vom Vieh. Es ist aber kein Wunder, daß ein Protestant ungelassen wird, wenn er immer in der Uebersetzung eines Römisch-Katholischen Geschichtschreibers solche Dinge übersetzen muß, welche erweisen, daß in der wahren Kirche Christi rechtmäßig geweihte Bischöfe seyn müssen, die doch in seiner Kirche abgeschaffet worden.

Sæculum VI. Ursicinus Episcopus Cadurcensis, olim
A. C. 585. Reginae Ultrogothæ Referendarius, ab
Greg. V. Episcopo Maurillonio, morti proximo,
c. 43. delectus, ut ipsi succederet, ipso etiam

Auctore & adhuc vivo, Childeberti anno quinto, id est anno 580. ordinatus fuerat. Is, quod Gundebaldum, ut publice fatebatur, recepisset, excommunicatus est, eique Pœnitentia ad annos tres injuncta, quo tempore nec capillos sibi abscindi, nec barbam radi permitteret, a vino & carnibus abstineret, insuper eidem functiones Episcopales interdictæ, nempe Missam celebrare, Clericos ordinare, consecrare Ecclesias, aut Sanctum Chrisma, aut Eulogias distribuere; ceterum vero Regimen suæ Ecclesiæ servaret. His non obstantibus Ursicinus Concilio subscripsit, sicut etiam Theodorus Massiliensis, qui Guntrami Regis jussu bis ex urbe sua pulsus fuerat. *Greg. VI.* Pretextatus Episcopus Rothomagensis,
c. 11. in Concilio præsens, Episcopis prælegit
VIII. c. 12. orationes, a se ad fallendum tempus in exilio suo compositas, quæ non omnium Patrum approbationem meruere.

Hujus Concilii Matisconensis Patres viginti Canones condiderunt. In primo præcipitur Diei Dominicæ observatio, quæ valde negligebatur. Prohibetur ne quis illa die Actionem in Judicio moveat, addita pœna, ut si fecerit, causa cadat. Prohi-

Canon. Con-
cilii Matisco-
nensis.

Prohibetur, ne quis labores domesticos ita ordinet, ut necessarium sit, Die Dominica boves plauistro jungere, & præscribitur pœna, ut Ruricolæ aut mancipia, si hoc præceptum transgrediantur, fustibus castigentur, Clerici aut Monachi sex Menlibus sint excommunicati. Præcipitur ut tempore Paschali Fideles per dies sex ferientur. Nullo alio tempore nisi Paschali Baptismus conferatur; nam mos involuerat, ut multi omnibus ferme Martyrum Festis baptizarentur, ita ut in Festis Paschalibus vix duos tresve invenire esset, qui Baptismum reciperent. Concilium etiam omnibus Fidelibus præcipit, ut in Quadragesima liberos suos ad Ecclesiam deducant certis diebus, quibus manuum impositionem, & Olei Sacri unctionem reciperent; nam examen seu scrutinium tanquam præparatio ad Baptismum æque in infantibus ac in adultis adhibebatur. Præcipitur omnibus Fidelibus tam viris quam fami-
nis, ut singulis Dominicis Oblationem suam (*) panis & vini ad Altare afferant.

Sæculum VI.
A. C. 585.

c. 2.

c. 3.

Supl. XXX
n. 39. V. coin.
an. 585. n. 25.
c. 4. c. 5.

Præci-

(*) Des Fleury Worte sind: il est ordonné à tous les Fideles, tant hommes que femmes, de faire tous les Dimanches leur offrande de pain & de vin à l'Autel. Der deutsche Uebersetzer hat solche gegeben auf seiner 392. Seite: daß sie alle Sonntage Brod und Wein als ein Opfer zum

Sæculum VI. Præcipitur, ut Decimæ Ecclesiæ Ministris secundum Legem Dei & consuetudinem Christianorum, quæ supra hominum memoriam est, sub pœna excommunicationis solvantur. Hic adverte, nullam legem pœnalem de Decimis illa antiquiorem reperiri.

- In Gregorio Turonensi multa exempla leguntur, Episcopos aut Presbyteros ex suis Ecclesiis raptatos, vinculis oneratos, verberibus & variis contumeliis affectos fuisse; nempe necdum satis Barbarorum mores mansuetudo Christiana emendaverat. Huic malo ut mederetur
- c. 8.
- c. 9.
- c. 10.
- Concilium, prohibet, ne Asyla violentur, & ne Judices Sæculares Episcopum ex claustris Ecclesiæ suæ injectis manibus abstrahant; sed si quis Episcopo litem movere voluerit, adeat Metropolitam, qui Causam solus, vel cum uno alterove Episcopo, vel si res poposcerit, in Synodo Provinciali judicet. Pari modo Presbyteri & Clerici ab Episcopo suo judicentur. Antequam contra viduas vel

zum Altar bringen sollten. Diese Uebersetzung ist zweydeutig, und ist das Fürwort *Leur* ausgelassen. Solche schicket sich besser auf das Abendmahl der Herrn Protestanten, in welcher Handlung das Brod, so etwan die Leute brächten, und dasjenige, welches der Predicant eingesegnet, ein nerley Ding ist, als auf das, was hier Fleury aus dieser Kirchenversammlung angemerket hat.

vel pupillos Actio moveatur, Judices
id Episcopo, vel ipso absente, Archidia-
cono vel Presbytero indicent, ut rei il-
lorum familiari provideant. Episcopi
omnes Fideles ad officia hospitalitatis
exercenda hortentur, atque ut ipsi cœ-
teris exemplum lenitatis dent, canes in
ædibus suis non habeant, qui pauperes
ab accessu arcere solent. Item Episcopi
aves rapaces non alant. Laici omnibus
Clericis in majoribus ordinibus honorem
exhibeant. Quando sibi in via occurrunt,
si uterque equitet, laicus caput detegat,
si Clericus pedes incedat, laicus ex equo
descendat, & Clericum salutet.

Viduis etiam minorum Clericorum
prohibetur, ne ad secundas nuptias trans-
eant. Rursus Clericis, ne Judicio inter-
sint, dum Sententia mortis pronuncia-
tur, aut dum condemnatus percutitur.

Hujus Concilii Canones confirmavit
Rex Guntramus edito Decreto, in quo
præcipitur, ut Fideles Festa & Domini-
cas celebrent, iisque diebus ab omni la-
bore manuum abstineant. Solummodo
cibos parare licet. Generatim deinde
Episcopis & Judicibus Sæcularibus injun-
gitur, ut illos, qui Decretum istud trans-
gressi fuerint, puniant. Hoc Decretum
decima Nov. Guntrami anno vigesimo
quarto seu anno 585. datum. Ipse Rex
Asylorum jura in hoc Concilio confirma-
ta reli-

Sæculum VI.
A.C. 585.

c. 12.

c. 11.

c. 13.

c. 14.

c. 15.

c. 16. 18.

Sæculum VI.

A. C. 585.

ta religiose observabat, quod elapso exinde biennio hac nata occasione patuit. Dum Guntramus Cabilloni Festum S. Marcelli celebrans ad Altare procedere communicaturus; ecce vir omnibus ignotus Regis lateri se admovet, tanquam alloquium petens, sed ei dum adstantium ulnis pulsatur, sica e manu excidit. Statim proximi in turbatum manus iniiciunt, & altera sica armatum deprehendunt. Ex Ecclesia deinde abreptus in tormentis confessus est, missum se fuisse, ut Regem confoderet, & credidisse, perpetrando facinori aptiorem Ecclesia locum non esse, quod ubique extra eam corporis Custodes Regem circumdarent. Inde colligimus, a Regibus in Ecclesia morantibus satellites abfuisse. Conjuratiōis conscii pœnam morte dederunt, at Sicario Rex, quia in Ecclesia comprehensus fuerat, vitæ gratiam fecit.

§. LI.

Synodus Antissiodorensis.

Aunacarius Episcopus Antissiodorensis congregata Synodo Diœcesana edidit Canones, Decretis Concilii Matiscœnensis, cui interfuit, consentaneos; unde credendum, ipsum voluisse in eo Concilio salubriter statuta executioni dare. Universim leguntur Canones quadraginta quin-

ta quinque, quos inter mihi memoratu digniores visi sunt sequentes. Varii generis Superstitiones vetantur, nempe ignorantiae Paganorum reliquiae; quales sunt, primam Januarii diem celebrare, sub specie vaccæ vel cervi personatum incedere, & strenas dare. Permittitur quidem mutua dona offerre, sed non inde omen captare. Prohibetur, ne quis rubis, arboribus, aut fontibus vota faciat, & reddat. Nemo pedes ligneos, aut totius hominis simulacrum fabricet, in via publica collocandum. Fideles in domos privatas ad celebrandas Festorum Vigiliis non conveniant, sed in Ecclesiis vigilandum & vota solvenda; illuc eleemosynam conferant, inter pauperes Matriculæ aut Catalogo Ecclesiæ insertos distribuendam. Speciatim prohibetur, ne in honorem S. Martini vigilent; sine dubio ideo, quia ista pietas in abusum degenerabat. Non liceat Magos, aut Fatidicos consulere, nec auguriis, nec sortibus in ligno aut pane mittendis, aut vulgo dictæ sorti Sanctorum fidem adhibere. Non liceat in Ecclesia saltare, nec permittere ut in ea puellæ canant, aut ibi convivia adornare. Mortuis nec Evangelistia, nec osculum pacis detur. Eorum corpora Altaris velamento non involvantur. Nemo in Baptisterio sepeliatur. Non unus defunctus super alterum

Sæculum VI.
A.C. 585.

to. 5. Conc.
p. 956.
can. 1.

c. 3.
V. Coimt. an.
586. n. 8.

c. 5.
c. 4.

c. 12.
c. 14.
c. 15.

Hist. Eccles. Tom. VIII.

L rum

Sæculum VI. rum ponatur, id est, si prioris sepulti
A.C. 585. corpus necdum fuerit consumtum.

Conc. Matis. Non liceat Die Dominica boves ve
II. c. 17. hicultis jungere, aut quocunque modo
Synod. Ant. laborare. Nemo baptizetur extra tem-
c. 18. pus Paschale, nisi illi, qui in periculo
c. 11. mortis existunt. Parvuli non extra Dico-
Canon. Con- cesin portentur, ut ibi baptizentur. Non
cilii Antissio- liceat quidquam edere aut bibere media
dorensis. nocte in Vigilia Paschæ, Nativitatis Do-
mini, aut aliorum Festorum solemnia;
sed expectetur saltem hora secunda ma-
c. 8. tutina. Non liceat super Altare ponere
vinum melle dulcoratum, aut quemcun-
que potum alium, nisi vinum aqua mix-
c. 10. tum. Nec una die duas Missas in eodem
Altari legere, præsertim si Presbyter post
Episcopum legat. Inde dispicimus, illa
ætate necdum magnum Missarum, quæ
una die legebantur, numerum fuisse.
c. 36. 42. Fœminæ Evcharistiam nuda manu non
c. 6. excipiant, sed unaquæque habeat linteum
(illud tunc temporis Dominicale diceba-
tur) Presbyteri Chrisma media Quadra-
gesima petant. Omnes Presbyteri in me-
dio Mensis Maji, & Abbates omnes pri-
ma Nov. ad Synodum veniant. Item Pres-
c. 7. byteri ante Epiphaniam in Diem primam
c. 2. Quadragesimæ sollicitè inquirent, ut in
illo Festo initium jejunii populo denun-
ciare possint. Non liceat Presbytero-
rum, Diaconorum, aut Subdiaconorum
viduis

viduis alteri nubere. Præceptum Con-
cilii Matisconensis ad viduas omnium
Clericorum extendebatur. Non liceat
Clericis, dum rei torquentur, quæstio-
ni adesse, aut dum capitis sententia pro-
nunciatur, nec in Iudicio sanguinis Acto-
res sint. In conviviis non cantent, nec
saltent. Abbates aut Monachi in Baptismi
collatione non sint Patrini.

Archipresbyteris Presbyteros, & et-
iam Laicos corripiendi potestas sit. Huic
Synodo Antissiodorensi cum Episcopo
Aunacario interfuere Abbates septem,
Presbyteri triginta quatuor, & Diaconi
tres, qui absentium Presbyterorum no-
mine subscripserunt. Petiit Episcopus,
ut hæc statuta a Rege Guntramo confir-
marentur.

Idem Episcopus ordinem constituit
Supplicationibus publicis, quas duci o-
portebat aliqua singulorum Mensium die
in omnibus suæ Diocesis Parochiis; pri-
ma autem Parochia habebatur Civitas
Antissiodorensis, cui die prima proceden-
dum erat. Secunda die Mensis supplica-
bant Appodienses, tum etiam cæteræ
Parochiæ, quælibet vice sua. Præterea
indicavit urbis Antissiodorensis Ecclesias,
ubi Supplicationes terminarentur. Pri-
ma die Januarii procedebant conprecân-
tes ad Ecclesiam S. Germani, prima Fe-
bruarii ad Sancti Amatrii, prima Martii

L 2

ad S.

Sæculum VI.
A. C. 585.

c. 22.

c. 33.

c. 34.

c. 41. 40.

c. 25.

c. 20, 44.

*Hist. Episc
Antis. c. 29.*

Sæculum VI. ad S. Mariani, & aliis diebus ad alias
A. C. 585. Ecclesias. Id quoque Aunacarii cura ef-
 fectum, ut certis viris injungeretur mu-
 nus in Ecclesia Cathedrali S. Stephani
 singulis per Septimanam noctibus Vigi-
 lias celebrandi; unde cognoscimus, di-
 versas Clericorum & Monachorum Con-
 gregationes alternis vicibus hoc officio
 fuisse defunctos; at de die Sabbati nul-
 la mentio.

§. LII.

Pretextati Cædes.

Greg. VIII. Interim Regina Fredegunda muliebri
hist. c. 31. pertinacia persuasum habebat, Pre-
 textato Episcopo atrociorum inimicum
 sibi non esse, utpote Reginae Brunehil-
 dis amicum. Cum Rothomagi versaretur,
 ei aliquando inclementius locuta
 minas quoque adjecit, se ipsum secundo
 in Exilium ejectionem. Episcopus virili
 constantia sceminae respondit, increpuit
 ob tot admissa crimina, & severum Dei
 Judicium timere jussit. Sequenti die Do-
 minica in Ecclesiam mature se contulit,
 atque inchoato officio consedit in Solio.
 Tunc vero pessimum Fredegundæ man-
 cipium proxime accedens educto e cin-
 gulo pugione Episcopum ferit infra axil-
 lam. Exclamat Pretextatus, ut Clerici
 ad auxilium procurrerent, sed nemo se
 movit. Tum manus cruentatas Altari
 im-
 po-

imponens oravit; peractis precibus a mi-
nistis in suum cubiculum devehitur & in lectum attollitur. Illico etiam Fredegunda venire & vulneratum invisere sustinuit, dixitque: *Sancte Episcopo! tam nos, quam populus tuus dolemus vices tuas. Sed faxit Deus, ut percussor deprehendatur!* reposuit Pretextatus: *Et quis alius facinoris auctor sit, nisi illa manus, quæ tot Reges sustulit, & tot insontium sanguinem fudit?* Cumque Fredegunda Medicorum suorum operam promitteret, respondit: *Dei voluntas est, ut huic Mundo eripiar; tu vero tot malorum causa humani Generis execratio eris, & Deum meæ mortis ultorem senties.* Illa deinde discedente, quid de rebus suis fieri vellet, decrevit, & obiit.

Romacarius Episcopus Constantinensis comperta cæde advenit, curavitque ut funus tumulo inferretur, civibus Rothomagensibus & præprimis e gente Francorum Optimatibus Episcopi charissimi fatum vehementer lugentibus. Ludobaldus Bajocensis, qui in illa Provincia Episcoporum primus habebatur, cura Ecclesiæ Rothomagensis sede vacante in se suscepta litteras dedit ad omnes Episcopos, & exquisito ipsorum consilio omnes Ecclesias in Civitate Rothomagensi claudi iussit, ne populus Officio Divino interesse posset, donec patefieret, quis

L 3

tanti

Sæculum VI.
A. C. 585.

Sæculum VI. A. C. 586. tanti sceleris auctor fuisset. Is quoque mandavit, ut aliquot viri comprehenderentur, qui deinde in tormentis facti sunt, atrox facinus imperante Fredegunda fuisse patratum. Hac re ad Regem Guntramum delata tres misit Episcopos Artemium Senonensem, Veranum Caballionensem, & Agrecium Trecensem ut de isto crimine cum illis, qui Clotarii juventutem moderabantur, cognoscerent. Verum Optimates delegatis a Guntramo Episcopis responderunt: *peractum scelus summopere detestamur, & nihil magis curæ nobis erit, quam ne impunitum remaneat; si vero, qui reus est, inter nos versatur, non concedemus, ut ad vestrum Regem deducatur, cum Auctoritate Regis nostri plecti possit. Igitur scire vos oportet, reposuerunt Episcopi, nisi illi tradatur, qui nefas perficere ausus est, Regem nostrum cum exercitu venturum, & Regionem istam igne ferroque deleturum.* Nullo alio Responso accepto revertentes edicebant, nunquam se passuros, ut Melanius olim in Sedem Pretextati ipso exulante intrusus quocunque actu Episcopali fungeretur.

c. 41.

Interim cum Fredegunda per totam Provinciam fama publica accusaretur, quod ipsa mandante Pretextatus fuisset interfectus, ut objectum crimen dilueret, jubet Servum illum, qui Virum
San-

Sanctum percusserat, capi, & crudeli-
ter verberibus contundi, ac si nequiter
falsum crimen de Domina sua commen-
tus esset; tum in potestatem Nepotis oc-
cisi Episcopi tradit. Is adhibitis tormen-
tis ex Servo verum expressit. *Fateor,*
inquebat, accepi centum solidos aureos a
Fredegunda Regina, ut necem Episcopo
inferrem, quinquaginta solidos addidit
Melanius Episcopus, rursusque quinquaginta
alios Archidiaconus Rothomagensis.
Præterea polliciti sunt, quod me & uxorem
meam libertate donare vellent. Ad
hæc Pretextati nepos evaginato gladio
confitentem cæsum interficit, sive jure
Francorum usus, quod propinquis licen-
tiam dabat parricidam necandi, sive cre-
diderit, id sibi in nequissimum manci-
pium & a Domina sua derelictum licere.
Ecclesia S. Pretextatum tanquam Marty-
rem 24. Febr. colit. Pretextato occiso
Fredegunda Melanium in Sedem Rotho-
magensem induxit.

Sæculum VI.
A.C. 586.

§. LIII.

Interdicta Ecclesiastica.

Quod in hac rerum gestarum serie nar-
ratur, Episcopum Bajocensem Ec-
clesias Rothomagi claudi jussisse, Inter-
dictorum Ecclesiasticorum exemplum est,
atque referente Gregorio Turonensi plu-
ra alia legimus. Annis abhinc aliquot

Greg. V.
hist. c. 33.

Sæculum VI. Parisiis cum Ecclesia S. Dionysii cædibus
A. C. 586. & effuso sanguine fuisset polluta, cessa-

runt Officia Divina, & rei fuere excom-
 municati, usque dum satisfacissent. Fran-
 co Episcopus Aquensis a Rege Sigeberto
 contra æquitatem condemnatus, nam

Id. de Glor. unum Ecclesiæ ipsius fundum abstulerat,
Conf. c. 71. & insuper ad multam trecentorum au-

reorum pendendam compulerat, inju-
 riam non ferens ante Sepulchrum Sancti
 (†) S. Merre. Mitriæ (†) in pavementum se demisit

orans in hunc modum: *Magne Sancte Mi-
 tria! non amplius accendentur hic lucer-
 næ, non decantabuntur amplius Psalmi,
 quoad usque Ministros tuos vindicaveris,
 & Bona vi ablata recuperaveris.* His
 verbis inter singultus prolatis Sepul-
 chrum spinis instravit, & clausis januis

de Glor. M. etiam in aditu Ecclesiæ spinas sparsit. Leo
I. c. 79. Episcopus Agathensis sub Dominatione

Gothorum constitutus eodem Ritu Ec-
 clesiastico usus est, ut Vindictam Divi-
 nam provocaret in Comitem Gommaca-
 rium Arianum, qui Ecclesiæ fundum u-
 surpans minatus fuerat, se Episcopum,
 si quid moveret, male mulctaturum;
 venit Leo in Ecclesiam S. Andreæ, ora-
 vit in terra prostratus, Vigiliis celebra-
 vit, noctem psallendo & flendo transe-
 git; cum illucesceret, ad lucernas, quæ
 ex Ecclesiæ fornice dependebant, acces-
 sit, baculo, quem tenebat, omnes con-
 fregit,

fregit, dicens: *non hic ardeant lucerne, donec Deus de inimicis suis se ulciscatur, & Domui suæ bona restituat.* (*) Sæculum VI.
A. C. 586.

Interea Rex Guntramus Leovigildo Greg. VIII.
Visigothorum Regi bellum inferebat, ut c. 28. 30.
pœnas reposceret, ob injurias Principi
Ingundi Nepti suæ & ejus Conjugi Her-
menegildo illatas. In Septimaniam mi-

L 5 sit

(*) Hier ist eine Anmerkung unsers Protestan-
tens, in welcher er überhaupt die Kirchen-Inter-
dict mißbilliget. Das ist nämlich der grosse Feh-
ler der Herren Protestanten, daß sie die Sache
selbst von den Mißbräuchen nicht unterscheiden.
Es ist besser wenn man in einer oder mehrern Kir-
chen den Gottesdienst auf eine Zeit gar aufhebet,
zum Exempel wenn darinn Mordthaten verübet
worden, als wenn man wider die Ehrerbietigkeit,
die man dem Hause Gottes schuldig ist, und mit
Aergernisse der Gemeind solchen verrichtet. Fer-
ner saget der Uebersetzer: so war auch die Ab-
sicht darbey sehr lasterhaft &c. Die Bischöfe,
von welchen in diesem Orte die Rede ist, können
vielleicht als einfältig, aber nicht als lasterhaft an-
gesehen werden. Hierauf klaget unser Uebersetzer:
daß man nach dieser Zeit ganze Länder und König-
reiche mit dem Interdict beleget, viel tausendmal
tausend Unterthanen die Gnadenmittel abgeschnit-
ten &c. Nun nach der allgemeinen Kirchenversamm-
lung zu Orient sind diese Kirchen-Interdict gan-
zer Länder zwar nicht aufgehoben, aber nicht mehr
üblich. So daß der Uebersetzer auch in diesem
Puncte mit der römischen Kirche zufrieden seyn
sollte.

Sæculum VI. fit exercitus duos; sed milites, quos o
A. C. 586. portuisset cum hoste dimicare, proprias

Francorum terras rapinis & incendiis vastarunt, Ecclesias spoliarunt, plebem & Clericos ad Altaria confugientes mactarunt. Hac calamitate ad Regem delata, cum acerbissime in Duces excandesceret, ut iræ Regiæ se subducerent, ad S. Symphorianum in Civitate Augustodunenſi Asylum mutatis vicibus quaesierunt. Regi deinde ad celebrandum huius Sancti Festum venienti occurrerunt, ea conditione, ut postea in iudicio starent. Guntramus convocatis quatuor Episcopis & Laicorum Senioribus Præfectorum Causam examini subicere coepit, dixitque: *Quomodo jam Victoriā sperabimus, cum Majorum nostrorum exempla minime sequamur? illi Ecclesias ædificabant, Episcopos reverebantur, Martyres honore prosequabantur, & spem suam omnem in Deo ponebant; nos vero Vasa sacra & ipsas Reliquias rapimus, Ministros Dei morte afficimus. Hinc sine viribus sunt manus nostræ, & inutilis armorum strepitus. Si culpa mea est, amē Deus reposcat pœnas; si autem imperata facere detrectastis, Belliducum primi capite vecordiam luant, ut militaris Disciplinæ & severitatis exemplum totus exercitus habeat, & ira Numinis a Patria avertatur. At Præfecti culpam in milites*

tes refractarios rejiciebant, & Regis ira Sæculum VI.
A. C. 586.
ultra verba non processit.

§. LIV.

S. Hermenegildi Martyrium.

Leovigildus Regni sui fines strenue tue- Greg. III.
dial. c. 31.
batur, sæpe etiam Pacis condiciones

offerens, quæ non audiebantur. Verum Catholicos persequi non cessabat, & tandem Hermenegildum Filium suum primogenitum necari jussit. Piissimus Princeps vinculis ferreis oneratus agnoscebat, quam despicabilis esset rerum terrenarum magnificentia, & Regnum Cæleste anhelare incipiebat. In Cilicio decumbens a Deo ferventibus precibus postulabat, ut sibi robur necessarium sufficeret. Superveniente Paschalis Festivatis die Rex Pater misso ad eum noctu Episcopo Arianorum paternam Gratiam obtulit, si de manu illius Præsulis Communionem vellet accipere. At Hermenegildus accedentem indignans repulit, Hæresin exprobravit, ac si libertate integra frueretur. Episcopo itaque ad Regem reverso, is ira infremuit, misitque satellites, qui filium interficerent. Illi carcerem ingrediuntur, & unus eorum, cui nomen Sisbertus, securim jacentis capiti infigit. Hoc mortis genus subiit Jo. Bicl.
an. 586.
Princeps Hermenegildus Tarracone anno Leovigildi decimo septimo seu anno Christi

Sæculum VI. Christi 586. in Sabbato Sancto decima
A.C. 586. tertia Aprilis, qua Die Ecclesia ejusdem

Mart. R. Memoriam tanquam Martyris honorat.

13. Apr. S. Leander Legatione Constantino-
 politana defunctus, ubi in Hispaniam re-
 diit, cum aliis Episcopis Catholicis exu-
 lare cogitur. In exilio duos scripsit li-
 bros contra Arianos, & alterum de In-
 stitutione Virginum, quem Florentina
 Sorori suæ nuncupavit. Hunc S. Lean-

Isid. Ill. c. 28. dri Regulam dicunt. Joannes Biclarien-

Cod. Reg. sis quoque illius Persecutionis particeps

t. 3. p. 155. factus est. Natus is erat Scalabæ, seu

Isid. c. 31. Santareni in Lusitania ex Gente Gotho-

rum. Juvenis Constantinopolim profe-
Joannes Bi- ctus, & ibi ex libris græcis & latinis ap-
elariensis. prime eruditus post annos septendecim

in Hispaniam rediit, illo tempore, quo
 Leovigildus in Catholicos vehementissi-
 me furebat. Hinc ab eo tentatus, ut
 Hæresin amplecteretur, quia fortiter re-
 pugnat, Barcinonem relegatus est, ubi
 per annos decem multa mala ab Ariano-
 rum partim nequitia, partim violentia
 tulit. Exinde Monasterio fundato, quod
 Biclaria dictum, illuc Monachos con-
 gregavit, iisque Regulam tradidit; sed
 illa ad nos non pervenit, habemus vero
 ejus breve Chronicum quod composuit,
 ut Chronicum Victoris Tunonensis con-
 tinuaret. Incipit anno primo Justiniani Ju-
 nioris seu anno 566. & anno octavo Mau-
 ritii

ritii seu Recaredi quarto absolvitur, id Sæculum VI.
est, anno 589. Joannes Abbas post hæc A. C. 586.
Episcopus Gerundanus electus est. Ea-
dem ætatē in vivis agebat Licinianus Epi-
scopus Carthagine nova, qui librum edi-
dit de Baptismo, & Amicus ejus Seve-
rus Episcopus Malacanus, qui adversus
Episcopum Vincentium Cæsaraugusta-
num Apostatam scripsit.

c. 29.

c. 30.

Suevos etiam in Gallæcia habitantes Joan. Brict.
persecutus est Leovigildus; nam Ebori-
co ipforum Rege e throno pulso, & ab an. Leov.
Andeca in Monasterium detruso in hunc 16. 17.
Leovigildus arma movit, cepit, & at-
tonsum in Presbyterum ordinari jussit.
Itaque Gallæciæ Dominus volebat, ut
Suevi non multo abhinc tempore ad Fi-
dem Catholicam conversi ad Arii Sectam
reverterentur, & magnum eorum nu-
merum pervertit. Verum filio suo Her-
menegildo haud diu superstes fuit Parens.
Pœnitentia ductus, quod eum sustulisset,
veritatem Religionis Catholicæ agnovit,
sed Gentis suæ timore absterritus eam
publice profiteri non est ausus. Cum Cons. Tolet.
ægotaret, & sentiret se moriturum, ad III. p. 999.
vocato S. Leandro, quem tantopere per-
secutus fuerat, filium suum Recaredum S. Greg. IV.
in Regno Successorem fidei ejus com-
mendavit, rogans, ut similia in ipso si-
cut olim in Fratre ejus efficeret; nempe
in Fide Catholica erudiret. Quin aliqui
dixe-

dial. c. 31.

Sæculum VI. dixerunt, Leovigildum septem diebus
A. C. 587. mœrore languisse, & tot mala, quæ con-
Greg. Tur. tra Deum ausus fuisset, deflevisse; tan-
VIII. c. ult. dem Catholicum obisse. Ut ut autem
Jo. Bictar. res se habeat, anno Regni sui decimo
 octavo, Jesu Christi 587. e vita mi-
 gravit.

§. LV.

Visigothorum Conversio.

S. Greg. ib. Defuncto successit filius Recaredus, qui
Greg. Tur. S. Hermenegildi vestigia secutus &
IX. c. 15. in Fide instructus, cum veritatem Reli-
 gionis Catholicæ perciperet, Signum
 Crucis cum unctione S. Chrismatis, sci-
 licet, Sacramentum Confirmationis re-
 cepit. Mense decimo, ex quo regnare
 cœpisset, tam fortiter & concinne co-
 ram Episcopis Arianis pro Religione Ca-
 tholica dixit, ut juvenis Regis sapien-
 tiam admirati argumentis magis quam
 Auctoritate ad amplectendam Fidem Ca-
 tholicam permoverentur. Paucis, Re-
 caredus totam Nationem Visigothorum
 convertit, nec concessit, ut Hæretico-
 rum ullus in exercitibus suis militaret,
 aut munere civili fungeretur. Suevos
 quoque ad Religionem Catholicam re-
 duxit. Itaque Regni ejus principium in-
 teritum attulit Hæres in Hispania, ubi
 ex illo tempore, quo Barbari adven-
 rant, nempe ab initio Sæculi V. per an-
 nos

nos centum & octoginta dominata fue- Sæculum VI.
A. C. 587.
rat. Conversionis Regiæ nuncio, Re- Jo. Bictar.
caredo jubente in Provinciam Narbonen-
sem, quæ ipsi parebat, perlato, Hære-
tici, qui ibi versabantur, Regis ad exem-
plum conversi sunt; Athalocus vero A-
rianorum Episcopus superante indigna-
tione mortem oppetiit.

Nihilominus Recaredi conversionem
secuti sunt non nulli motus, quos feliciter repressit. Anno Regni ejus secundo Jo. Bictar.
Episcopus Arianus, cui nomen Sunna,
cum Seggone & quibusdam aliis seditionem commovere conatus est; at molitione ista mature detecta Sunna in exilium missus, Seggon quoque præcis manibus in Gallæciam proscriptus. Anno tertio nova conjuratio Uldilæ Episcopi & Goswindæ Reginæ Recaredi Novercæ patuit. Hæc Recaredo addictissimam imo & Catholicam sicut & Uldila se finxerat; sed deprehensi sunt, quod Communionem acciperent, & deinde projicerent. (*) Uldila solum vertere jussus est, & Goswindam, nunquam non Catholicis infensam, mors opportuna abstulit.

§. LVI.

(*) Hæc verba : *Hæc Recaredo addictissimam Eccl. & quod sequitur de Communione.* Interpres Protestans pag. sua 399. p. 5. omisit.

Sæculum VI.
A.C. 589.

§. LVI.

Concilium Toletanum tertium.

To. 5. Conc.
p. 589.

Recaredus Rex, ut Gothos conversos in Religione Catholica confirmaret, et omnibus Provinciis sibi subjectis convocavit Concilium in urbe Toletana celebrandum. Convenere Episcopi septuaginta duo, nempe quinque Metropolitæ, Euphemius Toletanus nomine Provinciæ Carpentamiæ, tunc ita dicebatur, S. Leander Hispalensis ex Provincia Betica, Migetius Narbonensis ex Gallia, Pantardus Braccarensis ex Gallæcia. Aderant Episcopi sexaginta quatuor, & cæterorum absentiam Legati. Omnibus Toleti congregatis Auctor fuit Rex, ut jejuniis, vigiliis & oratione animos ad Concilium præpararent. Igitur jejunium trium dierum indicitur, quibus exactis Patres sexta die Maji anno Recaredi quarto æra 627. id est anno 589. conveniunt. Rex præsens præprimis recitari jussit suam Confessionem Fidei de Trinitatis Mysterio, in qua dicit, propositum sibi esse, omnes Subditos suos ad eandem Fidem reducere. *Ecce vobis*, inquit ad Episcopos, *Illustrissimam Gothorum Gentem! quæ licet usque in hanc diem Doctorum suorum improbitate ab Ecclesia*
univer.

universali () separata fuerit, hodie sin-* Sæculum VI.
cero corde ad eam redit. Recipite etiam A.C. 589.

*Gentem Suevorum numerosissimam, quæ,
ab aliis in Hæresin pertracta, nostra cu-
ra ad Veritatem reducta est. Hos popu-
los offero per manus vestras tanquam gra-
tum Deo Sacrificium. Vestrum jam est
eos Doctrina Catholica imbuere. Tum in
Fidei suæ Confessione prosequitur, atque
edicit, quod Arium Doctrinam ejus &
Sectatores anathematizet; quod Conci-
lium Nicenum, Concilium Constantino-
politanum contra Macedonium celebra-
tum, primum Concilium Ephesinum
contra Nestorium, & Concilium Calce-
donense contra Eutychem & Dioscorum,
atque generatim omnia Concilia ortho-
doxa, quæ illis quatuor sunt consenta-
nea, recipiat. Accipite, inquit, hanc
nostram & Gentis nostræ Confessionem,
scriptam, & signis nostris confirmatam,
& inter Monumenta Canonica servate, ut
futuris*

(*) Der Protestant hat hier anstatt des Wortes *universel* allgemein gesetzt: von der wahren Kirche. Es ist aber nicht der eigentliche Ausdruck, und ist es merkwürdig, daß Recaredus, ob schon alle Könige, bis auf die Fränkischen, Arianer gewesen waren, und die Anzahl dieser Ketzer in der ganzen Kirche unendlich, nichts destoweniger der römischen den Namen der allgemeinen beigelegt hat.

Hist. Eccles. Tom. VIII.

M

Sæculum VI. *futuris temporibus coram Deo & hominibus testimonium sit adversus illum, qui resiliere vellet.*
A. C. 589.

p. 1002.

p. 1000.

Concilium
Toletanum.

Hic Definitiones quatuor Conciliorum generalium insertæ erant, tum Nomina Regis Recaredi & Baddo Regina Sponsæ ejus, quibus lectis Concilium lætitiâ sæpius acclamando professum est. Gratias Deo agebant Episcopi pro felicissima reconciliatione, Regique in vitæ præsentis Gloriam, & in futura coronam æternam precabantur. Concilio deinde mandante unus Episcoporum Catholicorum ad Episcopos aliosque neo-conversos dixit: *Muneris nostri ratio & Regis præceptum exigit, ut ex vobis quæramus, quam Hæresin damnetis, & quam Doctrinam in Ecclesia Catholica teneatis, ut omnibus patefiat, vos hujus Ecclesiæ veræ membra esse, & Hæresin Arianorum, illius Dogmata, preces Ecclesiasticas, Communionem, Libros damnare.* Tunc Episcopi conversi cum Clericis suis & Primatibus de Gente Gothorum uno ore responderunt: *Quamvis, quod petitis, jam conversionis nostræ tempore fecerimus, id tamen iterum lubenter faciemus, & constitebimur, quæcunque nos meliora docuistis.*

Can. II. c. 16.

Tum Articuli viginti tres cum Anathematismo speciatim contra præcipuos Ariæ

Arianorum errores recitati sunt. Inter alia Fides quatuor Conciliorum recipiebatur, Libellus anno duodecimo Leovigildi Regis compositus nempe Decretum Conciliabuli Toletani rejiciebatur, nominatim Concilium Ariminense (fortissimum illud Arianorum Propugnaculum) damnabatur. His Neo-conversi subscripserunt, primo Episcopi octo, quorum nomina barbara satis probant, fuisse Gothos, tum Presbyteri & Diaconi, atque etiam Gothorum Optimates; quibus omnibus peractis Rex monuit, ut Articuli ad Disciplinam spectantes definirentur, tumque Canones viginti tres conditi, ut damna repararentur, quæ Hæresis scelerum omnium Fautrix Religioni attulerat.

In Exordio generatim præcipitur, ut omnes antiqui Canones & Epistolæ Synodales Paparum observentur. Deinde salva reverentia debita illis sanctis Legibus, quibus duo Concilia singulis annis celebrari præcipitur, considerata tamen magna locorum distantia, & Ecclesiarum in Hispania paupertate, statuitur, ut Episcopi congregentur semel per annum in loco, quem Metropolitæ elegerit, & locorum Judices atque Regionum Fundorum œconomi in Concilio prima die Nov. adsint, ut modum, quo populos re-

M 2

gant

Sæculum VI.
A. C. 589.

Sup. n. 40.
c. 17.

p. 1008.

c. 1.

c. 18.

Canones
Concilii
Toletani.

Sæculum VI.
A. C. 589.

gant ex ore Episcoporum discant; his enim committitur, ut Præfectorum factis invigilent. Priusquam Concilium annum solvatur, locus, in quo agendum erit Concilium futurum, indicetur, ut Metropolitæ novas Epistolas, quibus Synodum convocent, mittere non cogantur.

- Ut Fides populorum roboretur, Sym-
 6. 2. bolum Concilii Constantinopolitani, sequendo exemplum Ecclesiarum Orientalium, in Missa ipsis præcinatur. Episcopi, Presbyteri & Diaconi Arianorum uxores habentes jure matrimonii utebantur. Id Concilium conversis prohibet & præcipit, ut in eodem cubiculo, & fieri possit in eadem domo non habitent.
 6. 7. Episcopo mensæ assidente semper aliqua pars S. Scripturæ prælegatur. Clerici contra Confratres suos coram Judicibus
 6. 13. sæcularibus Actionem non moveant; si moverint, causa cadant, & excommunicentur. Ecclesiæ nuper ab Ariana Secta
 6. 9. conversorum unacum Bonis suis ad Episcopum Diocesenum pertineant. Episcopi Ecclesiarum suarum Bona non alienent; si vero Episcopus aliquam suæ Diocesis Ecclesiam deligat, ut ibi Monasterium fundet, id ipsi consentiente Synodo liceat. Episcopi sit omnia Bona
 6. 19. Ecclesiæ administrare, quam potestatem Funda-

Fundatores ab eo auferre non possint. Sæculum VI.
A.C. 589.
Non liceat Episcopo a Presbyteris &
Diaconis nova onera aut pensiones exi-
gere, sed antiquo jure, quod Episcopi in
Parochias obtinent, contentus sit.

Illi, quos Episcopus manumiserit, aut
qui in tutelam Ecclesiæ traditi fuerint,
sub Episcopi Patrocinio sint. Clerici,
qui ex familia Fisco addicta assumti fue-
rint, in Ecclesiæ Ministerio remaneant,
& censum Principi reddant. Nemo eos
sub prætextu, quod sibi a Rege fuerint
donati, vindicare possit. Si quis Servus
Fisci Ecclesiam fundavit & dotavit, cu-
ræ sit Episcopo, ut hanc foundationem
Princeps confirmet. Judices & Præfe-
cti servos Episcoporum, Ecclesiarum, &
Clericorum exactionibus non vexent.
Vidux aut Virgines ad nuptias non
compellantur.

De Pœnitentibus hujus Concilii Pa-
tres decernunt in hunc modum: *Rela-
tum est ad nos, peccatores in aliquibus
Ecclesiis pœnitentiam agere non secundum
Canones, sed modo Ecclesiæ admodum
probroso, ita ut a Presbytero petant, ut
ipsos reconciliet toties quoties peccare lu-
buerit.* (*) Ut abusus execrabilis re-

M 3 prime.

(*) Si hodieque Conscientiarum Rectores,
dum Fidelium Confessiones excipiunt, hujus Ca-
nonis

Sæculum VI.
A. C. 589. primeretur, præcipit Concilium, ut ille, quem peccati pœnitet, primum a Communionem suspendatur, & sæpe veniat, ut cum cœteris pœnitentibus impositionem manuum recipiat. Postquam tempus satisfactionis impleverit, Communioni restituetur, ubi Episcopo visum fuerit. Illi vero, qui durante pœnitentia tempore, vel post reconciliationem in pristina peccata relabuntur, secundum antiquorum Canonum rigorem condemnentur, id est, ad Pœnitentiam non amplius recipiantur. †

† intellige publicam.

6. 12.

Ut præcaveatur relapsus, Episcopus vel Presbyter, antequam pœnitentiam concedat, illam petenti capillos abscindat,

nonis Auctoritatem, quæ ad minimum directiva est, sequerentur, multarum animarum salutem securius consulere.

Scio quidem Moralistas aliquos docere, Pœnitentis & peccata gravia, in quæ sæpius relapsus est, confitentis propositum, si se illud habere coram Confessario nude affirmet, posse esse verum & sincerum; nihilominus valde periculosum, ne dicam noxium, videtur, talem peccatorem sine ulla dilatione statim absolvere & ad S. Communionem admittere, si Confessarius, quod sapissime fit, certitudine morali prævideat, hunc pœnitentem eadem forte die vel post breve tempus in eadem, de quibus nunc dolere se dicit, peccata gravia esse relapsurum.

dat, si vir sit, si autem mulier, jubeat eam vestes mutare. Sæculum VI.
A. C. 589.

In exequiis Christianorum Psalmi quidem cantentur, ut Spes Resurrectionis excitetur, sed carmen funebre non recitetur, ne pugnis tundantur pectora. Nempe hæc luctus signa Gentilium superstitionem olebant. A festis & solemnitate Sanctorum saltus, & cantiones lascivæ abesse jubentur. Meminerit Lector, hæc in Hispania prohiberi. (*) Per totam Hispaniam & Galliam omnia Idololatriæ vestigia Potestatibus Sæculi & Ecclesiæ operam jungentibus delectantur.

Pater districte prohibetur interimere prolem, ex fornicatione natam, si ea ipsi oneri sit. Hæc quoque crudelitas a Paganorum moribus profecta ad Christianos pervenerat. Judæi munere publico non fungantur, mancipia Christiana non habeant, mulieres Christianas non ducant, & si ex iis prolem genuerint, baptizetur. In isto Concilio Toletano, quod tertium habetur, S. Leander Sermonem pronunciavit de felicissima sorte Ecclesiæ Hispanæ, quæ post duram persecutionem libertate fruebatur, & omnes

M 4 filios

(*) Quid sibi Fleurius hac Reflexione velit, non dispicio.

c. 22.

c. 23.

c. 16.

c. 17.

Sup. I. III.
S. 40.

c. 14.

p. 1018.

Sæculum VI. filios suos in unitate Fidei congregatos
 A. C. 589. complectebatur. Rex Recaredus Decre-
 tum edidit, quo omnia in hoc Concilio
 definita confirmat, addita pœna excom-
 municationis in Clericos refractarios;
 Laici bonis suis a Fisco priventur, aut
 pro conditione Personarum in exilium
 migrare cogantur.

§. LVII.

Concilium Narbonense.

to. 5. Conc.
 p. 1028.

Ut ea, quæ in Concilio Toletano decre-
 ta fuerant, executioni mandarentur,
 Episcopi ex illa Galliarum Parte, quæ
 Gothis parebat, Narbonæ prima die Nov.
 eodem anno 589. Recaredi quarto con-
 gregati sunt. Octo, non plures, erant
 Episcopi, scilicet, Migecius Episcopus
 Narbonensis Metropolita, Sedatus Biter-
 rensis, Benenatus Elnanus, Boetius Maga-
 lonensis, Pelagius Nemausensis, Tigri-
 dius Agathensis, Sergius Carcassensis,
 Agrippinus Lutevensis, qui omnes in A-
 cta Concilii Toletani vel ipsi præsentes,
 vel per Legatos consenserant. In isto
 Concilio Narbonensi quindecim condide-
 runt Canones, atque illa, quæ ex iis me-
 morari merentur, sunt sequentia.

Can. 2.

c. 4.

In fine cujuslibet Psalmi, & in Divi-
 sione longiorum Psalmorum canteretur
Gloria. Haud dubie hæc brevis Oratio
 pro

pro Fidei Catholicæ compendio contra Sæculum VI.
Arianos habebatur. Cuncti, tam Libe- A. C. 589.
ri quam Servi, Gothi, Romani, Syri,
Græci, aut Judæi, Die Dominica a la-
bore abstineant. Transgressores si libe-
ri sint in mulctam sex solidos pendant,
servus flagris cædatur, & plagas centum
accipiat. Ex his cognoscimus, quæ Na-
tiones in illa Galliarum Parte extiterint.
Gothi primo loco nominantur tanquam
Domini, Romani dicuntur veteres illius
Regionis coloni, Syri Græcique Pere-
grini sunt, qui mercaturæ causa illo ve-
niebant. Ex eo, quod in hoc Canone
etiam poenæ temporales statuuntur, li-
quet, quod Judices Sæculares in Conci-
lio adfuerint, sicut in Concilio Toleta-
no Canone decimo octavo decretum
fuerat.

Nullus Presbyterorum aut Diacono-
rum durante Missa ex Sanctuario disce-
dat, & antequam ad finem perducatur,
Diaconi, Subdiaconi, aut Lectores Al-
bam non exuant. Hic videmus omnes
Clericos Alba, sed tantum sub officio
Divino, usos fuisse. Subdiaconi, Ostiarii,
aliique Clerici fideliter ministrent, &
Senioribus suis ingredientibus vel egre-
dientibus valvas reducant. Valvas hic
voco siparia, quæ ante Ecclesiarum ja-
nuas dependebant. Id si facere contem-

M 5 pferint,

c. 9. 14.

c. 12.

c. 13.

- Sæculum VI. A. C. 589. pferint, Subdiaconis stipendium subtrahatur, minores vapulent. Clerici Episcopis suis obediant, & ad illas Ecclesias se conferant, in quibus ministrare jubentur. In hoc Concilio leguntur plures alii Canones, quibus inobedientia & superbia Clericorum reprimatur. Qui litteras legere non didicit, Presbyter aut Diaconus non ordinetur. Clerici purpurea non vestiantur, & in foro publico fabulis non vacent. Abbatibus illorum Monasteriorum, in quibus Clerici castigandi includuntur, curæ sit, ut in luctu & poenitentia vivere cogantur. Nemo Ariolos aut Magos consulere audeat. Qui se hanc artem callere comminiscuntur, fustibus cædantur, venundentur, & pretium in pauperes erogetur. Nemo diem Jovis tanquam Deo Jovi sacrum celebrare præsumat.
- c. 10.
c. 5. 7.
c. 11.
c. 1.
c. 3.
c. 6.
c. 14.
c. 15.

§. LVIII.

Gregorius Antiochenus.

- Evagr. VI. Mense Junio ejusdem anni 589. celebratum est Concilium Constantinopoli in Causa Gregorii Patriarchæ Antiocheni. Ortis inter ipsum & Asterium Comitem Orientis jurgiis Comes Urbis Primores & plebem in suas pertraxit partes, ita ut in plateis atque etiam in theatris convicia in Episcopum ingererent.
- c. 7.

rentur. Joanni Comiti Asterii Successo- Sæculum VI.
A.C. 589.
ri in mandatis dedit Imperator, ut in
hujus litis causam inquireret. Ipse ve-
ro affixa publice scheda; si quis Episco-
pum accusare vellet, se accusationem re-
cepturum, oleum igni affudit. Non
desuere, qui Libellos traderent, quibus
Episcopus insimulabatur, adulterium cum
sorore sua admisisse, & Civium pacem
sæpe turbasse. Gregorius respondit, se
posterius crimen, quod sibi objiceretur,
coram Comite velle diluere; ob reliqua
ad Imperatorem & Concilium appella-
vit. Itaque Constantinopolim profe-
ctione suscepta itineris socium, adscivit
Evagrium Scholasticum id est Causidi-
cum, cujus consilio uteretur. Is etiam
hoc factum Historiæ suæ Ecclesiasticæ
inseruit. Omnes Patriarchæ vel in Per-
sona vel per Legatos in hoc Judicio ad-
fuere, Senatus quoque & multi Metro-
politæ advenerant. Causa mature in
utramque partem pensata post multas
Sessiones Gregorius absolutus liber di-
mittitur; Accusator vero per urbem cir-
cumducitur, virgis cæditur, & proscri-
bitur. Hic notari meretur, quod *Vales. in*
Gregorius incestus a Laico accusatus ad *Evagr.*
Imperatorem & Concilium appellave-
rit, a Senatu simulque ab Episcopis fue-
rit judicatus, & quod Senatus medio lo-
co

Sæculum VI. co post Patriarchas & ante Metropolitas ponatur.

Evagr. VI.

c. 8.

v. *Vales. hic.*

Cum quatuor Menses ab hac profectio Gregorii Episcopi effluxissent, ultima die *Hyperberetée* anno 637. æræ Antiochenæ, id est, trigesima prima Octobris anno 589. terra mota est Antiochiæ, quæ concussione sexaginta ferme hominum millia & inter alios Asterius Comes perierunt; at Gregorius Episcopus evasit incolumis.

Evagr. VI.

c. 11.

Haud multo post hæc tempore mandatis ab Imperatore acceptis jussus est omnem conatum adhibere, ut exercitum in Oriente, qui a Mauritio defecerat, ad Officium reduceret. Nemo ignorabat, quanta Gregorii apud illos milites esset Auctoritas, qui aliquos pecunia, alios datis sagulis juverat, tunc cum primum conscripti per ejus Civitatem transirent. Igitur Ducibus Litæburi, quod oppidum centum stadiis seu quindecim leucis ab Antiochia distat, convocatis, quamvis æger esset corpore, ex strato tamen tanta dicendi vi inter viriles lacrymas peroravit, ut animi prius aversi subito mutati fuerint. Petierunt

c. 12. 13.

Gregorius
Antiochenus

Duces ut exire ad deliberandum liceret, & mox redeuntes dixerunt, facturos se, quod vellet. Tum Episcopus suavit, ut secundum voluntatem Imperatoris Philippicum sibi belli Praefectum deposcerent.

rent. Illi vero responderunt, totum ex-Sæculum VI.
 ercitur Sacramento se obstrinxisse, huic A.C. 589.
 viro nunquam parendi. Ad hæc Gre-
 gorius dicere non dubitavit: *Episcopus*
sum per Misericordiam Dei, potestatem
ligandi & solvendi in Cælo & in Terra
habeo. Citavitque JESU Christi verba,
 volens innuere, sibi esse potestatem eos
 a juramento absolvendi. Consenserunt
 milites; ipse peractis precibus, ut eos
 Deo reconciliaret, cunctis deinde Domi-
 ni Nostri Corpus porrexit. Postea ju-
 bens terram insterni floreis, quibus ac-
 cumberent, omnibus etsi numero essent
 duo millia, cœnam præbuit. Hæc die
 Lunæ Majoris Hebdomadæ acta, & po-
 stera die Gregorius domum rediit. Il-
 lico ad se vocavit Philippicum, qui Tar-
 morabatur; cum Antiochiam pervenis-
 set, milites flagitii veniam flexis genibus
 deprecabantur, & Patronos interpella-
 bant Neobaptizatos. Ipso deinde du-
 cente in Persas moverunt, jussitque Im-
 perator Mauritius, ut Gregorius Episco-
 pus exercitum sequeretur.

Concilium Constantinopolitanum, in
 quo Gregorius Antiochenus absolutus *Greg. IV.*
 fuit, Patriarchæ Joanni Jejunatori ansam *ep. 36. 38.*
 dedit, usurpandi Titulum Episcopi Oe-
 cumenici, quod ubi ad Pelagium Papam
 delatum est, missis Epistolis Auctoritate
 S. Pe-

Sæculum VI. S. Petri illius Concilii Acta rescidit, pro
A. C. 589.

Lib. II. epist. Nuncii munere apud Imperatorem fun-
Greg. init. gebatur, ne cum Joanne Missæ interesset.
Erat ille Nuncius Laurentius Ecclesiæ
Romanæ Archidiaconus, posteriore tem-
pore depositus a S. Gregorio, cui in Mu-
nere Nuncii Pontificii in Aula Impera-
toris successerat.

§. LIX.

*Epistola Pelagii Papæ ad Episcopos
Istriæ.*

Interim Episcopi Istriæ tria Capitula
propugnantes sub Patriarcha suo Aquile-
jensi, qui in oppido Gradensi Sedem
habebat, in Schismate perseverabant, &
Pelagius Papa inter Longobardorum ar-
ma diu nihil litterarum ad eos dederat;
at postquam Smaragdus Exarcha pacem
Ep. 5. tom. 5. iniisset, ad illos Episcopos primam dedit
Conc. p. 940. Epistolam, in qua exhortatur, ut ad Ec-
clesiæ unitatem redeant, S. Petro, inquit,
Luc. 22. Dominus mandavit, ut confirmet Fratres
suos, & promisit, Fidem ipsius nunquam
defecturam; (*) ut vero sinistram de Fi-
de

(*) His Jesu Christi verbis Protestantes, qui
Ecclesiam Romano - Catholicam & Caput ejus
visibile Romanum Pontificem non audiunt, sen-
sum congruum & rationi consentaneum nun-
quam

de nostra opinionem, quæ vobis suggeri potuit, tellamus, scitote, Fidem nostram non esse aliam quam Fidem Concilii Nicensi, Concilii Constantinopolitani sub Theodosio, primi Concilii Epbesini, cui Antecessor Noster Cælestinus, & Cyrillus Alexandrinus præfuerunt, Concilii Calcedonensis, cui Sanctæ Memoræ Leo Papa per suos Legatos præfuit, Nosque ipsius ad Flavianum Epistolam omnino recipere.

Sæculum VI.
A. C. 589.

His

quam dare potuerunt. Si enim istud Præceptum: *Confirma Fratres tuos, & de sola Petri Persona & non etiam de Successoribus ejus Romanis Pontificibus explicetur, Verba Christi nihil significant, quia ex Actis Apostolorum habemus, aliquando potius S. Petrum a S. Paulo, quam S. Paulum a S. Petro fuisse confirmatum.*

Luc. 22. 32.

Simili ratione si Promissum de Fide Petri non defectura, non etiam ad Successores Petri extendatur, iterum Christus nihil dixit, quia nec ullius alterius Apostoli Fides in hoc sensu deficit. Si vero quis dicat, verba de Fide Petri nec de Fide ipsius Personæ tantum, nec de Fide ipsius in Romana Sede Successorum, sed de Fide totius Ecclesiæ esse accipienda, sequeretur, Christum Dominum Fidelibus suis pro futuris temporibus nullam reliquisse certam & infallibilem Regulam, qua scire possent, se Fidem Petri tenere; nam ex falso illo principio: *Habemus sanam rationem & Sacram Scripturam, omnes quotquot fuere Hæreses natæ sunt.*

Sæculum VI.

A. C. 589.

Ep. VI.

p. 644.

p. 948.

His Pelagii Papæ Epistolis a Redempto Episcopo, & Quodvultdeus Abbate Monasterii S. Petri Romæ ad Episcopos Istriæ perlatis, illi responderunt dato Rescripto, in quo omni examine rejecto dicebant, hanc Quæstionem jam fuisse decisam, eorumque Delegati nihil amplius hac de re audire voluerunt. Pelagius Papa data ad eosdem altera Epistola queritur se non audiri, dumque respondet ad Sancti Leonis Auctoritatem, quam obtendebant, ostendit, ab ipso Concilio Calcedonense tantum quoad Fidei definitionem fuisse approbatum. Ipsis deinde ex S. Augustino & ex S. Cypriano notas veræ Ecclesiæ, a qua separari (*) non licet, demonstrat. *Tandem si necdum inquit, quod vellemus, vobis persuaderi potuimus, mittite ad nos viros hujus causæ gnaros, quod ut fieri juberet, jam antea a Smaragdo Exarcha petieramus. Si ob locorum distantiam & temporis istius calamitatem buc ad nos mittere gratum mini, Episcopi Ravennam coeant, mittimus nos Legatos nostros, qui vobis in omnibus satisfaciant.*

Nec

(*) Das ist auch ein Vorwurf; auf welchen weder unser Gegner, noch seine Glaubensbrüder jemal nur etwas erträgliches hätten antworten können.

Nec ista quidem Epistola quidquam effectum est, sed iterum Episcopi Istriae responderunt, definitam esse hanc causam, atque Papam in suam Sententiam pertrahere se posse putabant. Pelagius, ne aliquid eorum omitteret, quod Charitas postulare videretur, tertiam quoque prioribus multo ampliorem scripsit Epistolam, in qua omnia ab illis objecta diluit, & Quaestionem de tribus Capitulis solide pertractat. Episcopi Istriae dicebant; *S. Leo profitetur, nolle se quaestionem movere de rebus, quae in Concilio Calcedonensi definitae fuerant.* Respondet Pelagius Papa: *Id verum quidem, sed de Fidei definitione solum loquitur, non vero de causis aliis, quae ibi ad examen vocatae sunt.* Rursus Episcopi Istriae dicebant: *Sacra Sedes (*) & Ecclesiae Romanae Tabulae nos docuerunt, illa, quae sub Justiniano acta fuere, non esse recipienda.* Nam ab initio Vigilius Papa, & primarum Sedium in Provinciis Latinis Episcopi trium Capitulorum condemnationi vehementer obsistebant. Pelagius respondet: *Quia Latini linguae Graece erant ignari, tardius errores, de quibus*

Saeculum VI.
A. C. 589.

tom. 5. Conc.
p. 615.

c. 3.

Pelagii Papae
Epistolae.

(*) Mirum! quod Episcopi hi Schismatici S. Sedi ejusdem Sacrae Sedis Auctoritatem opponant.

Hist. Eccles. Tom. VIII.

N

Sæculum VI. quibus agebatur, intellexerunt; quam
A. C. 589. vero majore constantia repugnarum

quoadusque veritatem cognoscerent, tanto lubentius illis fidem adhibere debetis postquamagnitæ veritati victas manus dederunt. Tunc Patrum Latinorum nimiam facilitatem contemnere potuissetis, si præcepti consilio assensi fuisset, priusquam hujus causæ viscera ipsis fierent perspicua cum vero tot mala ob hanc Quæstionem perpeffi fuerint, & usque ad mortis periculum pugnaverint, jam vobis persusum sit, non aliter quam veritatis luce compulsos acquievissè. Non est probrosum mentem mutare, ubi inconstantia abest. Quicumque sincere veritatem quærit, quamprimum eam ignorare cessaverit, errorem dimittat.

- c. 9. Inferius Pelagius Papa probat Auctoritate S. Augustini de Ceciliano loquentis, & exemplo Concilii Ephesini, quod Symbolum Theodori Mopsuesteni reject, mortuos damnari posse. Tum aliquos textus ex eodem Theodoro refert,
- c. 10. ut errores demonstret. Subjungit Libellum Episcoporum Armeniæ adversus ipsum Proclo traditum, Epistolas Joannis
- c. 11. Antiocheni, S. Cyrilli & Rabbulæ, testimonium Hesichii Presbyteri Jerosolymitani in sua Historia, & Legem Theodosii Junioris. Transit deinde ad Epistolam Ibæ, probatque, eam defendi non posse,
- c. 12. 13.
- c. 14.
- c. 16. 17.

posse, nisi eo ipso Concilium Ephesinum ^{Sæculum VI.} damnetur. Cum itaque Concilium E- ^{A. C. 589.} phesinum a Concilio Calcedonensi fuerit approbatum, istud sibi metipsum fuisset ad-
versatum, si hanc Epistolam tanquam Orthodoxam recepisset. *Ad illud at-
tendere debetis, addit Pelagius, ubi Con-
cilium Calcedonense conclusum fuerit. Omnes scimus, in Conciliis nunquam prius
Canones condi, quam Articuli Fidei definiti fuerint. Advertite ergo, in* ^{Sup. Lib. XXVIII.}
sexta Actione Concilii Calcedonensis Con- sessionem Fidei fuisse absolutam, cum in ^{§. 23. §. 31.}
*septima edantur Canones, & in sequenti-
bus Actionibus causæ privatorum tra-
ctentur. Cum a vobis Delegati id in du-
bium vocarent, in multis exemplaribus
exhibitis illud ipsis ostendimus. Imo si
attente omnia considerentur, apparebit,
Canones non esse partem Actionis se-
ptimæ, sicut esse creduntur, sed sextæ,
his enim nec Dies, nec Annus, nec præ-
sentium Episcoporum Nomina apposita
fuerunt, quod satis probat, Editionem
Canonum esse ejusdem Actionis conti-
nationem. Fidei Causam in sexta A-
ctione fuisse finitam, ex Subscriptione
Episcoporum, & ex precibus, quibus ab
Imperatore petunt, ut ad sua dimittan-
tur, clare perspicitur. Post illa, quæ
deinde in causis privatis decisa sunt,
nulla visitur subscriptio. Pleraque*

N 2

Exem-

Sæculum VI. Exemplaria Græca hujus Concilii præ-

A. C. 589. Actiones sex, & Canones, nihil ali-

Sup. Lib.

XIX. §. 12.

complectuntur. Præterea in Epistola circularibus ad Leonem Imperatorem datis Alipius Cæsariensis in Cappadocia dicit: *Fateor, me ea non legisse, quæ Calcedone in causis privatis acta sunt, quippe Thalassius Antecessor meus, quæ Concilio interfuit, nihil nisi Fidei Definitionem ad nos retulit.*

§. 20.

Ad tertium Capitulum progrediens Pelagius Papa dicit: *Non omnia Scripta Theodoretæ damnamus, sed solum ea, in quibus duodecim Articulos S. Cyrilli impugnat. Personam ipsius recipimus, & reliqua ejus Scripta non solum recipimus, sed etiam iisdem contra Adversarios nostros utimur. Verum Joannes Antiochenus, dicebant Delegati Istriae, Theodorum Mopsuestenum laudavit. Pelagius respondet: Quandoque Boni improbi laudaverunt. Quis Hæresiarcharum peior Origene? Quis inter Scriptores Historiæ illustrior Eusebio? Nemo tamen nescit, quam magnifice iste Origenem laudibus extollat. Notatu dignum est hoc Elogium Eusebii Cæsariensis ex ore Pelagii Papæ, vel potius S. Gregorii; ipse enim hanc Epistolam nomine Pelagii Papæ, atque ut conjicere licet, & duas priores scripsit.*

Paul. Diac.

hist. Long.

L. III. c. 20.

c. 27.

Omnes

Omnes hæ Epistolæ effectū optato caruere, atque Eliam Patriarcham brevi post tempore mors abstulit, postquam Sedem Aquilejensem annis quindecim tenuisset. Ei successit Severus, quem Smaragdus Exarcha de Sede sua deturbavit; nam Gradam delatus ex Ecclesia abstractum cum aliis tribus Episcopis Istriæ, Joanne, altero Severo, Vindemio, & quodam Sene, cui nomen Antonius, Ecclesiæ Defensore, probrose Ravennam perduxit. Exilium illis minitabatur, & tantopere trepidantes exterruit, ut communicaverint inviti cum Joanne Episcopo Ravennatensi, qui tunc tria Capitula damnabat, postquam ea de causa ab Ecclesia Romana prius fuisset excommunicatus. Uno anno exacto Severus & cœteri Ravenna Gradam reversi sunt; at eos populus & Episcopi reliqui Schismatici, ipsorum iudicio Apostatas, recipere recusarunt.

§. LX.

Pelagii Papæ obitus.

Exinde post breve tempus Pelagius Papa obiit ex morbo contagioso, qui in medio Mensis Januarii anno 590. Romæ grassari cœpit. Animam reddidit octava Febr. postquam sedisset annis duodecim & ferme tribus mensibus. Domum suam in Hospitium ad excipiendos Se-

*Greg. Tur.
L. X. init.*

Sæculum VI. nes inopes convertit. Cœmeterium
A. C. 590. S. Hermetis Martyris restauravit, &
 fundamentis reparavit Ecclesiam S. Laurentii, cuius Sepulchrum argenteis tabulis ornavit. Simili marmore Sepulchrum S. Petri vestivit. Duabus Ordinationibus Mense Decembri creavit Presbyteros octoginta duos, Diaconos octo, Episcopos quadraginta octo, nempe diversis locis & temporibus, quod semper ita accipiendum est, nam Papa Clericos tantum in Romana ordinabant, at Episcopos plerisque in Italia Ecclesiis dabant.

DISSER.

DISSERTATIO
AUCTORIS
IN
HISTORIAM
ECCLESIASTICAM
SEX PRIMORUM SÆCULORUM.

§. I.

Christiana Religio a Deo est.

Lectoris jam est judicare, an promissis steterim, & an demonstraverim, quod in Præfatione pollicitus fueram, Religionem Christianam Opus esse pure Divinum. Vidimus hanc Religionem per univcrsum Romanum Imperium & ultra non solum sine humano auxilio, sed etiam hominibus summo conatu ad-
versantibus propagari. S. Irenæi & Ter-
tulliani ætate, nempe sub finem Sæculi
secundi, omnes Imperii Provinciæ non
tantum Christianis vitam privatam de-
genti-

*Iren. lib. 1.
c. 3. Hist. l. 5.
n. 8. Tertul.
Apol. c. 27.
v. Mœurs
Chr. n. 4.*

N 4

genti-

gentibus, sed frequentissimis Ecclesiis quæ a suis Pastoribus regebantur, & mutuo commercio uniebantur, repletaerant. (*) Unde istæ Ecclesiæ? An non
natz

(*) Unser Uebersetzer, welcher sich angemessen diese Abhandlung schon vor seinem zweyten Theil hinzusetzen, als wenn er besser verstünde als der Herr Fleury, wohin sie gehöre, saget im Eingang Inzwischen ist dieselbe mit so viel zuverlässigen nöthigen und nützlichen Wahrheiten angefüllet, daß die Leser nichts nachtheiliges davon zu befürchten haben. Und wo der Abbt Fleury aus Schwachheit oder Vorurtheilen die Gerechtsame der Wahrheit solte beleydiget haben, da soll ihr derjenige Dienst geleistet werden, den sie von einem jeglichen ihrer Verehrer erwarten kann. Ob in dieser Abhandlung nichts seye, welches einen protestantischen Leser billig überzeugen soll, daß er sich in der wahren Kirche Christi nicht befinden werden wir gleich sehen; nur ist hier anzumerken, daß er die vorgegebene Schwachheit oder Vorurtheile des Herrn Fleury nicht anders zu verbessern gewußt, als durch die verwegene Kritik, da er nämlich die Worte des Herrn Fleury sehr oft geändert, ausgelassen, oder verwechselt, wie solches tausendmal erwiesen worden.

In diesem ersten Abschnitt redet Herr Fleury de Commercio Ecclesiarum. Von einem angenehmen Bande der Freundschaft und des Briefwechsels, wie es der Uebersetzer giebt, unter den ersten Kirchen der Christenheit. Ja! eine solche geistliche

natae erant ex illis ipsis populis, qui per tot Sæcula Idololatriæ tenebris, & licentiosæ vitæ sordibus immerfi fuerant? Unde repentina mutatio? Quis permovit, ut Majorum suorum mores relinquerent, Religionem damnarent, quæ sensibus blandiebatur, & vitæ genus rigidum & molestum amplecterentur? Ingentia prodigia profecto viderint ne-

N 5

cesse

geistliche Gemeinschaft ist allzeit ein Kennzeichen der wahren Kirche Christi gewesen; und eben dieses Zeichen haben die protestantischen Kirchen nicht. Denn die Deutschen dürfen nicht nachfragen, was man in Englande glaubet, und die Engländer leben unbesorget, wie es in Schweden oder in Norwegen um den Glauben hält. Es haben auch die protestantischen Bischöffe und Superintendenten die in der wahren Kirche allzeit üblich gewesene geistliche Freundschaft und Briefwechsel mit den Ausländern aufgehoben. Und kann es auch bey ihnen nicht anders seyn, denn quæ non conveniunt in uno tertio, nempe in uno Capite visibili, non conveniunt inter se. Darum können alle protestantische Kirchen zusammen genommen die wahre Kirche nicht seyn, weil sie das Kennzeichen der Liebe und Einigkeit nicht haben, und betrachtet man eine jegliche ins besondere, so kann keine den Vorwurf von sich ableinen, welchen der heilige Augustinus den Donatisten gemacht: Meynet ihr denn, daß die Kirche JESU Christi könne in einem einzigen Winkel der Welt eingeschlossen seyn?

cesse est, atque attoniti fuerint miraculis & virtutibus illorum Virorum, qui novam Religionem prædicabant.

§. II.

Martyres.

*De Repub.
L. 2.*

Verum enimvero quod commodum, quod Bonum ab hac nova Religione sperare poterant? Nihil omnino quod præsens esset aut sensibile, sed vitam futuram & Bona invisibilia; in hac autem vita persecutiones & pericula continua, quod minime ignorabant, erant sustinenda. Vidistis, quanta Christiani per tria integra Sæcula perpeffi fuerint. Non satis mihi fuit, summatim dicere ingentem fuisse Martyrum numerum, nomina eorum, & præcipua Passionis adjuncta referre, sed ipsos Martyres ante oculos vestros posui, recensui Acta, querentium & respondentium, torquentium & patientium verba repetii, morientium constantiam & mortis modum sigillatim enarravi. Periculum subire malui, ut fortasse alicui Lectori delicato tædium parerem, quam ne vel minima pars fortissimi & luculentissimi pro Fidei veritate argumenti periret, aut dignissima omnium Christianorum attentione materia non satis profunde legentium animis imprimeretur. Novissimum erat illa Mundi ætate & inauditum, Martyrium lubenter pati. Græci Romanique pro

pro Patria quidem, sed non pro Religione & solius veritatis amore mori poterant. Verum quidem, inter Judæos Martyres licet paucos inveniri, quia nempe soli veram Religionem colebant; & ideo etiam istos Ecclesia Catholica tanquam suos recipit & honorat.

Verumtamen illa fortitudo, quæ inter Christianos propemodum vulgaris erat, ab Ethnicis Philosophis non immerito *De Rep. L. II.* virtutum omnium apex existimabatur.

Vir perfecte justus, † inquit Plato, ille est, qui non bonus videri, sed esse cupit; alias honorabitur, & mercedem referet; eritque dubitandi locus, an Justitiam propter se ipsam amet, vel propter commodum, quod ob Justitiam percipit. Justus itaque, ut manifeste probetur Bonus, Bonis omnibus spoliatur excepta Justitia; imo nequidem Bonæ Famæ solatio fruatur, sed malus & improbus credatur ab omnibus, & tanquam reus flagris cædatur, torqueatur, crucifigatur; ipse nihilominus usque in mortem justitiam non amittat. Diceret, ab hoc Philosopho Jesum Christum, & Jesu Christi Martyres mente prævisos fuisse! Hi enim, cum omnium hominum optimi essent, & sanctissimi, viri impii, & omnium execratione digni habiti sunt, & tanquam impii morte crudelissima e numero viventium ablati; ipsi vero pro Veritate inter

tor-

tormenta acerbissima mortem hilari animo tolerarunt. At nemo existimet paucorum Philosophorum istam constantiam fuisse, quippe omnis ætatis, Sexus & Conditionis innumerabilis multitudo pro Fide sanguinem, & vitam dedit.

v. Mœurs

Chr. n. 16. 17.

Hist. l. III. §.

21. §. 27. 47.

51. Lib. V.

§. 4. 5. &c.

§. 39. VIII.

§. 45.

Si vero Christianis solummodo adversus furorem populorum & Magistratum potentiam pugnandum fuisset, arbitrarî aliquis posset, ipsos contra vim ratione destitutam eo majore pertinacia & audacia ivisse; at Christianorum Adversarii simul omnia Persecutionis genera, vim, calumnias, cavillationes, & argumenta adhibebant, atque longe major injuste laceissentibus quam Religionem suam tuentibus libertas erat. Non nullas tamen Christiani scripserunt Apologias, quas suo loco retuli, & judicare potuistis, Lectores! an solida fuerint & stringentia argumenta. Sed his parum effectum est. Nempe quia homines sola ratione parum moventur. Gentiles non nisi post longi temporis experientiam errorem suum agnoverunt. Cum Christiani constantissime bene viverent, tandem calumniantium se malitiam superarunt. Cum semper lubentissime mortem tolerarent, patuit, Christianos persecutionibus deleri non posse.

Tandem post lapsum annorum trecentorum vicit veritas, ipsique Romani Imperatores, qui Christianos persecuti fuerant,

fuerant, facti sunt Christianæ Religionis Defensores.

Tunc vero manifeste apparuit, quantum vera Religio a Gentilium Superstitionibus distet. Idololatria nemine persequente cecidit, quamprimum eam Potestates Sæculares defendere desierunt; id ut luculentius pateret, Divina Providentia permittente factum, ut post annos quinquaginta a Fide deficeret Julianus Imperator, qui nec omnibus Imperii viribus nec Philosophiæ & Magiæ auxilio efficere potuit, ut Deorum cultus postliminio reduceretur. Ipsum Julianum in Scriptis suis præsertim contra Populum Antiochenum hac de re con- *Hist. L. XV.*
querentem audivistis. Chimærica illa *§. 15. §. 7.*
morum Emendatio, qua Paganos reddere meliores optabat, insigne Testimonium etiam ab invito extortum Christianæ Sanctitatis est, quam imitari frustra conabatur, atque illius persecutionis ratio, quamvis esset nova & callidissima, non modo nihil ad veram Religionem labefactandam, sed etiam ad eandem stabilendam plurimum contulit. Juliano regnante Idololatria ultimum edidit suspirium; exinde enim non alios Roma Principes habuit, nisi Christianos.

§ III.

Monachi.

Sanctorum Martyrum Triumpho aliud

liud, non minus admirabile, succedit Spectaculum, Anachoretarum vita. Hoc nomine omnes illos, qui primis Ecclesiæ Sæculis Ascetæ dicebantur, scilicet tam Monachos quam Eremicolas complector. Hi Pœnitentiæ Martyres non immerito appellandi, quorum Passio eo magis admiratione digna est, quo magis voluntaria & diuturna, & hi Christi Pugiles non paucorum dierum tormenta, sed per spatium annorum quinquaginta vel sexaginta Crucem fideliter portaverunt. Ista a me fuisse relata, fortasse displicebit res novas legendi cupidis & viris doctis, quibus oratio continua & Pietatis opera in levi pretio sunt. Ego vero Sanctorum vitam Historiæ Ecclesiasticæ magnam & necessariam Partem esse, atque hos Sanctos Anachoretas tanquam egregia Christianæ Perfectionis specimina Fidelium oculis exhibenda existimo. Hos Antiquitas veræ Philosophiæ Sectatores venerabatur, qui a cæteris hominibus separabantur, ut meditentur res Cælestes, non eum in finem, nec ea ratione, qua illi Aegyptii a Porphyrio memorati, qui magnificentum Philosophi nomen jactantes præter Geometriam aut Astronomiam nihil didicerant; nec sicut Philosophi Græci, ut secreta Naturæ scrutarentur, de Ethica speciose differerent, de Supremo Bono & de distinctione omnium Virtutum subtiliter disputarent.

Non

*Porph. de
vit. Pythag.*

*v. Traité des
Etudes n. 4.*

Non alia Monachis causa erat Mundum fugiendi & renunciandi Nuptiis, quam ut a Negotiorum tumultu, & a peccandi periculis, quæ in Commercio cum hominibus evitari nequeunt, se liberarent, ut orarent, id est, Dei Magnitudinem contemplarentur, Beneficia ab ipso accepta recolerent, Divinæ Legis Præcepta meditarentur, & corda sua ab omni nævo munda conservarent. Unicum eorum studium erat Doctrina Moralis seu omnium virtutum exercitatio; raro loquebantur, nunquam disputabant, spernebant neminem. Admonitiones Seniorum suorum dociles auscultabant. Multi etiam Litteras nesciebant, & tamen Sacræ Scripturæ Doctrinam ex auditu haustam meditabantur. Hominum consortium fugiebant, soli Deo placere cupientes, nec aliter quam maximo Virtutum splendore & Miraculorum editorum fama orbi innotescebant; imo plerosque eorum ignoraremus, nisi Deus excitasset viros Eremiticarum vitam cognoscendi avidos, quales Rufinus & Cassianus fuere, qui illos in remotissima solitudine latentes quæsierunt, & ut sibi colloquerentur, compulerunt.

*Hist. L. 20.
n. 3.*

Ceterum nullus suspicioni locus est, Monachos vel avaritiæ causa vel cujuscunque commodi obtinendi spe ad id vitæ genus amplectendum permoveri potuisse,

tuisse; nam extremam paupertatem profitebantur, paucissima ad sustentandam vitam necessaria labore manuum suarum sibi comparabant, ita ut etiam aliquid ad dandam eleemosynam superesset. Nonnullis erant Patrimonia, quæ suis manibus colebant; alii ad maiorem perfectionem tendentes timebant, ne rei economicæ & peculii cura ad negotiorum secularium strepitum, quem reliquerant, denuo retraherentur, malebantque maiore merito vitam quietam, omni rerum temporalium sollicitudine in Deum iuncta, ducere. Non nunquam eleemosynam accipiebant ut laboris defectum supplerent, nullibi vero lego, ipsos aliquando eleemosynam petiisse. Statuta, quæ ad Monastici Instituti substantiam pertinent, qualia sunt stabilitas loci, & labor manuum, optima fide observabant. Quisque Monachus in sua Congregatione, & quisque Anachoreta in sua Cellula perseverabat, nisi gravissimæ causæ exitum suaderent, quia nihil magis perfectæ orationi & cordis puritati, quam quærebant, ac levitas & curiositas ad-

Cass. Coll. 24. hist. 20. n. 6. versatur. Tanta erat cura variarum cogitationum multitudinem abigendi, atque animæ tranquillitatem & sapientiam conservandi, ut etiam amœnas ruri regiones sedesque non eligerent, sed maximam temporis partem suis inclusi Cellulis

lulis transigerent. Laborem sibi esse necessarium censebant, non solum ut nemini oneri essent, sed etiam ut virtutem Humilitatis exercerent, & rerum spiritualium fastidium non subreperet.

Cum in una Congregatione Monachi admodum multi essent, cavebatur, ne multa in uno loco conderentur Monasteria, tum quia non facile invenire erat Praepositos, tantæ multitudini regendæ pares, tum ut invidiæ & jurgiorum tolleretur occasio. Cuilibet Monasterio Abbas præerat, & in quibusdam locis unus Praepositus Generalis, quem Exarchæ, Archimandritæ, vel alio simili Titulo honorabant, plura Monasteria regebat; at omnia Episcoporum Jurisdictioni suberant, & nullum illa ætate Exemptionis apparet vestigium. Monachorum conditio non ita a Sæcularibus, & Clericis separabatur, ut ab uno Statu ad alium transitus non daretur. Frequentissima erant exempla, ut ex Monachis Sanctissimi eligerentur in Presbyteros & Clericos ordinandi, nam Monasteria tanquam fertilissima habebantur Seminaria, unde Episcopi præcellentes viros ad suscipienda munera Ecclesiastica evocarent, & Abbates Ecclesiæ universalis utilitatem lubentissime privato Monasterii sui Bono præponebant. Tales fuere Monachi, quos S. Chrysostomus, S. Augustinus,

S. Bas. Reg. fus. n. 35.

Hist. Lib. 19. n. 8. n. 17.

Hist. Eccles. Tom. VIII.

O

&

*Hist. L. 2. n.
44. L. IV.
n. 41.*

& omnes Patres laudibus super sidera extollunt, & quorum Institutum ob integerrimam puritatem pluribus Sæculis, sicut sequentia docebunt tempora, perduravit. In Monasteriis præprimis exercebantur opera sublimis illius Pietatis, quam ex Libris Scriptorum antiquissimorum & Apostolis, proximorum vobis exhibui, & in Libro Pastoris, in Libris S. Clementis Alexandrini, præsertim ubi depingit Christianum vere contemplantem, quem Gnosticum appellat, legis. Illa, inquam, Pietas, quæ in principio Christianis prope communis fuit, temporum lapsu in solis ferme Monasteriorum claustris reperiri potuit. (*)

§. IV.

(*) Hier ist eine Anmerkung des Protestantens in welcher seine Schwachheit und Vorurtheil gleichsam selbst reden. Er sagt: daß zu einer solchen Einsiedlerischen Lebensart im Evangelio Jesu nichts enthalten seye. Herr Uebersetzer! lerne er doch einmal das Evangelium Jesu verstehen: vom Einsiedlerischen Leben ist in diesem Evangelio zwar kein Geboth enthalten, wohl aber Christi des Herrn guter Rath an alle Christen gerichtet, da er sagt: & omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter Nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. Matth. 19. Nun Christus der Herr sagt hier: centuplum accipietis &c. und

§. IV.

Episcopi & Clerici.

Alius quoque & perfectior Christiano-
rum Status in Ecclesia vigeat, sci-
licet, Episcopi, Presbyteri, & reliqui
Clerici, qui, exemplum Apostolorum

O 2

sequen-

unser Protestant: so sind die Leiden, denen sie
sich freywillig unterworfen, und die Härtig-
keiten, die sie an sich ausgeübet, und um deren-
willen sie der Abt *Fleury* Märtyrer der Buß
nennet, nicht von dem geringsten Werth.
Wem aus beyden soll man glauben?

Der zweyte Vorwurf, den er machet zieleth da-
hin: wem war mit dem Klosterleben gedie-
net? Dieses habe ich schon in einem andern Or-
te widerleget, und der Herr *Fleury* zeigt ja hier
klar aus den Kirchengeschichten, daß die Klöster
Pflanzschulen gewesen, aus welchen man die für-
trefflichsten Männer zum Dienst Gottes, und dem
Nebenmenschen zum Besten heraus gezogen.

Drittens saget er: Man sehe nur die Zei-
ten an, da die Nestorianischen und Eutychia-
nischen Streitigkeiten die Kirche zerrüttet.
Zu derselben erblicket man die Mönche und
Einsiedler als Menschen, die sich anwerben
lassen die *Orthodoxie* mit Knien, Schwerd-
ten und Stangen zu vertheidigen &c. Wenn
einige Mönche, oder solche, welche sich vor Mön-
che ausgegeben, Ausschweifungen begangen haben,
so thut das dem Mönchsstande überhaupt nichts.

Er

*Chrys. de
Sacerd.*

sequentes, in medio Sæculi tumultu positi, vitam tamen animæ interiorē colebant, quamvis illis auxiliis, solitudine, silentio, & malarum occasionum absentia, quibus Monachi juvantur, essent destituti. Hinc sibi penitus persuasum habebant, nihil prorsus commodi ex his Muneribus Ecclesiasticis ad se redundare.

Hist. l. XXII. n. 29. Aug. S. Augustinus, Christiani, in vestram vero E. 358. al. 36.

Ad utilitatem nostram, inquit S. Augustinus, Christiani, in vestram vero Episcopi sumus. Non ignorabant, quemlibet Pastorem, si bonus Pastor sit, gregis sui utilitatem, non suam, curare; liberaliter agat, Mercenarium esse & furem.

Plat. l. Rep.

Platone teste constans principium est, omne Regimen institutum esse in bonum illius, qui regitur, non autem illius, qui regit. Medicus, si iterum Platoni credimus, non se ipsum sanare vult, sed ægrotum, & Doctor non vult discere, sed docere.

Er beschliesset seine Anmerkung also: diese und andere Umstände machen die Vorzüge dieser Leute (nämlich der Mönche) sehr klein, und sie würden noch fleiner werden, wenn man ihrem Stande und Lebensart die in der römischen Kirche eingewurzelte *opinionem Meriti* benehmen wollte. Gut! daß er der Mann nicht ist, der im Stande wäre solches zu thun, wie es ein Calvin oder Luther auch nicht gewesen sind. Dessen nicht zu gedenken, daß dieser Uebersetzer die Lehre der römischen Kirche *de Merito* niemals recht eingenommen.

cere. Si mercedem petant, exigunt, quod arte sua indignum est; qui enim mercedem accipit, nec Pastor, nec Medicus, nec Doctor est, sed Mercenarius.

Viri Sancti omnibus commodis temporalibus, Religionem Christianam amplectendo, renunciaverant. Non avaritia, non ambitione impellebantur, nihil videbant, quod cupiditatem aliis imperandi posset accendere. Econtra Regimen Ecclesiarum suscipientibus multa occurrebant pericula, nempe Primatus, aliis imperandi voluptas, laudes & hominum plausus. Rursus, ne Regimen capefferent, detertere poterant, reluctatio & odium certissime incurrendum illorum, quos emendare vellent, aut quibus injusta petentibus, fortiter dene-garent; molestia corripiendi discolos, minari, punire, præcipue vero illis primis Sæculis Persecutionis & Martyrii periculum; nam nemini Christianorum furiosius quam Episcopis & Presbyteris Gentiles irascebantur. Nihil igitur erat nisi ardentissima charitas, & obedientia erga Dei voluntatem, quod Christianos movere posset, ut mallent in se suscipere onus serviendi aliis, quam sine suo incommodo aliena opera & labore frui. Cum ex Christiana Humilitate crederent se supremis Ecclesiæ Dignitatibus esse indignos, necesse erat, ut ipsis vo-
O 3
luntas

1. *Rep.*

luntas Divina clarissime manifestaretur. Quare Episcopatum summopere fugiebant, & quantum poterant se ipsos occultabant, nullatenus dubitantes, si voluntas Numinis esset, ut Ecclesiæ Regimen susciperent, eidem Potestatem quoque non defuturam, qua utcunque resisterent, ad obediendum compelleret. Dixerat olim Plato; in Republica proborum virorum plerosque æquali ardore publicorum Munerum expertes esse cupere, quæ alibi ambire solent. Hanc Regulam, Lectores! in Historia Ecclesiæ sæpe ad praxin deductam vidistis. (*)

(*) Hier muß ich eine freche Anmerkung unsers deutschen Uebersetzers widerlegen. Es heisset: die Bischöflichen Aemter veränderten gar bald ihre Gestalt, und es gehörte eben keine große Demuth und Verleugnung darzu, ein Bischofsamt anzunehmen, so bald nur die Kirche äußerlichen Frieden erhalten hatte. Vielmehr sahen sich die Vorsteher der Kirche genöthiget, durch besondere Verordnungen sowohl dem Geitz als der Ehrbegierde Einhalt zu thun &c. Der Herr Fleury hat hier den Stand der Geistlichkeit überhaupt in den ersten sechs Jahrhunderten gegen den folgenden bis auf die Zeit der allgemeinen Tridentinischen Versammlung abgeschilderet; das Bildniß ist aufrichtig, und wenn unser Uebersetzer ein billiger Richter wäre, so hätte er sich hier der Regel bedienet: a potiore

Ut vero tales Episcopi eligerentur,
nulli curæ parcebatur. Plerumque, ut
refert Tertullianus, probatissimæ vitæ *Apol. c. 39.*
O 4 Seni-

potiore parte sit Denominatio. Allein er wollte die Gelegenheit suchen den H. Pabst Damasus zu lästern, denn er fährt also fort zu schreiben: Man darf nur in die Zeit des Damasus, des Bischofs zu Rom, hinein sehen, das ist, nicht weit über die Helfte des vierten Jahrhunderts . . . es war so ferne, daß Damasus vor diesem Amte sich unsichtbar machen sollen, daß er sich vielmehr einem andern, der auch darzu erwählet worden war, heftig widersezete, und die gröbsten Thätlichkeiten ausübete. Denn er brachte sich eine Menge Anhänger zusammen, die er mit Knütteln, Beilen, und Axten rüstete &c. Das übrige alles in dieser Anmerkung ist nichts als eine Beschimpfung dieses H. Papstes, welche sich auf die Lüge gründet, daß solcher seine Anhänger zu Mordthaten angeführet hätte. Da jedoch der Uebersetzer dessen keinen einzigen Zeugen anführet, und im Gegentheile ein H. Hieronymus ep. 49. ein H. Ambrosius ep. 30. und Rufinus l. 2. c. 10. von der rechtmäßigen Wahl und Sanftmuth Damasi zeugen. Allein unserem Uebersetzer ist es genug, daß Marcellinus und Faustinus zween Schismaticker diesen H. Pabst verleumdete haben; denn er ist ein grosser Vertheidiger aller Ketzer und Schismaticker, und wenn die Römisch-Katholische Kirche den Ursicinus als rechtmäßigen Pabst erkennete, so würde unser Uebersetzer ohne Zweifel diesen beschimpfet, und den Damasus gelobet haben.

Senibus Regimen Ecclesiarum committebatur. Profectæ ætatis Presbyter eligebatur, vel Diaconus ejusdem Ecclesiæ, ibidem baptizatus, & qui exinde ab illa Ecclesia nunquam discessisset, ita ut cuncti ejus vitam & animi dotes novissent. Ipse vicissim gregem, cui præfaturus erat, noverat, cum ministrasset sub Episcopis Antecessoribus, qui eum gradatim ad Ordines Lectoris, Acolythi, Diaconi promoverant. Ab ipsis Doctrinam, quam traderet, & Canones, ex quorum præscripto Ecclesiam regeret, didicerat; nihil eorum, quæ ipsi agenda erant, ignorabat. Hoc solum novum, quod ad locum primum ascenderet; ceterum non alia, nisi quæ tota vita sua egerat, & peragi viderat, ipsi facienda erant. Nemo credebat, populum & Clericos alicujus Ecclesiæ in viro ignoto fiduciam posituros, aut exterum oves, quas non cognovisset, bene feliciterque recturum.

Ex hac causa ad eligendum Episcopum vocabantur Episcopi vicinarum Ecclesiarum, accedente consensu populi & Clericorum vacantis Ecclesiæ nempe illorum omnium, qui hujus Ecclesiæ statum scire, & optime ejusdem necessitatibus consulere poterant. Veniebat Metropolitæ cum omnibus suæ Provinciæ Episcopis, Clericorum non tantum Ecclesiæ Cathedralis,

V. hist. l. XII
n. 25.

dralis, sed totius Diocæsis mens explorabatur, Monachorum quoque, Magistratum, populi sententia exquirebatur, at soli Episcopi decidebant, quorum electio Judicium Dei, ut S. Cyprianus loquitur, vocabatur. Illico novus Episcopus consecrabatur, & officio suo fungi incipiebat; nihilominus consensus populi tam sollicitè ratio habebatur, ut si Episcopum ordinatum nollet recipere, non cogeretur, sed alius, qui acceptus esset, ei daretur. Ceterum extra curam Principum Electiones erant, nisi in majoribus Cathedris, & in urbibus, in quibus Imperatores Sedem fixerant, postquam ad Fidem conversi sunt. Inde etiam factum, ut Electiones in Majoribus Ecclesiis, quales erant Antiochena & Constantinopolitana, præ aliis cupidorum ambitione turbatae fuerint. (*) Hæc

O 5

erat

(*) Unser Uebersetzer hat wiederum eine Anmerkung daher geschmieret. Er hebet an: Der Abt *Fleury* handelt gar zu bescheiden, da er zu diesen Städten nicht auch Rom gezählet hat, um deren Bischöflichen Stuhl sich nicht nur die ersten ehrgeitzigen Jänkereyen erhoben, sondern um dessen Besetzung sich auch die Kayser am meisten bekümmert haben. Es belehren uns die Kirchengeschichte, daß die Spaltungen zu Alexandria, Antiochia, und Constantinopel mehrer an der Zahl und langwieriger gewesen.

erat in Electione Episcoporum Ecclesie
Disciplina, qualem per sex prima Saecula
vidistis, & adhucdum per quatuor
sequentia ferme similem videbitis. At
bona fuerit, ex effectibus judicate, &
ingentem Sanctorum Episcoporum nu-
merum,

sen als zu Rom, allwo die heydnischen Kayser in
die Wahl der Päbste sich nicht mengeten, und die
Christlichen nach der Ankunft der Gothen und Lan-
gobarden insgemein keinen grossen Gewalt ausü-
ben konnten.

Hierauf suchet er den Pabst Vigilius hervor,
und schreibet wider ihn aus dem Cardinal Baro-
nius ein langes heraus, worunter auch die Wor-
te sich befinden: lupum gregem invadentem, fu-
rem, latronem, Pseudoepiscopum, Anti-Chri-
stum, cui cederet impietas Novati &c. Wollt
aber dieses, denn dadurch widerleget er dasjenige
nicht, was der Herr Fleury sagt? Allein er
verrätth selbst seine Absicht, da er zuletzt hinzu-
setzt: freylich stellet er (Baronius) diesen Saul
(den Vigilius) schleunig unter die Propheten
und erdichtet eine neue Wahl &c. Ein redli-
cher und wohlgezogener Schriftsteller würde ein Ver-
denken getragen haben den Cardinal schlechterdings
zu beschuldigen, nur das geringste in seinen Jahr-
büchern erdichtet zu haben. Es ist auch die Fra-
ge von einer alten oder neuen Wahl Vigili in der
Absicht unsers Uebersetzers ganz überflüssig; denn
Vigilius, es mag im Anfang zugegangen seyn, wie
es wolle, ist von der ganzen Katholischen Kirche als
Pabst erkannt worden, und das ist die beste Wahl.

merum, quem vobis ista Historia in omnibus orbis partibus exhibet, perpendite.

Episcopi ita, ut retulimus, electi pauperem vitam aut saltem frugalem ducebant. Aliqui manibus suis laborare *Hist. l. XIX.*
non dedignabantur, multi e Monasteriis *n. 15.*
evocati illius Instituti mores servabant. *Epiph. Hær. 30. n. 4. &c.*

Tituli, *Servus Servorum Dei*, aliique similes, qui hodie in formulas consuetas abierunt, ab initio serio assumpti sunt. Nullus Princeps Sæcularis, nulli unquam Magistratus, quod sciam, ejusmodi Titulos sibi attribuerunt. Qui primi eos usurparunt, sine dubio respiciebant ad illa Evangelii verba: *qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus. Sicut* *Matth. c. 20. 27. 28.*

Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare. Igitur Clericos & Episcopos a populo distingui oportere existimabant, non, si majoribus hujus vitæ commodis fruerentur, sed, si studio continuo gregem suum doceant, corrigant, & in omnibus tam corporis quam animæ necessitatibus adjuvent. *Non istud agimus, 4. Rep. init.*
inquit Plato, *ut in nostra Republica aliquibus tantum hominibus felicitatem præparemus, sed ut totam Rempublicam etiam cum quorundam paucorum onere quam felicissimam reddamus.* Eo majori jure ratio postulat, ut in Republica Spiritualis, qualis est Ecclesia, qui regunt, aut verius, qui omnibus serviunt, neglectis

glectis commodis suis temporalibus in labore & ærumnis Salutem aliorum procurent.

1. Tim. 5. 17. Sed quæret aliquis : *nonne S. Paulus dixit, qui bene præsunt Presbyteri, duplici honore digni habeantur. Et nonne honor iste de Retributione temporali explicatur?* verum id quidem, sed etiam

ibid. 6. 8. Apostolus dixit : *habentes autem alimenta, & quibus tegamur, contenti simus.* Sancti primorum Sæculorum Episcopi sine dubio bonis Operariis necessaria auxilia dare non recusabant; sciebant vero, Naturam semper sibi ipsi blandiri, & difficulter inter mediocritatis terminos contineri. Timebat Ecclesia, ne tanta vitæ commoda Episcopis conferret, ut Episcopi esse desinerent. Agricolaë sunt Reipublicæ utilissimi, atque istorum hominum conditio honorem meretur. Si vero,

Rep. 4. inquit Plato, *ideo illis dederis atramentum ex ebore, vestem ex purpura, vasa aurea, mensam abundantem & obsonia opipara, jam nolent amplius solis ardorem aut pluvias ferre, in luto ambulare, boves jungere; verbo, nolent amplius agros colere, nisi fortasse sereno cælo & tempus fallendi causa.* Eodem modo res se habet cum pecoris Custode, si eum sericis vestibus, ut in scena fieri amat, induas. Denique quamcunque artem homo colat, si opibus abundet, & in deliciis vivat,

vat, totum se voluptatibus & pigritiæ dedet, atque illa ipsa adjumenta artem corrumpent, quæ artificii ad eam commodissime exercendam data fuerant.

§. V.

Ecclesiæ Regimen.

Episcopi, quos vobis in hac Historia exhibui, non errabant, nec illud, quod est accessorium, officio Principali præferebant. Functionibus suis tota mente addictis non vacabat de vestitu aut splendidis ædibus cogitare. Imo nec Bona temporalia suarum Ecclesiarum anxie curabant, sed maximam hujus sollicitudinis partem Diaconis & Oeconomis relinquebant; spiritualia vero officia nemini alii committebant. Oratione, fidelium instructione & correctione occupabantur. Minimarum rerum quoque rationem inibant, atque hac de causa tam modicæ erant Diœceses, ut vir unus sufficere, & per se ipsum cognoscere totum gregem posset. Si omnia per alios & in loca distantia fieri expediisset, unus Episcopus toti Ecclesiæ suffecisset. Nihilominus Episcopi habebant Presbyteros, qui eos etiam in Regimine spirituali adjuvarent, qui recitandis precibus præessent, & Sacrificium (*) celebra-

(*) Et S. Sacrificium. Der Protestant hat gesetzt: das Hochamt. Er hat setzen sollen: das H. Messopfer.

brarent Episcopo absente vel ægrotante, qui baptizarent, aut exigente necessitate casu Pœnitentiam imponerent. Non nunquam Episcopi Presbyteris etiam Ministerium prædicandi Verbi Divini committebant, nam de consuetudine solus Episcopus ex Cathedra dicebat. Presbyteri erant Episcoporum Consilarii, quos Rerum Ecclesiasticarum scientia, sapientia & experientia ad hunc gradum evexerat.

In Ecclesia omnia regebantur consilio, quia Episcopi cupiebant, ut Canones, Ratio, & Dei Voluntas regnarent. Nunquam non memores erant præcepti S. Petri, & ipsius Jesu Christi, ne æmularentur Regum Terræ Dominationem, quæ semper Potestatem Despoticam sapit. Cum nulla animi præsumptione agerentur, non arbitrabantur, sibi solis veritatem esse cognitam; proprio judicio non fidebant, & aliorum sententiam absque invidia sequebantur. Meliora suadenti non ægre cedebant. Ea plerumque Conventuum publicorum felicitas est, ut aliquis intersit, qui ostendat, quid optimum factu sit, & cæteris faciendum esse persuadeat. Omnes mutua cohibentur reverentia, & nemo coram multis injustus videri sustinet. Illi, qui vacillant, aliorum virtute & constantia confirmantur. Difficillimum aggreditur negotium,

gotium, qui totam Congregationem corrumpere vult, at facillime vir unus, aut ille, cujus sequi consilia solet, sollicitatur & flectitur; si neminem ad consilium adhibeat, & solus statuatur, privato affectu, quem nihil retinet, inclinatur.

Ceterum, quæ communi consensu decreta fuere, semper melius effectui dantur, dum quisque se eorum Auctorem esse, & propriæ voluntatis Ministrum arbitratur. Brevior quidem via est imperare, & subditos ad obediendum compellere, quia magna industria & patientia opus est ad persuadendum; verum viri sapientes humiles, & quos Charitas regit, semper remedium certius & lenius amplectuntur, nec laboris poenitet, quem ad obtinendum Bonum a se quæsitum impenderunt; vim nunquam, nisi extrema exigat necessitas, adhibent.

Has causas fuisse existimo, ex quibus iste præ aliis Regiminis Ecclesiastici modus placuerit. In qualibet Ecclesia Episcopus nihil adeo magni momenti, Presbyteris, Diaconis & Clericorum præcipuis inconsultis, faciebat. Sæpe etiam, quando id res postulare videbatur, totius populi mentem explorabat, præsertim in Clericorum Ordinatione. *Hu-^{n. 42. n. 50} Hist. L. VI.* jus rei exempla vidistis, Lectores! apud *Pont. Rom. Hist. I.* S. Cyprianum; & id ipsum adhuc hodie *XXIV. n. 40* ex ordinationis Formula apparet. *Vi-* distis,

distis, ut simplici & paterno affectu S. Augustinus de suis & Clericorum suorum factis populo suo rationem reddiderit.

In Causis totius Provinciae utilitatem respicientibus Episcopi congregati Synodum celebrabant. In hoc Tribunali omnes causae decidi solebant; hinc Episcopi bis per annum conveniebant. Id majorum etiam Ecclesiarum Episcopis ipsisque Romanis Pontificibus in more positum erat, & quamvis antiquae Decretales solius Papae nomen praeferebant, erant tamen Synodi Papalis Decreta. Ex his Synodis duplex Bonum fluebat; nempe amicitiam & concordiam Episcoporum fovebant, tum Disciplinae unitatem conservabant. Episcopi inter se more fraterno missis caeremoniarum ambagibus sed magna Charitate agebant, & si observaveritis, quod sibi invicem titulos Sanctissime! Admodum Venerabilis! aliosque similes tribuerint, id consuetudini, quae tempore collabentis Imperii Romani invaluerat, omnibus hominibus Titulos dandi ipsorum conditioni congruos, adscribendum sciatis. Haec tamen formulae non obstant, quo minus ex mutuis Episcoporum epistolis, si in Lectorem incidant, qui istarum rerum sensu vel modice afficiatur, nobilis sinceritas & blanda fiducia eluceant. Quae ex epistolis S. Cypriani, S. Basilii, S. Augustini

gustini retuli, hanc rem satis testatam faciunt. Istud litterarum commercium Conciliorum defectum, quando celebrari non poterant, supplebat, & communicationis cum Episcopis aliarum Provinciarum, erat indicium. Tempore Persecutionum Synodorum celebratio sæpe diutissime cessabat, quia Episcopi & Presbyteri, in quos atrocius Persecutores sæviebant, in diversa abire, & se occultare cogebantur. Nec quidquam aliud magis tempore persecutionis Episcopi dolebant, quam Synodorum cessationem, cum sibi persuasum haberent, sine Conciliis Disciplinæ vigorem conservari non posse. Mementote, quam amare Eusebius de Persecutione Licinii conquestus fuerit. (*)

v. hist. L. IV.
n. 44. 45.

Hist. L. 10.
n. 21.
Euf. vit.
Const. c. 25.

§. VI.

(*) Ein Lutheraner muß die Concilien überhaupt niemals billigen; denn alle Ketereyen sind da verdammet worden. Dieses Merkmaal hat unser Uebersetzer auch an sich. Er saget hier in einer Anmerkung: denn auf einigen derselben, die sonderlich in der Nestorianischen und Eutychianischen Streitigkeit gehalten worden, ist es so ungöttlich und wirklich gottlos zugegangen, daß man sich kaum eine Gnadengegenwart zc. Wenn man diejenigen Versammlungen, als zum Exempel das Latrocinium Ephesinum, welche von der Römisch-Katholischen Kirche ver-

Hist. Eccles. Tom. VIII.

P

che ver-

§. VI.

Clerici inferiores.

Sed ad Regimen Ecclesiarum particulare redeamus. Infra Episcopum & Presbyteros multi erant in officiis constituti,

die verworfen worden, ausnimmt, so hat dieser Uebersetzer wider die Wahrheit hingeschrieben. Ferner; sie sind (die Concilien) die vornehmste Ursach, daß in einem grossen Theile der äusserlichen Christenheit das Wort Gottes verdrängt und wegeanoniret worden. Denn wenn in einer Gemeinde oder Provinz eine Streitigkeit entstand, so nahm man nicht seine Zuflucht zu Mose und den Propheten, zu Christo und seinen Aposteln, sondern es mußte ein Concilium zusammen berufen werden, und da mußte ein jeglicher das holen, was er glauben, oder für recht erkennen sollte. Hier haben wir unsers Herrn Uebersetzers so viel Worte so viel Lügen, wenn er von den Versammlungen will reden, welche die Römische Kirche angenommen hat. Erstlich saget er: daß in einem grossen Theile der äusserlichen Christenheit das Wort Gottes verdrängt u. das klinget lächerlich, wie kann er erweisen, daß die Christen in einem grossen oder kleinen Theile der Christenheit damals innerlich etwas anders geglaubet haben, als was ihnen in den Concilien zu glauben vorgetragen worden? ja wie kann er dessen nur eine vernünftige Meinung bringen?

Daß

tuti, qui ordinis sui functionibus occupabantur, scilicet, Diaconi, Acolythi, Lectores & Oſſiarii. In Eccleſiæ primordiis opinio obtinuiſſe videtur, Diaconos

P 2

ſaltem

Daß man damals in der Chriſtenheit ſeine Zuflucht nicht zu Chriſto und den Apoſteln genommen habe, iſt wiederum falſch. Der Herr Fleury ſaget in eben dieſer Abhandlung im XIV. Abſchnitt: car quiconque portoit le Nom de Chrétien, faiſoit profeſſion de ne ſe fonder que ſur l'écriture. Les Heretiques en tiroient leurs objections, & les Catholiques leurs reponſes. Vous l'avez pu voir dans toute cette Hiſtoire. Zu Deutſch: Ein jeglicher, der ſich zu der chriſtlichen Religion bekannte, gründete ſich nur allein auf die Schrift. Die Ketzer nahmen ihre Einwürfe daher, und die Katholiken ihre Antworten. Ihr habt es aus dieſer ganzen Geſchichte erſehen können. Der Ueberſetzer hat die Verbindung dieſer letzten Worte mit den vorigen nicht ausgedrucket. Nun kann der beſcheidene Leſer urtheilen, ob der Herr Fleury oder dieſer Ueberſetzer die Wahrheit geſchrieben.

Den Liebhabern der Kirchengeschichte iſt bekannt, daß man in allen Concilien, wo es um eine Glaubenslehre zu thun war, den Moſen, die Propheten, Chriſtum, und die Apoſtel, nämlich die heilige Schrift zum Grund geſetzt, und alsdenn auch auf die Auslegung der älteſten Kirchenväter geſehen, wie es Fleury aufrichtig erzählt. Hierauf bringet der Ueberſetzer das Zeugniß des H. Nyſſenus, welcher in der Bitterkeit wider die

Conci-

Act. 6. 2. saltem æque ac Presbyteros (*) fuisse necessarios. Quando Apostoli Jerosolymæ septem primos Diaconos crearunt, non legitur etiam Presbyteros ab ipsis fuisse ordinatos; sed contra posterioribus temporibus officia Presbyteris commissa, quorum præcipuum est Ministerium prædicandi Verbum Dei, sibi solis reservarunt. S. Paulus Tito & Timotheo pro Regimine novarum Ecclesiarum mandata præscribens de Episcopis tantum & Diaconis loquitur. Et profecto, quamdiu modicus fuit in una Ecclesia Fidelium numerus, vir unus magno zelo & laboris amans ad Officia Spiritualia sufficere poterat; sed in operibus externis Adjutoribus opus erat, qui oblationes Fidelium reciperent, & pauperibus distribuerent, qui curarent, ut in Fidelium conventu omnia ordinate & decore fierent, qui mandata Episcoporum, quo opus foret, deferrent. Sequenti tempore necesse fuit, ut ipsi Diaconi ad
juva-

Concilien überhaupt geschrieben. Er muß aber lernen, daß man in diesem Stücke dem H. Gregorius Nyssenus nicht beyfallen soll, sondern sich an die Meynung aller übrigen H. Väter halten.

(*) Hier hat der Protestant das Wort: als die Aeltesten oder Priester hinzu gesetzet.

juvarentur; inde profecti sunt Ordines inferiores, quorum usum vidistis per annos sexcentos, & adhuc diutius observare poteritis.

Quilibet Clericorum in suo Ordine tamdiu, quamdiu expedire Episcopo videbatur, & aliqui tota sua vita, ministrabant. Nemo mirabatur, si videret hominem toto vitæ suæ tempore Ostiarium aut Lectorem, sicut hodie non miramur, si in Foro Sæculari Apparitor aliquis aut Tabularius nunquam ad Judicis officium promoveatur. Non æquales sunt omnibus Naturæ dotes, & Deus etiam diversis diversas dat Gratias. Hic rebus gerendis aptus est, non vero Scientiis addiscendis. Alius bono zelo ardet, & valet prudentia, cui dicendi gravitas & copia deest. Fidelitas, sedulitas, & corporis vires Ostiario aut Sacristæ sufficiunt, Charitas & discretio Diacono; sed hæc Presbytero sine Sacra Scientia non sufficiunt. Econtra Presbyter doctus, pius & eloquens fortasse in negotiis externis industria & vigore necessario destituitur. Episcopi cum Ordinandos eligerent, non privatorum ambitioni satisfacere, sed aptos Ecclesiæ Ministros dare cupiebant; hinc admirandi non est locus, quod unumquemque in illo Ordine, cujus maxime capax esset, reliquerint. Non aliter aliquos ad Ordinem

nem superiorem evehebant, quam si precedente tempore dignos se illo gradu reddidissent. Juvenis non ultra ordinem Lectoris promovebatur, si deinde in pietate & scientia profecisset, Presbyter ordinabatur. Diaconi ex ordine Acolythorum vel Ostiariorum assumebantur.

Nemo seipsum offerebat ordinandum eo modo, quo alii Baptismum vel Penitentiam petebant, sed vel populus illius, cujus merita noverat, ordinationem postulabat, vel eum Episcopus consentiente populo eligebat. Sæpe aliquis
Hi. l. XIX. *n. 38. n. 48.* *n. 57.* etiam invitatus ordinabatur, cujus rei plura exempla in S. Augustino, Pauliniano S. Hieronymi Fratre, S. Paulino Nolano & tot aliis vidistis. Eadem cæterorum Clericorum ordinandorum ac Episcoporum erat ratio. Inter Christianos optimi quærebantur, nempe humillimi, & ab avaritia alienissimi, qui cupiebant latere, peccandi pericula devitare, & cavere ab occasionibus malis, in silentio Veritatis æternæ pulchritudinem contemplari, & in oratione Divinitati uniri. Vi opus erat, qua suavem quietem relinquere, ad actiones exteriores se convertere, & commercium cum hominibus miseris, quorum vulneribus mederentur, repetere compellerentur. Veritatis amor, inquit S. Augustinus, sacrum otium poscit, sed Charitas necessarii

XIX. Civit.
c. 19.

fariis & justis operibus invita implicatur. (*)

P 4

§. VII.

(*) Hier haben wir wiederum eine Anmerkung unsers Protestantens. Er will erweisen, daß die Priester den Bischöffen an dem Stande gleich sind, ob schon nicht an der Würde und am Rang. Das letzte erweist er freylich leicht, aber eben dadurch erweist er auch, daß die Bischöffe und Priester am Stande nicht gleich sind. Er saget: Ein Aeltester konnte ohne Erlaubniß des Bischofs nicht taufen . . . er durfte das heilige Abendmahl nicht austheilen . . . keine Predigt halten . . . die Vergebung der Sünden nicht ankündigen &c. hernach saget er: Sie haben (die Priester) alles dasjenige gethan, was sonst Bischöffe zu thun pflegten, und will folgeren, daß sie den Bischöffen am Stande gleich gewesen. Aber mit Erlaubniß, Herr Uebersetzer! die Priester haben niemals in der christlichen Kirche alles thun können, was die Bischöffe gethan. Sie haben niemals Bischöffe oder Priester ordiniren können, oder den Gewalt mittheilen, die Glaubigen von ihren Sünden los zu sprechen. Ob sie schon, wie der Uebersetzer saget, bey der Ordination (nämlich der Priester) die Hände mit aufgelegt, so war solches jedoch nicht nothwendig, und also zur Wesenheit der Ordination nicht gehörig. Endlich haben die Priester alle ihre Jurisdiction von den Bischöffen, und die Bischöffe sind in keinem Stücke von den Priestern abhängig. Das ist also keine Gleichheit des Standes. Diese Sach hat eine Verbindung mit der Frage, an Episcopatus sit ordo diver-

§. VII.

Officia Solemnia.

Quæ tot Ministrorum diversorumque Ordinum esset utilitas, in Conventu Fidelium perspicuum fiebat, & maxime in celebratione Sancti Sacrificii, quod plerumque tanta, qua poterat, pompa, & Majestate peragebatur. Vidistis etiam hanc Oblationem privatim & paucioribus Cæremoniis quandoque peractam fuisse.

Hist. L. VI. S. Cyprianus memorat, S. Sacrificium
n. 35.
Hist. L. XVIII. n. 19
L. XIV. n. 16.
 in carceribus Martyrum fuisse oblatum, & præscribit, ut solus Presbyter cum Diacono adsit; unde colligimus, quam necessarium esse judicaverit Diaconi Ministerium. Observastis haud dubie, Lectores!

diversus a Presbyteratu, welche unser Protestant nicht versteht. Zuletzt setzt er hinzu: Ignatius aber hat einen Unterschied zwischen beyden (den Bischöffen und den Priestern) zu machen angefangen, der hernach in den folgenden Zeiten beybehalten war. Diese Folgerung ist verkehret. Herr Uebersetzer! er hätte sagen sollen: schon der *S. Ignatius*, welcher fast zur Zeit der Apostel gelebet, hat einen Unterschied zwischen den Bischöffen und Priestern gemacht, also haben wir ein unverwerfliches Zeugniß, daß er diesen Unterschied von den Aposteln selbst gelernet. Wer anders denket, hat die gehörige Urtheilungskraft Kirchengeschichte zu lesen nicht.

ctores ! S. Ambrosium in ædibus privatis Missam celebrantem , & S. Gregorium Nazianzenum Seniore & Patrem in suo cubiculo Mysteria peragentem. (*) Ecce Missarum privatarum exempla antiquissima ! fatendum tamen , rara esse hæc exempla , & Missam pro more semper fuisse solemniter celebratam , nimirum omnes Presbyteros vel Episcopos, *Mœurs Chr. n. 39. 40. &c.* qui in Civitate existerant , in unam Ecclesiam cum reliquis Clericis populoque *Hist. Lib. XXXVI. n. 15. &c.* convenisse , & illo modo , quem memoravi , eidem Actioni fuisse cooperatos.

Omnibus persuasum erat , se nunquam posse Officium Divinum , Sacramentorum Administrationem , & præsertim Evcharistiam , in qua Jesus Christus se ipsum præsentem reddit , satis digno honore prosequi. Inde originem habuerunt Magnificentia Ecclesiarum , quarum Architecturam vobis descripsi , vasorum aureorum & argenteorum multitudo , cereorum & incensi abundantia , ingens numerus Ministrorum , Ostiario- *Hist. l. X. n. 3. XI. 45. 54. XII. 10.* rum , Mansionariorum , Sacristarum , Thesauri Custodum , qui Vasa Sacra ipsas-

P 5

que

(*) Von andern Unrichtigkeiten nichts zu gedenken , so hat der Protestant hier übersetzt : Nazianzenus hat es in seiner Cammer genossen. Celebrer heisset nicht nur allein genießen , sondern etwas mehrers.

que Ecclesias custodirent, easque mundarent & ornarent. Hæc omnia non difficulter perfici poterant etiam in Civitatibus, quæ amplitudine non infra mediocres essent, quando unicum celebrabatur Officium, & omnes in uno loco congregabantur, erantque maxime aptæ ad summam æstimationem & Venerationem Mysteriorum nostrorum populo atque hominum rudissimis ingerendam. Ipsi Gentiles fatebantur, illud Sacrificium, quod ipsis tam sollicitè celebratur, magnum esse arcanum, cum tam magnifico apparatu adornaretur. Præterea unitæ Fidelium preces & unum Sacrificium melius unitatem Dei & Sanctorum Communionem significabant. Si quis difficulter capiat, quo pacto omnis populus uni Sacrificio interesse potuerit, eum tamen credere oportet, quod aliquot Sæculorum experientia docet; nam nemo dixerit, Fidelium numerum præsertim a Sæculo quarto exiguum fuisse. Illud quoque verum, plures Missas continenter in una Ecclesia fuisse celebratas, quod S. Leo testatum facit. (*)

Primo

(*) Unser Protestant, welcher billig besorgte, es möchten seine Leser, wenn er den Fleury allezeit aufrichtig übersetzte, die Wahrheit erkennen, hat hier schon wiederum eine Anmerkung gemacht und damit er seinen Worten ein größeres Ansehen

*Epist. II. ad
Diosc. al. 81*

Primo loco Evcharistiæ, secundo maximus honor Baptismo habebatur. Hoc Sacramentum duobus tantum totius anni diebus administrabatur; præcedebant
opero-

und Gewicht beylegete, hat er in diesem Abschnitt den Fleury zweymal unverschämt verfälschet. Erstlich hat er die Worte: où JESUS Christ se rend lui-même present, gegeben: dabey JESUS Christus auf eine so besondere Art zugegen ist. Und dann: l'unité de prieres, & de Sacrifice. Die genaue Verbindung des Gebeths mit diesem Opfer. Das ist bey ihm um so vielmehr eine Verfälschung, weil der Engländer, den er im ersten Theile zu Hülfe gerufen, saget: das Opfer des Altars sey nichts anders gewesen, als ein mit vielen Umständen begleitetes Gebeth. Nun wollen wir gleichwohl seine Anmerkung, die er mit der Auctorität eines verwegenen Verfälschers hingeschrieben, zum Theil beantworten. Es heisset: Von einer solchen Messe aber, wie sie izo in der Römischen Kirche gebräuchlich ist, hat man in den ersten Jahrhunderten der christlichen Kirche nichts gewußt. Man hat nichts gewußt von dem sogenannten Canon Missæ, oder dem langen Gebeth, welches über der Meß so her gebrummet wird, daß niemand was davon versteht. . . . Man hat nichts gewußt von der sogenannten Transubstantiation . . . dieser Lehrsatz ist eine Frucht von der Unsinnigkeit der Scholastiker, und ist erst vor 500. Jahren canonisiret worden: c.
Man

operosa præparatio, plurimæ preces & Cæremoniæ, quarum formulam hodie que servamus, in Baptisterio magnifice extructo Vasis pretiosis conferebatur.

Hæc

Man hat allezeit in der wahren Kirche das heilige Mesopfer gehalten wie heut zu Tage, mein Herr Uebersetzer! und er würde solches selbst erkennen wenn er nur der Vernunft so viel einräumen wolte, daß man das Wesentliche von dem Zufälligen unterscheiden müsse. Der H. Apostel Andreas hat täglich (merke er es wohl, Herr Uebersetzer) eine solche Messe gehalten, wie sie igo in der Römischen Kirche gebräuchlich ist. Dieser H. Apostel zeugt selbst davon mit den Worten: Ego omni die sacrifico; non thuris fumum nec hircorum sanguinem; sed immaculatum Agnum quotidie in Altari Crucis sacrifico; cujus Carnes postquam omnis populus credentium manducaverit & Sanguinem ejus biberit, agnus, qui sacrificatus est,

(†) Et Acta integer perseverat & vivus. Breviarium. (†) S. Andreæ ab Da haben wir die Transsubstantiation und die Gegenwart des Fleisches und Bluts Christi im H. Sacrament, sonst könnte man diesen Worten keinen Verstand beylegen, der nicht widersinnisch wäre.

Dem H. Andreas stimmen alle H. Väter bey; von den klaren Worten Jesu Christi im Evangelio nichts zu melden. Es halten also die Priester in der Römischen Kirche heut zu Tage kein anderes Mesopfer als der H. Andreas, ob solcher schon vorher das Confiteor und den ganzen Canonem, wie solcher igt ist, nicht ausgesprochen. Endlich

maisset

Hæc omnia aptissima erant ad persuadendum hominibus, Baptismi Actum gravissimi momenti rem esse oportere, & maximam Sacramenti reverentiam pariebant in animis illud recipientium, Spectatorum Fidelium, & Infidelium, qui de Mysterio admirabili loquentes audiebant.

§. VIII.

Pœnitentia.

Pœnitentiæ eadem ferme erat ratio.

Non solum vobis exposui Canones Pœnitentiales, sed etiam retuli exempla, ut cognosceretis modum, quo in praxi fuerint observati. Haud dubie ista vobis magnæ admirationis causa fuerint, præsertim si attendistis, Canones, quo antiquiores sunt, eo etiam esse rigidiores, atque ipso Persecutionum tempore Rectores Ecclesiarum existimasse, non indulgentia sed pœnarum rigore vacillantes esse continendos. Inde igitur, quod Canonum antiquissimi sint omnium rigidissimi, concludendum est, hanc severita-

Mœurs Ch.

n. 25.

hist. l. V. n. 46

l. IX. n. 14.

n. 21. l. XVII

n. 14. 15. 16.

l. XIX. n. 52.

masset sich dieser Mensch eine Kritik an über die Theologie der Scholastiker, da er doch selbst keine versteht. Das übrige ist schon in verschiedenen Orten meiner Version, und sonderlich das elende Tractätel des Engländers in meinen Gegenanmerkungen gnugsam widerleget worden.

veritatem a Traditione Apostolorum, id est, Jesu Christi fuisse acceptam, atque sequitur, in judicio nostro, non autem in illo rigore esse errorem, si nobis nimius videatur.

Verum, inquires, an non nimium sit homines ob unicum peccatum per annos quindecim aut viginti, & non nunquam per totam vitam cogere ad agendam Pœnitentiam? per annos integros extra Ecclesiæ portam omnium contemptui exponere, postea eosdem aliquot annis in Ecclesiam admittere sed prostratos? compellere, ut cilicia gestarent, cineres capiti inspergerent, barbam & capillos nutrent, solo pane & aqua jejunarent, & domi inclusi vitæ hujus commercio renuntiarent? (*) an hoc non erat peccatores ad desperandum adigere, & Religioni Christianæ apud omnes populos invidiam creare? Eadem & ego vobiscum contra illum Pœnitentiæ publicæ modum objicerem, si communem sententiam sequerer; sed obstant primo ipsa exempla & facta, quæ narravi. Hæc ego non commentus sum, nec enim mihi simile quidquam in mentem venire potuisset. Vera sunt & constantia, & si placet, in fontes inquirere, id in vestra pote-

(*) Semper attendendum, non nisi peccatoribus publicis, & volentibus saltem plerumque publicam Pœnitentiam fuisse injunctam.

potestate est. Unde sic argumentor : Religionis nostræ non nos ipsi Auctores sumus, sed eam a Patribus nostris accepimus, & talem, qualem ipsis Majores sui, usque ad Apostolorum ætatem ascendendo, tradiderant. Ergo intellectum nostrum non solum circa Dogmata, sed etiam circa Disciplinam primorum temporum Auctoritati subjiciamus.

Secundo, attente perpendenti mihi argumenta illa, quibus tantum rigorem Ecclesiæ utilem esse probarunt Veteres, firmissima videntur. Peccatum, inquiunt, est animæ morbus; at morbi una hora non curantur. Longo tempore opus est, ut occasiones removeantur, & obscuræ flagitii imagines ex mente deleantur, ut irritati affectus coerceantur, peccati gravitas agnoscatur, omnes reæ conscientiæ explorentur latebræ, pravi consuetudines radicitus evellantur, acquirantur contrariæ, firma eliciantur proposita, & ipse Peccator dubitare nequeat, quin sincera sit sua conversio; sæpe enim homo, etiam nolens, fervore sensibili, sed instabili fallitur. Ceterum longum Pœnitentiæ tempus idoneum erat ad peccati horrorem, & timorem relabendi, profunde imprimendum. Unius verbi gratia adulterii reo, & ideo a Sacramentorum perceptione per

per annos quindecim excluso satis, ut opinor, vacabat, peccati, quod admiserat, enormitatem pensare, & meditari, quam horrenda poena illos maneat, qui a Dei vultu in æternum privandi sunt. Qui improbo affectu ad simile peccatum impelli se sentiebat, si Religionem vel mediocriter amaret, non tam facile labebatur, cum præsciret, voluptatem momentaneam jam in hac vita acerbissimas poenas secum tracturam, sibi que vel asperrimam quindecim annorum poenitentiam subeundam fore, vel apostatandum & ad Paganismum redeundum. (*) Quoniam unius anni poenæ præsentis humanam mentem acrius afficiunt, quam supplicii æterni, sed post mortem futuri, memoria.

*Aug. Serm.
278. n. 3. al.
34. de divers.
c. 3.*

poenitentia publica non solum poenitentibus, sed etiam Spectatoribus proderat. Unius exemplum multos forte peccaturos refrœnabat, & Respectus humanus famulabatur Religioni. *Bona illa paulatim recuperantur, inquit S. Augustinus, quæ per peccatum subito amissa fuerunt; si enim homo ad pristinam felici-*

(*) Nimium hic dicere videtur Fleurius. Ceterum hodieque Adulteri aliquod Poenitentiae publicæ genus ante Ecclesiæ januam subire coguntur.

felicitatem cito reciperetur, lapsum in peccatum mortale, jocum reputaret.

Si de rei veritate ex effectibus judicemus, rursus videbimus, quam salutaris hic rigor fuerit. Nunquam alias quam illo tempore pauciora fuisse Christianorum peccata leguntur, & communi ruina, ut Disciplina vigor remisit, Christianorum mores corrumpi cœperunt. Nunquam major Infidelium numerus ad Fidem conversus est, quam tunc, cum Catechumeni severissime examinarentur, & Baptizatorum peccata, gravissima punirentur pœnitentia. Opera Dei humana prudentia non reguntur. Ut argumentum afferamus a minori, id verum esse in Congregationibus Virorum Religiosorum experimur; dum illæ, quæ a pristinae suæ Disciplina rigore defecerunt, quotidie minuuntur, quamquam remissionis causam fuisse obtenderint, dandum fuisse aliquid infirmitati humanæ, ut eo plures ad amplectendum Religionis institutum permoveerentur; econtra ad illas Congregationes, in quibus Regula strictius observatur, & Disciplina magis viget, longe major postulantium numerus convolat.

Et profecto temeritatis notam non effugeret, qui acerbitatis aut imprudentiæ incusare auderet, non dico, Apostolos, qui Spiritu Dei agebantur, sed

Hist. Eccles. Tom. VIII.

Q

S. Cy-

S. Cyprianum, S. Gregorium Thaumaturgum, S. Basilium aliosque, qui hæc Pœnitentiæ Regulas posteris tradiderunt. Si virorum istorum dotes, quibus eos Natura ornavit, consideremus, his nemo sapientior, nemo lenior, nemo humanior; hæc autem dona superveniens Dei Gratia utique non destruxerit. Hi unice sequebantur exemplum illius, qui venit salvare animas & non perdere, qui mitis est & humilis corde. Item populi, quorum Regimen susceperant, non fuere Nationes feræ & barbaræ, sed Græci, Romanique, quorum mores illa collabentis Imperii ætate luxus & mollietates dissolverat.

Unde ergo tantus Pœnitentiæ rigor sane non aliunde quam ab ardentissima Sanctorum istorum Pastorum Charitate, quam prudentia & constantia comitabatur. Peccatorum conversionem serio quærebant, quem finem ut consequerentur, nulli labori parcebant. Medico assentatori, avaro aut desidioso, satis est ægroto adhibere remedia fallacia, quæ uno momento dolores leniunt, sed morbum non tollunt, nec deinde ullatenus angitur, quod ægrotus frequenter relabatur, quod langueat, & miserrime vivat, si modo ipse sine magno labore magna mercede fruatur, & se præsentem ægro ad breve tempus melius sit. Bonus
Medi-

Medicus paucorum curam suscipit, & sanat. Omnia morbi adjuncta attente considerat, causas & effectus perquirat, ægro rigidam abstinentioniam & acerba medicamenta perscribere non veretur, si ea ad tollendam mali radicem apta judicet. Ægrotum refractarium & remedia ad sanitatem recuperandam necessaria respuentem derelinquit.

Ita Sancti nostri Episcopi Pœnitentiam non nisi petentibus, & sincerum conversionis propositum profitentibus concedebant. Nemo ad eam recipiendam cogebatur, sed qui se non subiciebant, si alicujus peccati publici convicti *Mœurs Chr.* u. 24. 25. essent, a communione Fidelium excluderentur. Illos vero, qui Pœnitentiam subibant, Pastores regebant secundum regulas a Majoribus suis acceptas, quas unicuique, prout ipsi expedire videbatur, singulari cura & discretione adhibebant. Tepidos excitabant, aliorum nimium zelum moderabantur, jam in superiore, jam in inferiore pœnitentium gradu pro emendationis mensura collocabant, nihil denique relinquebant intentatum, quo de eorum conversione certi essent, & relapsum præcaverent.

Jam vero unusquisque vere Christianus secundum conscientia suæ dictamen judicet, an ista cum pœnitentibus agendi ratio a crudelitate vel charitate or-

Q 2

tum

tum traxerit. Nemo etiam de nimio-
gore querebatur, nec ullas hucusque
querelas in Conciliis motas fuisse legistis,
nisi quod in quibusdam Ecclesiis antiqua
Pœnitentiæ Disciplina negligenteretur; id
autem abusibus adnumerandum omnes
arbitrantur. Videbitis, eundem abusum
sequentibus temporibus partim ob fero-
cium populorum inobedientiam, partim
ob nimiam Pastorum facilitatem & igno-
rantiam magis magisque invaluisse. (*)

§. IX.

(*) Admodum rigidus si non nimius hic est
Fleurius & ad ferendum in re tanta iudicium
præceps.

Der unsinnige Protestant hat hier auch wieder-
um seine Meinung geäußert: Es ist auch, sagt
er, in verschiedenen dieser strengen Verord-
nungen nichts anzutreffen das einem Sün-
der zu einer wahren Herzensänderung, als
worinn allein die Gott wohlgefällige Buße
besteht, Gelegenheit gegeben hätte u. Und
ferner: So bald die Kirche Ruhe erhielt.
Man suchte der auferlegten Strenge auf
eine andere Art los zu werden, und man fand
auch wirklich Mittel die angekündigten Stra-
fen zu versilbern. Die geistlichen Aerzte . .
ließen sich behandeln, nahmen allmählig . .
für die Sünden und Strafen Geld an, wor-
von bekanntermassen die Indulgenzen und
der ganze Ablasskram seinen Ursprung erhal-
ten. Antwort: Die äußerlichen Bußübungen sind
bey

§. IX.

Ecclesiæ Lenitas.

Ceterum Spiritus Ecclesiæ nullus erat
 alius quam Spiritus Lenitatis & Cha-
 ritatis; Hæc enim tanquam piissima Ma-
 ter non modo reis damnatisque filiis, sed
 etiam hostibus infensissimis vitæ veniam
 impetrare enixe conabatur. Legistis, *Hist. L. XX.*
 quam amanter Martyrum Anauniensium *§. 22.*
 carnifices mortis pœnæ erepti fuerint, *L. XXII.*
 & quantum adlaboraverit S. Augustinus, *§. 47.*
 ut a Legum rigore liberaret Donatistas,

Q 3

qui

ben diesem Uebersetzer von keinem Werth, weil
 er die Worte Jesu Christi im Evangelio, wenn
 der Erlöser von guten Werken, Fasten, Bußklei-
 dern oder Cilicio und Einstreuung der Asche re-
 det, nicht begreift. Man weiß wohl, daß die
 wahre Herzensbuß nicht in äußerlichen Werken
 besteht; allein wenn er sagt, daß solche zu der
 innerlichen Buß nichts beitragen, so redet er wi-
 der die Vernunft und die Sittenlehre aller Völ-
 ker. Das übrige, was er daher geschmieret, ist
 eine alte Lüge, und Lasterung wider die allgemeine
 und wahre Kirche, als wenn man jemal gelehret
 hätte, es könne die Herzensbuß durch etwas an-
 deres ersetzt werden. Dieses freche Geschwätz
 ist auch eine Frucht des grossen Fehlers der Her-
 ren Protestanten, welche in der Lehre vom Ablass
 so wenig als in andern Stücken die eingeschlichenen
 Mißbräuche von der Sache selbst gehörig unter-
 scheiden.

XVIII

L. XXXIII

§. 29. 30. 59.

qui immuni crudelitate in Catholicos
 saevierant. Legistis, quantum Ecclesia
 detestata fuerit zelum discretioni con-
 trarium illorum Episcoporum, qui Pe-
 scillianum Hæresiarcham usque ad no-
 cem persecuti fuerant. Nempe Ecclesia,
 quoad poterat, omnibus ad mortem da-
 mnatis vitam servabat, ut eorum Saluti
 prospiceret, & ad Baptismum, vel ad

Lib. XXII.

S. 52. ep. 153.

al. 54.

Pœnitentiam adduceret. Hujus man-
 suetudinis rationem reddit S. Augustinus
 in Epistola ad Macedonium, ex qua do-
 cemur, Ecclesiam exoptasse, ut in hac
 vita pœnæ omnes tantum medicinales
 essent, quibus non homo sed peccatum
 destrueretur, & peccator supplicio æter-
 no, in quo nulla amplius superest salutis
 spes, eriperetur. Tanta lenitas etiam
 Gentilium amorem Ecclesiæ conciliabat.

v. Instit. au

Droit Eccl.

3. p. c. 20. 21.

Sancti Episcopi, qui illa severitate,
 quam retulimus, in privatos utebantur,
 nullam pœnam multitudini, aut viris tam
 potentibus ut motus factiosos excitare
 possent, infligebant. Hujus rei ratio est,
 quod Episcopi nollent Censuras adhibe-
 re, nisi tunc, cum illas ad emendandos
 peccatores utiles fore crederent; dissi-
 mulabant vero, ubi facile prævidere po-
 terant, fore, ut Censuræ contemneren-
 tur, malum augerent, & peccatores in
 seditionem & Schisma impellerentur.

Id

Id discere potuistis ex S. Augustino
tunc, cum adversus Donatistas decertat,
& cum in alio casu S. Pater dicit; ubi *Hist. L. XX.*
plurimi errarent, ibi potius adhibendam *S. 46. III.*
esse instructionem, quam imperia, & ad *cont. Parm.*
monitiones, quam minas, in privatorum *c. 14. 15. ep.*
vero peccata severe animadvertendum. *22. al. 62.*

Vidimus nec Imperatorem Constantium *Hist. l. XVI.*
nec Valentem, quamvis essent Catholi- *al. 48.*
corum persecutores, unquam fuisse ex- *L. XIX. §. 21*
communicatos aut ab Ecclesia exclusos;
imo S. Basilium Valentis Oblationem re-
cepisse legimus. Objici posset, Theo-
dosium a S. Ambrosio ab ingressu Eccle-
siæ fuisse prohibitum; nimirum cum S.
Episcopus mitissimi ingenii Principem &
Religionis amantem sciret, dubitare
haud poterat, quin hæc pœna ipsi per-
quam salutaris, & tantum exemplum
toti Ecclesiæ proficuum futurum esset.

Sancti illius ætatis Episcopi pruden-
ter cavebant, ne Principes aut Magistra-
tus sine utilitate ad iracundiam provo-
carent; sed nec ipsis adulabantur, nec
ad propagandam Religionem brachio
Sæcularis Potestatis opus esse censebant.
Nolo vobis hac in re afferre exemplum *Hist. l. XVI.*
Luciferi Calaritani, quia fortasse respon- *S. 28.*
deretis, virum fuisse plus justo severum; *L. XVI. §. 3.*
sed remittam vos ad S. Hilarium, vecor- *Hilar. contv*
diam suæ ætatis Episcoporum increpan- *Aux.*
tem. Fuere illi Hæretici & Schismatici,

Præscr. c. 41.

ci, qui imbecillitatis suæ conscii, & pravo affectu impulsæ potestatis mundanæ opem implorabant, & pudenda indulgentia suos sectatores retinere conabantur, quod ipsis Tertullianus exprobravit.

§. X.

Disciplina Ecclesiastica in Genere.

Hæc pauca ex veteri Disciplina repetii, ut vobis viam aperirem, & ad seriam reliquorum omnium considerationem invitarem. Spero fore, ut ubique Spiritum Dei deprehendatis, & confiteamini, jam ex tunc Ecclesiæ Regimen ab errore immunem fuisse. Et profecto! quis dicere audeat, Apostolos, dum Ecclesiam fundarunt, tradere Regulas tam ad regendum totum Corpus, quam emendandos privatorum mores neglexisse? Porro nemo etiam dixerit, has Regulas fuisse imperfectas, aut in usum & praxin non deducendas, sed firmiter credendum, eo ipso quod fuerint ab Apostolis acceptæ, etiam fuisse optimas & maxime idoneas, quibus homines ad Perfectionem Evangelicam majorem, minoremve pro diverso Gratia Divina modo perducerentur. Imperfectæ, inquam, non fuere hæ Regulæ; nam Religio Christiana, cum Deum Auctorem habeat, in principio perfecta fuerit, necesse est. Nec Religio similis est quibusdam

busdam hominum Inventis, quæ ortum, progressum, & interitum habent, eo quod Deus nullo temporis processu sapientior vel potentior fiat. *Omnia ostendi vobis*, inquit Salvator, *quæ accepi a Patre meo*. Tum, loquens de Spiritu Sancto, dicit: *Ipsè docebit vos omnem veritatem*. Et ne putemus, Christum Dominum solummodo de Doctrina velle intelligi, subjungit: *Euntes ergo docete omnes Gentes . . . docentes eos servare omnia, quæcunque mandavi vobis*.

Jo. 15. 15.
16. 13.

Itaque omnia hominibus utilia, non credenda modo sed etiam facienda, æqualiter & ab initio instituta fuere.

Illud equidem verum est, præcepta ad Disciplinam pertinentia, si ea pauca excipiamus, quæ in novo Testamento leguntur, non statim fuisse litteris mandata. Ejusdem Disciplinæ non ultimum erat præceptum, ne scriberetur, sed traditione secreta inter Episcopos & Presbyteros præcipue circa administrationem Sacramentorum conservaretur. Ideo etiam, ne arcanum istud divulgaretur, Episcopi solis Clericis Epistolas suas Ecclesiasticas deferendas committebant.

Quando igitur Veteres de observatione Canonum loquuntur, absit, ut credamus, ipsos de illis tantum loqui, qui scripti erant; nam loquuntur de iis omnibus, quæ a Traditione constante accepta ob-

Hist. Lib.
XXIII. §. 32.
Innoc. I. ad
Decent. c. 3.
Cypr. ep. 29.
Hist. Lib.
IV. §. 44.

Q 5

serva-

*Aug. ep. 54.
ad Jan. al.
118. Hist.
L. XX. §. 45*

servabantur. Secundum Regulam, quam nobis S. Augustinus dedit, credere oportet, illa omnia, quæ Ecclesia in omni tempore & in omnibus locis observavit Traditioni Apostolicæ originem suam debere. Nec aliud ejusmodi Traditionum principium excogitari potest; quæso enim! ex quo alio fonte proficisci potuissent usus illi universales, quales sunt Reliquias venerari, (*) orare pro mortuis, jejunium Quadragesimæ observare, quo pacto tot Nationes ab invicem remotissimæ de his rebus consensissent? nisi accepissent ab Apostolis, qui unum Magistrum se hæc omnia docentem habuerunt JESUM Christum? Notandum quoque, Patres in Conciliis omnium antiquissimis non illud egisse, ut novas Leges Ecclesiasticas conderent, sed ut præ-

stin-

(*) Ex hoc solo Fleurii loco Anonymus II. dicens, Fleurium Reliquiis Sanctorum debitum honorem minuire, abunde refutatur.

Unser mitleidenswürdiger Protestant hat sich hier schon wiederum nicht anders zu helfen gewußt als mit der verwegenen Kritik. Die Worte La Veneration des Reliques. Reliquiarum. hat er gegeben auf seiner 32. Seite im zweiten Theil: Die Verehrung der Religion. Entweder hat ihm doch den bösen Rath gegeben ein Römischkatholischer Schriftsteller zum Spott seiner eignen Religion zu übersehen?

stinorum Canonum vigorem reducerent. Nullibi querelas movent, ineptam esse Ecclesiæ Disciplinam, sed eam passim male observari.

Dicetis: Bona est & perfecta illa primi ævi Disciplina, sed humanis viribus altior, quam nostra fragilitas diu sustinere non potuit. Descendendum fuit ad faciliorem Disciplinam, in speculatione quidem non tam pulchram, sed in praxi infirmitati nostræ magis accommodatam. Huic argumento tanquam Historiæ Scriptor oppono primo facta contraria; nam illam ipsam Disciplinam jam pluribus Sæculis usu probatam ostendi, eandemque adhuc pluribus aliis observari videbitis. Quod vero tam longo temporum spatio & in tot diversis Provinciis observatur, absque omni dubio observatu possibile censendum est. Jam in sequente Historiæ hujus ordine videbitis, quomodo & quibus de causis Disciplina antiqua mutata fuerit, & vestrum erit judicare, an id factum sit post gravem deliberationem, maturo consilio, postquam utrinque argumenta fuissent diu pensata, an editis novis legibus, quæ veteres expresso imperio abrogarent; an vero hæc mutatio potius effectus & fructus fuerit consuetudinis tacite subrepentis, ignorantia, socordia, imbecillitatis, & corruptionis universalis, cui deni-

denique ipsi Præpositi ad tempus cedendum esse existimarunt. Interim rogo vos, ut ea, quæ ex data vestra Distinctione inter speculative pulchra & practice possibilia consequuntur, serio perpendatis: quod falsum, nunquam revera pulchrum est. Atqui morum Regulæ falsæ sunt, nisi sint observatu possibiles; tota enim Doctrina moralis ad praxin deduci debet, cum nihil aliud nisi facienda nos doceat. Ergo maximam Legislatori injuriam infert, qui dicit, Leges ipsius esse pulcherrimas, sed in usu impossibiles, cum eundem simul jactantiam, ignorantiam & imprudentiam inculset. Nequaquam igitur, Charissimi Lectores! Jesu Christi præcepta impossibilia sunt, imo nequidem gravia, ut Apostolus ejus dilectus testatur, dumque Christus Ecclesiæ suæ auxilium usque in finem Sæculorum promisit, nobis Gratiā necessariam, qua supra infirmitatem nostram elevaremur, pollicitus est.

1. Joan. 5. 3.

§. XI.

Doctrina de Trinitate.

Postquam de Disciplina differuimus, etiam Veterum Doctrinam, eamque tradendi modum consideremus. Patrum Doctrina in rei substantia eadem est, quam nos hodieque credimus, & docemus. Id ex Patrum Excerptis, quæ vo-

bis

bis dedi, cognoscere potuistis, & melius etiam, si placeat, in ipsis fontibus legetis. Ante omnia SS. Patres tanquam Doctrinæ Christianæ fundamentum posuerunt Monarchiam, seu Principii unitatem, partim contra Paganos, plures Deos sibi fingere assuetos, partim contra aliquos Hæreticos, qui, cum difficulter causam mali invenirent, ut Marcionitæ & Manichæi, duo rerum omnium Principia unum Bonum & alterum Malum, quorum neutrum ab altero dependeret, commenti sunt.

Trinitatem contra Sabellianos Arianos & Macedonianos probatam a Patribus legistis; nec altissimum Mysterium, & humano intellectui incomprehensibile, reddere nobis perspicuum voluerunt, sed necessitatem illud credendi demonstrarunt.

Certum est, Jesum Christum a Christianis tanquam Deum suum semper fuisse adoratum. Id ex Apologiis, & Actis Martyrum, ex ipsorum Gentilium testimoniis, ex Epistola Plinii ad Trajanum, & ex iis, quæ Celsus & Julianus Apostata Christianis objecerunt, liquet. Rursus certum est aliunde, Christianos unicum semper Deum, & nunquam plures adorasse; ergo Jesus Christus idem Deus est ac Pater, Creator universi. Item indubitatum est, Jesum Christum esse
Filiū

*Hist. L. III.
§. 3. VII.*

*§. 19. XV.
§. 45.*

Filius Dei, & eundem respectu sui ipsius non posse Patrem simul esse & Filium. Id ipsum Tertullianus contra Praxeam optime probat. Jesu Christi sermones absurdi essent & insani, dum dicit, se a Patre procedere, se a Patre missum, se & Patrem unum seu rem unam esse, nam idem esset ac dicere: *A me ipso procedo. Me ipsum misi. Ego & ego unum sumus.* Sensus nullus rationi consentaneus his verbis inesset, nisi dicamus, Jesum Christum aliam esse Personam quam Patrem, licet sit idem Deus. Ipsi Auctoritas nobis sufficit, ut credamus, rem ita se habere, etiam si, quomodo id fiat, capere non valeamus.

Si Filius Deus est, sequitur, ipsum necessario perfecte æqualem & perfecte similem Patri esse. Hæc contra Arianos demonstrata fuere. Alias enim duo darentur Dii, unus major & alter minor, & iste minor re ipsa nihil supra Creaturam esset. Ergo illum adorare non liceret. Præterea Idea Creaturæ, quantumcunque perfectam concipiamus, non exæquat Ideam illam, quam Sacre Scripturæ verba de Filio Dei in nobis creant. Contra Macedonianos, qui Divinitatem Filii admittebant, & rejiciebant Divinitatem Spiritus Sancti, demonstratum fuit, S. Spiritum a Patre procedere,

re, & æque ac Filium a Patre fuisse mis-
sum; sed alium esse a Filio, cum nulli-
bi Filius dicatur, aut Genitus. Item in
Forma Baptismi æqualiter nominari: Ite, *Lib. XIV. §. 31. Athan.*
baptizate in Nomine Patris & Filii & *ad Serap.*
Spiritus S. Ergo Spiritus S. tertia Per-
sona est, & idem Deus.

Hac methodo Patres nostri existen-
tiam Mysterii Trinitatis non argumenta-
tionibus Philosophicis, sed Auctoritate
Scripturæ & ex Traditione probarunt;
nec ex principiis metaphysicis, ex qui-
bus deducitur, rem necessario ita se ha-
bere, sed ex verbis expressis Jesu Chri-
sti, & ex usu constante, quo Christiani
Filium cum Patre, & Spiritum Sanctum
cum utroque nunquam non honorarunt
& adorarunt. Illud tamen negari non
potest, SS. Patres quandoque multum
de Sanctissimo Mysterio fuisse ratiocina-
tos, sed tunc tantum, quando, ut id fa-
cerent, ab Hæreticis cogeantur, qui
ad destruendum Sanctissimum Myste-
rium subtilissimas humani intellectus ar-
gutias afferebant. Hinc Patres tam di-
verse mentem suam explicarunt, scilicet
pro varietate difficultatum, quas resol-
vere volebant. Aliter ipsis loquendum
erat cum Paganis, aliter cum Hæreticis,
& rursus aliter cum diversis Hæretico-
rum Sectis; & inde factum, ut aliqui
Moderni ob tam varias loquendi formu-
las,

las, quæ pro diversitate temporum & Adversariorum adhibebantur, a SS. Patribus Concilio Niceno antiquioribus in Materia de SSma Trinitate nimis leviter recesserint. Puto autem, hos viros antiquos a me in decem prioribus meis libris satis fuisse defensos.

§. XII.

Incarratio. Gratia.

Personarum Trinitate invictis argumentis demonstrata, simul etiam Incarnatio contra Ebionem, Paulum Samosatenum, aliosque, qui Jesum Christum purum hominem affirmabant, probatur, non enim magno labore opus erat ad probandum contra Docitas & Manichæos dicentes, Christum tantum Hominis speciem præ se tulisse, quod veram carnem assumpserit. Contra illos autem, qui verum Hominem confitebantur, cum ex Doctrina Trinitatis constet, ipsum esse Deum, satis erat ostendere, quod, licet esset Deus, nihilominus simul etiam verus homo esse posset. Id ipsum etiam est, quod Patres demonstrarunt contra Apollinarem dicentem, in Christo Domino Verbum Divinum vices animæ rationales supplevisse.

Dum Nestorius & Sectatores ipsius hanc Hæresin oppugnant, in extremum alterum & oppositum inciderunt, separantes

rantes Deum ab Homine, & affirmantes, Mariæ Filium solummodo esse Divinitatis Templum, & purum hominem, quod ab errore Pauli Samosatani non abhorrebat. Igitur SS. Patres adversus Nestorium probarunt, eundem esse Deum & Hominem, atque Jesum Christum esse unicam Personam in duabus Naturis sine ulla confusione, quam docebat Eutyches. Hic duo habemus Mysteria, quæ nisi credat, nemo Christianus esse potest; cum omnis Christianus profiteatur, se Jesum Christum adorare, atque nec Creaturam, nec alium Deum, nisi solum omnipotentem adorare liceat.

Hinc atrox calumnia est Mahometanorum, Judæorum, & Socinianorum, nos incusantium, quod in nostræ Catechesi subtilissimas Theologiæ Quæstiones proponamus, & rudes simplicium animos perturbemus; nam vel Jesus Christus non est adorandus, & Christianorum Nomen nobis dimittendum, vel quis Jesus Christus sit, & quo titulo adoretur, scire nos oportet.

Doctrina de Gratia ex Doctrina de Incarnatione infertur. Filius Dei propter nostram Salutem factus est homo; si vero non alio modo quam per suam Doctrinam & Exemplum nostram Salutem promovit, nihil egit, nisi quod purus homo, qualis Moyses & Prophetæ

Hist. Eccles. Tom. VIII.

R fue-

fuerunt, etiam efficere potuisset. Verum enim vero Iesus Christus maiora effecit. Effuso sanguine remissionem peccatorum nostrorum nobis meritus est. Misit nobis Spiritum Sanctum, qui nos illuminaret, & Charitatem infunderet, qui faceret, ut ipsius præcepta implemus, & corruptæ naturæ nostræ relictionem vincamus. Id S. Paulus optime docuit, & S. Augustinus strenue defendit adversus Pelagianos, omnia viribus Naturæ & Liberi Arbitrii tribuentes; quippe hi Hæretici nemini quam sibi ipsis Salutem suam in acceptis referebant, nullum in eos Beneficium Iesus Christus contulerat, sed ipsi se propria voluntate meliores, quam a Deo creati fuissent, effecerant. Ut hunc errorem debelleret S. Augustinus sæpe Ecclesiæ usus opposuit, scilicet, Orationem ad Deum, quæ absolute esset superflua, si id, quod nobis est maxime necessarium, nempe ut Boni efficiamur, in nostra potestate positum sit. Item Orationis formulam, qua Fideles a Deo omnia per Iesum Christum petunt, qualia sunt, ut nos in tentationes non inducat, ut faciat nos ea implere, quæ præcipit, atque nobis Eandem & bonam voluntatem donet. Tandem usum parvulos baptizandi pro remissione peccatorum, evidens argumentum de fide peccati originalis. Omnes
SS. Pa.

SS. Patres ad demonstranda omnia Fidei Myſteria eodem probandi modo uſi ſunt, atque conſuetudines in Eccleſia hominum memoria antiquiores tanquam argumenta ad hominem, quæ fuerit Fide- lium fides, attulerunt. Trinitatem pro- barunt ex forma Baptiſmi, ubi tres Per- ſonæ Divinæ æqualiter invocantur, & trinæ immerſionis uſum, qui tunc tem- poris vige- bat, tanquam argumentum de Diſtinctione Perſonarum propoſuerunt.

Præterea SS. Patres ex Euchariftia argumentum de veritate Incarnationis eru- erunt; cum nihil ad Salutem prodes- ſet carnem puri hominis ſumere, nec fas eſſet, illam adorare. Exinde ſingularis Dei Providentia circa Eccleſiam ſuam elucet, quod altiſſimorum Myſteriorum fidem cum operibus & cæremoniis ex- ternis intime connexam eſſe voluerit, ne Fidelium etiam ſimpliciſſimi vel ru- diſſimi ea ignorare vel obliſci poſſent; nemo enim eſt, qui neſciat, quo modo tota ſua vita preces in Eccleſia peragi, & Baptiſmum aliaque Sacramenta admi- niſtrari viderit.

*L. XXV. §.
22. XXVII,
§. I.*

*Cyr. Anath.
II. homil. ad
cæna.*

Doctrinam de Sacramentis Diſcepta- tiones exortæ cum Donatiſtis ſolide ſta- biliverunt. Demonstratum fuit, virtuti Sacramentorum Miniſtrum dignum ni- hil addere, & indignum nihil demere, ſed quicumque baptizet externe, ſemper

L. XX. §. 47.

R 2

Jeſum

IESUM Christum interne baptizare. Porro Fides Ecclesiæ de singulis Sacramentis & speciatim de Eucharistia in his primis Sæculis ex Auctoritate S. Iustini, S. Irenæi, Origenis, S. Cypriani, S. Ambrosii, S. Cyrilli Jerosolymitani, S. Gaudentii, S. Cyrilli Alexandrini, irrefragabiliter probatur.

Tandem ex dictis Disputationibus adversus Donatistas nata est occasio Articuli Fidei de Ecclesia invicte definiendi. Nam contra Donatistas clarissime confectum est, Ecclesiam esse Catholicam seu Universalem, id est, omnitem-
 pore & in omnibus locis visibilem; non paucis Regionibus inclusam, exiguæ hominum Societati cognitam, & a reliquis membris a certo tempore separatam, sed secundum Christi Domini promissum perpetuam & infallibilem. Eandem esse Sanctam & sine macula, ita tamen, ut impii ab externa Ecclesiæ Societate non sint exclusi, & bonum semen promiscue cum zizaniis usque ad Messiem, seu usque ad finem Sæculorum, crescat. Item esse Apostolicam, id est, ex Successione Episcoporum, præcipue in illis Cathedralibus, quæ ab ipsis Apostolis fundatæ fuerunt, & Communionem cum Cathedra S. Petri, quæ Catholicæ unitatis centrum est, cognoscibilem. (*)

(*) In hoc Paragrapho Interpres Protestant

§. XIII.

Modus discendi in Ecclesia.

Hæc est Doctrinæ Catholicæ Summa. Jam videamus, quæ eam discendi, docendique ratio fuerit. Non deprehendi, in his primis Sæculis, alias Scholas a Clericis, alias a Christianorum vulgo fuisse frequentatas; nempe nullæ erant præter Ecclesias, in quibus Episcopi assidue S. Scripturam explicabant. In quibusdam magnis urbibus Scholam pro Catechumenis erudiendis erectam legimus, ubi Presbyterorum aliquis Religionis Quæstiones explanabat Discipulis, eam amplecti cupientibus. Ejusmodi Præceptores in Alexandrina Civitate S. Clemens, & Origenes fuerunt. Id tamen observandum, quod Episcopi plerumque juvenes Clericos in domo sua nutriverint, & singulari cura tanquam filios erudierint. Hoc modo non nulli

R 3

Eccle-

talia pro Ecclesiæ Romano-Catholicæ Defensione testimonia proprio calamo scripsit & argumenta, quæ nec ipse potest, nec Collegæ ipsius refutare unquam potuerunt. Quid ergo virum istum compulit, ut Scriptorem Romano-Catholicum Gallum, qui centies & invictè probat, hæreticam esse omnem Ecclesiam aliquo abhinc tempore a Romano separatam, in sermonem patrum transferret?

Ecclesiæ Doctores maximi evaserunt. S. Athanasius S. Alexandri Episcopi, S. Joannes Chrysostomus S. Meletii, S. Cyrillus Patruī sui Theophili fuere alumni. Inde etiam factum, ut tot Sancti Episcopi e Schola S. Augustini & S. Fulgentii prodierint.

Non erat necessarium illa ætate, ut qui Presbyter vel Episcopus ordinaretur, ad scientias profanas incubuisset, quales erant Grammatica, Rhetorica, Dialectica & Philosophia tota, Geometria aliæque Matheseos partes. Christiani hæc omnia Scientias peregrinas vocare solebant, quod plerumque a Gentilibus cohererentur, & cum Religione nullam haberent affinitatem. Nam certissime constabat, his artibus Apostolos & primos eorum Discipulos operam nunquam dedisse. S. Augustinus quemdam ex vicinis suis Episcopum, cujus meminit, maximi faciebat, etiam is nec Grammaticæ nec Dialecticæ studuisset. Scimus etiam ex Historiis optimos Patresfamilias, Mercatores aut Artifices ad Episcopatus honorem fuisse evectos, de quibus nullatenus conjicere licet, quod his scientiis imbuti fuerint. Multo minus requirebatur linguarum peritia; quippe Romanis curæ non erat peregrinas linguas discere, nisi forte quæstuosæ mercaturæ causa. Aliqui etiam, ut sapere

*Hist. L. XV.
§. 23. ep. 34.
ad Euf.*

præ

præ aliis viderentur, linguam Græcam addiscebant. Ubique Fideles in Lectione publica & precibus communibus vulgari illius loci lingua utebantur; hinc plerique Episcopi & Clerici aliam ignorabant. Nimirum in toto Occidente sola Latina, in maiore Orientis Parte Græca, in Superiore Syria Syriaca omnibus familiaris erat. Si Episcopi diversarum Nationum in Conciliis congregarentur, Interpretum operam adhibebant. Imo legimus Diaconos fuisse ordinatos, qui legere litteras non didicerant; de talibus enim illo ævo dicebatur, quod litterati non essent.

*Hist. L. XXI.
§. 13.*

Nulla ergo, dices, in Episcopo vel in Presbytero requirebatur Scientia? profecto requirebatur, sed nulla alia, quam ut ordinandus legisset, & sæpe relegisset S. Scripturam, eamque, si possibilis esset labor, totam memoriæ impressisset. Requirebatur ut eandem sæpe meditatus fuisset, ex qua argumenta ad probandos omnes Fidei Articulos, & sublimes morum Disciplinæque Regulas hauriret. Requirebatur, ut vel legendo vel alios auscultando didicisset, quomodo Veteres S. Scripturam explicassent, ut denique non ignoraret Canones, id est, Præcepta Disciplinæ sive scripta essent, sive tradita, ut vidisset, quomodo ea in Ecclesia fuerint observata, & ut ipsemet eadem

R 4

solli-

Hist. I. XXII.

sollicite semper observasset. Hæc Scientia in Ordinandis sufficebat, si modo magnæ ad regendos Fideles prudentiæ, & solidæ Pietati juncta inveniretur. Nunquam tamen defuerunt aliqui Episcopi in scientiis profanis versatissimi, sed plerumque tales, qui jam ante suam Conversionem, sicut S. Augustinus & S. Basilii, magno labore sibi illas comparassent. His deinde ad defendendam Veritatem opportune utebantur, illosque qui Scientias in Episcopo vituperabant, egregie refellebant, cujus rei exemplum in S. Augustino contra Cresconium Grammaticum habemus.

§. XIV.

Methodus docendi.

Quantum vero ad docendi Methodum spectat, Episcopi diversam cum Infidelibus, diversamque cum Filiis Ecclesiæ, rursusque cum Hæreticis rationem tenebant. Infidelibus nihil prius suggeriebant quam ejusmodi principia, quibus corruptos eorum mores corrigerent; quia Patres frustra se de Religione disputaturos arbitrabantur cum hominibus, qui adhucdum pravis affectibus & falsis præjudiciis regebantur. Satis ab initio facere sibi videbantur, si pro Infidelibus orarent, bono exemplo prælucere, eosque patientia, mansuetudine & beneficiis temporalibus allicerent, donec

donec in illis sincerum desiderium veritatem cognoscendi, & amplectendi virtutemprehendissent. Quando in Gen-*Hist. L. V.*
tiles ingenio sublimiore præditos, &*n. 43. n. 57.*
sciendi avidos incidebant, humanarum
Scientiarum subsidio utebantur, ut eo-
rum animos ad recipiendam veram Phi-
losophiam præpararent. Recordamini,
Lectores! qualem Methodum Origenes
in erudiendo S. Gregorio Thaumaturgo
adhibuerit.

Fideles Patrum sermonibus & exhortationibus in Doctrina Ecclesiæ roborabantur, & contra Hæreses confirmabantur, item ab iisdem bene vivendi, & mores emendandi Regulas accipiebant. Omnes SS. Patrum Sermones circa duplicem versantur materiam, nempe mores, & suæ ætatis Hæreses; qui hac clave destituti sunt, SS. Patrum scripta sæpe vel non intelligunt, vel saltem illa lectione delectari nequeunt. Unde ex Historia Ecclesiastica eximia utilitas advenit, ut, si quis sciat, quo tempore & quibus in locis singulæ Hæreses dominatæ fuerint, facile perspiciat, cur SS. Patrum Sermones ad determinatum Doctrinæ Articulum semper colliment. Inde sæpe cogebantur relicto Sensu Scripturæ litterali, sensum moralem tropicum vel allegoricum sequi; nam Lectiones non pro arbitrio eligebant, sed earum ordo

R 5

per

per anni cursum eodem prope quo hodie modo dispositus erat. At Scripturæ Lectiones cum illa materia, quamcumque ad populum docendum utilissimam arbitrabantur, perite conciliabant.

Quando cum Hæreticis res Patribus erat, Sensui Litterali inhærebant, aut tunc solummodo utebantur allegorico, quando de illo sensu inter Catholicos & Heterodoxos conveniebat. Hinc maxime utiles nobis sunt illi de Doctrina controversa Libri, unde verum Scripturæ Sensum, & definitum Ecclesiæ dogma discamus. Quicumque Christiani Nomen gerebat, profitebatur, se sola Sacra Scriptura (*) inniti; inde Hæretici suas argutias

(*) In Reflexione ad hanc Dissertationem P. Balduinus nihil aliud adversus Fleurium effert, quam hæc ipsius verba: *Quicumque Christiani Nomen gerebat, profitebatur, se sola Sacra Scriptura inniti.* Et addit; Propositionem esse hæreticam.

At vero parcius! parcius! Nemo jure suspicari potest Fleurium in hoc loco Traditionem voluisse excludere. Nam in hac ipsa Dissertatione, ubi de Disciplina loquitur, ter de Traditionibus mentionem facit, & in Paragrapho XI. differens de Doctrina Fidei ait: Voila comme les Peres ont prouvé le Mystere de la Trinité. Non par des raisonemens Philosophiques mais par l'autorité de l'Ecriture & de la Tradition.

gutias, & Catholici Responsiones expromebant. Id animadvertere potuistis in toto hujusce Historiæ Corpore, & in fragmentis de Doctrina Catholica, quæ *Hist. Lib. XVII. n. 5. or. 33.* inferui, nam Textus utrinque allegatos studiose retuli. Ceterum SS. Patres admodum parce de Quæstionibus Fidei differere solebant; illas tantum, quæ ipsis proponebantur, resolvere contenti, de novis tacebant. Levia quorundam & turbulenta ingenia severe reprimebant, nec omnibus indiscriminatim de Materia Fidei disputare permittebant. In memoriam revocate, quæ in hanc rem S. Gregorius Nazianzenus dixit, & quantam prudentiam & sapientiam hic S. Pater in illis requirat, qui de Quæstionibus Theologicis differant.

§. XV.

Patrum Scientia.

Quisquis, non dicam ipsa SS. Patrum opera, sed tantum ea pauca, quæ in ista Historia retuli, Excerpta attente legerit, nullatenus, ut arbitror, dubitabit,

tion. Quæ verba ego superius reddidi: *Hac Methodo Patres nostri existentiam Mysterii Trinitatis non argumentationibus Philosophicis, sed Auctoritate Scripturæ & ex Traditione probaverunt.* Plane R. P. Balduinus videtur voluisse fucum facere, saltem illis, qui Fleurium nunquam lecturi essent.

tabit, quin iisdem tam scientia quam eloquentia excelluerint. Licet etiam quis Scientiæ nomen minus proprie acciperet, quod facit vulgus, dum Doctos viros vocat illos, qui assidua lectione plurimorum factorum notitiam sibi acquisiverunt, nec istud Scientiæ genus seu potius Eruditionem Veteribus defuisse convinceretur. Quantam Eruditionis copiam in Libris S. Clementis Alexandrini, Origenis, Eusebii Cæsariensis, S. Hieronymiprehendimus? quantam rerum gestarum multitudinem, quot Poetarum, Historiæ Scriptorum, Philosophorum monumenta ignoraremus, nisi Virorum istorum industria & labor horum omnium cognitionem ad nos transmississet. Cum ab unguiculis profanos Scriptores legissent, illa eruditio in omnibus Patrum Scriptis inspersa occurrit; nec Lector aliquis, in Antiquitate profana peregrinus, eorum Libros satis capere valebit.

Patribus exterarum Gentium linguas addiscere curæ non fuit. Græci aliam linguam præter patriam non noverant. Latinis satis erat Græcam didicisse, atque Origenis & S. Hieronymi in addiscenda lingua Hebraica inauditus illa ætate labor, res prodigio similis omnibus videbatur. Quales ergo erant veteres Ecclesiæ Pastores, & quæ ipsorum opera?

Hist. l. XXII

n. 48.

scilicet nihil habebant antiquius, quam oves suas docere, arguere, dissentientes reconciliare, pauperes juvare. In mentem vobis redeat, quam alte ingemuerit S. Augustinus sub laborum suorum pondere; & si tanta negotiorum mole obruto pauculis horis non nunquam respirare licebat, illud temporis spatium orationi potius, & Scripturarum meditationi, quam linguarum studio, aut conferendis inter se veterum Codicum exemplis, ut forte locum aliquem obscurum elucubra- ret, dandum esse existimabat. Ejusmo- di labor magis Anachoretam, qualis S. Hieronymus erat, decebat. Præterea SS. Patres non eo animo scientiis vaca- bant, ut sciendi cupidinem a natura in- ditam, satiarent, nec ut admirationem, quam in rudi plebecula rerum abscondi- tarum cognitio excitat, sibi parerent. Quam longissime a puerili hac jactantia aberant; cujus rei veritas, ut alia testi- monia silentio præteream, satis patebit, si Epistolam S. Augustini ad Dioscorum datam relegere non gravemini.

Porro si illas cognitiones requiramus, quæ proprio nomine Scientiæ appellan- tur, manifestum fiet, neminem homi- num illis Sæculis SS. Patribus doctiorem extitisse; illam, inquam, veram Philo- sophiam si spectemus, quæ exactæ Dia- lecticæ usu & Metaphysicæ opera usque
ad

ad prima principia & cognitionem ejus quod vere bonum, & vere honestum est ascendit, ut inde conclusiones certas, & morum Regulas deducat, quibus homines in virtute constantes reddantur, & felicitatem, quantam capere possunt, consequantur. Quis in hoc Scientiæ genere S. Augustino comparari possit? quis ingenio sublimiore, perspicaciore, solidiore, aut moderatiore fuit? quis unquam clariora posuit principia, & inde plures vel meliores conclusiones eruit? quis unquam sublimiora, quam Augustinus, cogitatione affecutus est, quis inde sequentia subtilius intulit? qui hunc S. Patrem non admiratur, nihil ejus laudibus detrahit, sed sibi ipsi nocet, dum prodit, se veram Scientiam nescire. (*)

Inter Patres Græcos eandem Philosophiæ Subtilitatem, Sublimitatem & Soliditatem in Libris S. Basilii contra Eunomium, in quibusdam Epistolis, ubi Sophisma Aëtii refutat, in Sermonibus S. Gregorii Nazianzeni de Theologia, & in Dissertationibus

(*) Istornum hominum numero merito accensendus est Interpres Protestans noster, quem in Nota ad Lib. XIX. §. XL. de S. Augustino cum Fortunato Manichæo disputante scribere non potuit: da hingegen hätte Augustinus die gute Sache, die er in den Händen hatte, besser vertheidigen können; und wenn er mehr Philosophie als Beredsamkeit besessen hätte, so würde er mit seinem Gegner kürzer haben zu Werk gehen können.

nibus S. Athanasii contra Gentiles & Arianos, si revolvere placuerit, invenietis. Qui Climatum diversitatem consideraverint, non mirabuntur, tam magna ingenia in Africa, in Græcia, in Ægypto, & in Syria reperiri potuisse.

Methodum docendi Veteres in suis Scriptis sine necessitate non manifestabant, eamque pro diversitate Materię mutabant; quippe oblata solum occasione scribebant, ut cuiquam quærenti & doceri cupienti responderent, aut Hæreticorum aliquem refellerent. Hinc plerumque non servabant Methodum Geometricam, quæ tantummodo sequitur Veritatis ordinem, quo res ipsæ inter se connectuntur, sed Methodum Dialecticam, quæ se illius, cui loquimur, dispositionibus accommodat, atque sola veræ Eloquentiæ fundamentum est; hac enim qui utitur, ante omnia conatur, ut ex Auditorum mente obstacula a sinistris affectibus aut præjudiciis orta removeat, tumque, ubi vacuum locum nactus est, veritatem ingerit, solerter illa adhibens, quæ Auditores jam ante cognoscunt & affirmant, ad ea demonstranda, quæ ipsis persuadere exoptat. Hæc illa Methodus est, cujus specimina omnibus numeris absoluta a Platone accepimus.

§. XVI.

Patrum Eloquentia.

V. Mæurs.
Ch. n. 40.
Hist. L. I.
n. 45.

Quæ cum ita sint, nemo existimet, Patres Eloquentiæ laude privari posse, etiamsi Latinum & Græcum non æque terse ac antiqui Oratores pronunciantur. S. Paulus Græco suo Sermonem semibarbaro nihilominus, quæ vult, demonstrat, convincit, movet, terret, jamque dicentis Oratio blanda, jam flebilis, jam vehemens est. Eloquentiam ab elocutione, quæ quasi cortex illius est, scite distinguamus. Quacunque lingua & utcunque impolite loquaris, eloquens eris, si scias optima argumenta seligere, & ea redigere in ordinem; si res vivis coloribus depinxeris, si idoneis ad movendum figuris usus fueris. Non ita quidem Auditor oratione tua delectabitur, sed nihilominus persuadebis. Si secundum æquitatem cum Patribus agere volumus, non eos cum Demosthene & Cicerone, qui eosdem tot Sæculis præcellerunt, conferre oportet, sed cum illis qui ipsorum ævo floruerunt. S. Ambrosius Symmacho, S. Basilus Libanio comparandus est. Quantam deprehenditis diversitatem! quam solida & omni furo carens est Basilii oratio! econtra Libanii quam vana, quam insulsa, quam puerilis!

Inf.

Inficiari nemo potest, S. Chrysostomum in suis Sermonibus dicendi artem non tam perite texisse ac Demosthenem, sed quæsitam Lectoribus apparere; at non minor in eo quam in Demosthene solertis Oratoris elucet prudentia. Sapienter judicat, quando sibi loquendum, quando tacendum sit; quid dicendum, qua de re differendum, & quinam motus excitandi sint, quinam reprimendi. Mementote quam callide se gesserit in tumultu ob Statuas commoto. Primo septem diebus silet, dum exortæ Seditionis furor deferbuisset, & adventantibus Imperatoris Mandatariis Homilias abruptit. Dum deinde Cathedram iterum conscendit, afflicto populo condoleat, nec nisi post elapsos aliquot dies consuetam S. Scripturæ explicationem repetit. Ex ejusmodi solertia, quanta arte Orator valeat, potius æstimandum est, quam si subtilem Transitionis rationem, aut elegantissimam Prosopopœjam excogitaverit. Ita S. Augustinus illa convivia *Agapes* dicta, postquam graves abusus irreperant, aboliturus per biduum sæpius peroravit ad populum, & nihil se profecisse putavit, quamdiu nihil nisi plausus retulit, tunc vero bene sperare coepit, ubi lacrymas fluere conspexit; nec cessavit, donec quod desiderabat, obtinuisset. Ita S. Ambrosius, cum eum

*Hist. l. XIX.
n. 12.*

*Hist. l. XX.
ep. 19.*

Hist. Eccles. Tom. VIII.

S

Justi-

Justina persequeretur, populum consolatur, confirmat, in Officio continet. Sermonem materiæ, tempori, Auditorum affectibus accommodat.

Veteres, quis Orator esset, definientes dixerunt, esse Virum probum, qui Arte benedicendi polleret. Apposite profecto! nam jam prope persuasit, qui Auditorum fiduciam sibi acquisivit. Qui malus esse creditur & versutus, nequidem auditur. Viro ignoto non fidimus; illi soli benevolas aures dare solemus, de cujus scientia & recta voluntate non dubitamus. Jam vestrum judicium sit, Lectores! an illorum Sæculorum Episcopi viri fuerint, qui apte dicere ad persuadendum, imo persuadere, possent; viri, quorum exploratissima erat virtus, Doctrina eximia, & omni exceptione major Auctoritas. Ipsum orationis Exordium, sola tantorum virorum præsentia persuadebat. Quis denique resistere potuisset viris, qui Auctoritati, quanta in hominibus esse potest, curam singularem in adjuvandis suæ Ecclesiæ pauperibus, & summam industriam ad concilianda sibi omnium subditorum corda conjungebant?

§. XVII.

Antiquitas studiose requirenda.

Infinitas igitur Deo ter Maximo gratias agere tenemur, cujus Providentia factum,

ctum, ut participes fieremus tanti The-
sauri, Librorum a SS. Patribus conscri-
ptorum, in quibus Doctrinæ Catholicæ
Summam, eandem ad posteros propa-
gandi Methodum, Disciplinæ Morum-
que Regulas & Exempla invenimus.
Nonne istud Divinæ Providentiæ Mira-
culis accensendum, quod tot Libri & pre-
tiosa Patrum Monumenta post tredecim
vel quatuordecim Sæcula, post tot po-
pulorum barbarorum irruptiones, depræ-
dationes & incendia, non obstante Infi-
delium furore, Hæreticorum nequitia
nec quinque sexve posteriorum Sæculo-
rum ignorantia & corruptela ad nostram
usque ætatem feliciter pervenerint? an
non eidem Divinæ Sapientiæ in acceptis
referimus, quod abhinc annis prope tre-
centis tot viros pios aut saltem veteris
Historiæ amantes excitaverit, qui omnes
Sanctæ hujus Antiquitatis reliquias colli-
gerent, & linguis mortuis operam da-
rent? Ejusdem item Providentiæ opus
est, quod Græci a Turcis oppressi dulce
Asylum in Italia & Francia nacti sint, si-
mulque in lucem emergeret Typogra-
phia, Divinum inventum! quo tot Li-
bri naufragio erepti in perpetuum serva-
rentur.

Nullus dubitandi est locus, quin ali-
quando justus Deus a Christianis & præ-
sertim a nobis viris Ecclesiasticis hujus

Talenti clementer concessi rationem exacturus sit. Dum otium nobis est, aut certe dum a laboribus necessariis respirare licet, huic Sanctæ Antiquitati studeamus. Non ignoro, quid plerosque ab hac lectione abstertere soleat; infinitus labor esse creditur, nec admodum utilis; hinc plurimi, ut tempori parcant, legunt Scriptorem modernum, qui ex Antiquorum Libris ea, quæ moribus nostris magis consentanea sunt, in compendium coëgerit. Sed fallimini! Modernorum nullus vobis Antiquitatem talem, qualis est, exhibebit; quisque etiam non advertens de suo aliquid adjicit, atque præjudicia patriæ & ævi sui inspergit, si etiam illud silentio præteremus, quod multis Modernorum, & his ipsis, qui maximi æstimari solent, Antiquitas non satis cognita fuerit. (*) Preterea modernorum Scriptorum Libri ingenti Divisionum & Quæstionum Scholasticarum multitudine impleti sunt, unde genuinum Veterum Patrum sensum non discimus. Objicientibus quibusdam oportere, ut nos Sæculi nostri usui conformemus, respondeo, id verum esse quoad usus omnium oculis expositos, quales sunt Cæremoniæ in Officio Divino, aut Judiciorum forma; attamen ubi de mori-

(*) Videlicet: *purius ex ipso fonte bibuntur aquæ.*

moribus agitur, quemque privatum posse, imo teneri, omnes vires intendere, ut magis pie vivat, quam hominum plerique, nisi in torrentem dissolutionis universalis abripi velit. Idem dicendum de Studiis; quisque methodum, quam meliorem esse judicaverit, sequi potest, quin Rempublicam hac ex parte reformare aggrediatur.

Verum enim vero, Lectores! si cordis nostri latebras scrutari vellemus, facile cognosceremus, quod ideo Antiquitatem pertimescamus, quia Perfectionis Exempla nobis exhibet, quæ imitari piget. Dicimus, Antiquorum Regulas esse observatu impossibiles; nempe nisi hoc diceremus, nulla nobis suppeteret excusatio, quare eas non observemus. A Regulis & Exemplis Sanctorum oculos avertimus, eo quod nostram nobis socordiam continuo exprobrent. Quid verò hæc dissimulatio nos juvet? num ideo hæ Regulae & hæ exempla, sive ea attenderimus sive spreverimus, minus vera erunt? nec nobis quidquam proderit illa ignorasse; cum post tot admonitiones crassa esset & affectata ignorantia. Econtra si a nostra desidia impetrare potuerimus, ut Sanctæ Antiquitatis Doctrinam addiscamus, aliisque, omni qua possumus ratione & modo, observandam proposuerimus, sperandum, tandem nos

pudorem salutarem subitum, quod ea tam longe absumus, nosque cum auxilio Gratiæ aliquem conatum elicituros ut moribus nostris propius ad eam accedamus. Præteritorum Experientia nobis animos in futurum addat. Quantum Ecclesiæ Disciplina uno abhinc Sæculo per Decreta Concilii Tridentini, S. Caroli labores, Seminariorum Foundationes tot in Ordinibus Religiosis Reformationes emendata est! Unde tot Bona ab Antiquitatis studio Ecclesiæ advenrunt? & quantum emolumenti sperare non possumus, si tam illustra Exemplum sequamur?

Ne vero Antiquitatis Studium imensum ideoque inutile nobis fiat, necessarium est, ut cum solerti Scriptorum electione & ordine instituatur. Considerandi sunt, qui præ cæteris Antiquitatis Ecclesiasticæ operam navarunt, ut per ingenii nostri capacitatem & Munerationem ea discamus, quæ Statum nostrum decent. Serio & Christiane legamus, vana curiositate & jactantia caveamus. Non ideo legendum, ut multa legisset aut verum cujusdam obscuri Textus sensum primi eruisse, aut aliquid antiquitatis antea ignotum in lucem produxisse dicamur. Non quæramus in Patribus ingeniose excogitata, Styli magnificentiam nec speciosos illos Textus, quibus non

diu abhinc Oratores nostri, & Causidici sermonibus suis splendorem adsciscere existimabant; sed quæramus verum Scripturæ sensum, Argumenta solida, quibus Doctrina probatur, atque certissimas Disciplinæ & Morum Regulas. Quæramus Methodum convertendi Infideles, Hæreticos oppugnandi; Artem regendi animas, viam Vitæ interioris, veram Pietatem quæramus, nec ideo quæramus, ut de iis eleganter differere possimus, sed ut ea, quæ ex Antiquis didicerimus, in opus & exercitium deducamus.

Imprimis SS. Patrum prudentiam & discretionem imitari satagamus; præsentium rerum statui serviamus, ne Sanctis Patrum Regulis invidiam & odium creemus, si ad earum observantiam proximum plus justo urgeamus, aut eas non pensatis adjunctis temporis & Personarum importune suadeamus. Nimium ardorem animi, & impatientiæ motus reprimamus. Ut antiqua Disciplina bene & utiliter reduceretur, integram restitui oporteret; si partem unam sine altera revexeris, non satis cum reliquis connectetur, & deformitatem pariet. Ante omnia faciamus, quod rei caput est; nos ipsos magno orandi fervore, motuum interiorum moderatione, morumque nostrorum emendatione reformemus, tum

veritatem, quam Deo dante cognoverimus, aliis sine contentione, sine acrimonia, sine jurgio communicemus. Primi omnium agamus, quod melius esse credimus, & a voluntate nostra dependet. Revertamur ad orationem, & cum patientia expectemus, donec Deo placuerit opus suum perficere. Optimum hoc est remedium, quo Historiæ Ecclesiasticæ cognitio Christianis reddi possit utilissima. (*)

(*) Endlich machet der Uebersetzer eine Beobachtung über seine eigene Anmerkungen, und sagt: Was hin und wieder erinnerungsweise beigefügt worden, ist aus Liebe zur Wahrheit und hoffentlich auch im Geiste der Liebe geschehen.

Diese Erinnerungen sind darum hinein gestickt worden, damit seine Glaubensbrüder zu der Erkenntniß der Wahrheit nicht so leicht kommen könnten. Die Lüge über den Cardinal Baronius, und die Lästung wider den H. Pabst Damasus, die wir oben angemerkt, will er aus Liebe zur Wahrheit, und im Geiste der Liebe geschrieben haben. Er glaubet auch wider die Meynung des Herrn Fleury, daß die Tridentinische Kirchenversammlung der Kirche Christi schädlich seye. Ja ein Lutheraner kann dieser heiligen Kirchenversammlung umöglich gewogen seyn.

HISTO